Paul Feval-fiul

fiul lui Lagardère

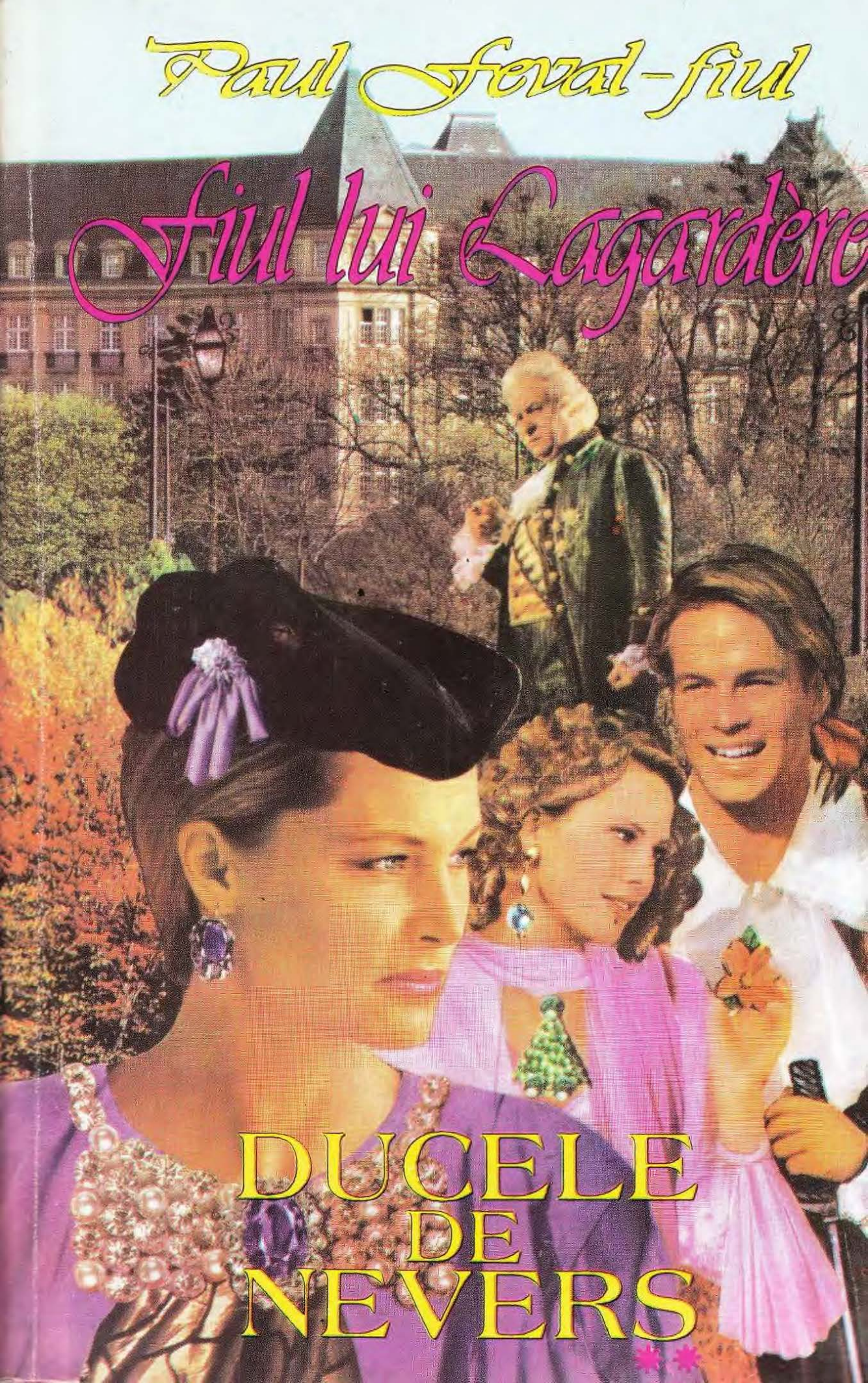

DUCELE DE NEVERS

PAUL FÉVAL-fiul

*

FIUL LUI LAGARDÈRE

* * *

DUCELE DE NEVERS

Grafică copertă: ADRIANA IONIȚĂ

Paul Féval Fils
LE FILS DE LAGARDÈRE
LE DUC DE NEVERS
Librairie Paul Ollendorf, Paris, 1933

Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin editurii ELIS!

ISBN 973-96369-4-2
ISBN 973-96369-7-7

PAUL FÉVAL-fiul

FIUL LUI LAGARDÈRE

DUCELE DE NEVERS

Traducere de MARIANA MILLIO

Editura ELIS
BUCUREȘTI

Consilier literar Mirella DOMINTEANU
Tehnoredactor D. IOAN
Tiparul executat sub comanda nr. 13
la S.C. ROMCART S.A.
BUCUREŞTI

PARTEA ÎNTÎI

UNEALTA DOMNULUI DE PEYROLLES

1 Oreste şi Pilad

Ieşind din hotelul *La Măgar* — unde, într-una din camere, fusese cuprins de o mînie atît de puternică şi de o durere aşa de sfîşietoare, atunci cînd auzise, de pe buzele surioarei sale, Marine, mărturisirea crimei a cărei victimă fusese prin purtarea cavalerului Zeno — sergentul Philippe nu avusese decît un singur gînd: acela de a-l întîlni pe mizerabilul veneţian, spre a răzbuna pe loc infamia de care acesta se făcuse vinovat faţă de tînăra fată.

Cu siguranţă, înaltul titlu al personajului nu avea să-l oprească. Ambasador sau nu, acesta comisese totuşi o ticăloşie care cerea o pedeapsă exemplară. Şi această pedeapsă i-o va da, orice s-ar întîmpla.

Dar unde să-l găsească?

— Pe cinstea mea! îşi spuse tînărul, mă voi duce la Ambasada Veneţiei şi, într-un fel sau altul, voi răzbate pînă la el. La nevoie, voi recurge la forţă.

Fără a mai sta pe gînduri, se informă despre reşedinţa oficială a cavalerului şi află că era situată pe strada Montmartre, în apropiere de strada Du Mail.

Se îndreptă într-acolo de îndată.

Înăbuşindu-şi o clipă mînia ce fierbea în el făcînd să-i clocotească sîngele, se prezentă la ambasadă şi solicită o întrevedere cu stăpînul locului. Pentru a-şi motiva vizita, afirmă că ar avea de vorbit despre nişte afaceri foarte importante, în legătură cu funcţiunile acestuia.

Fu primit imediat de către un secretar, care-i ceru să dea lămuriri, în timp ce-l privea foarte de sus — nu atît din cauza gradului inferior pe care-l mărturiseau tresele tînărului sergent, cît fiindcă era, el însuşi, un ucenic într-ale diplomaţiei, adică un duşman al forţelor armate.

— Vreau să vorbesc cu ambasadorul în persoană, declară Philippe. Nu mă pot destăinui decît dînsului.

— Atunci, riscaţi foarte mult să păstraţi afacerile acelea numai pentru dumneavoastră, căci Excelenţa Sa nu este niciodată de găsit aici, îi răspunse secretarul. Are în Paris trei sau patru locuinţe provizorii pe care le ocupă pe rînd, după cum are poftă şi fără a se şti vreodată care îi este domiciliul de moment.

— Binevoiţi să-mi indicaţi acele adrese, mă voi duce la toate.

— Nu vă pot satisface dorinţa, căci problema este de domeniul vieţii particulare şi nu priveşte cu nimic ambasada.

Tînărul încercă să insiste, dar se izbi de un refuz categoric şi fu nevoit să plece fără a fi obţinut informaţiile dorite.

Era foarte necăjit. Cum să procedeze pentru a-l întîlni pe cel pe care-l căuta? Căci dacă nu-l găsea acolo unde ar fi trebuit să se afle şi dacă nu avea nici un fir călăuzitor care să-l poată îndruma spre el, singura sa speranţă era că întîmplarea i-l va scoate în cale. Dar întîmplarea putea să-l ajute imediat, după cum tot atît de bine putea să-l facă să aştepte foarte mult.

Gîndindu-se la aceste perspective nesigure, străbătu Parisul în lung şi-n lat, fără a şti prea bine încotro îl purtau paşii.

În mod mașinal, îi cerceta cu privirea pe trecători, scruta interiorul caleștilor, al litierelor, al vehiculelor de tot soiul care se ofereau vederii sale, ca și cum ar fi sperat să-l descopere pe cavaler, uitînd că nici nu-l cunoștea și că acesta ar fi putut foarte bine să-i treacă prin față de o sută de ori fără ca el să bănuiască măcar.

Se făcu seară, veni și noaptea și el mergea întruna, la noroc.

În cele din urmă, zdrobit de oboseală, se prăbuși pe o bancă de pe Champs-Élysées, printre tufișurile înverzite din viitoarea piață Ludovic al XV-lea. În acea epocă, zona numită Champs-Élysées nu era nici pe departe promenada favorită a parizienilor, așa cum a devenit mai tîrziu și cum este și astăzi.

Tînărul adormi imediat, cufundîndu-se într-un somn ca de plumb.

Natura imperioasă își reintra în drepturi: era a șasea zi de cînd Philippe nu mai avusese nici o clipă de odihnă.

Cînd se trezi, soarele era deja sus pe cer. Auzi sunînd ceasurile de ora unsprezece și văzu o mulțime de oameni îndreptîndu-se cu pași grăbiți spre promenada Cours-la-Reine, unde staționau diligențe care făceau, în vremurile acelea, curse între Paris și Versailles. Philippe se ridică repede în picioare. Somnul acela îi refăcuse parțial forțele și-i reîmprospătase mintea. Ideile îi erau mai limpezi.

Se gîndi atunci să se ducă la Passepoil, fostul său profesor de scrimă. El, care cunoștea și vedea atîția oameni, ar putea fi în măsură să-i dea vreo informație utilă și, eventual, să-i ofere posibilitatea de a-l contacta pe cavaler.

Cum de nu se gîndise la asta în ajun?

Porni de-ndată spre Petit-Châtelet.

Cînd ajunse în dreptul Arcului Marion, văzu venind spre el un cuplu destul de neobișnuit. Acel cuplu, pe jumătate uman, pe jumătate animal, era alcătuit dintr-un om și un cal, primul trăgîndu-l de căpăstru pe cel de-al doilea.

Amîndoi erau într-o stare jalnică şi atrăgeau privirile unor gură-cască, pe care vederea lor îi făcea să rîdă.

Şi aveau şi de ce.

Cavalerul era acoperit, din cap pînă-n picioare, de un strat gros de praf, sub care dispăreau orice detalii ale persoanei sale, atît cele ale trupului, cît şi cele ale chipului. Nu mai era decît un morman cenuşiu înzestrat cu darul de a se mişca.

Dintre trăsăturile dispărute ale feţei nu mai era vizibil decît apendicele nazal, a cărui roşeaţă rubinie scînteia în soare.

Felul în care mergea era şi el demn de atenţie: înainta prin mici salturi, urmate de paşi rapizi, apoi de opriri bruşte.

Calul — epuizat, şchiop, cu şira spinării jupuită de la greabăn pînă la coadă — îşi urma stăpînul cu capul plecat, cu genunchii pe jumătate îndoiţi şi scoţînd, din timp în timp, cîte un nechezat jalnic.

Pe măsură ce înainta către ciudatul grup, sergentul îl privea pe om tot mai atent.

I se părea că mai văzuse undeva acel nas incandescent.

Cînd nu mai era decît la o mică distanţă faţă de călăreţ, acesta îl privi deodată fix, apoi, cu un glas ca o trompetă, exclamă:

— Sfinte Doamne!... păi este el... micul meu sergent!... Măiculiţă-mamă! ăsta zic şi eu noroc!

Nu era nevoie de mai mult pentru ca tînărul să ştie cu cine avea de-a face.

— Cocardasse!... strigă — dumneata, la Paris?...

— Ei, da!... eu... am venit cu baronul de Posen.

— Baronul de Posen? Cine-i acela?

— Na-ţi-o! cel care ţi-a înmînat scrisoarea, acolo, în tabără.

— Vrei să spui, domnul Hélouin?

— Este acelaşi... o să-ţi explic... nu acum... există motive...

— Cum vrei... dar, care va să zică, m-aţi urmărit... de vreme ce eu n-am sosit aici decît abia ieri?

— Am plecat la o oră după dumneata.

— Ia te uită! se miră Philippe, întrebîndu-se ce anume putuse provoca plecarea celor doi bărbaţi — atît de precipitată şi despre care nici unul nu-i pomenise nimic.

— N-am căscat gura pe drum, nu-i aşa? continuă Cocardasse. Am venit tot într-o goană... Vîntul abia se ţinea de noi.

— După praful care te acoperă, văd că, într-adevăr, trebuie să fi gonit tare... Dar mi se pare că suferi. Ai avut vreun accident?

— Nici unul, replică cu vioiciune ostaşul care, pronunţînd aceste cuvinte, lăsă totuşi să-i scape un geamăt surd şi-şi duse fără voie mîna la spate.

— Iar calul dumitale pare să se resimtă, şi el, de pe urma vitezei cu care a gonit: spinarea i s-a jupuit de tot.

— Asta pentru că, vezi dumneata, animalul ăsta nu era obişnuit să meargă aşa de repede... şi atunci, biciuirea aerului a făcut să-i cadă părul.

— În mod clar, asta trebuie să fie cauza, replică Philippe căruia, cu toată tristeţea lui, îi fu greu să-şi reţină un zîmbet, căci înţelegea ce se petrecuse, în realitate, între bătrînul soldat şi animalul pe care-l călărise. Şi domnul Hélouin? Ce-ai făcut cu el?

— Ah! dubiţelule! Ne-am despărţit cu puţin înainte de Paris. Nu ne putusem pune de acord cu privire la o problemă de maniere. Eu spuneam că, în calitate de călăreţi, era preferabil să ne facem intrarea mergînd pe jos şi ţinîndu-ne caii de căpăstru; el susţinea, dimpotrivă, că era mai bine să rămînem în şa. Aşa încît, avînd păreri diferite, ne-am despărţit pentru a ne purta fiecare după placul său... Şi el a luat-o înainte.

— Unde s-a dus?

— Habar n-am. Tot ce pot să-ţi spun este că s-ar fi bucurat tare mult dacă te-ar fi întîlnit.

— Pe mine? Dar de ce?

— Nu știu încă, răspunse Cocardasse, nevrînd să-i aducă imediat la cunoștință tînărului capcanele de care domnul Hélouin se temea pentru el. Dar — adăugă, pentru a îndepărta conversația de la un subiect care-l stînjenea — încotro te duci așa grăbit, dacă nu comit o indiscreție întrebîndu-te?

— Mă duc la unul dintre prietenii dumitale.

— Unul dintre prietenii mei?... și care anume? Am atîția, zău așa!

— Amable Passepoil!

— Amable Passepoil!... repetă Cocardasse, emoționat. Ah! pe toți sfinții! te însotesc... Caramba! chestia asta o să mă bucure... Să-l revăd pe micul meu profesor de scrimă după o absență de douăzeci de ani!... Îmi dai voie să merg cu dumneata?

— Bineînțeles, sînt chiar fericit să-ți prilejuiesc această plăcere!

— E departe? se interesă gasconul, cu oarecare îngrijorare.

— Nu, la un sfert de oră de aici, la Petit-Châtelet.

— A! da, este-adevărat, mi-ai mai spus-o deja, la băutorii de *faro*.

Cei doi bărbați porniră iar la drum, ostașul topăind mai rău ca niciodată și păstrînd o distanță prudentă între picioare.

Ajunseră în curînd la locuința lui Passepoil.

Cocardasse, neștiind cum să procedeze cu calul, îl lăsă pur și simplu în fața ușii, fără a se osteni măcar să-l lege.

— Blînd cum nu se mai poate, mînzul ăsta din India, îi explică tînărului. Mă va aștepta aici fără să se miște din loc. Ah! ce bine l-am mai dresat!

Apoi, adresîndu-i-se calului:

— N-o să miști, nu-i așa, micuțule?

La această recomandare, bietul animal răspunse cu o lamentație prelungită, aruncîndu-i ostașului o privire disperată.

Cînd acesta din urmă şi Philippe intrară în sala de arme, locul era aproape pustiu.

Era ora mesei — se apropia de amiază — şi nu mai rămăseseră decît doi sau trei elevi care-şi sfîrşeau lecţia.

Passepoil era prezent, supraveghindu-şi monitorii şi intervenind cînd felul lor de predare putea fi îmbunătăţit.

La început, nu-l recunoscu decît pe Philippe, care alergă spre el şi i se aruncă în braţe.

— Tu... tu... tu eşti, micuţule!... exclamă bătrînul profesor cu înduioşare în glas şi strîngîndu-l la piept pe tînăr. Ah! ei, bine ! asta chiar că-i o surpriză!

Şi, plin de volubilitate, îl bombardă cu întrebări:

— Dar de unde vii? Pentru ce nu eşti împreună cu Boniface?... Ce te aduce la Paris înaintea armatei?... Hai, răspunde odată! adăugă, văzînd că Philippe rămînea tăcut.

— Te voi lămuri imediat, îi promise acesta. Cînd vom fi singuri.

— A, bun!... nu vrei să-mi istoriseşti treburile tale de faţă cu toată lumea. Ei, bine, vom fi singuri numaidecît, fiindcă mă vei însoţi la mine... în locuinţa mea.

Dar, fiind cuprins de o temere, adăugă:

— Cel puţin, nu i s-a întîmplat nimic fiului meu?

— Nu, nu, Boniface este cît se poate de bine, fii liniştit.

— Atunci, vino repede.

— Permite-mi, mai înainte, să-ţi prezint un camarad cu care am venit şi care stă acolo, lîngă uşă.

Într-adevăr, Cocardasse rămăsese la intrare, pentru a-l lăsa pe Philippe să-l îmbrăţişeze în voie pe Passepoil.

— Un camarad? repetă bătrînul profesor, privind spre locul pe care i-l arăta tînărul. Pe cinstea mea! s-a şi prezentat. Hei! amice! — strigă. Vino mai aproape. De ce nu îndrăzneşti?

Cocardasse înaintă cu cîţiva paşi, cu chipul luminat de un zîmbet larg. Se bucura de pe acum de surpriza pe care avea să i-o facă „dragului Amable".

La vederea ostaşului, Passepoil căscă ochii mari cît cepele. Dar ceea ce-l izbi fu mai curînd starea jalnică în care-l vedea, decît chipul lui.

Cu toate acestea, cercetîndu-l atent cu privirea, i se păru că descoperă, sub masca pămîntie care le ascundea, nişte trăsături ce nu-i erau necunoscute.

Şi memoria începu să-i lucreze:

— O! O! Doamne Sfinte! sfîrşi prin a striga. Dacă nu mă-nşel, cel care se află aici, în faţa mea, este nobilul meu prieten Cocardasse-junior!

— Ei, da! ai ghicit, în fine, exclamă la rîndul său ostaşul. Sigur că da, el este... vechiul tău profesor de scrimă... Ingratule! Va să zică, inima nu-ţi spunea nimic?... Dragul de Amable!... Ce plăcere să te revăd... Pe cinstea mea, este o adevărată plăcere...

— Bătrînul meu tovarăş!... tot repeta la rîndul său Passepoil. Nici nu-mi trecea prin gînd!... Ce întîlnire!...

Amîndoi simţeau, într-adevăr, un fel de înţepături în ochi. Făceau eforturi eroice să-şi stăpînească emoţia şi să-şi reţină lacrimile, gata să se reverse.

— Iubiţelule — continuă Cocardasse, deschizîndu-şi larg braţele — ştii ceva? Trebuie să te îmbrăţişez!

— Şi eu la fel, zău aşa!

Şi cei doi bătrîni profesori de scrimă căzură unul în braţele celuilalt, strîngîndu-se într-o puternică îmbrăţişare care dură mai bine de un minut.

Era o privelişte înduioşătoare, ce-l avea drept martor doar pe tînărul sergent a cărui emoţie nu fu la înălţimea împrejurărilor, deoarece era mult prea preocupat de nenorocirea ce i se întîmplase Marinei.

— *As pas pur!* Nu te teme! zise gasconul, desprinzîndu-se de Passepoil. Asta-i cea mai frumoasă zi din viaţa mea: Oreste l-a regăsit pe Pilad al său! Doamne! Ce bine e! Încă o dată, micuţule!

Se strînseră din nou în braţe, încercînd să-şi ascundă tulburarea pe care o socoteau nedemnă de ei. Dar acea scenă era atît de înduioşătoare, încît, în ciuda gîndurilor

sale triste, Philippe nu putu să n-o remarce, cînd, în cele din urmă, cei doi se despărţiră.

Cocardasse îşi freca energic pleoapele, în vreme ce Passepoil îşi sufla foarte zgomotos nasul.

— Afurisitul ăsta de praf! spunea cel dintîi. Îţi intră în ochi.

— Al dracului guturai! dădea replica Passepoil.

După o clipă, acesta îl întrebă pe Cocardasse.

— Aşadar, Philippe şi cu tine vă cunoaşteţi?

— Păi!...

— Cum s-a-ntîmplat?

— S-a-ntîmplat că ne-am întîlnit în tabăra din Ostende. Şi a fost din cauza unui animăluţ pe care-l omorîsem împreună, la vînătoare, şi asupra căruia voiam, fiecare din noi, să devenim proprietari. Atunci, ca să nu ne certăm ca nişte oameni de nimic, am lămurit problema cu spada... şi puştiul mi-a făcut cea mai drăguţă împunsătură cu vîrful pe care am primit-o vreodată.

— În glumă, desigur, căci altminteri nu te-ai mai fi întors: îl cunosc pe Philippe... este mai tare ca mine.

— Sigur că în glumă... oricum, lovitura era splendidă. Aci, între ochi!

— Lovitura secretă?

— Chiar aşa, bătrîne!

— Într-adevăr, o izbuteşte la fel de bine ca răposatul Lagardère... Dar, haide acum, să vorbim serios. Am motive să cred că încă n-aţi prînzit, nici unul, nu-i aşa? Veniţi, deci, să staţi la masa mea şi, în vreme ce ne vom hrăni, ne vom povesti micile noastre probleme.

— Bună idee, Amable — aprobă Cocardasse — şi care ţi-a venit tocmai la timp... mi-e o foame, de sînt în stare să mănînc şi pietre.

— Cu atît mai bine, vei gusta din mîncărurile gătite de doamna Mathurine, soţia mea. O să-mi spui cum îţi place.

— Doamna Mathurine?

— Ei! nu, felul cum găteşte... Hai, Philippe, ia-o înainte: presupun că mai cunoşti drumul?

— Cît despre mine, bunul meu profesor — răspunse tînărul — îţi mărturisesc că, deocamdată, nu mi-e foame deloc... şi dacă mi-ai da voie, l-aş lăsa doar pe Cocardasse să-ţi ţină tovărăşie. Totuşi, mai înainte de a vă părăsi, aş dori să obţin de la dumneata o anumită informaţie...

— Ei, bine! băiete, cu atît mai rău pentru tine. Informaţia aia trebuia să mi-o ceri imediat. Acum, este prea tîrziu. O vei căpăta după masă... dacă voi putea să-ţi-o dau... De altminteri, am şi eu o grămadă de întrebări să-ţi pun. Şi poftim! mă resemnez şi eu să mai aştept.

— Şi ai dreptate, micuţule, îl susţinu Cocardasse.

Philippe nu voi să se împotrivească mai mult şi îi precedă pe cei doi prieteni. Spera să prindă o clipă în care să poată vorbi între patru ochi cu Passepoil.

Ceea ce-l mira era că fostul său profesor nu avea cunoştinţă de ce i se întîmplase Marinei, căci era cît se poate de evident că nu ştia absolut nimic.

Pentru ce nu-l înştiinţase doamna marchiză de Verteuil, la care fusese fata, că aceasta fugise din casa ei?

S-ar fi putut ca doamna Mathurine să fi fost informată, dar să nu fi crezut necesar să-i vorbească despre asta soţului?

Cînd intrară în sufragerie, doamna Passepoil nu se afla încă în încăpere.

— Este la bucătărie, spuse Amable, mă duc s-o anunţ că-i aşteptată... că avem prieteni la masă...

— Nu, mă duc eu să-i spun, interveni Philippe. În felul acesta, surpriza va fi şi mai mare decît dacă i s-ar anunţa sosirea mea.

— Fie cum vrei tu. Atunci, du-te iute.

Tînărul ieşi grăbit.

Ţinuse să facă acel comision pentru a o vedea pe Mathurine singură şi, în cazul în care ar avea ştiinţă despre nenorocirea Marinei, să poată discuta cu ea în intimitate.

Doamna Passepoil îl primi cu braţele deschise, îl acoperi de mîngîieri, îl întrebă la nesfîrşit cu privire la

Bonifacc şi nu-i spuse nici un cuvînt despre sora lui adoptivă.

Aşadar, ca şi soţul ei, nu ştia nimic.

Băiatul fu pe punctul de a vorbi, dar se abţinu, gîndindu-se că, pentru moment, era mai bine să nu-i dezvăluie nimic.

Un sfert de oră mai tîrziu, se întorcea împreună cu ea la cei doi profesori de scrimă.

Cocardasse profitase de acest răstimp pentru a se face puţin mai prezentabil.

— Ia priveşte, Mathurine, zise Passepoil, uite-l pe bătrînul meu prieten Cocardasse, *Cocardasse-junior*, despre care ţi-am vorbit adeseori... Nu-i aşa că pare a fi exact ceea ce ţi-am spus?

— Cu siguranţă, răspunse Mathurine, făcîndu-i ostaşului o reverenţă.

Apoi, cu cel mai graţios zîmbet al său:

— Domnul pare a fi exact ceea ce este. Mi-am dat seama numaidecît.

Acest compliment îi plăcu foarte mult lui Cocardasse, care făcu la rîndul său o plecăciune şi replică:

— Într-adevăr, doamnă Mathurine, mă flataţi... Dacă înfăţişarea mea este cea pe care o am, explicaţia este că natura, generoasă, m-a copleşit cu favorurile ei... nu e deloc vina mea. Dar permiteţi-mi să vă răspund cu reciproca: niciodată n-am văzut vreo persoană aparţinînd sexului slab care să aibă o siluetă atît de plăcută ca a dumneavoastră şi o înfăţişare atît de superioară. Doamne Sfinte!... micuţul trebuie să se simtă ca-n paradis, adăugă, răsucindu-şi mustaţa şi proptindu-şi, mîndru, o mînă în şold.

În gîndirea viteazului gascon, *micuţul* nu era altul decît fratele Passepoil, un *micuţ* cu părul albit.

Dar Cocardasse nu era în stare să-şi schimbe felul de a se purta şi, dincolo de ireparabilele stricăciuni ale timpului, îl revedea încă pe ex-nedespărţitul său prieten, aşa cum era odinioară, în zilele frumoase ale şcolii lor de

arme de pe strada Croix-des-Petits-Champs: ale aceleiași școli în care se formase Lagardère!

Ca răspuns la această ultimă măgulire, doamna Mathurine făcu o reverență, furlandisindu-se puțin:

— Sînteți prea amabil, domnule Cocardasse... vreți să glumiți, desigur... înfățișarea mea nu are nimic deosebit... Amable știe bine.

— La masă! porunci acesta, pentru a tăia scurt schimbul de complimente. Tu, Philippe, lîngă mine; tu, Cocardasse, în fața soției mele... și să punem la treabă furculițele.

Fiecare-și ocupă locul indicat.

De îndată ce sfîrșiră principalele feluri de mîncare, Passepoil începu să-i pună întrebări fostului său elev, cu privire la tot ce li se întîmplase, lui însuși și lui Boniface, de doi ani de cînd nu-i mai văzuse pe nici unul din ei.

Tînărul îi îndeplini curiozitatea și, în acest fel, ajunse să-i povestească diversele capcane pe care i le întinsese ticălosul acela de Mathias Knauss și, în cele din urmă, atentatul de la hanul *La cei Trei Vulturași* — evenimente pe care, în înțelegere cu Boniface, i le ascunsese, pentru a nu-l îngrijora.

Passepoil fu uimit peste măsură.

— Dar, la urma urmei, de ce ți se dorea moartea? Tu știi? îl întrebă.

— Din păcate, nu, nu știu — răspunse Philippe — și mă tem că încă multă vreme voi continua să nu înțeleg nimic, deși Cocardasse mi-a prezis contrariul, spunînd chiar că s-ar putea să mă lămuresc foarte curînd.

— Ți-a spus Cocardasse așa?

— Da, dar nu văd deloc cum s-ar putea îndeplini prezicerea lui.

— Asta-i ceva ciudat... Hei? Cocardasse, ce-mi spune Philippe? Eu nu-nțeleg o iotă.

Dar gasconul nu auzi întrebarea.

Încă de la începutul mesei, în el se petrecea un fenomen ciudat care-i tulbura întreaga ființă.

Pentru prima dată în viaţă, farmecele feminine nu-i erau indiferente şi rămăsese ca în extaz în faţa celor ale Mathurinei — care, de altminteri, trebuie să recunoaştem, meritau să fie admirate.

Doamna Passepoil era, într-adevăr, un superb specimen al puternicei rase normande căreia îi dă naştere ţinutul Caux, ai cărui locuitori sînt consideraţi a fi descendenţi ai oamenilor lui Rollon[1], acei mîndri războinici din nord.

Înaltă şi trupeşă, cu pieptul mare dar bine modelat, cu o carne pietroasă şi tenul rumen, avea, în plus, un chip care ar fi putut fi considerat frumos, dacă n-ar fi fost nasul, lat şi proeminent, care se înfigea înainte mîndru şi dominator.

Totuşi, acest defect, dacă era cu adevărat un defect, nu făcea decît să sporească admiraţia lui Cocardasse, al cărui pahar — semn rău — rămînea pe jumătate plin.

„Caramba!" — gîndea, în loc să şi-l golească — „ce femeie!... este o minune a sexului ei... o minune, cu siguranţă... pe cinstea mea de Cocardasse, cred c-aş da zece sticle de vin de Bourgogne ca să fiu în locul lui Passepoil... chiar şi douăzeci!... dac-ar trebui."

După sacrificiul pe care era gata să-l facă, ne putem da seama în ce măsură era subjugat bătrînul soldat.

Cît despre Mathurine, care se apropia de patruzeci de ani, nici nu se mai gîndea să inspire pasiuni. Fire pozitivă şi metodică, plăcîndu-i tare banii, ca unei adevărate normande ce era, renunţase deja de multă vreme — de după naşterea lui Boniface — la „prostiile dragostei" (era propria ei expresie) — după care nu se prăpădise prea mult cu firea niciodată, nici cînd fusese tînără. Aşa ceva te face să pierzi timp şi nu-ţi aduce nici un profit.

1 *Rollon:* şef normand (mort în anul 927). L-a silit pe Carol al III-lea să-i cedeze o parte din *Neustria*, care a căpătat numele de *Normandia*. (n.t.)

Ceea ce înseamnă că soţul ei, *ex-fitilul viu*, nu era chiar totdeauna în Paradis.

Cu toate acestea, deoarece o femeie, şi de-ar fi croită după tiparul Mathurinei, este rareori insensibilă la sentimentele de admiraţie pe care le provoacă, ori de unde ar veni acestea, soţia lui Passepoil simţi o mare satisfacţie văzîndu-se contemplată astfel de către musafirul său.

Ba chiar, persistenţa acelei contemplări o emoţionă atît de mult, încît puse în mişcare oceanul farmecelor sale care i se agitau sub corsaj cu efectul unor valuri ridicate de un vînt puternic.

Passepoil era mult prea preocupat de cele ce-i spunea Philippe, pentru a da atenţie acestor amănunte.

Neprimind răspuns la întrebarea pe care i-o pusese fostului său tovarăş, se mulţumi s-o repete.

De data aceasta, Cocardasse îl auzi, sau, cel puţin, percepu sunetul cuvintelor rostite de Amable.

— Ha? mi-ai spus ceva? întrebă, părînd că se smulge dintr-un vis.

— Asta-i bună! la ce ţi-e gîndul? sfîrşi prin a se minuna Passepoil, intrigat de o asemenea neatenţie. Oare ţi se urcă la cap vinul meu? Ce, nu mai ştii să bei, te pomeneşti?

— Ce glumă! replică ostaşul care, lovit în amorul propriu, o uită pentru o clipă pe Mathurine. Poftim! ia vezi dacă nu mai ştiu să beau!

Şi, umplîndu-şi ochi paharul, îl duse la buze cu gînd să-l golească dintr-o sorbitură.

Dar mişcarea îi fu atît de grăbită, încît una dintre primele înghiţituri pătrunse pe alt făgaş decît cel destinat ingurgitării şi-i provocă o criză de tuse care-l făcu să se contorsioneze pe scaun timp de unul sau două minute, vreme în care îşi punea în pericol vecinii prin horcăielile şi strănuturile sale.

În fine, reveni la starea lui normală.

— Pe toţi Dumnezeii Dumnezeilor! ocărî furios. Este o muscă... era o muscă... ticăloasa, a făcut-o dinadins. Scuzele mele, doamnă Mathurine, vă rog... Niciodată n-am putut suferi gîzele astea.

— Haide, cînd te hotărăşti să-mi răspunzi? insistă Passepoil.

Şi-l întrebă din nou cum era posibil ca — după propriile lui spuse — Philippe să afle în curînd explicaţia repetatelor încercări de asasinat a căror victimă fusese.

Cocardasse, revenind atunci cu totul la realitate, îi aruncă lui Amable o privire semnificativă, care voia să spună: „Sst!... este secretul meu... Îţi voi spune..."

Dar cu glas tare exclamă:

— Ei na! iubiţelule, nu mai eşti la fel de isteţ ca odinioară? Astea sînt presentimente, nimic mai mult, zău aşa!

Passepoil înţelese acel semn, precum şi exclamaţia destinată a-l pune în gardă. Aşa că, deşi mirat, avu înţelepciunea să nu insiste.

2 Arde ceea ce ai adorat şi adoră ceea ce ai ars

Ajunseseră la sfîrşitul mesei.

Pentru a o încheia aşa cum trebuie, Cocardasse se gîndi că nu putea face nimic mai bun decît să închine un pahar în cinstea doamnei Mathurine. Deja şi-l înălţa pe al său în acest scop, cînd stăpîna casei, fără a bănui cu ce lovitură de pumnal îl străpungea, se ridică deodată şi-i spuse tînărului:

— Dacă vrei să m-asculţi, micuţule, îi vom lăsa pe Amable şi pe domnul Cocardasse să discute liniştiţi şi ne vom duce să tăifăsuim o leacă împreună. Mai avem de vorbit despre Boniface!... Hai, vino...

Apoi i se adresă ostaşului:

— La revedere, domnule, şi sînt încîntată că am avut plăcerea de a mă afla în societatea dumneavoastră... La revedere, pe curînd...

— *As pas pur!* doamnă Mathurine, mă veţi revedea oricînd şi ori de cîte ori veţi vrea... şi poate chiar mai mult decît atît... Caramba! vă asigur că, de acum înainte, clipele mele vă aparţin! Asta o va face geloasă pe Pétronille.

— La voia dumneavoastră, domnule Cocardasse, replică doamna Passepoil, care ieşi din încăpere împreună cu Philippe.

— Ce-i tot cînţi acolo nevesti-mi? îl întrebă bătrînul profesor de scrimă pe tovarăşul său, cînd rămaseră singuri. Ţi-ai pierdut minţile?

— Adevărat, aşa cred, pe toţi Dumnezeii!... Dar ce nevastă ai, bătrîne... ce nevastă! replică gasconul, plin de entuziasm.

— Ei, na-ţi-o! oare visez? Te-oi fi aprins pentru Mathurine?

— Este o perlă... o *diamantă!* exclamă Cocardasse, în loc de a răspunde şi scandînd fiecare silabă a ultimului cuvînt, pentru a-şi exprima mai bine admiraţia.

— Cum aşa? tu, care o viaţă întreagă ai fost duşmanul cel mai neînduplecat al sexului frumos, te-apuci acum, la vîrsta ta, să te gîndeşti la el?

— Ce femeie!... Doamne Dumnezeule!... ce femeie!... continua bătrînul soldat, stăpînit de aceeaşi idee.

Dintr-o dată, Passepoil izbucni în rîs sub nasul amicului său, pe care această hilaritate îl coborî brusc din înălţimile în care plutea.

— Hei! bătrîne, ce te amuză atîta? îl întrebă.

— Prostia ta, zău aşa!

— Şi ce prostie, mă rog? Faptul că o consider pe doamna Mathurine o femeie minunată?

— Da... şi, mai ales, felul în care spui asta.

— Mi se pare c-o spun cît se poate de firesc... şi fără să vreau să te jignesc, micul meu profesor, se grăbi ostaşul să adauge.

— Oo! cît despre asta, nici o teamă... nu sînt deloc gelos.

— Sfinte Doamne! în locul tău, eu aş fi... Ascultă, iubiţelule, cînd ai o nevastă aşa ca a ta, ai avea de ce!... Căci, cu siguranţă, o duci cu ea ca-n rai?...

— În rai... cu ea?!... Ah! sărman prieten, dac-ai şti!...

— Cum? Nu plutesti în fericire?

— O, nu!... nici pe departe... protestă Passepoil, clătinînd uşor capul şi întunecîndu-se brusc la faţă.

Apoi, turnîndu-şi un pahar plin, pe care-l dădu pe gît dintr-o înghiţitură, spre marea mirare a gasconului, care-l cunoscuse dintotdeauna ca fiind de o sobrietate foarte neplăcută, adăugă:

— Vezi, tu, bătrîne, aveai dreptate... nimic nu-i mai bun ca vinul... Este singura mea consolare... Cît despre femei, nu merită nici doi bani!...

Cocardasse îl privi atît de uluit, că-ţi venea să rîzi văzîndu-l.

— Cum aşa, Mathurine?...

— Este şi ea ca toate celelalte... Dacă nu mai rea.

— Nu se poate!

— Ba, din păcate, da!

— Înseamnă că nu ştii să te porţi cu ea, ripostă Cocardasse, fiindu-i mai puţin milă de lehamitea ce răzbătea din cuvintele oaspetelui său, decît de viaţa tristă pe care doamna o avea cu siguranţă, alături de un astfel de soţ.

Şi adăugă printre dinţi:

— Ah! dac-aş fi fost în locul tău, pe toţi sfinţii!...

— Ascultă, vrei să-ţi spun ceva?... zise Passepoil, care nu auzise. Ei, bine! sînt groaznic de nefericit cu ea.

— Cu o hurie[1] avînd un asemenea fizic! Nu zău! Şi-atunci, ce ţi-ar trebui?

1 *Hurie* (cuvînt de origine persană): femeie de o frumuseţe dumnezeiască, pe care Coranul o promite musulmanului credincios pentru viaţa viitoare; femeie foarte frumoasă. (n.t.)

— Nefericit ca o piatră-n drum.

— Şi din ce pricină, micuţule?

— Din pricina unei sumedenii de lucruri.

— Hai, explică puţin, să-nţeleg.

— Mai întîi, nu eu sînt cocoşul în casă, ci ea.

— Chiar adevărat?

— Nu aşa s-ar părea, dar totuşi ăsta-i adevărul. Ea este stăpîna în toate, iar eu nu sînt... nimic, decît soţul ei. Ea este cea care comandă, care porunceşte, care ţine baierile pungii, care-i face pe toţi s-o asculte la cel mai mic semn al său... şi dintre toţi, eu sînt primul.

— Doamne! ia stai puţin, drăgălaşule, dar asta-i o fericire... să dai ascultare unei asemenea femei.

— Păi da! dar cu demnitatea mea cum rămîne?

— Care demnitate?

— Pe toţi dracii! cea datorată calităţii mele de soţ.

— Ei! nu trebuie să-ţi pese de asta! Aa! dacă te-ar atinge în demnitatea terţelor şi cuartelor, aş mai înţelege... dar altminteri...

— Şi nu-i numai atît. Are şi un pumn solid: dacă mi se-ntîmplă să încerc să mă împotrivesc, mă pocneşte... şi încă zdravăn.

— Şi asta-i tot o fericire... să fii lovit de mîna ei.

— Dacă n-ar fi vorba decît de mînă... dar deseori te loveşte cu ce ţine în mînă; uneori o coadă de mătură, alteori un făcăleţ.

— Amable, i se adresă Cocardasse cu asprime, nu-ţi cunoşti fericirea. Spui că doamna Mathurine foloseşte un retevei ca să te mîngîie? Cu atît mai bine, caramba! înseamnă că semnele rămîn mai mult timp.

— Sfinte Doamne! mi-ar plăcea să te văd în locul meu.

— Nu spune aşa ceva, pe toţi diavolii! Mă faci să-mi lase gura apă.

— Ştii ceva? Lasă-mă-n pace, exclamă Passepoil, exasperat în cele din urmă că-l vedea pe fostul său tovarăş împărtăşindu-i atît de puţin nefericirile conjugale. Pe

cinstite, eşti mult prea prost... şi pentru că eşti atît de încîntat de Mathurine, n-ai decît să i-o spui, mie puţin îmi pasă... nu mă tem de nimic: se va pricepe să te primească aşa cum ştie ea... şi asta te va face să-ţi schimbi părerea.

— Ah! ticălosule! Dacă n-ai fi un vechi tovarăş al meu, ţi-aş arăta eu ţie, zău aşa... Ai fi repede înrolat în marea corporaţie a încornoraţilor! izbucni Cocardasse, dîndu-şi aere de cuceritor.

— Bine, bine, nu te sfii. Îţi repet c ı nu mi-e deloc teamă... Doar că, te previn, femeia zgîrie şi înţeapă.

— Ca albinele şi ca trandafirii! exclamă poeticul ostaş. Na-ţi-o bună! pentru a gusta din mierea celor dintîi, sau pentru a respira parfumul celorlalte, nu trebuie oare să suferi puţin, iubiţelule?

— Fie, n-ai decît să-ncerci... replică Passepoil, plictisit de această încăpăţînare pe care o socotea prostească.

Urmă o tăcere, în timpul căreia cei doi profesori de scrimă se studiau pe furiş.

„Sărman prieten", gîndea normandul. „Ce mult a îmbătrînit! ce de zbîrcituri!... Nu mă mai mir că-i este greu să mai bea şi că-şi caută, cu întîrziere, distracţii în frivolitatea fustelor... Ah! cum mi-au trecut mie toate astea!..."

„Vai de păcatele mele", îşi spunea la rîndul său gasconul, „mi se pare că dragul meu Amable este dărîmat cu totul. Pe toţi dracii! ce faţă mototolită! ce slăbiciune! Şi, Doamne, ce ruină! Nu mă mai surprinde acum că s-a apucat de băutură... să nu mai poată iubi, bietul de el!"

— Acum, spuse deodată Passepoil, rupînd tăcerea, ca să discutăm serios, hai să vorbim despre ce mi-a povestit Philippe. Ce-i cu capcanele, cu cursele acelea din care, după cît se pare, n-a scăpat decît ca prin minune?

— Asta, prietene Passepoil, răspunse gasconul devenind imediat grav, asta-i o treabă foarte ciudată, pe care ţi-o voi istorisi... Ascultă bine vei afla lucruri care te vor uimi peste măsură.

— În legătură cu Philippe?

— Da, cu Philippe, care este... Ah! nici nu bănuieşti. Hai, spune, cine crezi că este puştiul?

— Păi... cum vrei să ghicesc?... dacă nici chiar el nu ştie.

— Ei, bine! *tu* o să ştii. Cred c-ai auzit vorbindu-se despre moartea Micului nostru Parizian, Henri de Lagardère?

— Sigur că da. La vremea aceea nu eram la Paris; locuiam în ţinutul soţiei mele şi al meu, Normandia, dar vestea a ajuns totuşi pînă la noi. A fost o lovitură cumplită pentru mine şi m-a amărît pentru mult timp... A murit asasinat, nu-i aşa?

— Da, fusese atras într-o capcană... Erau cincisprezece împotriva lui.

— Laşii!... Ah! dac-aş fi fost acolo!

Ochii lui Passepoil ardeau.

— Vrei să spui, micuţule, *dac-am* fi fost acolo, îl întrerupse Cocardasse cu reproş. Ah! cum s-ar mai fi invitat la dans nebuna asta de Pétronille... Dar noi eram departe!

— Iar puştiul a fost zdrobit de numărul duşmanilor.

Urmă o clipă de tăcere, în timpul căreia nu se mai auzi decît respiraţia întretăiată a celor doi bătrîni profesori de arme, pe care acea amintire îi emoţionase profund.

— Dar cu ce scop au vrut să-l ucidă? întrebă, în fine, Passepoil, recăpătîndu-şi primul glasul.

— Nu s-a ştiut niciodată... după cum n-au putut fi descoperiţi nici ucigaşii... Este destul de ciudat, nu?

— Într-adevăr, căci bănuiesc c-au fost făcute toate cercetările posibile, fără-ndoială.

— Cred şi eu, dar nu s-a aflat nimic, nimic. Poliţia s-a zbătut în zadar.

— Dar doamna Aurore, cum a suportat doliul?

— Doamne! îţi închipui că asta a zdruncinat-o cumplit, sărmana!... Şi totuşi, acesta nu era decît începutul

nefericirilor sale. Lagardère lăsa un fiu, un micuţ de patru ani, care constituia o mare mîngîiere pentru ea. Şi — ce să vezi — la puţină vreme după aceea, copilul se îmbolnăveşte, nu se ştie nici de la cine nici de ce boală, şi gata! Dă ortul popii după opt zile. De data aceasta, doamna Aurore a simţit că-i plesneşte creierul, şi de atunci şi-a pierdut minţile. Apoi, a fost convinsă să plece în Lorraine, la mama sa — ştii tu, fiica domnului de Caylus, cea care era, fără a fi cu adevărat, soţia lui Gonzague — în speranţa că schimbarea de aer îi va face bine; şi acolo a rămas vreme de cincisprezece ani.

— Cincisprezece ani!:..

— Da, doar atît, şi era în continuare nebună. Ei, bine! Trece şi asta şi-şi recapătă minţile. Dar, na poftim, că-i vine o idee: „Copilul meu n-a murit de moarte naturală", îşi spune ea. „Mai mult ca sigur că la mijloc au fost nişte maşinaţii şi vreau să fac lumină în afacerea asta." Cu adevărat ţicnită, ce mai!... Cu gîndul acesta revine la Paris şi mă trimite să iau de la cimitirul Saint-Médard sicriul micuţului... Şi, Doamne! cît era de greu, bătrîne!

— Greu, copilul? glumeşti.

— La naiba! cutiile, micuţule: erau mai multe şi grozav de frumoase şi de scumpe... Ei, bine! de faţă cu martori, contesa a poruncit să fie deschis cadavrul...

— Vrei să spui, sicriele?

— Ba nu! iubiţelule, am zis bine: cadavrul... Cu sicriele, treaba era deja făcută.

— Dar pentru ce?

— Ca să vadă că înăuntru nu era nimic suspect.

— După cincisprezece ani!

— Trebuie să-ţi spun că micuţul fusese îmbălsămat şi că ea spera că, dacă fusese otrăvit, aşa cum bănuia, interiorul corpului ar păstra încă urme ale otrăvii... Ah! Pe toţi Dumnezeii, bătrîne, dacă ai fi fost acolo, ai fi văzut, ca mine, un lucru tare ciudat. Închipuie-ţi că acel cadavru nu era un cadavru.

— Cum adică?

— Nu, nu era decît un fel de păpuşă, o imitaţie din ceară şi ciment. Micul conte murise fără să fi murit şi fusese îngropat fără a fi îngropat.

— Hai, bătrîne, fii mai clar, nu-nţeleg o boabă, zise Passepoil, ale cărui tîmple se umeziseră din cauza efortului pe care-l făcea pentru a urmări acea fantastică înşiruire de cuvinte.

Cocardasse îl privi cu milă.

— Amable, i se adresă, cred că nu-ţi mai funcţionează bine capul... E totuşi limpede. S-a făcut o înscenare, lăsînd să se creadă c-a murit, şi a fost făcut să dispară ca o batistă de scamator: hocus, pocus, gata! Nimeni n-a văzut nimic.

— Ce-mi tot îndrugi?

— Adevărul, pe cinstea mea!

— Dar cine a făcut asta... şi cu ce scop?

— Ei! aici povestea devine şi mai ciudată. Vei vedea.

Şi Cocardasse îi descrise în amănunt lui Passepoil felul în care fusese făcută substituirea, introducîndu-i în scenă pe domnişoara de Wendel şi pe domnul Hélouin, care erau principalii ei autori. De asemenea, îi aduse la cunoştinţă şi scopul urmărit de cea dintîi, şi mărturisirea celui de-al doilea.

— În cele din urmă, zise, pentru că acum ştiam că dacă micuţul nu este mort, înseamnă că trăieşte, sau, cel puţin, că ar trebui să fie în viaţă, domnul Hélouin şi cu mine am promis să pornim imediat în căutarea lui şi să nu ne odihnim pînă nu-l vom găsi. Şi chiar aşa am şi făcut. Domnul Hélouin a rămas la Paris, eu am umblat cam peste tot, luînd-o ba la stînga, ba la dreapta, cînd pe-aici, cînd pe-acolo. Dar timpul trecea fără ca noi să aflăm nimic şi, într-o bună zi, mi-am spus: „Caramba! Cocardasse dragă, eşti un prost că-l cauţi pe băiat printre civili. Cînd în vine-şi curge sînge de Lagardère, îţi plac războiul, bătăliile. Pe toţi sfinţii! cu siguranţă el este în armată." Aşa că m-am dus să dau o raită prin Ostende... şi chiar

că acolo se şi afla. Ţi-a povestit, nu-i aşa, cum am făcut cunoştinţă?

— Cum? adică Philippe să fie fiul lui Lagardère?... fiul lui legitim?

— Precum spui, bătrîne. Uite că-ţi revine raţiunea.

— Ai vreo dovadă?

— Ba bine că nu, şi nu doar una. De fapt, plouă cu dovezi.

— Hai să vedem, spune repede!

— Mai întîi, aminteşte-ţi data naufragiului său pe plaja din Saint-Valéry-en-Caux. Dacă nu mă-nşel, cu o diferenţă de cîteva luni, se potriveşte cu cea a dispariţiei.

— Chiar aşa, e-adevărat.

— Apoi, numele acesta de Philippe, care este acelaşi cu cel pe care-l purta micul conte. Pe urmă, vîrsta lui, douăzeci şi unu de ani, care este vîrsta pe care trebuie s-o aibă astăzi fiul doamnei Aurore.

— Şi asta-i adevărat. Toate acestea te fac, zău aşa, să crezi că este chiar el.

— Dar mai e ceva. N-ai remarcat nimic deosebit la persoana lui?

— A! înţeleg unde baţi. Te referi la asemănarea lui ciudată cu...

— Micul nostru Parizian... Ei, da! Nu-i destul de „Lagardère", ce zici?

— Întocmai ca el... Am fost şi eu izbit de această asemănare, din prima clipă în care l-am văzut. Ştii ce mi-am spus pe moment — neştiind, mai întîi, dacă Lagardère avea un fiu, iar apoi neputînd bănui că, dac-ar fi avut vreunul, i s-ar fi putut întîmpla o asemenea aventură? Mi-am zis: „Iată, cu siguranţă, o amintire pe care contele Henri a lăsat-o vreunei fete frumoase, pentru a-şi încheia viaţa de holtei." Şi bănuiala mea s-a întărit şi a devenit convingere, cînd l-am văzut pe băiat manevrînd spada ca şi cum ar fi avut în sînge acest instinct. S-a întîmplat într-o seară, pe o beznă totală, cînd ne întorceam

de la Paris prin bariera de la Popincourt. Drumul ne-a fost barat deodată de către şase confraţi invidioşi, care voiau pur şi simplu să ne omoare. Se aflau acolo concetăţeanul tău Grandcoeur, Noël Kermaria, Jean Poivre, Marie Bagatelle, Sulpice d'Apreville şi O'Donnel. Toţi, nişte spade grozave, după cum bine ştii. Ei, bine! pe toţi sfinţii! Dacă l-ai fi văzut pe micuţ! Ce foc! Din cinci lovituri de spadă, nici mai mult, nici mai puţin, şi într-un timp mai scurt decît e necesar ca s-o spui, i-a pus la pămînt pe cinci dintre maeştrii de arme. Îşi ştergea deja lama, cînd eu încă mă mai duelam cu Marie Bagatelle.

— Fir-aş să fiu! exclamă gasconul. Puştiul îmi povestise ceva asemănător, dar, în relatarea lui, tu erai cu mult mai grozav. Ei, ce vrei? este modest!

Passepoil continuă:

— După întîmplarea aceea, mi-am spus: „Nu mai e nici o îndoială: băiatul ăsta-i cu adevărat fiul tatălui său". Numai că, mă-nţelegi, nici nu m-am gîndit să i-o spun şi lui. Cu atît mai mult, cu cît credeam — din cîte ştiam despre povestea lui — că fusese aruncat pe coastele Normandiei pentru că maică-sa, care locuia, probabil, în Anglia, voise, dintr-un motiv sau altul, să-l trimită înapoi la autorul zilelor lui. Şi, deoarece asta era o treabă delicată, în care nu aveam de ce să mă amestec, am lăsat lucrurile aşa cum erau, continuînd să mă ocup de el cît mai mult posibil, în măsura în care mi-o permiteau mijloacele.

— Evident, n-aveai cum să ştii. Dar, acum că ţi-am spus cum s-au întîmplat lucrurile, nu ai şi tu, la fel ca mine, convingerea că este descendentul direct al lui Lagardère, şi nu un copil din flori, aşa cum crezuseşi?

— Sigur că da, sînt convins. Mi-ai deschis ochii. O! dragul de Philippe, ce bine-mi pare pentru el... Dar măcar, el ştie?

— Nu. Domnul Hélouin, şeful echipei, care are mai multă şmecherie în degetul său mic decît avem noi doi în capetele noastre, are motive serioase pentru a-i ascunde

adevărul, pînă la noi ordine. Aşa că nu cumva să-ţi treacă prin minte să-i vorbeşti despre asta!

— De vreme ce aşa mă sfătuieşti, fii pe pace, voi fi mut. Dar doamna Aurore?

— Nici ea nu ştie nimic. Există motive ca s-o lăsăm şi pe ea, încă puţină vreme, fără să cunoască adevărul. Mă mănîncă limba să-i spun, pe toţi dracii! Căci este foarte amărîtă, sărmana, dar dragostea ei ne-ar strica planurile.

— Planurile voastre?

— Ascultă numai. Să vorbim puţin, dar să vorbim bine... căci ţie pot să-ţi spun tot... Sîntem aproape siguri, domnul Hélouin şi cu mine, că-l cunoaştem pe cel care l-a asmuţit pe Mathias Knauss pe urmele puştiului.

— Ei, nu!

— Pe cinstea mea! Şi pe toţi sfinţii! să mi se usuce limba, dacă ghiceşti vreodată cine-ar putea fi.

— Mi-ar fi atît de greu?

— Ba bine că nu. Aşa că prefer să-ţi spun imediat. Ei, bine! după părerea noastră, este vorba de Peyrolles... ticălosul acela de Peyrolles...

— Doamne Sfinte! Eşti nebun, prietene Cocardasse! Nu-ţi mai aminteşti că l-am văzut pe trădător căzînd în cimitirul Saint-Magloire, în apropiere de capelă?

— Da, mi-aduc aminte, dar indivizii de teapa lui au şapte vieţi... şi, cu siguranţă, a scăpat.

— Imposibil! avea gîtul străpuns de sabie. De altminteri, înainte de a pleca de acolo l-am împins cu piciorul... nu mai mişca.

— Ei, na! era o viclenie, ca să te facă să crezi că-i mort.

— Şi de ce bănuieşti aşa ceva?

— Din cauza celor pe care mi le-a spus Philippe despre bătrînul înalt pe care l-a întîlnit în ajunul plecării sale spre Boemia. Portretul pe care i l-a făcut era leit cel al valetului lui Gonzague; iar diamantul mare pe care micuţul l-a remarcat pe degetul lui — diamant pe care

stăpînul i-l dăduse spre a-l răsplăti, mai dinainte, pentru răpirea domnişoarei de Nevers, pe strada Chantre, ştii tu — a fost detaliul care m-a făcut să-l recunosc pe deplin.

— Sînt complet năucit de cele ce-mi spui. Aşadar, el ar fi cel care-l urmăreşte pe Philippe?

— Dar cine altul? De altminteri, nu i-a auzit puştiul glasul tărăgănat, deasupra lui, cînd cu afacerea cu puţul din strada Fouarre, în fundul căruia se afla?

— Într-adevăr, mi-a spus asta.

— Sîntem, deci, aproape convinşi că nu ne înşelăm. Doar că, pentru a fi absolut siguri, vrem să-l prindem *in flagrante delitto* [1], cum spun oamenii legii, şi la asta nu am putea ajunge dacă Philippe s-ar duce de pe acum la mama sa, deoarece în felul acesta ar fi la adăpost de loviturile lui, iar doamna Aurore nu ne-ar permite, sub nici un pretext, să-l mai punem în pericol. Pe cînd dacă ne-am preface că nu bănuim nimic, Peyrolles va încerca din nou să-i joace vreun renghi murdar... şi va fi prins asupra faptei. Căci, îţi închipui, desigur, că, fără a ne lăsa ghiciţi, noi vom fi mereu de pază.

— Foarte bine, am priceput ideea. Dar, ia spune-mi, oare eu va trebui să stau cu braţele încrucişate şi să mă uit la voi? Mi se pare că, la fel ca domnul Hélouin şi ca tine, am şi eu dreptul de a-l apăra pe Philippe.

— Nu te teme! micul meu profesor de scrimă, vei fi alături de noi. Aveam de gînd să ţi-o cer, căci, fără îndoială, vom avea nevoie de ajutorul tău, într-un moment sau într-altul.

— Să fie cu noroc, nobilul meu prieten. Doamne Sfinte! sînt gata imediat, dacă trebuie.

— Ai răbdare, bătrîne. Nu ştim ce se va întîmpla. Ţi-am mai spus: domnul Hélouin este cel care comandă. Dar, de îndată ce va apărea ceva nou, voi veni şi-ţi voi spune: „Sări în ajutor, micuţule! vino pentru odraslă lui Lagardère, pentru fiul celui care, împreună cu tine şi cu vinul, constituia unica mea dragoste."

1 *In flagrante delitto* (lb. italiană) = În flagrant delict; asupra faptei. (n.t.)

3 Doamna Mathurine

Poate că doamna Passepoil prezenta micile defecte pe care i le reproșa soțul său, dar asta nu o împiedica deloc să fie o mamă excelentă. Și, de cînd se afla împreună cu Philippe, nu încetase să-i pună întrebări în legătură cu tot ceea ce făcea „puiul" ei.

Deși avea dese momente de neatenție ce puteau fi puse pe seama unei indispoziții — căci părea că suferă și nu voise să mănînce — tînărul făcea față cu plăcere interogatoriului bunei femei și-i dădea, despre Boniface, o mulțime de amănunte, care aduceau lacrimi în ochii interlocutoarei sale.

— Dar de ce nu s-a întors și el cu tine? îl întrebă. Înseamnă că a fost reținut acolo.

Această întrebare îl readuse brusc pe Philippe la scopul călătoriei sale și mai întîi nu răspunse, părînd să cadă într-o visare întunecată.

Șovăia, întrebîndu-se dacă trebuia să-i divulge imediat doamnei Passepoil nenorocirea Marinei, sau dacă nu era mai bine să aștepte ca evenimentele să i-o aducă la cunoștință.

Mathurine, văzîndu-l că rămîne tăcut, insistă:

— Cel puțin, nu v-ați supărat unul pe altul?

— Supărat?! exclamă, ca ars, tînărul, răspunzînd mai curînd propriului său gînd, decît întrebării ce-i fusese pusă. Supărat! biet copil! Ferească-mă Dumnezeu!...

Doamna îl privi uluită.

— Na-ți-o bună! îl întrerupse. Ce-mi tot îndrugi acolo, cu „bietul tău copil"? Boniface e bărbat acum, ce naiba!

— Despre Boniface vorbeați, așadar?

— Și despre cine-ai vrea să vorbesc? Hai spune, sper că nu v-ați certat?

— Nu, nu, doamnă Mathurine. Am revenit singur la Paris fiindcă... eram chemat aici de o treabă foarte serioasă... şi în care Boniface n-are nici un amestec. El se va înapoia împreună cu armata, de azi în opt zile.

— Aşa! zise doamna Passepoil, remarcînd reticenţele tînărului.

Apoi, cu un zîmbet maliţios, continuă:

— Ia spune, băiete, vrei să pariezi că eu ştiu cam ce este treaba aceea, atît de serioasă?

Philippe o privi pe Mathurine cu o îngrijorare vizibilă.

— Ştiţi?

— Ei, na! sigur că da! continuă aceasta. Este vorba despre dragoste, nu-i aşa? Ce ţi-e şi cu băieţii ăştia! abia le mijeşte mustaţa şi le şi vin idei dintr-astea!

Sergentul clătină capul în semn de negare şi scoase un oftat, care putea fi ori de mulţumire, ori de regret, căci nu ştia cum să facă să înceapă discuţia în legătură cu Marine.

— Nu-i asta? Dar atunci ce este? întrebă doamna Passepoil, privindu-l cu atenţie pe tînăr, al cărui chip căpăta, sub efectul gîndurilor cumplite care-l asaltau din nou, o expresie de asprime pe care nu i-o văzuse niciodată. Mă îngrijorezi, Philippe... despre ce e vorba? Faţa ta răvăşită mă sperie şi mă duce mintea la vreo nenorocire!... Haide — adăugă, luîndu-i mîinile şi strîn-gîndu-i-le cu dragoste — nu pot să ştiu şi eu ce se-ntîmplă?... S-ar putea să-ţi fiu de folos.

Este posibil ca blînda ei insistenţă să-l fi decis pe Philippe să-i mărturisească totul Mathurinei, dacă în acel moment n-ar fi intrat o servitoare, care-i înmînă stăpînei sale o scrisoare.

— Tocmai a fost adusă de un servitor al doamnei marchize de Verteuil, spuse fata. Mi s-a recomandat să i-o dau doamnei Mathurine, pentru că este ceva urgent.

— De la doamna marchiză de Verteuil... la care se află Marine! se miră doamna Passepoil. Ce-o fi vrînd să-mi ceară?

Îmboldită de curiozitate, desprinse sigiliul și despături misiva pe care începu s-o citească.

Mathurine nu primise decît o educație rudimentară, și dacă citea cursiv „scrierea tipărită", așa cum spunea eă, îi era foarte greu să descifreze „scrierea scrisă". Așa că obișnuia să silabisească în șoaptă cuvintele, înainte de a le rosti în întregime. Și așa procedă și cu scrierea măruntă a marchizei.

Cuprins de o presimțire, Philippe urmărea îngrijorat mișcarea ochilor ei, încercînd să prindă din zbor, din murmurul ce-i scăpa de pe buze, cîteva frînturi de fraze care l-ar fi putut lămuri.

Deodată, pricepînd în cele din urmă înțelesul celor ce-i scria doamna de Verteuil, Mathurine scoase o exclamație de uimire.

— Doamne, Dumnezeule! ce veste mai e și asta?... Mica noatră Marine a fugit de la marchiză... și nu se știe unde se află?... Ce-nseamnă asta?... Uite, Philippe, citește, ca să vezi dacă n-am vedenii.

Tînărul știa mai bine ca oricine cum stăteau lucrurile. Totuși, pentru cazul în care Marine ar fi trecut ceva sub tăcere, crezu că face bine citind scrisoarea marchizei.

Iată ce conținea:

«Stimată doamnă,

Am amînat pînă în ultima clipă să vă aduc la cunoștință un eveniment care mă consternează.

Tînăra pe care mi-ați recomandat s-o angajez, domnișoara Marine Moutier, a fugit acum vreo cincisprezece zile, fără ca pînă acum să pot afla ce s-a întîmplat cu ea.

De cîtăva vreme, fata, care de obicei era atît de veselă, devenise tristă, melancolică, și se lipsea de toate plăcerile vîrstei sale, ca și cum ar fi avut o mare supărare.

De mai multe ori, încercasem s-o îndemn să vorbească, pentru a afla de unde venea această schimbare a felului ei de a fi ---- schimbare a cărei cauză o căutam în zadar

---- dar întotdeauna ea se închidea într-o muțenie totală, nerăspunzînd decît prin lacrimi la întrebările mele.

Acum două săptămîni dădeam o petrecere, noaptea. Marine, ca și toți oamenii mei, era ocupată cu serviciul în saloane.

Cam pe la mijlocul seratei ---- și, din cîte mi s-a spus, tocmai în momentul în care era anunțat domnul ambasador al Veneției, unul dintre prietenii mei ---- fata a fost cuprinsă brusc și fără vreun motiv aparent de o mare agitație și, aproape imediat, a părăsit locul în care stătea.

Din acea clipă, nimeni n-a mai văzut-o nicăieri în palatul meu.

De îndată ce-am aflat dispariția ei, am pus să fie căutată în toate locurile în care bănuiam c-ar putea fi. Mi-am trimis oamenii chiar și la dumneavoastră, dar fără ca să știți, pentru a nu vă alarma.

Din păcate, toate căutările au rămas fără rezultat și, în credința că nu trebuie să vă mai las fără a cunoaște acest eveniment ciudat, m-am decis în cele din urmă să vă informez.

Vedeți, stimată doamnă, ce vă rămîne de făcut. Încă o dată, sînt consternată.

Primiți, vă rog, salutările mele,

CYPRIENNE DE VERTEUIL»

După ce termină de citit, Philippe îi înapoie doamnei Passepoil scrisoarea.

— Știam asta, spuse cu simplitate.

— Cum, știai? sări Mathurine, uimită de calmul lui. Prin ce întîmplare?

— Nici o întîmplare... Ba încă, știu și ce s-a petrecut cu Marine și unde se află acum. Am văzut-o ieri.

— Și nu spuneai nimic?

— Nu îndrăzneam... Încă mai șovăi...

— De ce?

În loc să răspundă, Philippe o întrebă brusc:

— Îl cunoaşteţi pe cavalerul Zeno?

— Nici n-am auzit de el! mărturisi buna femeie. Pentru ce-mi vorbeşti despre acel cavaler?

— Cavalerul este ambasadorul Veneţiei, despre care scrie marchiza, în scrisoare. Este un infam care fură cinstea fetelor. A luat-o pe cea a surioarei mele Marine.

— Bietul meu băiat, zise doamna Passepoil, cuprinzînd în mîinile sale mîinile sergentului. Acum îţi înţeleg tăcerea şi durerea pe care încercai s-o ascunzi. Spune-mi tot, haide — asta te va uşura... Nu sînt eu puţin mama voastră, a amîndurora?

Pe scurt, tînărul îi povesti atunci Mathurinei faptele pe care le cunoaştem.

— Şi pentru a-l pedepsi pe acel mizerabil Zeno, pentru asta m-am înapoiat atît de grabnic la Paris... încheie el.

— Ah! şi bine-ai hotărît, copile! exclamă cu mînie doamna Mathurine. Ticălosul!... ar merita, vezi tu, să fie tras pe roată!... Să comită o asemenea crimă!... Dacă s-ar fi întîmplat să-mi facă mie una ca asta, crede-mă, n-ar fi aşteptat mult. Poţi să mă crezi! Mai întîi, i-aş fi scos ochii, i-aş fi distrus faţa cu unghiile, apoi... Ah! Nu, nu ştiu ce i-aş fi făcut, dar cînd ar fi scăpat din mîinile mele, îţi jur că n-ar mai fi valorat multe parale.

Şi, într-adevăr, văzînd statura Mathurinei, mîinile ei mari ca nişte tăvi, pe care indignarea le făcea să se crispeze cu furie, era de presupus că mizerabilul veneţian ar fi petrecut un sfert de oră tare neplăcut.

— Dar, continuă doamna Passepoil, nu trebuie s-o lăsăm pe biata fată aşa, singură. Te vei duce s-o cauţi, Philippe, şi s-o aduci imediat aici.

— Ah! mulţumesc, doamnă Mathurine, replică Philippe mişcat. Mă bucură mult ceea ce-mi spuneţi... Nu îndrăzneam să vă propun eu acest lucru. Mă temeam că s-ar putea să nu mai aveţi pentru Marine aceeaşi stimă ca mai înainte.

— Cum ţi-ai închipuit aşa ceva? Dimpotrivă, o iubesc cu atît mai mult. Ce, este vina ei? Hai, pleacă repede,

băiete, pleacă repede. Mă duc chiar acum să-i pregătesc camera — cea în care locuia cînd era la noi.

Tînărul sergent se ridică în picioare. Totuşi, în loc să se repeadă drept la uşă, pentru ca apoi să se ducă s-o caute pe fată, rămase o clipă ca în aşteptare, mirat că simţea în picioare o slăbiciune necunoscută.

Dar energia nu-l putea părăsi aşa, deodată. Dintr-un salt, trecu pragul şi începu să alerge spre strada Pas-de-la-Mule, gîndind: „După cîte văd, tot dormind sub cerul liber, te pricopseşti uşor cu nişte reumatisme."

Se înşela. Exaltarea febrilă în care trăia de cîteva zile îi rezerva o cădere mult mai gravă.

După plecarea lui Philippe doamna Passepoil se pregătea să urce la vechea cămăruţă a Marinei, spre a face puţină ordine înainte de sosirea acesteia, cînd Cocardasse şi soţul ei, care terminaseră de discutat, intrară ca să vadă ce mai făcea sergentul.

Cel dintîi voia să profite de prilej pentru a se delecta din nou la vederea Mathurinei, înainte de a-şi lua rămas bun.

— Ia te uită! dar unde este Philippe? întrebă Passepoil, nevăzîndu-l nicăieri.

— A ieşit. L-am trimis să-mi cumpere ceva, dar se va întoarce curînd.

— Na poftim! atunci o să-l aştept aici, deoarece mă gîndesc să-l iau cu mine, zise Cocardasse, fericit că putea astfel să-şi prelungească şederea la idolul său.

— Să-l iei cu dumneata? întrebă Mathurine. Şi pentru ce?

— Ca să fiu în tovărăşia lui, na-ţi-o bună!

— Pe cinstea mea, cu atît mai rău pentru dumneata, domnule Cocardasse, dar noi îl ţinem pe băiat lîngă noi tot timpul, pînă cînd se va înapoia la regimentul lui, adică pînă la revenirea armatei în Paris. Nu-i aşa, Amable?

Acesta confirmă printr-un semn, acelaşi pe care-l făcea întotdeauna cînd îl consulta drăgăstoasa lui jumătate —

lucru pe care-l îndeplinea doar de formă, căci atît ar fi trebuit: să-l vadă că îndrăznește să fie de altă părere decît a ei.

— În acest caz, zise gasconul, ascunzîndu-și pe cît posibil dezamăgirea, nu-mi rămîne decît să plec...

Și făcînd în fața doamnei Passepoil o plecăciune, aproape în unghi drept, rosti:

— Repet, deci, doamnă Mathurine, salutările pe care vi le adresez. Voi reveni adesea, pe toți dracii! atît de des pe cît...

— Domnule Cocardasse — îl întrerupse Mathurine, care, de data aceasta, fiind foarte preocupată de ceea ce i se întîmplase Marinei, rămînea insensibilă la admirația manifestată de bătrînul soldat — reveniți cît de des veți pofti, mie îmi este indiferent. Pentru moment sînt foarte grăbită, și vă rog să mă lăsați să trec.

Gasconul se proptise, într-adevăr, chiar în fața doamnei Passepoil și-i bara complet drumul.

— Permiteți-mi cel puțin, doamnă Mathurine — continuă fără să se miște nici cu un pas — să vă mai spun încă o dată, înainte de a nu vă mai putea vedea, cît de mult...

Nu reuși să-și termine fraza.

Puternica soție a bătrînului profesor de scrimă, sîcîită de toată vorbăria asta, își făcuse ea însăși loc, apucîndu-l de braț pe ostaș și dîndu-l la o parte fără nici o ceremonie. Iar gestul fu atît de brutal, încît omul nostru se răsuci de trei ori în jurul său, ca o giruetă, și se pomeni intrînd în contact cu o mobilă situată în celălalt capăt al încăperii.

— La revedere, domnule Cocardasse, îi strigă victorioasa Mathurine din pragul ușii. La revedere, cînd veți voi. Îmi va face plăcere să vă mai aud explicîndu-mi cît de mult mă admirați.

Și după această sfidare, dispăru.

Passepoil se apropie de vechiul lui tovarăș.

— O mîngîiere, nu-i aşa? îi zise, privindu-l zeflemitor.

— Ce femeie, Dumnezeule! Ce femeie!... exclamă gasconul, încă ameţit.

— Blîndă ca un mieluşel, aşa-i?

— Încîntătoare, caramba!... Delicioasă! Ah! o să fac un semn în locul în care m-a atins mîna ei.

— Este inutil, semnul există deja cu siguranţă. Sfinte Doamne! Dacă vrei, poţi totuşi să-ţi pui un plasture.

— Nu contează, ticălosule! dacă tu nu numeşti aşa ceva fericire!...

— O, ba da! chiar o adevărată fericire. Dar nu-ţi fă probleme, dintr-asta poţi gusta după pofta inimii, îţi dau voie, şi doamna Mathurine la fel. Din partea ei este o amabilitate excepţională. Şi cu asta, amice Cocardasse, trebuie să mă întorc la sala mea — este ora la care revin elevii. Mă însoţeşti?

— Nu pot; am nevoie să mă odihnesc un pic. Dar de acum înainte mă vei vedea în fiecare zi, micuţule.

— În ordine. Şi, aşa cum ne-am înţeles, îmi faci un semn de îndată ce vei avea nevoie de mine.

— Nu te teme! nu va dura mult. Doar că-ţi mai dau un sfat: veghează bine asupra lui Philippe cîtă vreme stă la tine. Ştii doar că în Paris este pîndit.

— Nu-ţi fie frică, am eu grijă de asta... Adio.

— Ia stai! exclamă Cocardasse, văzînd că Passepoil îl părăsea. Păi aşa ne despărţim, bătrîne? Hai să ne mai îmbrăţişăm o dată.

Amable nu se lăsă rugat şi, după acest act de reciprocă iubire, cei doi prieteni se despărţiră.

Păşind în stradă, gasconul se gîndi să-şi ia calul pe care, după cum ne aducem aminte, îl abandonase fără grijă afară. Dar bietul animal profitase de repaosul pe care i-l acordase, deocamdată, stăpînul său de ocazie — călăul său — pentru a-şi da sufletul în linişte. Acum zăcea lungit pe caldarîm, cu ochii sticloşi şi cu picioarele deja ţepene.

— Na poftim, ce idee i-a venit! zise Cocardasse. Şi adăugă, cu dispreţ: Gloaba! nu era de mine! Nu există cai pentru călăreţi de talia mea.

După acest scurt discurs funebru, se îndepărtă în direcţia străzii Ferronnerie, către casa ce purta firma *La stîlpul de Aur*, unde prietenul său, domnul Hélouin, în calitate de proprietar, îi oferise ospitalitate.

4 Paşi de cadril[1]

De-abia de cîteva minute ieşise Philippe din locuinţa lui Passepoil, cînd domnul Hélouin se prezentă la bătrînul profesor de scrimă, însoţit de Marine.

Cu două ore mai înainte, sosise la pensiunea unde locuia tînăra fată, încă plin de praf după lunga călătorie pe care o făcuse.

Întîrzierea datorată nopţii petrecute în ferma în care fusese cît pe-aci ca, împreună cu Cocardasse, să fie asasinat, îl îngrijora şi voia să afle imediat ce se întîmplase cu Philippe în ultimele douăzeci şi patru de ore.

După toate probabilităţile, sergentul se dusese imediat la sora sa adoptivă. Se gîndea deci că, mergînd la aceasta, ori îl va găsi acolo, ori, în caz contrar, ar şti măcar la ce să se aştepte în legătură cu el.

Aşa încît nu mică i-a fost mirarea cînd a aflat, chiar din gura fetei, că fratele său nu rămsese decît foarte puţin timp la ea şi că plecase spre a porni în căutarea veneţianului.

Şi cu atît mai mult fu cuprins de îngrijorare, cînd i se spuse că din ajun nu mai apăruse.

1 *Paşi de cadril* (în lb. franceză: *chassés croisés):* expresia este folosită în sensul de *schimbare reciprocă de situaţii.* (n.t.)

Cu toate acestea, văzînd spaima pe care acea absență inexplicabilă i-o cauza sărmanei copile, nici nu-i trecu prin minte să-i împărtășească temerile lui, ci, dimpotrivă, încercă s-o liniștească. Nu reuși decît în parte.

Dar apoi se gîndi că, de vreme ce Philippe nu era acolo, ar fi fost imprudent s-o mai lase pe fată singură și că, deși era înconjurată cu atîta grijă de către doamna Gloria, demna patroană a hotelului *La Măgar*, ar fi fost preferabil s-o instaleze sub o pază care ar prezenta mai multă siguranță.

Priceput în a citi gîndurile oamenilor, mulțumită celor cîteva cuvinte pe care i le spusese fata pentru a-i explica motivul absenței sergentului și, mai ales, datorită numelui cavalerului, pe care ea îl lăsase să-i scape, domnului Hélouin nu-i fu greu să reconstituie, în cîteva clipe, și aproape punct cu punct, jalnica aventură a cărei victimă era Marine și al cărui trist erou trebuia să fi fost Zéno.

— Deoarece nu vrei să te mai întorci la protectoarea dumitale, spuse după o bucată de vreme, vei refuza, domnișoară, și să te duci la niște oameni față de care prietenul dumitale Philippe are cea mai mare stimă și la care te-ar găsi cu siguranță?

— Unde anume și la ce oameni?

— În spatele micului Châtelet, la soții Passepoil, răspunse domnul Hélouin, reamintindu-și tocmai la timp numele maestrului în materie de arme despre care-i vorbise atît de mult, pe drum, Cocardasse, în vreme ce-i istorisea întîmplările din anii fragezi ai lui Philippe.

La auzul acestei propuneri neașteptate, obrajii Marinei se înroșiră puternic.

— Nu, o! nu, îngăimă, lăsați-mă aici. Sînt o nefericită sortită doliului, și prefer să rămîn în singurătatea mea, căci mi-ar fi mult prea greu ca acum, cînd sînt demnă de disprețuit, să mă aflu din nou față-n față cu cei care m-au cunoscut cinstită.

Totuşi, tot încercînd s-o facă să judece lucrurile mai bine, demonstrîndu-i cu blîndeţe că, dacă nu va căuta o protecţie mai eficace decît cea pe care i-o putea oferi el, n-ar face decît să-şi agraveze situaţia şi aşa dificilă, cu atît mai mult cu cît, pentru moment, era lipsită de apărarea celui ce-i era ca un frate, domnul Hélouin sfîrşi prin a o convinge pe Marine să vină cu el la soţia lui Amable.

— Şi ce-o să-şi închipuie Philippe, cînd va veni şi nu mă va mai găsi? întrebă fata, ca un ultim argument.

— Nu-ţi fă griji în legătură cu asta, copilă dragă, replică îndatoritorul poliţist. Îi voi spune doamnei Gloria să-i comunice unde te afli.

Într-adevăr, o informă pe patroană despre plecarea Marinei, dîndu-i adresa locuinţei lui Passepoil, la care avea să se refugieze. Apoi, temîndu-se ca fata să nu se răzgîndească, plecă imediat împreună cu ea.

Dar, cu toată vorbăria asta, clipele fugiseră şi iată pentru ce sosiseră la maestrul de arme prea tîrziu pentru a-l mai întîlni acolo pe sergentul din regimentul gărzilor franceze.

Nu mai este nevoie să spunem cu cîtă dragoste a fost primită fata de către doamna Mathurine, a cărei prietenie plină de compătimire fu o mare mîngîiere în nefericirea ei.

Revenindu-şi din emoţie, aflîndu-se lîngă o inimă iubitoare şi fiind liniştită în privinţa sorţii lui Philippe, pentru prima dată după cincisprezece zile Marine simţi renăscîndu-i-se o rază de speranţă şi regretă că-l mîniase pe Dumnezeu vrînd să moară, de vreme ce încă mai existau oameni îndeajuns de indulgenţi pentru a o plînge şi iubi.

Cît despre domnul Hélouin, după ce Mathurine îl felicită călduros că o inclusese în fapta sa bună, plecă în curînd, în parte pentru a nu tulbura prin prezenţa lui

efuziunile celor două femei, dar, mai ales, pentru a-l căuta pe tînărul sergent.

După ce o părăsise pe doamna Passepoil, Philippe se dusese glonț în strada Pas-de-la-Mule.

Era foarte bucuros la gîndul că-i va anunța surorii sale că buna femeie o aștepta cu brațele deschise. Oare asta nu însemna deja un început de reabilitare a ei?

Trecînd repede prin fața biroului în care stătea trupeșa patroană, fără a observa că aceasta îi făcea un semn ca pentru a-l opri din mers, ajunsese într-o clipă în capul scării, pe coridorul ce ducea spre locuința fetei.

— Marine! strigă, deschizînd ușa. Marine! am să-ți dau o veste bună. Tocmai vin de la...

Dar cuvintele i se stinseră pe buze. Intrase în cameră și o vedea pustie.

Uimirea îl țintui locului. Unde era oare Marine? Făcu înconjurul încăperii cu privirea.

La naiba! era inutil. Nu trebuia să se uite de două ori ca să constate lipsa surorii sale.

— Ce-nseamnă asta? bolborosi. O rugasem să-mi promită că mă va aștepta și că nu se va mișca de aici.

Uita că absența lui durase nici mai mult nici mai puțin decît douăzeci și patru de ore, și rămăsese pironit, căutînd să dezlege acea enigmă. Deodată, zări pe podea cîteva urme care i se părură ciudate.

Se aplecă și, cercetîndu-le de aproape, își dădu seama că păstraseră forma unei încălțări bărbătești.

Neînchipuindu-și absolut deloc venirea recentă a domnului Hélouin, în mintea lui prevenită se născu, în mod firesc, o cumplită bănuială.

Zdrobit, își spuse: „Marine a fost răpită!... a fost smulsă din refugiul ei de către o mînă criminală."

Într-o clipă, acest gînd puse stăpînire pe creierul său, fără a-i mai da răgaz să judece și-l făcu să strige:

— Da... da! el este... Numai mizerabilul acela de Zeno poate fi autorul acestei noi nelegiuiri... Probabil

că a dat de urma refugiului ei... și, știind-o fără apărare, a răpit-o de aici pentru a o face, o dată mai mult, obiectul plăcerilor sale!... Da... da!... asta este... nu poate exista altă explicație!...

Sub imperiul acestei convingeri, care i se întărea din ce în ce, tînărul fu cuprins de o furie nebună.

— Ah! blestemat fie! rosti cu un glas sugrumat de mînie. Îl voi ucide! ticălosul!... îl voi ucide ca pe o fiară dăunătoare! Oriunde ar fi, îl voi găsi și nimic... nimic nu-l va putea apăra de pedeapsa mea!

Apoi, izbindu-și deodată fruntea, ca și cum rațiunea lui șovăielnică îi arăta, în fine, calea pe care trebuia s-o urmeze, adăugă:

— Dar ce mai caut aici? N-ar trebui să fiu deja pe urmele lui?... Ah! n-am nici o clipă de pierdut... și trebuie s-o scap imediat pe Marine din mîinile trădătorului.

Și, pe dată, unind vorba cu fapta, se năpusti afară din încăpere cu viteza unui proiectil pornit dintr-o catapultă. Este de la sine înțeles că, dacă tînărul ar fi fost în starea lui normală, nu și-ar fi explicat atît de repede și, mai ales, în mod atît de tragic dispariția fetei.

Într-adevăr, cea mai simplă logică l-ar fi îndemnat ca, mai înainte de a face cea mai mică presupunere, să ceară informații de la stăpîna hotelului, în legătură cu ce se întîmplase cu locatara sa. Căci, în mod clar, era imposibil ca ea să nu știe nimic.

Dar evenimentele la care participase în ultimele zile, precum și zguduirile succesive pe care acestea i le provocaseră, pe lîngă că-i epuizaseră forțele, îi modificaseră și facultățile mintale, și el se afla acum în acea fază critică în care mintea supraexcitată vede totul într-o lumină falsă și înșelătoare, dînd faptelor celor mai neînsemnate o importanță pe care sînt departe de-a o avea.

Așa se explică acea idee de răpire pe care cîteva fire de praf de pe pardoseală o făcuseră să se nască în capul lui.

În timp ce străbătea, ca un uragan, ultimele trepte ale scării, fu cît pe-aci să se izbească de un corp opac care

ocupa aproape toată lățimea acesteia și asupra naturii căruia nu avu răgazul să se lămurească.

Obstacolul părea să fie însuflețit de o mișcare ciudată, ce-l făcea să urce treptele fără grabă, legănîndu-se spre stînga și spre dreapta, ca un plantigrad bine dispus.

O ciocnire cu acea masă mișcătoare i-ar fi fost cu siguranță fatală lui Philippe, și rapiditatea lui o făcea aproape inevitabilă. Dar profită instinctiv de balansul regulat al zidului viu și, strecurîndu-se ca o săgeată între el și balustradă, reuși să-și continue fără nici o daună goana nebună.

De-abia trecuse Philippe și era deja departe, cînd o voce jalnică, subțiratică și spărtigoasă, păru să iasă din masa mișcătoare.

Vocea aparținea însăși doamnei Gloria, a cărei majestuoasă persoană — să fim iertați dacă nu sîntem îndeajuns de respectuoși — constituia baricada ocolită cu atîta dibăcie de către tînăr.

Văzîndu-l din biroul său pe sergent intrînd în holul hotelului, ea făcuse un gest grațios pentru a-l chema, cu scopul de a îndeplini comisionul pe care i-l încredințase domnul Hélouin.

Dar, deoarece acea invitație mută rămăsese fără efect, crezuse că este de datoria ei să pună muntele în mișcare, realizînd astfel ceea ce nu putuse face profetul Mohamed, și să meargă în întîmpinarea ostașului din regimentul gărzilor franceze, de vreme ce acesta nu venea la ea.

Cu această intenție, se dislocase din fotoliul său, nu fără mari și laborioase eforturi, apoi, punîndu-se în mers, înaintase către treptele pe care Philippe mai curînd le escaladase, decît le urcase..

Această evoluție îi ceruse mai bine de două sau trei minute și-i tăiaseră în așa fel răsuflarea, încît semăna oarecum cu un leviatan[1] eșuat pe nisip.

1 *Leviatan* (v. Biblia): În scripturile lui Iacob se descrie sub această denumire un monstru marin colosal. (n.t.)

Totuși, cu un curaj demn de toată lauda, ea începuse imediat ascensiunea scării, cu ajutorul barelor balustradei și al unei frînghii întinse de-a lungul peretelui, de care se folosea pentru a efectua tracțiunea necesară săltării masei sale, atît de grea.

Și tocmai în clipa în care urcase deja patru trepte, sergentul, trecînd ca o furtună pe lîngă ea, dispăruse mai înainte ca sărmana să fi avut măcar timpul necesar să-și deschidă gura.

— O, Doamne! gemu biata femeie, cînd își reveni din uimire, și comisionul meu?... Ce va spune domnul Hélouin?... Cum e posibil să meargă cineva cu o asemenea viteză?... M-a întors pe dos băiatul ăsta... Dar de ce-o fi fugit așa?... Trebuie totuși să-i spun cum stau lucrurile...

— Sergent?!... Domnule sergent!... strigă, întorcîndu-se ca să coboare — operație pe cît de dificilă, pe atît de periculoasă. Așteptați-mă... trebuie să vă spun ceva... Domnișoara Marine...

Ar fi putut să continue așa mult și bine: Philippe nu mai era acolo, s-o audă.

Își dădu seama de asta cînd ajunse, sufocîndu-se, pe pragul holului.

— Ah! tinerii ăștia! toți la fel, gemu dezamăgită. Pe vremea mea, încă mai exista respect față de sexul slab și față de... frumusețe... dar astăzi!...

Tot necazul i se topi într-un adînc „Uf" de satisfacție, în clipa în care se lăsă din nou să cadă între brațele fotoliului ei robust.

Stăpînit, în continuare, de gîndul că Marine fusese răpită de cavaler și că, prin urmare, la el trebuia să se ducă s-o caute, sergentul Belle-Épée pornise către Ambasada Veneției, nemaiamintindu-și de ceea ce i se spusese în ajun, și anume că ambasadorul nu venea niciodată acolo și gîndindu-se cu atît mai puțin la improbabilitatea de a o găsi pe fată la ambasadă.

Dar, după cum știm, bietul băiat era complet dezechilibrat și judeca totul anapoda.

Ajunse în curînd la palatul din strada Montmartre.

Fără a se mai osteni, de astă dată, să ceară să discute cu cavalerul, trecu prin intrarea cea mare și intră brusc într-o sală vastă, strigînd:

— Unde este?... unde este ticălosul? unde se ascunde cu ea?...

Ca urmare a acestei năvăliri zgomotoase, niște servitori ce moțăiau pe bănci se treziră deodată și, considerîndu-l nebun, se aruncară în fața lui, spre a-l împiedica să înainteze mai mult.

Dar tot atît de bine ar fi putut încerca să oprească un obuz la mijlocul traiectoriei sale.

Cu un gest violent, dîndu-i la o parte pe cei ce se împotriveau trecerii sale, străbătu din cîteva salturi o serie de săli de joc, pustii la acea oră, dar ale căror mese le indicau destinația, apoi, după ce urcă o scară de serviciu și împinse cîteva uși, intră ca un vîrtej în birourile personalului, strigînd tot mai tare:

— Unde este? Dar unde este?... Și ea?... Ce-a făcut lașul cu ea?

Privirile lui aprinse căzură asupra primului secretar, care în ajun îl expediase cu o oarecare lipsă de maniere.

Alergă spre el:

— Stăpînul dumitale?... Unde ți-e stăpînul?... îl întrebă Philippe, înhățîndu-l de jabou și scuturîndu-l ca pe un prun.

— Dar — răspunse nenorocitul, pe jumătate sufocat de strînsoarea tînărului — v-am spus deja ieri că dînsul...

— Condu-mă la el imediat, îi porunci sergentul din regimentul gărzilor franceze, dacă nu, pe dumneata te voi pedepsi în locul lui.

— Încă o dată... domnule... sergent, reuși să îngaime secretarul, a cărui față devenise stacojie, vă asigur că... nu știu... unde se află.

— Ba da, ştii... dar nu vrei să-mi spui... pentru că-ţi place să nu-l laşi pe ticălos să-mi cadă în mîini! aproape că zbieră Philippe, sporindu-şi apăsarea degetelor pe gîtul amărîtului, al cărui chip sîngeriu începu să se facă violaceu.

— Vă asigur... vă asigur... sughiţă nefericitul, aproape asfixiat.

Deodată, apărură mai mulţi slujbaşi — chiar aceia a căror siestă o întrerupsese Philippe, cînd intrase în tripou. Se năpustiră asupra tînărului care, văzîndu-i, îi dădu drumul secretarului şi-şi scoase spada din teacă.

Servitorii se traseră înapoi.

Redevenit liber, subordonatul lui Zeno nu pierdu vremea să vadă ce va mai urma. Răsucindu-se iute pe călcîie, o luă la fugă cu repeziciunea unui cerb urmărit de o haită de vînătoare.

Fuga aceasta mări furia lui Philippe.

— Aha! îmi scapi!... strigă. Vrei să te duci să-ţi previi stăpînul... dar voi ajunge la el alături de tine...

Şi se repezi pe urmele fugarului, care trecu printr-un şir de încăperi destinate diverselor servicii ale ambasadei şi în care lucrau vreo cincisprezece scribi.

Iar ceea ce urmă, fu o cursă extraordinară.

Dacă italianul era iute în mişcări, Philippe îl întrecea şi, cu fiecare pas, se apropia de el.

În urma lor veneau slujbaşii, care alergau şi ei, dar avînd grijă să păstreze o distanţă respectabilă între ei şi nebun, care în felul acesta revoluţiona întreaga ambasadă.

Conţopiştii, martori ai ciudatei vînători, scoteau ţipete de spaimă şi se ascundeau sub mesele lor, laşitatea indicîndu-le acest mijloc salvator pentru a evita spada dezgolită a sergentului.

În cele din urmă, primul secretar ajunse la ultima încăpere din clădire — încăpere ce nu avea nici o altă ieşire şi unde avea să cadă, în mod inevitabil, pradă duşmanului său.

Înțelegînd primejdia, abia intrase că și închise ușa, trăgînd zăvorul cu care era prevăzută.

Din acel moment, avea motive să se creadă în afara pericolului, căci ușa era din stejar masiv și întărită zdravăn cu niște bare transversale.

Cu toate acestea se înșela.

Philippe ajunse în fața obstacolului și, printr-o izbitură cu umărul, în stare să dărîme un zid, smulse ușa din țîțîni, făcînd ca, sub violența șocului, să sară țăndări în toate părțile.

Poate că ar fi urmat o scenă tragică, deoarece sergentul, în culmea furiei, nemaiștiind de el, se pregătea să se arunce asupra italianului pe care, în nebunia lui, îl credea complice al cavalerului, cînd apăru deodată un nou personaj, care se propti cu hotărîre în fața lui.

Era domnul Hélouin.

— Pentru Dumnezeu! sergent Philippe!... Ce vrei să faci? strigă. Vino-ți în fire, prietene!...

— Îi voi ucide pe acești lași care-au răpit-o pe Marine!... replică tînărul cu vehemență, nemaigîndindu-se să se mire de prezența polițistului amator.

— Dar ea nu se află aici... este la doamna Passepoil, unde tocmai am condus-o!...

— Cum?... Ce spuneți?... Marine este la doamna Passepoil?...

— Da, da, vino la ea, te așteaptă.

Mînia sergentului se topi pe loc.

Dar această trecere subită, de la disperarea în care fusese la liniștirea bruscă provocată de ceea ce-i spunea domnul Hélouin, îi produse o prăbușire generală și simți că ideile i se încurcă, devin tulburi, în vreme ce creierul părea să i.se golească, ca și cum toate resorturile i s-ar fi rupt deodată.

Domnul Hélouin explică în cîteva cuvinte confuzia pe care o făcuse tovarășul său, îi ceru scuze primului

secretar, care jura, pe şoptite, că va înainta o reclamaţie pe cale diplomatică, şi se grăbi să-l ia cu el pe Philippe, devenit total inert.

Iată ce-l adusese atît de providenţial la ambasadă pe poliţistul amator:

După ce plecase de la doamna Passepoil, se întorsese la hotelul *La Măgar*, unde Philippe îl precedase, probabil cu cel mult o jumătate de oră.

Se temea că doamna Gloria nu şi-o fi îndeplinit cum se cuvine comisionul şi, ca urmare, să nu-l fi neliniştit pe tînăr.

Aflînd că patroana hotelului nu putuse să-i spună nici măcar un cuvînt şi că băiatul plecase ca un fulger, avu presimţirea că sărmanul va fi crezut că a avut loc o răpire şi că va fi pornit imediat în căutarea surorii sale şi în urmărirea celui care o răpise.

Oricine altul decît domnul Hélouin s-ar fi oprit aici cu cercetările sale, din lipsa unei piste pe care s-o urmeze, căci îi era, într-adevăr, foarte greu să ştie încotro să-şi îndrepte paşii, deoarece doamna Gloria nu putuse să-i dea nici o informaţie, aşa prăbuşită cum era în fotoliul ei, care gemea la fiecare răsuflare a cetaceului eşuat.

Dar domnul Hélouin, avînd o memorie extraordinară şi folosindu-se, cînd era cazul, de toate cuvintele auzite, îşi aminti imediat numele cavalerului Zeno, rostit de Marine. Acesta fu pentru el ca o străfulgerare de lumină.

„Trebuie să fie la ambasadă!“ gîndi, pornind în graba mare spre strada Montmartre. „Dacă este fiul lui Lagardère, aşa cum afirmă Cocardasse şi cum am şi eu toate motivele să cred, nimic nu-l va opri... Sîngele apă nu se face!... Haide, să ne grăbim, trebuie să evităm o nenorocire.“

Am văzut că ghicise corect şi cît de oportună îi fusese sosirea.

5 Cei doi auguri

— Ah! Sfîntă Fecioară! în ce hal mi-l aduceţi pe sărmanul nostru Philippe! se văicări doamna Mathurine la vederea tînărului, care tocmai intrase împreună cu domnul Hélouin. Dar e bolnav băiatul ăsta... ia priviţi-i chipul.

Exclamaţia bunei femei era cît se poate de îndreptăţită.

Faţa congestionată, ochii cu pupilele dilatate şi cu privirea rătăcită dar arzînd de o lumină ciudată, membrele agitate de un tremur convulsiv, totul în persoana sergentului denota simptome dintre cele mai îngrijorătoare.

— Trebuie să se culce numaidecît în pat, îi spuse poliţistul Mathurinei, cu glas şoptit. După cîte îmi pot da eu seama, suferă de o congestie cerebrală.

— Nefericitul! gemu buna doamnă. Cum, aşa credeţi?

— Aşa mă tem! De altminteri, ne vom lămuri curînd, căci alerg să caut un medic.

— Un medic? dar avem unul chiar vecin cu noi.

— Unul bun?

— Un prinţ al ştiinţei, domnule, un savant la care apelează chiar şi Curtea... doctorul Cabalus...

— César Cabalus! aţi face mai bine să vă abţineţi, stimată doamnă, ripostă domnul Hélouin cu oarecare dispreţ.

Apoi, răzgîndindu-se:

— Dar totuşi, aveţi dreptate, căci cel mai important este să ne grăbim... Trimiteţi să fie chemat imediat. Eu voi aduce unul mai bun peste cîteva clipe. Între timp, vă repet, culcaţi-l cît mai repede în pat.

Domnul Hélouin plecă în grabă, în vreme ce doamna Mathurine, ascultîndu-i sfatul, îl conduse pe Philippe, cu totul inconştient de actele sale, într-o cameră pregătită în pripă, şi acolo, dezbrăcîndu-l ca pe un copil, îl obligă să se culce.

La porunca sa, Amable Passepoil, profund tulburat, își părăsise sala lui de arme, plină de lume în acel moment, și alergase la cel pe care Mathurine se gîndea să-l ajute, ca medic, pe bolnavul ei.

„Doamne Sfinte!" — își spunea, pe drum — „nici un efort nu e prea mare, nici un doctor de la Curte nu e prea bun. Pentru a-l salva pe fiul Micului Parizian, aș aduce și doi, chiar și zece! și, dacă va fi necesar, mi-aș cheltui toate economiile. Ah! nobilul meu prieten Cocardasse va vedea că nu mă zgîrcesc!"

Dar nu acționa la fel de repede pe cît vorbea, căci, peste o jumătate de oră, cînd se înapoie la domiciliul conjugal, însoțit de vechea noastră cunoștință, doctorul Cabalus — chiar acela pe care contesa Aurore îl însărcinase cu autopsierea pseudo-cadavrului fiului său — se întîlniră amîndoi, în poartă, cu alte două persoane ce soseau din sens opus.

Aceștia erau domnul Hélouin, precedîndu-l pe Ange Raphaëli, un medic la modă pe atunci în rîndul burghezimii.

Cei doi confrați se priviră, se recunoscură, zîmbiră plini de dispreț și, fără măcar a se saluta, începură să urce scara, amîndoi deodată.

Cabalus nu-i aruncase nici o privire domnului Hélouin, iar Ange Raphaëli nu se obosise să-l remarce pe Passepoil. Amîndoi erau la fel de mîndri de renumele lor, dar César Cabalus avea oarecare drepturi de a o lua înaintea rivalului său, atît fiindcă era medic al Curții, cît și pentru că panglica ordinului Sfîntului Ignațiu îi împodobea vesta — cinste pe care o obținuse cu ajutorul marchizului de Chaverny, ca urmare a cererii insistente a verișoarei sale, Aurore de Lagardère.

Se știe cît de puțin merita vorbărețul Cabalus această favoare, obținută în urma simulacrului de autopsie făcut de el la palatul Nevers.

Ajungînd în încăperea în care fusese condus tînărul sergent, cei patru bărbați se apropiară de patul lîngă care

îngenunchease Marine, avînd-o alături, stînd pe un scaun, pe Mathurine.

Prima grijă a celor doi medici — și în treaba aceasta acționară cu un înduioșător consens — fu aceea de a le îndepărta pe femei. Apoi, amîndoi, cu minuțiozitate, dar cu maniere cu totul diferite, începură să examineze, să palpeze și să asculte pacientul.

În colțul în care se retrăsese, sărmana micuță Marine plîngea pe tăcute. În sinea ei era convinsă că fratele său și-ar fi revenit mai repede dacă ar fi fost lăsată să-și țină mîna apăsată pe inima lui.

Tînărul suferea, într-adevăr, de o congestie cerebrală care lăsa să se prevadă că va fi foarte puternică.

Dacă ne gîndim la surmenajul fizic și psihic la care fusese supus de șase zile, și tocmai atunci cînd rana îi sîngera încă de pe urma loviturii de pumnal pe care Knauss i-o dăduse în pădurea de lîngă Ostende, nu ne vom mira deloc că, oricît de robust ar fi fost, forțele sale sfîrșiseră prin a-l părăsi.

Pe maestrul Cabalus l-am văzut deja la treabă. El punea știința mai presus de milă — de altminteri, ca și ceilalți confrați ai săi de la Facultatea de Medicină.

Deși avea pretenții mai puțin exagerate, maestrul Raphaëli era un exemplar de același fel.

Cînd dădeau peste un „caz frumos", nu-și mai încăpeau în piele de bucurie și, fără a le păsa de spaimele pe care le cauzau nu numai bolnavului, dar și apropiaților acestuia, nu se jenau deloc să enumere, cu o prolixitate plină de cruzime, diversele elemente morbide care, după părerea lor, constituiau afecțiunea ce trebuia să fie tratată, precum și etapele prin care urma să treacă bolnavul, indiferent de cît de neplăcute sau de dureroase ar fi fost.

Or, se pare că boala lui Philippe se nimerea să se înscrie în categoria „cazurilor frumoase", căci, de îndată ce savantele persoane îi constatară natura, trăsăturile chipurilor lor se luminară de o rază de bucurie.

César Cabalus vorbi primul, așa cum era și drept.

— Superb! se extazie. Inflamare internă a arahnoidei viscerale și a meningei „dura-mater", cu edem al substanței medulare, complicate cu ataxia[1] nevraxului... De mult n-am mai avut o asemenea baftă.

— Ca și mine, replică celălalt. În ceea ce privește complicația de ataxie, nu zic nu. Dar prăbușirea generală vine de la o dublă inflamare a creierului.

Înspăimîntată, Mathurine asculta acea înșiruire de denumiri barbare, întrebîndu-se cum de era posibil ca tînărul să sufere, simultan, de atîtea boli.

Marine se ruga și plîngea.

Din fericire, Philippe nu era în stare să înțeleagă nici unul dintre cuvintele ce-i zbîrnîiau la urechi, altminteri ar fi putut să se creadă ajuns, cu adevărat, în ultimul său ceas.

Vocea spărtigoasă a doctorului Cabalus continuă:

— Curios obiect de studiu, realmente foarte curios, iar vigoarea bolnavului îl va face și mai interesant. Ah! febra va avea mult de lucru: a atacat un băiat zdravăn, care-i va da de furcă... Doamne! — adăugă, examinînd musculatura tînărului — are cu ce să-i reziste și, în plus, sînt și eu pe aici...

Raphaëli — un fel de uriaș, pe lîngă care confratele său părea un pitic — îl întrerupse cu un glas de stentor:

— Pe cinstea mea! vă cam lăudați cu prezența dumneavoastră. Într-un caz atît de urgent, la ce sînteți bun?... ce puteți face?... pe cînd eu!...

Războiul era declarat, și Cabalus se pregătea să riposteze dur, cînd doamna Passepoil întrebă îngrijorată:

— Să fie oare în pericol?

— Da și nu, răspunse maestrul Cabalus. Depinde... Da, dacă se formează depuneri plastice și purulente. Nu, dacă nu se formează astfel de depuneri.

1 *Ataxie* (med.): lipsa coordonării mișcărilor, în unele boli nervoase. (n.t.)

— Ah! oftă Mathurine, care nu era cu nimic mai lămurită.

— Dar, întrebă bătrînul profesor de scrimă, vă temeţi de formarea unor asemenea depuneri?

— Nu v-aş putea răspunde chiar de pe acum. Mai întîi, trebuie să văd evoluţia bolii. Dacă cefalgia care există actualmente se accentuează, este semn rău; dacă se atenuează, avem dimpotrivă, şanse ca această agravare să nu survină.

— O! salvaţi-l! salvaţi-l! îl imploră Marine, împreunîndu-şi mîinile.

— Frumoasă propunere, rînji doctorul italian. Oracolul bubelor de la Curtea Franţei ar fi cam neputincios să oprească evoluţia unei congestii atît de clasice... eu, dimpotrivă, eu răspund pentru tot... lăsaţi-mă pe mine şi veţi vedea.

Într-o clipă îşi descheie de sus pînă jos vesta, şi-o scoase, îşi suflecă pînă peste coate mînecile, dînd la iveală nişte braşe de atlet şi, înarmat cu un bisturiu, înaintă către pacient.

Ajunsese la pat şi dădea deja la o parte cuvertura, cînd César Cabaļus, eroic şi puternic ca odinioară David, în faţa lui Goliat, se înfipse între el şi Philippe, întinzînd deasupra capului acestuia mîna lui slabă şi păroasă, cu un minunat gest de protejare.

— Ah! ah! ah! exclamă pe trei tonuri diferite. Aţi vrea să-i puneţi lipitori, să-i aplicaţi ventuze, să-i luaţi sînge din vene, să-i puneţi drenuri, să folosiţi, poate, vezicatoare şi, fără îndoială, sinapisme?... Eu mă opun! Inflamaţii, congestii — o mulţime de cuvinte stupide, pentru a desemna tot atîtea prostii! Vai de capul meu! oare ignoranţa, această plagă hidoasă, se strecoară pînă şi în respectatul nostru corp medical?... Într-adevăr, vă spun că ar fi la fel de folositor să pui ventuze pe un picior de lemn... N-aveţi decît să-i luaţi sînge, să-i puneţi lipitori sau ventuze, pacientul dumneavoastră tot se va

duce!... aplicați-i vezicatoare, idem[1]! puneți-i drenuri, *idem et per eadem rationem*[2]! Nu este destul să-ți spui Esculap, totul este să și fii, iar dumneavoastră nu sînteți deloc așa ceva, de vreme ce ați confundat o nevrită, care există, cu o paralizie a lobilor cerebrali, care există și ea, dar numai la dumneavoastră...

— Luați seama! strigă doctorul Ange, care pînă atunci se reținuse cu greu.

— La ce? întrebă, flegmatic, Cabalus, ridicînd din umeri; apoi continuă: — Singurul lucru real, frumos și folositor este să ai un sistem și să te conduci după el. Sudoarea, domnule, numai sudoarea, acea secreție apoasă, este însuși principiul vital care iese prin toți porii fiecărei ființe. Puteți spune contrariul? Cu acest instrument modest și cu ceea ce se află aici — arătă lupa și-și atinse cu degetul fruntea — eu văd în străfundul lucrurilor și reușesc să domin, fără nici o deosebire, toate relele care se înverșunează împotriva firii.

— Chiar și ataxia?

— Mai ales ataxia! Înarmat cu secretul transpirațiilor, eu acționez asupra trisplanhnicului ca și cum aș îndrepta cu ciocanul un cui strîmb...

Toți cei de față ascultau cu uimire acea nesfîrșită aiureală.

Profitînd de o clipă în care era obligat să-și recapete suflul, César Cabalus se aplecă asupra lui Philippe și-și ațintì lupa spre tîmplele sale umede de transpirație.

— Ce vă spuneam? continuă, îndreptîndu-și spinarea. Sistemul meu este miraculos. Mă ajută să trec dincolo de orizonturile permise. Neștiutorii mă numesc *sudropat*, dar eu sînt un *hidropat*, fără *y*, ceea ce constituie forța mea și asta îi înfurie... Vreți să vă spun numele bolii care-l pune la pămînt pe pacient? Este o *choree*... Vă miră?... O choree cataleptică...

1 *Idem* (lb. latină) = același lucru (n.t.)
2 *Et per eadem rationem* (lb. latină) = și pentru același motiv. (n.t.)

— Sînteţi nebun! urlă doctorul Ange Raphaëli, ca scos din răbdări. Tînărul acesta va muri, dacă nu i se ia sînge.

— Şarlatan murdar, este probabil că va muri şi fără ajutorul dumneavoastră... Ceea ce-i sigur, e că a avut supărări. Nu mai are forţe, pentru ce să i se mai ia şi ce-i mai rămîne?! *Contraria contrariis curantur* [1], ştiţi asta?

— Ceea ce mă contrariază este faptul de a vă auzi vorbind, veneratul meu confrate, declară maestrul Raphaëli, care, în calitate de italian, nu înţelegea nici o boabă de latină.

— Şi de a vă vedea, replică acru Cabalus.

Începură drăgălăşeniile.

— Sînteţi un bătrîn încrezut!

— *Asinus asinum fricat* [2], tînărul meu confrate!

— Cînd veţi sfîrşi să vă spuneţi unul altuia adevăruri amare? îl întrerupse brusc domnul Hélouin, care încă nu vorbise. Momentul şi locul sînt prost alese. Gîndiţi-vă la bolnav.

— Ia te uită! încîntat să vă întîlnesc, domnule, spuse maestrul Cabalus, recunoscîndu-l pe poliţist. Îmi amintesc că v-am mai văzut, nu este mult de-atunci. Se întîmpla la palatul... bine, bine, ştim să păstrăm secretele... şi nu vom spune în ce palat se petreceau lucrurile...

— Vreau să beau, mi-e sete! rosti o voce slăbită.

Philippe tocmai se ridicase în şezut şi ochii lui rătăciţi se fixau pe cei care-l înconjurau.

Dintr-un salt, Marine fu lîngă el.

— Bineînţeles! ziseră cei doi doctori, prevăzusem asta!

Îşi luară fiecare pălăria.

— Plecaţi? întrebă Mathurine.

1 *Contraria contrariis curantur* (lb. latină) = „Contrariile se vindecă/tratează prin contrarii"i (maximă a medicinii clasice). (n.t.)

2 *Asinus asinum fricat* (lb. latină) = „Măgarul se freacă de măgar": expresie ce se aplică celor care îşi adresează reciproc invective. (n.t.)

— Mergem la alţii, mai grăbiţi. Acesta nu mai are nevoie de noi!

— Cum? se miră Amable Passepoil. Crezusem că înţeleg... spuseseţi că este pe ducă...

— Ceea ce am spus, replicară la unison cei doi medici, este că băiatul se va duce pe propriile lui picioare!...

Se opriră, uimiţi că în încăpere izbucnise un rîset strident.

Cel care rîdea era Philippe.

— Bietul copil şi-a pierdut minţile, exclamă doamna Mathurine, înspăimîntată.

— Cu siguranţă, declară Ange Raphaëli. Congestia cerebrală!

— Choreea cataleptică! supralicită maestrul Cabalus, ca un ecou.

Fiecare umplu în grabă cîte o pagină întreagă de prescripţii şi plecară conduşi de domnul Hélouin. Cabalus promisese că va reveni spre seară.

Din acel moment, Marine voi cu orice preţ să se instaleze la căpătîiul tînărului. Se institui infirmieră a sa.

— Din cauza mea a ajuns în starea asta — spunea, ştergîndu-şi bieţii ochi plînşi — aşa că eu sînt cea care trebuie să-l îngrijească. Nu voi părăsi acest loc decît atunci cînd va fi pe deplin vindecat.

Fură nevoiţi s-o lase să facă aşa cum voia.

În aceeaşi seară, potrivit promisiunii sale, doctorul Cabalus reveni.

Deoarece auditoriul era mai puţin numeros, fu mai puţin vorbăreţ. Şi fiindcă cefalgia scăzuse în intensitate, binevoi ca, după ce-l examină pe bolnav, să le dea puţină speranţă celor două femei. Le spuse totuşi că nu stătea în puterea lui să învingă răul, care trebuia lăsat să-şi urmeze cursul.

— Timp de patruzeci şi opt de ore — le anunţă — va fi cuprins de somnolenţă ziua şi de insomnie noaptea... apoi va reveni o agitaţie puternică, urmată de delir însoţit

de convulsii intermitente şi, în sfîrşit, o perioadă de linişte la capătul căreia va fi, fără îndoială, vindecarea.

„Doar dacă nu va veni moartea", adăugă în sinea lui.

Primele fenomene nu întîrziară să apară.

Într-adevăr, în a treia zi, spre seară, pe cînd doamna Passepoil şi Marine se aflau lîngă el, împreună cu Cocardasse care, venit în ajun, aflase vestea cea tristă şi care-şi dădea toate silinţele să fie folositor, tînărul începu să dea semne de dezechilibru mental.

El, care pînă în acea clipă rămăsese într-o mutenie totală, începu deodată să vorbească extrem de volubil, dar nescoţînd, la început, decît sunete neinteligibile.

Dar, în curînd, gîndurile i se fixară pe imaginile ce i se formau în creier şi cuvintele deveniră mai limpezi, căpătînd un înţeles.

Se părea că revede, ca într-un caleidoscop, întîmplările cele mai recente.

— Hai, bătrîne!... exclamă la un moment dat. Amîndoi odată... să sărim şi să ne agăţăm de nările cailor... Atenţie! se apropie trăsura!... uite-o!... Înainte!...

Se zbuciumă, ca şi cum s-ar fi aruncat, cu adevărat, în faţa unui cal. Apoi trăsăturile îi rămaseră o vreme crispate, braţele mişcîndu-i-se cu gesturi de parcă ar fi încercat să ţină în loc o fiinţă imaginară.

Curînd, însă, o expresie de blîndeţe îi ilumină faţa:

— Olympe!... şopti, cu un fel de încîntare... se numeşte Olympe!... i-am auzit numele...

— Dar despre cine vorbeşte oare? o întrebă încet Passepoil pe Marine, căci în ceea ce-i povestise Philippe despre viaţa sa, de cînd plecase din Paris, nu fusese deloc vorba despre întîlnirea sa cu domnişoara de Chaverny.

— Habar n-am, răspunse fata, care devenise, brusc, palidă.

Cît despre gascon, care i-ar fi putut lămuri, din cauza emoţiei nu auzise nici întrebarea, nici răspunsul.

— Olympe... repetă Philippe. O! ce frumoasă e!... şi cît farmec are!... Dar pleacă... Unde se duce? N-o mai văd...

Chipul i se întunecase.

Trecură cîteva minute.

Deodată, trăsăturile îi deveniră ameninţătoare.

— Aha! exclamă cu o puternică izbucnire. Opt contra doi, laşii!... şi din nou, în fruntea lor se află Knauss!... Ah! banditule, de data aceasta nu-mi vei scăpa!...

Şi, sărind jos din pat, apucă teaca spadei sale, care fusese lăsată pe un scaun, şi o agită ca pe o sabie.

Mimă, de la un capăt la altul, lupta pe care o susţinuse împotriva teutonilor la hanul *Cei Trei Vulturaşi*. Şi făcu acest lucru cu o asemenea veracitate şi cu o vigoare atît de mare, încît Cocardasse, care se repezise cu gînd să-l culce la loc pe pat, fu cît pe-aci să fie rănit şi abia reuşi să-l stăpînească.

Cele două femei erau îngrozite.

De cum fu întins pe pat, numele domnişoarei de Chaverny reveni, iarăşi, pe buzele lui Philippe.

— Olympe! spuse. Ea este, din nou ea!... Îmi face semn... acolo, în spatele meu... un asasin... Ah! mizerabilul!...

Făcu o mişcare, ca şi cum ar fi lovit pe cineva, lateral. Apoi, cu o adîncă emoţie:

— Îi datorez viaţa... Fără ea, eram pierdut!...

După aceea, păru să se lase absorbit de gînduri şi nu mai vorbi decît cu glas scăzut, cu o expresie de extaz întipărită pe faţă.

Mathurine, văzîndu-l că redevine calm, voi s-o scoată din încăpere pe Marine.

— Du-te să te odihneşti, micuţo, o îndemnă. Ai petrecut deja două nopţi albe, este destul. Îl voi veghea eu, împreună cu domnul Cocardasse.

— Nu, doamnă Mathurine, replică fata cu hotărîre, v-am spus, locul meu este lîngă Philippe, şi nu-l voi părăsi pentru nimic în lume.

Doamna Passepoil înțelese că era inutil să insiste și, deoarece era tîrziu, plecă împreună cu gasconul, spre a i se alătura lui Amable.

Rămasă singură, Marine plînse... plînse îndelung.

Sentimentul ce-i umplea inima și pe care nu știuse niciodată să-l definească bine, i se lămurise deodată, cu toată puterea lui.

Acum nu putea să nu recunoască: ceea ce simțea pentru tovarășul ei din copilărie era iubire. Iar numele de Olympe, pronunțat de el — cu ce dulceață, cu ce încîntare! — îi sfîșiase cumplit inima.

Crezuse, așadar, că simțămintele îi erau împărtășite?

Nu-și pusese niciodată această întrebare, fiindcă nu cunoscuse natura exactă a dragostei pe care i-o purta lui Philippe, dar neștiința în care se aflase o împiedicase, cel puțin, să aibă certitudinea de a nu fi iubită, la rîndul ei.

Pe cînd acum, gata, lucrurile erau de două ori clare, atît cu privire la iubirea ei pentru tînăr, cît și în legătură cu convingerea că acesta nu i-o va împărtăși niciodată.

Căci, deși Philippe nu-și mărturisise pasiunea pentru domnișoara de Chaverny, șocul pe care-l resimțise la auzul numelui ei îi dezvăluise Marinei adevărul, tot atît de limpede ca și cînd el ar fi făcut-o.

Fata lăsă să-i curgă lacrimile întreaga noapte. Simțea o amară ușurare.

Philippe sfîrșise prin a adormi.

Cu ochii ațintiți asupra capului îndrăgit, cu trăsături atît de fine și totodată energice, se gîndea cît de fericită ar fi fost să-i devină soție, să se rezeme pe acel brat viteaz, atît de temut, și să meargă, sprijinită de el, pe drumul atît de greu al vieții.

Dar vai! iluziile fuseseră deșarte... O alta va avea acea nemărginită bucurie.

De altfel, pîngărirea de nesters care o marcase, ar mai fi putut, oare, să-i îngăduie o asemenea speranță? Nu era, oare, destinată ea, biata victimă, să poarte pentru totdeauna povara acelei pîngăriri?

6 Sacrificiul Marinei

În ziua următoare, tînărul avu o nouă criză de delir, prevăzută, de altminteri, de doctorul Cabalus, care venise dimineața.

Imaginea Olympei se înfățișa din nou minții bolnavului.

— Da... înțeleg bine — spunea ca și cum i s-ar fi adresat domnișoarei Olympe de Chaverny — nu pe domnul de Fonty îl iubiți... privirile dumneavoastră sînt reci cînd se îndreaptă spre el... întoarceți în altă parte capul cînd vă vorbește... și el este cel care, poate, vă este destinat ca soț?...

Și continua, cu violență:

— Nu... Nu!... Nu vă veți căsători cu el, cu încrezutul acela... Sînt și eu aici... mă voi împotrivi din toate puterile, chiar dac-ar trebui să-l ucid!... da, să-l ucid!... căci, vedeți dumneavoastră, dacă ați deveni soția lui... aș muri de disperare... O! nu, așa ceva este imposibil!...

Ochii larg deschiși ai tînărului sergent aruncau flăcări.

— Lașul! continuă. Ați auzit cum m-a insultat? Ei, bine! decît să văd că sînteți a lui... mai bine îi voi arunca în față tot disprețul meu... îi voi biciui chipul netrebnic cu latul spadei mele... și, dacă va consimți să se ducleze... este un om mort.

Apoi, în glasul lui apăru un fel de încîntare:

— Dar ce văd?... Se întredeschide oare cerul?... Ochii dumneavoastră nu fug de ai mei... îmi zîmbiți cu blîndețe... Doamne! ce aud?... Să fiu eu cel pe care-l iubiți?... O! nu este posibil!... Eu, eu, un biet soldat fără nume... Și totuși așa-mi spuneți... Îmi spuneți: „Philippe, vom fi unul al altuia, îți jur!..." O! atîta fericire este peste puterile omenești... Acum, Olympe, frumoasa mea Olympe, voi muri de fericire!...

Se opri gîfîind, sufocat, părînd că nu mai poate suporta bucuria ce-l cuprindea, pătrunzîndu-i întreaga fiinţă.

— Ei, na-ţi-o! se minună iar doamna Passepoil, care se afla acolo, împreună cu Marine. Ce este şi cu Olympe asta, care-l răvăşeşte în asemenea hal, ai putea să-mi spui?

— Este o domnişoară pe care o iubeşte, răspunse, cu efort, fata.

— Aşa înţeleg şi eu, dar asta nu mă lămureşte deloc cine este.

— Trebuie să fie o persoană dintr-o familie de neam mare... din cîte-mi pot da seama după respectul adînc pe care pare să i-l arate Philippe.

— Crezi?... Atunci, la ce-i foloseşte s-o iubească? Niciodată nu se va putea căsători cu ea, bietul băiat.

— Vedeţi totuşi că el pare să creadă că e posibil.

— Da, aşa, în vis, dar în realitate treaba-i alta, fetiţo. Numai în poveştile răposatului Perrault[1] se întîlnesc moştenitoare bogate care-şi pierd mintile pentru nişte amărîţi.

— Nu-i poţi porunci dragostei — încercă să protesteze, cu timiditate, fata — iar Philippe este atît de frumos...

— Frumos! nu-i aşa? Nu zic nu... dar sînt unii şi mai şi, de exemplu, Boniface... în fine, ştiu şi eu...

Sergentul, care reîncepu să vorbească, întrerupse acest dialog.

Se întorsese înspre mica lui prietenă, ce-i stătea la căpătîi, şi o contempla murmurînd cuvinte abia auzite.

Privirile lui, strălucind de pasiune, o tulburau pe biata copilă, care cu greu le putea suporta.

— Cît de frumoasă eşti, Olympe! spunea, cu un glas aşa de vibrant de iubire, încît întreaga fiinţă a Marinei se înfioră. Ce frumoasă eşti şi ce mult te iubesc... Acum, pentru că mi-ai permis, pot să ţi-o spun.

1 *Perrault* (Charles) (1628—1703): scriitor francez, celebru prin poveştirile pentru copii, pe care le-a publicat sub numele fiului său Perrault d'Aramancour. (n.t.)

— Cum? zise Mathurine uimită. Poftim că acum te ia drept cealaltă? Va să zică, încă mai bate cîmpii? Şi Cabalus care nu poate face nimic... Ah! asta zic şi eu treabă!

— Dar tu, mă iubeşti şi tu puţin? continuă tînărul. Nu-mi răspunzi!... Dar, ai dreptate... pentru ce mi-ai răspunde? Nu văd şi singur că mă iubeşti?... Totul, la tine, mi-o dovedeşte... Aşadar, tatăl tău consimte?... Peste o lună, vom fi căsătoriţi... Cine mi-ar fi spus, atunci cînd te-am întîlnit acolo, lîngă Ostende, în timpul furtunii, cine mi-ar fi spus că, astăzi, eu — care, la vremea aceea, eram un simplu sergent — voi obţine mîna ta şi că voi fi ofiţer?... Căci ştii acest lucru, nu-i aşa?... Şi vestea avansării mele te-a bucurat, deoarece cobora bariera dintre noi, pe care eu o credeam de netrecut... Ce de întîmplări într-un timp atît de scurt... Dă-mi mîna, draga mea Olympe... căci acum îmi aparţine... Refuzi?... De ce?

Tînărul, vrînd să ia degetele Marinei, aceasta şi le trăsese, într-adevăr, repede înapoi.

— Haide, dă-i mîna, dacă asta-i face plăcere micuţului, o îndemnă doamna Passepoil.

Şi adăugă cu nevinovăţie:

— Eu i-aş da-o pe-a mea, dac-ar încerca să mi-o ia. Dar nu-l putem obliga şi nici nu i-ar face tot atîta plăcere.

Fata se ruşină de gestul ei şi-şi lăsă degetele în mîna bolnavului. Suferea cumplit, iar faţa ei drăgălaşă era mai albă ca cearşaful de pe pat.

— O! mulţumesc!... mulţumesc! exclamă sergentul, apăsîndu-şi buzele pe degetele subţiri ale copilei. Eşti bună...

Marine îşi lăsă capul pe spătarul scaunului, părînd gata să leşine.

— Ei, bine! ei, bine! ce ai, micuţo? o întrebă Mathurine. Nu-nţelegi că glumeşte?

Apoi, dîndu-şi seama de emoţia adîncă ce o cuprinsese, avu o bănuială:

— Doamne! nu cumva?...

Marine îi aruncă o privire disperată.

— O! biata pisicuță... gemu buna doamnă, pentru care acea privire fusese lămuritoare. Cum era să-mi închipui? Spunînd acestea, încercă, pentru a domoli durerea pe care o cauzase fără să vrea, să tragă mîna fetei dintre cele ale lui Philippe.

Dar acesta protestă, strîngînd-o și mai tare.

— Lasă-mi mîna ta, las-mi-o!... Mai am să-ți spun atîtea lucruri!... Știi, frumoasa mea Olympe, că am o surioară?... O copilă dulce, pe care-o cheamă Marine... fiica acelor oameni cumsecade care m-au primit la ei. Nu, n-ai de unde să știi!... Cum ai putea, de vreme ce astăzi îți vorbesc despre ea pentru întîia dată... Țin mult la mica mea Marine... este atît de bună... la fel de bună ca tine. Dar iubirea pe care o am pentru ea este cu totul alta decît cea pe care o simt față de tine... O! da... este o mare diferență!

— Auzi, îi spuse Mathurine fetei, cu intenția de a o consola puțin, spune că te iubește și pe tine.

— Ca pe o soră, suspină aceasta, care nu se mai temea să-și dezvăluie secretul, după ce doamna Passepoil i-l ghicise.

— Asta e mai valoros, crede-mă, micuțo. Dragostea este o prostie... Mai știu și eu cîte ceva... O! Doamne! chiar că poți să mă crezi, nu e totdeauna vesel...

— ...Cînd te văd, continuă sergentul, urmărindu-și gîndul, întreaga mea ființă se avîntă imediat spre tine... atrasă ca printr-un magnetism, de o forță mai puternică decît voința mea... mă cuprinde o vrajă neînchipuită... mă transportă pe niște tărîmuri în care-mi pare că plutesc, lipsit de orice materie... și sufletul meu zărește atunci niște orizonturi luminoase, dincolo de care îmi apare cerul... Da, asta simt cînd te văd...

Ochii lui iluminați o contemplau pe fată cu o admirație extatică.

Rămase cîteva clipe tăcut, ca spre a gusta mai bine beţia fericirii sale. Apoi continuă:

— ... Cînd mă aflu alături de Marine, nu simt nimic asemănător. Este o dragoste foarte duioasă, dar foarte calmă, asemănătoare cu cea pe care o ai pentru o prietenă... Mă înţelegi, Olympe?

Vai! fata înţelegea prea bine, şi ceea ce îndura era un adevărat supliciu.

— O! cu siguranţă o vei iubi mult cînd o vei cunoaşte... Va fi şi pentru tine o prietenă... Uite, vreau s-o cunoşti numaidecît... Mă duc s-o caut. Ea se află... se află...

Aici, în creierul bolnavului apăru o lacună.

— ... Se află... se află... repetă. Aşteaptă să-mi amintesc... Unde se afla oare?

Făcea eforturi vizibile să-şi aducă aminte.

Deodată, memoria îi reveni şi trăsăturile i se crispară, exprimînd o adîncă deznădejde.

— Ah! infamul! strigă cu violenţă, lăsînd să-i cadă mîna fetei. Marine!... sărmana mea micuţă Marine!... A răpit-o... a dus-o cu el în bîrlogul lui... Şi eu nu eram acolo ca s-o apăr!... Căci cunoşti, fără îndoială capcana în care a atras-o, ticălosul... El a... El a... Doamne! ce era să-ţi spun?... Nu, nu, nu pot să-ţi destăinui nimic... Este secretul Marinei şi trebuie să rămînă între noi doi... O! laşul!... Dar pedeapsa pe care i-o voi da va fi pe măsura crimei sale!... Repede, sabia mea... trebuie să mă duc imediat să-mi smulg surioara din mîinile lui!...

Spunînd acestea, încercă să se ridice din pat.

Mathurine îl reţinu.

— Lăsaţi-mă, striga Philippe, de ce nu mă lăsaţi?... nu o auziţi pe Marine, care mă cheamă?... Spada mea, vă spun... spada mea... vreau să-l ucid... să-l fac să-şi ispăşească infamia!...

Sărea, se zbătea ca scos din minţi, dar, din fericire, doamna Passepoil avea într-atîta forţă încît reuşea să-l stăpînească.

— Lăsaţi-mă, lăsaţi-mă... continua să strige. Vreţi, aşadar, ca Marine să mă blesteme, căci totul este din vina mea, da, din vina mea. Pe patul de moarte, bătrînii ei bunici mi-o încredinţaseră... spunîndu-mi: „Philippe, veghează asupra ei...", iar eu le-am trădat încrederea... am abandonat-o... am dezertat de la datorie... şi atunci, biata micuţă a căzut în ghearele acelui tigru...

Tot vorbind, continua să încerce să scape din strînsoarea Mathurinei.

— ...Marine! ...Marine! striga cu glas ascuţit. Aşteaptă... iată-mă... sosesc... vin să te eliberez... O! nu mă blestema, surioară!

Fata se prăbuşise în genunchi şi, cu mîinile împreunate, plîngea cu lacrimi fierbinţi, văzînd cumplita suferinţă a prietenului său şi constatînd cît de mult ţinea la ea.

Deodată, îşi întinse spre cer braţele, într-o atitudine de rugă, iar ochii săi păreau să implore.

Buzele ei închise nu rosteau nici un cuvînt, dar din inimă îi izvora, fără îndoială, o rugăminte fierbinte şi înduioşătoare.

Ca prin farmec, forţele bolnavului îl părăsiră brusc şi el recăzu pe pat, complet epuizat.

Era şi timpul să survină această liniştire, căci doamna Passepoil, extenuată, era gata să abandoneze lupta.

De-abia atunci se ridică Marine. Pe fruntea ei, redevenită calmă, se citea speranţa, iar ochii umezi îndreptau spre cer o privire plină de recunoştinţă, căci credea în vindecarea fratelui ei, acum, cînd pentru a o obţine biata martiră promisese că-şi va închina viaţa lui Dumnezeu!

După această criză, bolnavul avu o perioadă de calm, care dură pînă a doua zi.

Dimineaţa ceru să bea. Marine, care nu dormise, se grăbi să-i aducă ceva de băut.

După ce sorbi, Philippe apropie fruntea fetei pînă la buzele lui.

Ochii plînşi ai sărmanei copile se luminară de bucurie.

— Mă recunoşti, Philippe? îl întrebă.

— De ce nu te-aş recunoaşte? replică bolnavul mirat.

Într-adevăr, nu-şi mai aducea aminte nimic din cele ce se întîmplaseră. Nu privise încă obiectele înconjurătoare. Mintea continua să-i fie într-o completă apatie. Nu o vedea decît pe Marine.

Ea-şi aplecă ochii umezi asupra lui şi-l întrebă:

— Te simţi mai bine, Philippe?

— Mai bine? repetă acesta, trudindu-se să înţeleagă sensul acelor cuvinte, care implicau o comparaţie. Am fost oare bolnav?

Deodată, chipul îi fu cuprins de fierbinţeală. Scoase un strigăt puternic şi rămase nemişcat. Îşi reamintise brusc sfîşierea pe care o simţise în inimă şi cumplita epuizare care-i şterse memoria.

Mai palidă ca o moartă, Marine îl chemă pe nume, încercă să-i ridice capul, dar el rămînea ca de piatră, căci paralizia nervoasă îl înţepenise din nou, din creştet pînă-n tălpi.

În aceeaşi zi, Cabalus, uimit, dădu un nou nume acestei stări, pe care o denumi cataleptică.

Era o imobilitate totală. Cu excepţia pulsului şi a unei extraordinare expresivităţi, starea lui dădea o imagine exactă a morţii.

Asemenea vampirilor pe care legendele maghiare îi reprezintă ridicîndu-se din mormintele lor, Philippe avea buzele vinete, ochii larg deschişi şi obrajii palizi.

Apoi, către seară, delirul îl cuprinse cu şi mai mare violenţă decît în ajun şi, din nou, prin faţa imaginaţiei sale surescitate se perindară evenimentele recente, dintre care mai ales cele două mai importante, întîlnirea cu Olympe şi dispariţia Marinei, îi stăpîneau mai puternic gîndurile.

Tînăra fată fu nevoită să suporte încă o explozie de pasiune la adresa Olympei — Philippe continuînd s-o ia drept domnişoara de Chaverny —, în timp ce doamna

Passepoil, soţul ei şi Cocardasse îşi epuizară forţele într-o luptă cumplită pentru a-l împiedica să alerge în urmărirea lui Zeno.

Doctorul Cabalus, care venea zilnic să-şi facă „interesantele studii", era încîntat să vadă că etapele bolii se desfăşurau potrivit previziunilor sale, ba chiar şi mai bine, dacă se poate.

— Perfect! Perfect! exclama cu un glăscior subţire şi folosind cuvîntul său preferat. Chiar aşa... este chiar aşa... Dacă ar avea loc o invazie a serului, ar fi minunat! Cînd vor veni convulsiile, vom studia forţa de rezistenţă pe care organele o vor opune puterii exacerbării nervoase.

Convulsiile veniră.

— Aceasta-i faza critică, îi preveni maestrul César Cabalus.

Într-adevăr, timp de două zile, tînărul se zvîrcoli pe patul său, pradă unor spasme înfricoşătoare care, în mai multe rînduri, fură cît pe aci să-l doboare.

Dar, aşa cum anunţase doctorul, boala atacase pe cineva mai tare decît ea, şi constituţia lui viguroasă sfîrşi prin a ieşi victorioasă.

Într-o noapte — trecuse deja multă vreme de cînd căzuse la pat — simţi două buze proaspete care-i atingeau uşor fruntea.

— Philippe, îi spuse Marine cu glasul ei blînd, sîntem singuri, doamna Passepoil şi Cocardassse tocmai s-au dus la culcare. Mai vorbeşte despre ea, dacă-ţi face plăcere.

— Despre ea? repetă Philippe, roşind. Dar ce-am spus?

Aceste cuvinte îi ieşiseră limpezi de pe buze.

— Îţi mulţumesc, Doamne! îţi mulţumesc! strigă fata, cu exaltare în glas. Mi-ai îndeplinit ruga, Philippe al meu este salvat. Am promis, îmi voi ţine făgăduiala... Voi fi a Ta, doar a Ta!

— Ce tot spui? o întrebă tînărul sergent, uimit.

— Sînt sora ta, surioara ta, îi şopti cu greu, în timp ce faţa îi strălucea de un zîmbet. I-am promis lui Dumnezeu că mă voi devota Lui dacă te vindecă şi dacă ţi-o dă pe cea pe care o iubeşti... Mi-a îndeplinit prima rugăminte, va face acelaşi lucru şi cu cea de a doua... Philippe, Philippe, al meu, vei fi fericit!

Sărmana sacrificată spusese toate acestea fără nici o urmă de slăbiciune, fără a tremura.

Tînărul era, într-adevăr, salvat.

De cîteva zile, maestrul Cabalus, socotind că serviciile sale deveniseră inutile, nu mai venea, iar domnul Hélouin, îngrijorat, îl readusese pe Ange Raphaëli care, înşelîndu-se cu privire la absenţa confratelui său, exclamase prosteşte, revăzîndu-l pe convalescent:

— Marele Lama şi-a recunoscut neştiinţa. Este o treabă încheiată!

Era, cu adevărat, o treabă încheiată, dar nu aşa cum o înţelegea italianul.

Cocardasse şi Passepoil nu fuseseră, nici ei, mai puţin îngrijoraţi de soarta lui Philippe.

Primului îi trecuse „înflăcărarea" pentru Mathurine, iar cel de-al doilea uitase de necazurile lui conjugale. Ba chiar, deseori, se priviseră unul pe altul clipind din ochi şi strîngîndu-şi mîna cu o apăsare puternică.

— Pe cinstea mea! spusese la un moment dat gasconul, dacă Hîrca s-ar prezenta aici, cred că viaţa mea ar fi neagră de tot, de-acum încolo... n-aş mai vedea nici o luminiţă.

— Tot aşa s-ar întîmpla şi cu a mea, răspunsese Amable. Ar rămîne o gaură în ea.

Aşa încît, cînd aflară că Philippe nu mai era în primejdie, săriră efectiv în sus de bucurie.

— Ce sticluţă bună vom bea, ce zici, bătrîne? spuse Passepoil.

— Ba bine că nu, aprobă ostaşul. Du-te repede s-o aduci.

Şi, cînd paharele fuseseră umplute:

— În sănătatea lui Philippe! propuse normandul.

— În sănătatea contelui de Lagardère! îl corectă Cocardasse.

— Ai dreptate...

Tînărul îşi recăpăta forţele văzînd cu ochii.

Faptul de a o vedea pe Marine, regăsită atunci cînd el o crezuse pierdută, contribuia mult la evoluţia rapidă a însănătoşirii sale.

Dar fu rîndul lui să-şi facă griji în legătură cu copila, al cărei aspect bolnăvicios şi îngîndurat îl remarcă.

Neamintindu-şi nimic, desigur, din cele ce spusese în timpul delirului său, după ce află de continua veghe a Marinei la căpătîiul său, puse starea în care o vedea pe seama oboselii. Şi îi părea foarte rău.

Într-o dimineaţă, cei doi profesori de arme intrară în camera lui, foarte ferchezuiţi, periaţi, lustruiţi, ca şi cum ar fi trebuit să se ducă la paradă.

Cocardasse abia dacă avea, pe ici, pe colo, cîte o mică tăietură de spadă în vesta lui cîrpită.

Gasconul ţinea în mînă un plic sigilat cu o imensă pecete roşie.

Împreună cu „micul său profesor" înaintă către Philippe, amîndoi cu piciorul întins, cu trupul înţepenit în poziţia regulamentară.

Tînărul, cu Marine alături, îi privea mirat şi nu înţelegea nimic din această vizită ceremonioasă.

Ajunşi la doi paşi de el, îşi scoaseră pălăriile cu un respect exagerat, apoi Cocardasse, măturînd podeaua cu pana fetrului său, care văzuse lumina zilei pe vremea precedentului rege, luă cuvîntul şi grăi:

— Domnule locotenent, iată ce ne-a ordonat domnul marchiz de Chaverny să vă înmînăm.

Şi-i întinse lui Philippe plicul.

Uluit, acesta nu se grăbea să-l ia. Ochii lui treceau de la un profesor de scrimă la celălalt, cu o întrebare mută.

— Domnule locotenent, repetă Passepoil, ca un ecou fidel, iată ce ne-a ordonat să vă î mînăm domnul de Chaverny, întors de cîteva zile la Paris.

— Cum? ceea ce înseamnă?... Nu înţeleg deloc, prieteni, spuse tînărul, care se întreba dacă nu era sub efectul unor iluzii şi dacă mintea nu i se înzdrăvenise încă.

— Asta vrea să-nsemne, ei, na! continuă Cocardasse, că ministrul de război, recunoscîndu-vă meritele în serviciul militar şi numeroasele acte de curaj de care aţi dat dovadă, i-a dat Majestăţii Sale regele Ludovic al XV-lea să semneze un decret care vă numeşte locotenent în regimentul al 3-lea al gărzilor franceze.

— Eu!... locotenent!... exclamă Philippe, înţelegînd, în sfîrşit, şi luminîndu-se la faţă.

— Doamne Sfinte!... ţi se datora cu adevărat asta, micuţule, spuse Passepoil... O! iertare... se corectă îndată, luînd seama la privirea mînioasă pe care i-o aruncă amicul Cocardasse. Ştiţi, obişnuinţa... dar n-o să mai greşesc.

Tînărul aproape că smulse plicul din mîinile ostaşului, rupse pecetea şi scoase un pergament pe care-l parcurse cu o privire lacomă.

Nu putea avea nici o îndoială: era ofiţer!

Fu copleşit de o bucurie imensă. Nu numai datorită gradului ce-i fusese conferit, ci şi pentru că se gîndea că acesta îl apropia de Olympe de Chaverny, micşorînd puţin distanţa aproape de netrecut care se numea, pe vremea aceea ca şi astăzi, mîndria de castă.

Apoi, adresîndu-se celor doi profesori de scrimă, le spuse emoţionat:

— Prieteni, dacă regele mi-a făcut neînchipuita cinste de a răsplăti prin această numire neînsemnatele mele servicii, să ştiţi bine că, pentru voi, vreau să fiu şi voi fi mereu sergentul Belle-Épée, micul Philippe... nimeni altul, înţelegeţi?

— Pe toţi dracii!

— Doamne Sfinte!

Şi ruşinaţi, cei doi bătrîni profesori amuţiră, după această dublă înjurătură.

— Este voința mea, vă spun, repetă Philippe, prefăcîndu-se autoritar. Acum sînt ofițerul vostru, adăugă zîmbind. Așa că trebuie să-mi dați ascultare.

— Ah! pușiul! Este cu adevărat sînge din sîngele *lui*, șopti încet Cocardasse, înduioșat.

— O! da! aprobă Passepoil, pe același ton. Exact ca Lagardère.

Marine trebui să participe la veselia generală. Făcu acest lucru fără efort, reușind să ascundă suferința pe care i-o provoca o ultimă revoltă a inimii, căci ea înțelesese ușor cauza bucuriei care iluminase brusc chipul tînărului.

Dar sacrificiul ei era, într-adevăr, deplin.

7 Telescopul

Apartamentul pe care Mathilde de Wendel îl ocupa în palatul Nevers era situat, așa cum am mai spus, în partea din spate a clădirii. Vom preciza chiar, adăugînd că se afla la etajul al doilea.

De la ferestre se puteau vedea clar, printr-un mic luminiș dintre ulmii seculari ce mărgineau parcul, povîrnișurile sudice ale colinei Montmartre, presărate cu căsuțe și grădini, prin care desfrînați și feciori de bani gata își ascundeau amorurile clandestine.

Într-una din zilele săptămînii de după întîmplările relatate în capitolul precedent, domnișoara de companie a contesei de Lagardère ședea în salonul său, lîngă o fereastră deschisă, cu ochii pierduți în depărtare, în direcția înălțimilor acelei înverzite suburbii.

Părea să gîndească adînc.

După încruntarea sprîncenelor ale căror arcuri ascuțite aproape că se împreunau, după încleștarea buzelor, atît

de strînse încît gura îi rămăsese ca o tăietură subțire, aveai toate motivele să crezi că gîndurile sale nu se concentrau asupra unui subiect prea plăcut.

La ce se gîndea oare?

Poate că acel complot, urzit de ea și de Peyrolles pentru a pune mîna pe moștenirea Aurorei, era pe punctul de a da greș?

Desigur nu.

Dimpotrivă, mai mult ca oricînd, avea certitudinea că-l va face să izbutească.

Dacă, la întoarcerea de la Paris, contesa îi arătase la început, așa cum ne reamintim, o oarecare răceală, în curînd revenise la aceeași familiaritate față de ea, redîndu-i toată bunăvoința și lăsînd chiar să se înțeleagă, uneori, că tînăra se va putea bizui, ca și înainte, pe o parte din averea ei, atunci cînd Dumnezeu o va chema la El.

Așadar, nu avea nici un motiv de temere din această parte.

Atunci, poate că ciuda pe care o avea, fiind nevoită să aștepte atît de îndelung acea avere, pentru a cărei posesie nu se dădea înapoi în fața crimei, era cea care-i schimonosea astfel trăsăturile?

Nici acesta nu era motivul.

Deși răbdarea îi era pusă la grea încercare, deoarece de doi ani, de cînd era din nou alături de contesă, îi fusese absolut imposibil să-și aducă la îndeplinire intențiile criminale cu privire la aceasta, certitudinea pe care o avea de a-și atinge într-o zi scopul o făcea să se resemneze destul de ușor la acea așteptare cam lungă.

Pentru moment, ceea ce o preocupa era cu totul altceva.

Într-adevăr, Bathilde, care atinsese vîrsta de douăzeci și opt de ani fără ca inima să-i fi vorbit încă, fusese în cele din urmă supusă legii generale: începuse să iubească.

Și iubea cu o patimă cu atît mai arzătoare, cu cît dragostea, rămasă la ea, pînă atunci, într-o stare latentă, izbucnise cu o violență bruscă, făcîndu-și-o sclavă mai înainte ca ea să fi avut timp să se apere.

Cel care provocase acea neașteptată înflorire era venețianul Zeno.

Prima lor întîlnire se petrecuse la doamna de Verteuil, la care Bathilde era primită și la care venea și cavalerul, numit de marchiză, în intimitate, domnul Zen.

Ambasadorul — un bărbat frumos, cu ten colorat, cu ochi strălucitori — o sedusese de îndată și, într-un elan de pasiune, ea i se dăruise.

Se împlineau în curînd trei ani — adică mult înainte de reîntoarcerea Aurorei — de cînd îi aparținea în întregime.

Dar, încă din prima zi, ea îi ceruse ca legătura lor să rămînă secretă, deoarece — după cum explicase — o problemă foarte importantă pentru ea depindea de faptul ca nimeni să nu bănuiască nimic.

De altminteri, îi destăinuise totul mai tîrziu, cînd nu mai avea nimic să-i ascundă.

La început, Zeno, foarte îndrăgostit de noua lui cucerire, îi fusese riguros credincios.

Totuși, în cele din urmă, plictisindu-se să se limiteze la o singură dragoste, și mai ales la o dragoste imperioasă, cum era cea a Bathildei, cavalerul căutase o schimbare în alte dragoste mai puțin absolute, așa cum avea să facă în curînd și monarhul Ludovic al XV-lea, pentru a se odihni după iubirea tiranică și interesată a doamnei de Pompadour

Desigur că domnișoara de Wendel, nefiind femeia care să suporte o împărțeală și neputînd fi capabilă de

1 *Doamna de Pompadour* (Jeanne, Antoinette Poisson, marchiză de Pompadour: 1721—1764): soție a financiarului Le Normand d'Étioles, a fost metresa recunoscută a regelui Ludovic al XV-lea. Instruită și abilă, s-a bucurat de marele său credit pentru a-i favoriza pe artiști și pe oamenii de litere. Și-a atras însă ura poporului, împovărat de cheltuielile ei exagerate. Flatată de o scrisoare pe care i-a adresat-o împărăteasa Austriei, Maria-Thereza, care îi spunea „buna mea prietenă", a decis nefericitul Război de Șapte Ani. În schimb, regele Prusiei își rîdea de amestecul în politică al celor două, pe care le numea „dinastia fustelor" *(la dynastie des cotillons)*. (n.t.)

aceeaşi mărinimie ca celebra „Cotillon a II-a" — poreclă pe care Jeanne Poisson avea să i-o datoreze lui Frederic al Prusiei[1] — îi făcuse cavalerului reproşuri amare.

Căci sîngele italian pe care-l moştenise de la mama sa se trezise în ea şi-i turnase în inimă o cumplită gelozie care o chinuia îngrozitor.

Aşa încît cavalerul, cu dragostea stinsă, s-ar fi eliberat cît mai repede din acea sclavie, dacă un considerent de cea mai mare importanţă nu l-ar fi obligat s-o îndure cu răbdare.

Cînd metresa lui îi mărturisise rolul pe care-l juca pe lîngă contesă, acel ciudat diplomat, departe de a părea indignat, aprobase, dimpotrivă, respectiva manevră, şi chiar se oferise să o ajute pe cît îi stătea în puteri, intrînd astfel de bunăvoie în complotul urzit împotriva bietei Aurore.

Acţionînd în felul acesta, avea un plan bine stabilit: acela de a deveni soţul Bathildei, de îndată ce ea o va moşteni pe contesă.

Pentru Zeno era o afacere foarte bună căci, deşi era reprezentantul Republicii Veneţiene, averea sa personală era modestă, nepermiţîndu-i decît cu mare greutate să se menţină la nivelul situaţiei sale.

Este adevărat că tripoul lui îi aducea beneficii destul de frumoase. Totuşi, mai lipsea mult pentru ca, chiar şi cu ele, să-şi poată echilibra bugetul.

Or, căsătorindu-se cu Bathilde, nu numai că înlătura aceste necazuri pecuniare, dar, în plus, s-ar fi pomenit stăpîn pe o avere la care niciodată n-ar fi îndrăznit să viseze.

1 *Frederic al Prusiei* (Frederic al II-lea cel Mare, sau Unicul: 1712—1786): rege al Prusiei (1740—1786). Abil războinic şi priceput administrator, a pus bazele măreţiei Prusiei. A cucerit Silezia. S-a aliat cu Anglia. A rezistat cu succes în Războiul de Şapte Ani, împotriva forţelor unite ale Franţei, Austriei şi Rusiei. La împărţirea Poloniei (1772), a primit Prusia poloneză. Susţinător al artelor şi literelor, a reprezentat tipul „despotului luminat" din secolul al XVIII-lea. (n.t.)

Nici nu bănuia, bineînțeles, că Peyrolles avea de gînd să-și însușească trei sferturi din moștenirea ce i-ar reveni domnișoarei de Wendel.

Și iată de ce, legat de aceasta din urmă printr-un dublu pact de interese și de infamie, se resemna să îndure, fără a cîrti, jugul iubirii ei, oricît de greu i s-ar fi părut.

Să ne reîntoarcem acum la cea pe care am lăsat-o cufundată în gînduri, cu privirile îndreptate către Montmartre.

Printre numeroasele căsuțe împrăștiate la poalele și pe coasta colinei, ochii i se ațintеau mai cu osebire asupra uneia dintre ele.

Era o construcție de mărime mijlocie, cu zidurile de un alb strălucitor, cu acoperișul din țigle roșii și înconjurată de o grădină destul de mare.

Îi era ușor s-o recunoască, deoarece de multe ori se dusese acolo pentru a-l întîlni pe cavaler, care o închiriase, dar nu în întregime, ci doare parțial.

Într-adevăr, în principiu, acea casă nu fusese destinată decît unui singur locatar, dar deoarece proprietarul considera că este avantajos să încaseze două chirii în loc de una, făcuse o despărțitură la mijloc, blocînd cîteva uși, și construise un zid care împărțea în două grădina.

Fiecare dintre acele părți era suficientă pentru a găzdui două sau trei persoane.

Pentru moment, deși era luna octombrie, cavalerul transformase partea închiriată de el în reședința sa obișnuită, părăsind celelalte locuințe provizorii pe care le avea în Paris.

Se afla acolo de la începutul anotimpului călduros.

Așadar, spre acea vilă își îndrepta Bathilde privirile.

Odinioară, în zorile legăturii sale cu cavalerul, contempla cu ochi strălucitori de fericire, cu inima palpitînd, silueta ei ușoară, profilîndu-se ca o aripă albă pe cerul albastru. Căci, în acele timpuri, el o chema acolo adesea... foarte adesea.

O eşarfă trandafirie, legată la una din cercevele, îi anunţa prezenţa lui, spunîndu-i totodată: „Vino!"

Dar vai! încetul cu încetul, eşarfa se văzuse tot mai rar, foarte rar, şi sfîrşise chiar prin a nu se mai arăta deloc.

În zadar îşi petrecea ore întregi scrutînd depărtările, nici un semnal nu mai apărea.

Ca răspuns la reproşul pe care i-l făcuse cavalerului pentru cvaşi-indiferenţa lui, care, din întîmplare, coincisese cu reîntoarcerea la Paris a doamnei de Lagardère, acesta spusese, pentru a o justifica oarecum, că dacă se abţinea s-o cheme la el tot aşa de des ca mai înainte, era pentru a nu-i compromite situaţia faţă de contesă.

Ce ironie!

Zeno ştia prea bine că ea era stăpînă pe faptele ei şi că, oricum, i-ar fi fost uşor să găsească vreun pretext pentru a lipsi.

Dar eşarfa continuă să nu apară.

În ziua despre care vorbim, Bathilde şedea în faţa ferestrei sale, iar gîndurile ce o frămîntau în legătură cu această problemă erau mai întunecate decît de obicei.

Să fi fost aşadar, aşa de total părăsită, încît nu-i mai făcea nici măcar pomana unui rendez-vous?

Acum nu-l mai vedea decît în public, în cadrul unor reuniuni la care o însoţea pe contesă şi în timpul cărora nu putea schimba cu el decît cîteva fraze banale, cînd pe buze i se învălmăşeau un noian de cuvinte arzătoare.

El continua totuşi să se poarte fermecător cu ea, îi spunea cele mai plăcute lucruri din lume, strecurîndu-i chiar, uneori, la ureche, cîteva şoapte ce-i exprimau regretul de a nu mai putea fi pentru ea ceea ce fusese mai înainte.

Dar asta era tot.

Cu toate acestea, în urmă cu aproximativ patru luni, eşarfa roz reapăruse.

Cu inima zbătîndu-i-se în piept, alergase la căsuţă.

Va avea el oare o revenire a iubirii?

Da, avusese.

Numai că, după sărutări, venise rîndul afacerilor: cîteva mii de ludovici de care avea urgentă nevoie şi pe care o ruga să i-i împrumute... da, bineînţeles, să i-i împrumute. Era un bărbat mult prea curtenitor pentru a nu se achita faţă de ea... dar mai tîrziu... mai tîrziu... îi va înapoia aceşti bani, împreună cu cei pe care i-i datora deja.

Căci, trebuie s-o spunem, nu se abţinuse, de cînd o cunoştea, să se servească din plin de punga ei, mereu larg deschisă pentru el.

Astfel încît cea mai mare parte din banii pe care tînăra femeie îi obţinea prin mărinimia celei pe care o trăda nu făceau decît să-i treacă prin mîini, pentru a ajunge, într-un sfîrşit, în cele ale lui Zeno.

Sărmană Veneţie, care se lăsa reprezentată de asemenea aventurieri!

Deodată, ridicîndu-se de pe scaun, Bathilde se apropie repede de fereastră. Apoi, cu o mişcare bruscă, îşi duse mîna streaşină la ochi şi scrută zarea.

Văzuse deschizîndu-se una dintre ferestrele căsuţei de pe colină şi o siluetă conturîndu-se în cadrul ei.

„El este!" îşi zise, mai mult ghicindu-l decît distingîndu-l cu adevărat pe Zeno, atît din cauza distanţei, cît şi pentru că creştetele înalte ale arborilor frămîntaţi de vînt se interpuneau între ea şi fereastra căsuţei. „Oare are de gînd să pună eşarfa?"

Îngrijorată, aştepta.

Dar speranţa îi fu zadarnică... Nu apăru nici un semnal şi, după ce rămăsese o clipă la vedere, italianul se făcu nevăzut în interiorul locuinţei sale.

Domnişoara de Wendel scutură un clopoţel.

O servitoare veni iute. Era o femeie tînără, cu o mutriţă trandafirie şi mucalită, care era cu adevărat cel mai perfect tip al subretei franceze.

— Clairette, îi porunci Bathilde, adu-mi telescopul.

— Bine, doamnă, răspunse subreta, schiţînd un surîs plin de subînţelesuri şi ducîndu-se să ia dintr-un dulap o minunată lunetă de apropiere, montată pe un suport şi prevăzută cu un pivot ce-i permitea să fie rotită în toate direcţiile.

Lunetele — denumite „vedere la distanţă" — erau pe atunci foarte la modă.

Nu se ştie cu precizie cum se răspîndise obiceiul de a le folosi, dar de cîţiva ani puteau fi văzute mai peste tot şi nu exista casă cît de cît mai acătării care să n-o aibă pe a sa.

Era foarte comod. Puteai asista astfel la faptele şi gesturile unor persoane situate la mari distanţe şi care nu bănuiau deloc că erau obiectul unui studiu.

Cînd inventase acest instrument pentru a scruta profunzimile spaţiului ceresc, Galileu nu se gîndise defel la destinaţia ce avea să-i fie dată de către cei ce se plictiseau neavînd ce face şi pentru ce copilăroase observaţii terestre va fi utilizat.

Multe clădiri cuprindeau o încăpere destinată în mod special telescopului. Acea încăpere era situată, firește, la cel mai înalt nivel al casei, pentru ca vederea să întîlnească minimum posibil de obstacole.

Rezulta că, de la acele înălţimi, se putea coresponda cu uşurinţă, prin semnale convenţionale, făcînd astfel posibilă o înţelegere, tot atît de lesne ca şi cînd s-ar fi vorbit de aproape.

Amanţii despărţiţi de către nişte părinţi barbari sau de nişte soţi geloşi ca Othello foloseau adesea acest mijloc pentru a-şi spune unul altuia suferinţele.

Ba chiar, se pare că drept urmare a faptului că descoperise aceste semnale, a inventat Chappe[1] telegraful său aerian, care a făcut servicii atît de mari, înaintea inventării telegrafului electric.

1 *Chappe* (Claude) (1762—1805): Inginer francez. A instalat primele linii telegrafice între Paris şi Lille, inaugurate în 1794. (n.t.)

Bathilde urmase moda şi îşi procurase o lunetă cu rază mare de vizibilitate. Dar scopul ei nu era de a surprinde secretele unor persoane care-i erau indiferente. Puţin îi păsa să-şi piardă timpul cu astfel de distracţii. Instrumentul ei nu slujea decît pentru a pîndi ce se întîmpla în casa îndepărtată a lui Zeno.

Îl cumpărase de curînd, fără ştirea nimănui şi, mai ales, fără ştirea cavalerului, care ar fi fost foarte mirat dacă i s-ar fi spus că, în palatul Nevers, domnişoara de companie a contesei asista la cele mai neînsemnate acţiuni ale sale.

După ce telescopul fu instalat în faţa ferestrei, domnişoara de Wendel îl îndreptă spre Montmartre şi-şi apropie ochiul de lentilele lui.

— Domnul Zeno este acasă la dînsul? întrebă camerista, care era la curent cu amorul stăpînei sale.

— Este, răspunse Bathilde, prost dispusă.

— Trebuie să fie totuşi interesant, doamnă, să vezi aşa, de departe, ce face domnul cavaler?

— O! interesant! replică Bathilde, prefăcîndu-se a fi nepăsătoare — pînă la un punct... În orice caz, nu ocupaţiile cărora li se dedică în această clipă sînt cele care-mi pot stîrni curiozitatea.

— Adevărat? Şi ce fel de ocupaţii are? întrebă Clairette, cu o familiaritate pe care şi-o ştia îngăduită.

— Dacă vrei să afli, îţi voi spune că, deocamdată, pare a se privi foarte atent într-o oglindă, netezindu-şi mustaţa.

— Ia te uită, ce cochet! Dar, la drept vorbind, ştiţi că mustaţa domnului cavaler este tare drăguţă?

— Obraznico!... Ah! acum se întinde pe o canapea, îşi pune o pernă sub cap şi se pregăteşte să doarmă... Haide, adăugă Bathilde cu un suspin şi îndepărtîndu-se de lunetă. Nu mai avem nimic de văzut... un bărbat care doarme nu este niciodată plăcut la vedere.

Spunînd acestea, se duse să-şi reia locul pe scaun şi se cufundă din nou în gîndurile ei negre.

Fără a se sfii, Clairette privi la rîndul său prin telescop.

— Ehei! spuse după un studiu de cîteva clipe. Dar nu arată prea rău cînd moţăie, domnul cavaler! Ba chiar nu arată rău deloc.

Apoi, continuă cu uimire:

— Ia te uită, nu mai doarme... Iată-l că se ridică şi începe să umble prin cameră... Bun, acum se opreşte în faţa unei mobile... un secretaire, cred... deschide un sertar şi scoate ceva... Ce-o fi luat?

Vreme de cîteva clipe, Clairette tăcu. Deodată continuă:

— Ah! văd... este o bucată de ţesătură... s-ar zice că este o eşarfă... un fular... Ei! dar ce face cu el? Şi-l duce la buze... apoi îl sărută, îl sărută... iar şi iar... ca şi cum ar vrea să-l mănînce cu sărutări... O amintire de dragoste, fără-ndoială... Dumnezeule! ce proşti sînt bărbaţii...

Cuvîntul îi fu retezat scurt de către Bathilde, care sărise pînă la lunetă şi o îmbrîncise spre a-i lua locul.

Camerista rămase mai întîi uluită de mişcarea bruscă a stăpînei sale. Apoi, în *a parte*, spuse:

— Este drept, sînt o proastă că m-apuc să-i povestesc astea doamnei. Nu mă mai gîndeam că este geloasă ca o tigroaică.

Domnişoara de Wendel rămase cel puţin cinci minute cu ochiul lipit de instrument. Cînd îşi îndreptă trupul era cumplit de palidă şi furia îi schimonosea chipul.

— Clairette, îi porunci cu un glas şuierător, trebuie să mă îmbraci imediat.

— Ieşiţi?

— Chiar în clipa asta.

— Ah!

Acel „Ah!" era pronunţat în aşa fel, încît, în gura subretei, avea o mulţime de înţelesuri.

Bathilde îşi dădu seama de asta şi continuă pe dată:

— Da, mă duc acolo... Vreau să știu cui aparține acea eșarfă pe care o sărută cu atîta drag... trădătorul!

— Dar poate că este a dumneavoastră... insinuă Clairette, căreia îi fu greu să atenueze intonația batjocoritoare cu care rosti aceste cuvinte.

Cînd iubești, te agăți de orice scîndură de salvare, și trăsăturile Bathildei se luminară de o rază de speranță.

— Crezi? șopti. De fapt, ce s-a întîmplat cu fularul pe care mi-l dăduse contesa?... Poate că l-am rătăcit pe la el...

Totul s-ar fi încheiat aici dacă subreta s-ar fi priceput să-și țină limba, iar mînia Bathildei s-ar fi potolit tot atît de repede pe cît se aprinsese. Dar pe Clairette o mînca limba.

— Doamna uită că dantela acelui fular nu-i plăcuse și că mi-a dăruit-o, spuse privind-o cu viclenie pe stăpîna ei, pentru a vedea efectul produs de această săgeată a partului[1].

— Aha! tu o ai! răcni domnișoara de Wendel, în culmea enervării. Ei, bine! vreau să știu cărei femei îi aparține cea pe care el și-o ducea adineauri la buze.

Mergea cu pași mari prin încăpere și, inconștientă de gesturile sale, își trosnea încheieturile degetelor.

— Aha! domnule cavaler, o să rîdem! spuse deodată, cu un hohot convulsiv.

Apoi, adresîndu-i-se Clairettei:

— Îmbracă-mă!

Și, deoarece camerista șovăia:

— Îmbracă-mă, îmbracă-mă repede, îți spun!

— Imediat, imediat, doamnă, încercă Clairette s-o liniștească, văzînd că o cuprinde nerăbdarea. Ce rochie doriți să puneți?

1 *Săgeata partului:* aluzie la parții care, în luptă, trăgeau cu săgeți în timp ce fugeau. Expresia este folosită spre a defini o replică crudă, spusă cu lașitate, la plecare. (n.t.)

— Rochia mov de amazoană, cu dantele gălbui.

— Amazoana mov? Doamna uită, desigur, că a purtat-o deja de trei ori.

— Ei, bine?

— Ei, bine, o pusesem de o parte...

— Ah! ticăloaso, ţi-o însuşiseşi deja, ca şi fularul... În cazul acesta, dă-mi o alta, indiferent care.

— Cea de culoarea frunzei moarte v-ar conveni?

— Aceea, sau alta, zoreşte-te, sînt grăbită.

— Alerg s-o caut.

— Du-te, totodată, pînă la grajduri, să spui să-mi fie înşeuat imediat Sultan.

— Bine.

Un sfert de oră mai tîrziu, Bathilde ieşea călare de la palat, îndreptîndu-se în trap rapid către Montmartre.

8 Căsuţa din Montmartre

Moda *căsuţelor,* sau mai bine zis a *Folie-*ilor, pentru a folosi termenul la modă în acele vremuri, data din timpul domniei lui Ludovic al XV-lea.

Într-adevăr, sub Ludovic al XIV-lea nu existau astfel de construcţii anume, căci seniorii şi burghezii din acea epocă se duceau să se distreze în căsuţe la ţară sau în cîrciumi de mahala, depărtate de centrele populate şi dintre care multe au devenit celebre, cum ar fi: *Gros Caillou, Moulin de Javelle, Bonshommes, Port-à-l'Anglais, Chaillot.*

Oamenii se deghizau cu vreun costum simplu pentru a se întîlni în astfel de locuri ajunse la modă datorită bucătăriei şi calităţii vinurilor, şi în care conta mai mult să te simţi bine decît să faci dragoste.

În timpul Regenței, Philippe d'Orléans a dat nobilimii și celor din marea finanță un imbold atît de puternic spre plăceri, încît se considera mai economic să decorezi o casă construită sau închiriată pe bani mulți.

Au intervenit arhitecții, care, inspirîndu-se de la minunățiile Curții de la Neapole, au înfrumusețat aceste locașuri cu decoruri pe cît de rafinate pe atît de voluptuoase.

Printre primii care și-au acordat acest lux s-au numărat prințul de Soubise, ducele de Richelieu, vice-cancelarul d'Argenson, contele de Nocé și contele d'Évreux.

În curînd, această modă fastuoasă și tot atît de scandaloasă s-a răspîndit cu o rapiditate atît de regretabilă, încît ameți toate capetele. Și aceste refugii consacrate viciului s-au înmulțit într-o asemenea măsură sub domnia *Mult-Iubitului* [1], încît fiecare senior, fie căsătorit, fie holtei, își avea căsuța lui, pentru a face acolo risipă de lux și de nebunii.

Bunul renume al cîtorva dintre aceste construcții, astăzi distruse, a ajuns pînă la noi. Așa, de pildă: Folie-Genlis, Folie-Saint James, Folie-Beaujon, Folie-Méricourt, Folie-Chartres și cea mai fastuoasă — Folie-Popincourt.

Căsuța în care-l vom conduce pe cititor nu era nici pe departe un model al genului, căci actualul ei posesor nu-și putea permite cheltuieli prea mari.

Pentru un timp destul de îndelungat, Zeno fusese unicul ei locatar. Ba tocmai avantajul de a fi singur îl făcuse să prefere să se instaleze acolo, decît în celelalte locuințe ale sale din centrul orașului.

Dar, de opt zile, avea un vecin.

Și încă ce vecin!

Era un om în jur de șaizeci de ani care, judecînd după felul lui stîngaci de a se purta, după croiala demodată a veșmintelor sale, dădea impresia că a venit din provincie.

1 *Mult-Iubitul:* referire la Ludovic al XV-lea, supranumit „Cel-Iubit". (n.t.)

Părea să fie pașnic și că nu se mai gîndește deloc la plăcerile lumești.

Cavalerul fusese mirat de această vecinătate, căci locul nu era o Thebaidă[1], și persoanele care locuiseră acolo pînă atunci nu prezentau nici o asemănare cu niște pustnici.

Cine putea fi oare acel personaj? Asta-l intriga.

Într-o dimineață îl văzu că-și cară în casă cărți, hîrtii, instrumenbte de laborator și un clopot mare metalic, a cărui formă ciudată îl miră.

„Pe cinstea mea!" își zise, „este un savant care se retrage aici pentru a nu fi deranjat în timp ce lucrează."

Niște ochelari enormi, cu lentile rotunde, albăstrii, și care încălecau nasul necunoscutului, contribuiră să-i întărească această părere. Desigur că-și obosise, își stricase vederea în timpul lungilor nopți de studiu.

Foarte mîndru de perspicacitatea sa, cavalerul voi să intre în relații cu vecinul, pentru a fi și mai bine informat în privința lui.

Cu primul prilej, renunțînd la manierele lui afectate, i se adresă direct și-l salută.

Trebuie să spunem că dacă Zeno era ambasador la Curtea Franței, la Paris, în timpul exercitării funcției sale avea toată aroganța pe care o comporta aceasta, dar, în Montmartre, se purta ca un simplu gentilom și, uneori, nu se da în lături de la a întreține relații cu burghezii din împrejurimi.

Bătrînul domn îl privi o clipă pe cel care-l acosta astfel. Apoi, fără a rosti nici un cuvînt, trecu pe lîngă el și se îndepărtă, în timp ce pe buze îi apăruse un zîmbet enigmatic.

Această lipsă de maniere îl jigni pe cavaler. „Cine-o mai fi și îngîmfatul acesta?" se întrebă.

1 *Thebaida:* una din cele trei regiuni ale vechiului Egipt, pe ale cărei înălțimi s-au retras pustnicii creștini. (n.t.)

Ceva mai tîrziu, aflîndu-se din nou în prezența lui, își repetă politeturile.

Străinul era pe punctul de a recurge din nou la manevra de mai înainte, cînd Zeno, ofensat peste măsură, îi bara trecerea și-i spuse, pe un ton răstit:

— Domnule, permiteți-mi să consider procedeul dumneavoastră oarecum ciudat. Iată a doua oară că vă adresez cuvîntul fără ca dumneavoastră să binevoiți a-mi răspunde. Oare nu înțelegeți franceza, sau aveți intenția de a mă jigni?

În vreme ce venețianul vorbea, chipul bătrînului exprima un fel de neliniște, o jenă și, în mod vizibil, atitudinea lui era de stînjeneală.

După ce vorbise, Zeno aștepta replica.

Dar vecinul se mulțumi să-l privească atent prin lentilele sale albastre, fără a scoate nici un sunet.

— *Per bacco!* veți răspunde în cele din urmă, domnule, în loc să mă priviți ca un... provincial, așa cum păreți a fi?... strigă cavalerul, enervat de examinarea lui tăcută.

La auzul acestor cuvinte, trăsăturile omului cu ochelari se destinseră brusc, căpătînd o expresie binevoitoare. Apoi, cu un glas slab, grăi:

— Mii de scuze! stimatul meu vecin, mii de scuze! La început, nu vă înțelesesem întrebarea; asta explică tăcerea mea, care pare să vă fi ofensat. Mă întrebați dacă eu cunosc *Provincialele* [1]! Sigur că le cunosc. De altfel, cine nu cunoaște această capodoperă, unul dintre cele mai frumoase monumente ale limbii noastre... Ah! Pascal[2] era cu adevărat un mare filozof! Și, pe lîngă asta, ce

1 *Provincialele* (lb. franceză: „*Les Provinciales*"): lucrare a lui Pascal, care reprezintă una dintre etapele importante ale luptei dintre Jansenisti și Iezuiți. (n.t.)

2 *Pascal (Blaise)* (1623—1662): savant genial și scriitor francez. Spiritul său era împărțit între rigurozitatea științifică și credința religioasă. Este autorul unor teorii importante în domeniul aritmeticii, al geometriei, al fizicii, al calculului probabilității. (n.t.)

savant, nu-i aşa, domnule? Aţi citit lucrarea sa: *Traité des sections coniques* [1], pe care a elaborat-o la şaisprezece ani?... Da, domnule, la şaisprezece ani! Este de o precocitate nemaiauzită! Dar ce spuneţi de *Experienţele* sale *cu privire la vid*, pe care le-a expus, într-un rezumat, la douăzeci şi patru de ani?... Dar *Expunerea privitoare la greutatea aerului*, care datează de la aceeaşi vîrstă?...

Uimit de cele ce auzea, cavalerul îl privea pe bătrîn cu gura căscată, crezînd că are de-a face cu un nebun.

— Din păcate, cu timpul — continuă acesta —, acea minte eminentă a slăbit, aproape s-a stins. Cunoaşteţi, cu siguranţă, tristul lui sfîrşit? Lupta dintre scepticismul filozofic şi credinţa religioasă l-a făcut să devină cînd necredincios pînă la disperare, cînd credincios pînă la superstiţie. Negăsind nici un ajutor în raţionament, s-a aruncat în braţele religiei, care nu putea vindeca rana arzătoare de care se simţea devorat. Îi lipsea cu totul acea linişte sufletească, bazată pe contemplarea adevărului cucerit şi, pe de altă parte, cu toate eforturile de voinţă pe care le-a făcut, mintea lui nu se putea împăca decît cu greu cu acceptarea revelaţiei istorice. Şi acest mare om a murit obsedat de nişte viziuni înspăimîntătoare, lăsînd omenirii exemplul uneia dintre cele mai sclipitoare inteligenţe; ucise de îndoială şi lipsa de credinţă... Ce sfîrşit, domnule, ce sfîrşit! încheie bătrînul, cu tristeţe. Dar nu mi-aţi vorbit şi despre Bacon?[2] continuă după o scurtă pauză. Mi s-a părut că adineauri i-am auzit numele... Ah! Bacon, deşi l-a precedat...

— Nu, domnule, nu! se grăbi să strige cît putea de tare cavalerul, care se temea de o nouă tiradă asupra filozofului englez. Nu, de o mie de ori nu! Nu v-am

1 *Traité des sections coniques* (lb. franceză) = Tratat asupra secţiunilor conice. (n.t.)

2 *Bacon* (Francisc, lord Verulam (1561—1626): cancelar al Angliei sub Iacob I-ul; savant şi filozof. Opera sa este, în esenţă, o reformă a metodei ştiinţifice, pe care o consideră independentă de metoda deductivă. (n.t.)

vorbit deloc despre Bacon. Am spus pur şi simplu: „*Per Bacco...*"

— A! iertaţi-mă, mi se păruse...

Zeno înţelesese. Omul era surd tun şi-i fusese de ajuns să prindă din zbor cuvîntul „provincial" pentru a crede că era vorba despre autorul *Gîndirilor* [1].

— Ei, bine! stimatul meu domn, continuă bătrînul savant, deoarece păreţi să vă placă să discutaţi despre asemenea subiecte, îmi voi face o adevărată bucurie din a sta de vorbă cu dumneavoastră oricît de mult veţi dori. S-ar putea să fiu cam tare de urechi, dar nu prea se observă decît cu timpul şi, oricum, asta nu mă împiedică deloc să urmăresc perfect firul unei conversaţii.

Zeno abia se reţinu să nu izbucnească în rîs. Totuşi izbuti şi strigă din nou:

— Primesc cu plăcere, domnule, şi cînd se va ivi prilejul, voi avea grijă să nu las să-mi scape un asemenea noroc. Societatea dumneavoastră este dintre cele mai plăcute, trebuie să recunosc.

Dar, cu tonul său obişnuit, încredinţat că nu va fi auzit de interlocutorul său, adăugă:

— Sărman om, care crezi c-o să răguşesc strigînd şi că-mi voi pierde timpul ascultîndu-ţi balivernele.

Apoi, îl salută prietenește pe bătrîn şi-l părăsi, după ce-i promisese că-l va mai vizita.

„Ei, cu atît mai bine", îşi spuse veneţianul odată rămas singur, „iată un personaj care nu mă va incomoda deloc. Deşi surzenia nu i se observă decît cu timpul, după cum îşi închipuie el, voi putea face în locuinţa mea orice-aş vrea, fără ca el să aibă nici cea mai mică bănuială... Eu, care mă temeam mereu să nu am vreun vecin supărător, cu siguranţă n-am de ce mă plînge din cauza acestuia. Este ca şi cum n-aş avea nici unul."

1 *Gîndirile* (în lb. franceză: *Les Pensées de Pascal*) (1670) — Titlul dat unei lucrări a lui Pascal, în care îşi propunea să facă apologia religiei creştine şi pe care n-a terminat-o, din cauza morţii. (n.t.)

Zeno observă că bătrînul savant nu ieşea niciodată, decît pentru a-şi face provizii alimentare. De asemenea, nu primea niciodată pe nimeni şi se îngrijea singur de curăţenia casei.

Aceste obiceiuri nu erau defel ciudate pentru un om dedicat pe de-a-ntregul ştiinţei, şi cavalerul nu avea de ce să se mire.

Trecuseră, aşadar, opt zile de cînd căsuţa era locuită astfel, în momentul în care o vedem pe Bathilde urcînd colina Montmartre.

Domnişoara de Wendel, nerăbdătoare să ajungă, îşi îndemna calul izbindu-l des cu cravaşa.

Ajungînd la locuinţa lui Zeno, descălecă în grădiniţă, lăsîndu-l pe Sultan să pască în voie frunzele deja îngălbenite ale arbuştilor, apoi intră în casă cu ajutorul unei chei pe care o avea la ea: cheie care, odinioară, îi fusese de mare folos, dar pe care, acum, n-o mai utiliza deloc.

În anticameră, Bathilde întîlni un valet care, mirat de această pătrundere abuzivă, o întrebă ce dorea. Nu era decît de puţină vreme în serviciul veneţianului şi nu o cunoştea.

— Vreau ca tu să rămîi aici, unde te afli — îi răspunse — şi să mă laşi să intru fără a mă anunţa.

— Dar, doamnă!... replică valetul postîndu-se în faţa uşii, căci ştia că stăpînului nu-i plăceau vizitele neprevăzute.

Dar domnişoara de Wendel îi zvîrli cîţiva galbeni şi-i porunci:

— Fă-mi loc! de nu, îţi va părea rău!

După felul răstit în care i-o ceruse, servitorul înţelese că probabil n-ar fi în interesul său să se opună, aşa că o lăsă să treacă.

Bathilde intră în apartament.

Locuinţa era alcătuită doar din trei încăperi, care se înşiruiau una după alta. Prima slujea drept sufragerie,

cea de-a doua drept dormitor, iar a treia constituia salonul. Toate trei erau mobilate foarte luxos şi gustul italian se îmbina cu cel francez într-un ansamblu armonios, care-ţi încînta ochii.

Înăbuşindu-şi zgomotul paşilor, femeia străbătu sufrageria şi dormitorul, ajungînd în pragul salonului, în care se afla Zeno.

Înainte de a intra, aruncă o privire prin uşa întredeschisă şi-l văzu pe acesta reinstalat pe canapea, ca şi cum ar fi moţăit, şi cu o expresie de încîntare ce-i ilumina faţa.

Din cînd în cînd, buzele i se mişcau şi se uneau ca pentru un sărut.

Bathilde înaintă în vîrful picioarelor şi se apropie de canapea.

Între sprîncene i se săpase o cută adîncă.

După ce-l privise în tăcere pe cavaler, se pregătea să-i atingă uşor umărul spre a-l scoate din starea de somnolenţă în care era cufundat, cînd îl auzi rostind cîteva cuvinte.

Deoarece acestea nu-i ajungeau distinct la ureche, se aplecă pentru a le înţelege mai bine.

— Marine!... murmura cavalerul. O! ce copilă fermecătoare!... De ce visul meu a trebuit să fie atît de scurt?... Unde este oare acum, de cînd a fugit de la marchiză?... Am căutat-o peste tot... dar în zadar... Cînd o voi regăsi?...

Şi din piept îi scăpă un lung suspin.

În ochii domnişoarei de Wendel scăpără un fulger de mînie şi, de data aceasta, nemaislujindu-se de mîna sa, atinse cu vîrful cravaşei braţul celui de dormea.

Ba încă destul de brutal, căci revenind imediat la realitate, acesta scoase un ţipăt de durere. Apoi, frecîndu-şi locul atins de bici, strigă, încă nedîndu-şi bine seama de ce i se întîmplase:

— *Per la Madona* [1]! m-a muşcat vreo reptilă?

1 *Per la Madona!* (lb. italiană) = Pe Sfînta Fecioară! (n.t.)

O zări deodată pe Bathilde, în picioare lîngă el şi cu chipul aprins de mînie.

Foarte uimit de prezenţa neaşteptată a metresei sale, pe care i-o auzise venind, şi nu mai puţin mirat de expresia . meninţătoare pe care i-o citea în trăsături, se ridică repede şi-i spuse cu oarecare iritare:

— *Per Dio*[1]! draga mea, iată ceva care mă intrigă nespus de mult. Cum se face că te găsesc deodată aici, în faţa mea, fără ca nimic să-mi fi anunţat sosirea ta şi, în plus, cu chipul acesta care pare să fi fost spălat cu oţet?

Apoi, ridicîndu-se şi schimbînd brusc tonul, ca şi cum ar fi fost cuprins de supărare, adăugă:

— De fapt, ce cauţi la mine?

— Îţi înţeleg mirarea, Zeno, replică Bathilde, reţinîndu-şi furia şi cu puţină ironie. Este adevărat, nimic nu te putea face să-mi prevezi vizita, care pare să-ţi producă atîta plăcere. Dar, după cum ştii, femeile au fantezii din acestea inexplicabile, de care nici ele nu-şi dau bine seama. În dimineaţa asta, nu ştiu de ce, mi-a venit o poftă irezistibilă să te văd... Degeaba am încercat să mi-o stăpînesc, n-am reuşit... Aşa încît, nevrînd să sufăr toată ziua, am luat hotărîrea să vin. Am greşit oare atît de rău?

— Cum poţi să-ţi închipui una ca asta, *mia cara?* ripostă cavalerul cu o curtenie forţată căci, sub cuvintele dulcege ale vizitatoarei, simţea răzbătînd sarcasmul şi se silea să-i dibuie cauza. Dar ai părăsit palatul Nevers realmente pentru a te bucura la vederea mea? Nu vei fi avînd şi alt motiv, pe care mi-l ascunzi? Haide, fii sinceră.

Înainte de a răspunde, Bathilde făcu o pauză, ca pentru a da mai multă greutate celor ce avea să spună. Apoi, părînd că se decide să facă o mărturisire, replică:

— Ei, bine! da, recunosc, există şi alt motiv.

1 *Per Dio!* (lb. italiană) = Pentru Dumnezeu! (n.t.)

— Aha! vezi bine... şi care, mă rog?

— Iată-l. Închipuie-ţi, Zeno, că adineauri aţipisem, la mine acasă, pe un şezlong şi am avut un vis foarte ciudat.

— Chiar aşa?

— Da. Deodată — ia seama că nu este decît un vis — deodată, spun, această casă s-a apropiat de mine şi interiorul apartamentului tău mi s-a arătat la fel de limpede cum îl văd şi acum... O! dar cu o claritate extraordinară — nu-mi scăpa nici un detaliu!

— Ca să vezi! zise cavalerul, devenind mai atent. Şi... eram şi eu unul din acele detalii?

— Cel principal. Ba încă, tu erai cel asupra căruia mi se îndrepta, mai ales, atenţia.

— Eşti foarte amabilă, Bathilde.

— Nu te grăbi să crezi asta... Aşadar, te vedeam, stînd cu o oglindă în mînă, admirîndu-te cu plăcere şi trecîndu-ţi degetele peste mustaţă, spre a o netezi... iată, în felul acesta...

Şi imită întru totul gestul pe care, cu ajutorul telescopului, îl văzuse pe Zeno făcîndu-l.

Acesta era uluit.

„Oho!" gîndea. „Ce-o fi însemnînd asta?"

— Apoi, — continuă domnişoara de Wendel pe un ton din ce în ce mai ironic — te vedeam aşezîndu-te pe această canapea, unde te aflai cu o clipă în urmă, punîndu-ţi o pernă sub cap şi pregătindu-te să dormi.

Uimirea cavalerului era tot mai mare. Cum de putea tînăra femeie să ştie toate acestea? Oare fusese ascunsă în casa lui, în vreme ce el se ocupa cu astfel de treburi intime? Nu, era cu neputinţă. Era convins că Bathilde de-abia sosise.

— În fine, mai zise aceasta, continuam să asist la fiecare dintre acţiunile tale. În curînd, în loc să dormi, aşa cum presupuneam că vei face, se făcea că te sculai, mergeai de-a lungul şi de-a latul camerei, apoi, brusc,

te opreai în fața unei mobile, din al cărei sertar scoteai o bucată de țesătură, pentru...

— Pentru?... repetă venețianul reținîndu-și respirația, căci începuse să creadă în cine știe ce vrajă și o privea pe Bathilde cu ochi măriți de spaimă.

— Pentru a o săruta cu patimă! încheie aceasta, într-un strigăt care-l făcu pe cavaler să tresară.

Dar își reveni, auzind-o adăugînd pe un ton mai natural:

— În acea clipă m-am trezit și, încă sub impresia acestui vis ciudat, am alergat să ți-l povestesc, în speranța că ai fi în stare să mi-l explici.

Zeno nu știa ce să răspundă și nu se simțea deloc în largul său, căci ochii interlocutoarei aveau o privire pătrunzătoare, ce părea că vrea să scotocească pînă în străfundurile gîndurilor sale.

Doar dacă tînăra femeie nu era cumva înzestrată cu darul ghicitului, ceea ce era puțin probabil, nu înțelegea prin ce mijloace ar fi putut fi atît de bine informată asupra acțiunilor săvîrșite de el cu o oră mai înainte, cînd ea se afla, cu siguranță la mare distanță de acolo. Cît despre a se gîndi la telescop, nici nu-i trecea prin minte.

— Nu-mi spui nimic? întrebă domnișoara de Wendel, care, din cauza mîniei abia reținute, își crispa mîna pe mînerul de aur cizelat al cravașei sale.

Negăsind nici un răspuns, cavalerul crezu că ar fi abil dacă s-ar preface că se supără — ar fi fost o soluție ușoară.

— Pe toți dracii! înjură, umlbînd cu pași mari prin încăpere. Eu nu sînt cheia visurilor, frumoaso, așadar, nu ți-l pot explica pe-al tău. Dar nu doar visurile tale sînt găunoase, tot așa este și punga mea, și cu toaletele tale de prințesă o să se creadă că eu înot în aur... Afurisit să fiu dacă nu m-am săturat de poveștile tale! Vorbești în enigme și, în curînd, vei fi la fel de puțin inteligibilă ca și ticălosul acela bătrîn de tutore al tău.

Bathilde nici nu clipi.

— De ce-mi pomeneşti despre tutorele meu, zise, nu despre el e vorba.

— N-are a face! strigă Zeno, care nu reuşea să-şi ascundă un început de mînie. Există unele prietenii care murdăresc. Cîndva trăiam liniştit cu viciile mele, dar de cînd v-am cunoscut, pe tine şi pe Giam Battista — Zeno nu-l cunoştea pe Peyrolles decît sub numele lui de împrumut — nu mai este acelaşi lucru. M-am amestecat ca un prost într-o complicitate, căci mi-e teamă să nu devin criminal, fără a avea nici un profit...

— Dragul meu, ripostă cu calm Bathilde, scopul scuză mijloacele. Dacă-l vrei pe unul, le accepţi pe celelalte. Dar nu discutăm despre planurile tutorelui meu şi greşeşti încercînd să schimbi vorba... Îţi povestisem visul meu, nu-i aşa?... Ştii că există visuri care se apropie foarte mult de realitate?

— Atîta rău! zise Zeno, cu dispreţ. Sînt rare.

— Mai puţin decît crezi... ţinînd seama de faptul că ale mele sînt dintre acelea.

— Pe cinstea mea, habar nu aveam.

— Vrei să ţi-o dovedesc? strigă Bathilde repezindu-se către mobila în care era închisă eşarfa pe care-l văzuse ducînd-o la buze.

Dar cavalerul ajunse acolo înaintea ei.

9 Dragoste cu cravaşa

Urmă o tăcere în timpul căreia amîndoi se măsurară cu privirea.

Zeno, înfipt în faţa scrinului, o împiedica pe domnişoara de Wendel să se apropie.

— Dar ce vrei să faci, Bathilde? o întrebă cu teamă, căci ştia prea bine ce avea ea de gînd să facă.

— La naiba! răspunse femeia, rîzînd sarcastic. Vreau să văd dacă fularul acela, care se află acolo, nu este, din întîmplare, al meu.

Cavalerul pricepu că nu mai era cazul să se prefacă. Metresa lui surprinsese — nu-şi putea închipui cum — sărutările sale nebune pe eşarfa Marinei. Aşa că se hotărî s-o înfrunte.

— Şi de ce n-ar fi al tău? replică, ironic la rîndul său.

— Tocmai asta vreau să verific, îi răspunse, gata să izbucnească faţă de această atitudine insolentă.

— La ce bun? Ştii bine că nu poate fi al alteia, continuă cavalerul pe acelaşi ton.

Brusc, sîngele năvăli în obrajii domnişoarei de Wendel.

— De ce te încăpăţînezi să mi-l ascunzi? protestă, tremurînd de furie.

Răspunsul lui Zeno veni, obraznic:

— Să ţi-l ascund?... Pe cuvîntul meu, mă faci să rîd!... Doar copiii îşi ascund jucăriile.

Pieptul Bathildei se zbătea cu putere.

— Dragul meu cavaler, spuse, cu mari eforturi să se abţină. Cu adevărat, această împotrivire este o copilărie. Haide, dacă nu este decît o greşeală lipsită de însemnătate, voi şti s-o iert, căci te iubesc şi sînt logodnica ta.

Italianul îşi răsuci mustaţa. Trebuie să fi fost obişnuit să se lase adorat, căci, recăpătîndu-şi încrederea în el însuşi, răspunse cu o insolenţă brutală:

— Pentru gustul meu, frumoaso, ai cîteva degete în plus la grosimea taliei: am o slăbiciune pentru femeile svelte.

Ea se sili să surîdă, căci îl iubea cu adevărat pe acel bărbat care, ca majoritatea laşilor, găsea o plăcere bolnăvicioasă în a o chinui pe cea care i se dăruise.

Zeno continuă:

— Şi pe urmă, dacă mi-am luat angajamentul să te iau de soţie, am impus o condiţie.

— Care anume?

Cavalerul izbucni în rîs.

— *Diavolo*[1]! exclamă. Oare-ţi pierzi memoria, fru- moasă doamnă? Acea condiţie este destul de importantă pentru a avea grijă să n-o uiţi: nu vei deveni doamna Zeno, decît după ce vei fi moştenit-o pe doamna de Nevers.

Bathilde suferea, dar era mai mult uimită, decît indignată.

— Vrei să pari mai rău decît eşti, şopti strîngîndu-şi buzele. Dar să ne întoarcem la ce ne interesează şi să nu mai pierdem vremea. Pretind să văd fularul acela imediat... înţelegi?... imediat!

Această nouă insistenţă îl încurcă mult pe italian.

— Draga mea Bathilde, spuse, schimbînd brusc strategia. Dă-mi voie să-ţi spun că-mi faci, acum, o scenă cît se poate de ridicolă. Printr-o vrăjitorie pe care n-o pricep, m-ai văzut sărutînd o bucată oarecare de stofă şi, din această acţiune atît de simplă, ai dedus imediat că ai o rivală. Dar te rog să judeci puţin. Să admitem că obiectul care te interesează atît de mult nu ţi-ar aparţine; îţi închipui că nici o persoană de sexul dumitale nu a consimţit, înainte ca eu să te fi cunoscut, să mă onoreze cu bunăvoinţa sa? Ei, bine! Pentru ce n-ar proveni acel fular de la una dintre acele vechi... prietene, şi de ce nu s-ar putea ca, într-un elan de duioşie retroactivă, să-mi fi pus buzele pe el?

Raţionamentul nu era lipsit de logică.

Cu toate acestea, Bathilde nu se putea lăsa păcălită, deoarece cuvintele rostite în somn de Zeno, şi pe care el nu le bănuia a fi fost auzite de ea, îi dovedeau prea bine legătura recentă sau, cel puţin, ceea ce ea lua drept o legătură recentă.

De altfel, domnişoara de Wendel avea un răspuns gata pregătit.

1 *Diavolo!* (lb. italiană) = Drace! (n.t.)

— Fie, admit explicaţia ta, replică, abţinîndu-se încă şi voind să vadă pînă unde va merge viclenia veneţianului. Dar, în acest caz, îndeplineşte-mi capriciul şi arată-mi ţesătura aceea.

— Nu, se împotrivi Zeno, pe care tenacitatea ei îl scotea din răbdări. Sînt amintiri cu care un om curtenitor nu s-ar putea lăuda şi, dacă n-ai fi surprins acest secret, n-ai fi ştiut niciodată nimic.

Se temea ca Bathilde să nu-şi amintească să fi văzut acea eşarfă pe umerii micuţei brodeze căreia doamna de Verteuil îi permisese să lucreze în salonul ei.

Dar domnişoara de Wendel aşteptase destul şi-şi pierduse răbdarea.

Italianul, crezînd că o convinsese şi că nu mai avea de ce se teme din partea ei, se depărtase puţin de scrin. Se pregătea s-o ia de mînă şi s-o îndemne să se aşeze lîngă el, pe canapea, cînd, mai înainte de a i se putea împotrivi, femeia se repezi la sertar, îl deschise şi scoase ţesătura subţire atît de rîvnită.

— În sfîrşit! exclamă. Iată, aşadar, acea dulce amintire.

Făcu să-i şuiere cravaşa, pentru a-l ţine pe cavaler la o distanţă respectuoasă, şi obrajii îi deveniră albi ca varul în timp ce examina obiectul furtului său.

Era ceea ce se numea un colţar de mătase, de mici dimensiuni, şi pe care nu se vedea nici un semn particular.

— Într-adevăr — spuse cu glas schimbat şi plecîndu-şi pleoapele, pentru a ascunde flacăra roşie care-i mistuia ochii. Într-adevăr, înţeleg că ai de ce să ţii la aşa ceva... Trebuie să fi acoperit sînul vreunei ducese sau marchize, nu-i aşa? Ah! domnule ambasador, aveţi gust în alegerea cuceririlor dumneavoastră... felicitările mele!

Şi, răsucind pe toate părţile eşarfa, adăugă:

— Dar unde sînt oare armoariile nobilei doamne căreia i-a aparţinut?... De obicei, asemenea nimicuri poartă blazonul proprietarelor lor. Ciudat, nu văd nimic... absolut nimic... Te pomeneşti că amintirea asta preţioasă provine de la o fiinţă de rînd?...

— Dă-mi înapoi eşarfa!... îi porunci Zeno, făcînd un pas către metresa lui. Dă-mi eşarfa imediat, sau mă vei obliga să ţi-o iau cu forţa.

Era furios. Pasiunea lui pentru Marine era reală şi, deşi pentru a o satisface folosise mijloace infame, ea rămăsese vie în inima sa. Ca urmare, injuriile pe care i le aducea Bathilde îl scoteau din fire. Pe de altă parte, se temea — după cum am mai spus — ca aceasta să nu recunoască obiectul ca aparţinîndu-i surorii lui Philippe şi, mai norocoasă decît el în a-i descoperi refugiul, să n-o facă să sufere efectele urii sale.

Din fericire, domnişoara de Wendel şi-o amintea prea puţin pe tînăra lucrătoare pe care, de altfel, abia o întrezărise la doamna de Verteuil, şi veneţianul putea spera că ea nu-şi va reaminti deloc veşmintele pe care le purta.

— Înapoiază-mi eşarfa!... repetă Zeno, dacă nu, îţi spun încă o dată că voi folosi forţa pentru a ţi-o lua.

Zicînd acestea, întinse brusc mîna spre a i-o smulge.

Dar Bathilde era atentă şi se ferea.

— Cu adevărat, pari să ţii prea mult la zdreanţa asta, ca să mă înduplec să-ţi îndeplinesc dorinţa, răspunse tremurînd de furie.

— Ia seama, Bathilde!... o ameninţă Zeno. Ia seama!... tu vei fi de vină!...

— Ha! ha! rîse domnişoara de Wendel, cu răutate. Vrei să foloseşti forţa împotriva mea? Ce apărător pătimaş are domnişoara... domnişoara Marine!

— Marine! Ai spus Marine?... Aşadar, o cunoşti?... exclamă cavalerul, înspăimîntat la auzul acestei dezvăluiri şi închipuindu-şi-o, imediat, pe fată trebuind să scape din ghearele metresei sale.

Nu putea bănui, într-adevăr, că pronunţase în somn acel nume, şi nu-i mai trebuia mult pentru a o considera pe tînăra femeie drept o veritabilă vrăjitoare.

Bathilde replică:

— N-o cunosc deloc, dar fii sigur că o voi cunoaște curînd și că-mi va plăti prostia ei...

— Nu vei ieși de aici cu această eșarfă.

— Deci recunoști, domnule ambasador al Veneției?... Ei, bine! da, voi ieși de la tine cu fularul și-mi va fi de mare folos în căutările mele.

— Pe sîngele lui Hristos! ocărî Zeno, la capătul argumentelor sale. Sfîrșești prin a mă enerva! La mine acasă fac ce vreau și primesc pe cine-mi place, fără să fiu nevoit să dau socoteală. Oare de-acum încolo va trebui să-ți cer voie? *Corpo di Bacco* [1]! Presupun că sînt propriul meu stăpîn!

De data aceasta, Bathilde nu răspunse imediat. Era rănită pînă în străfundurile ființei sale orgolioase. Tremura de rușine și de furie din creștet pînă-n tălpi.

— Aha! șopti printre dinții încleștați convulsiv, căci tocmai își amintise numele micuței brodeze pe care o întîlnise la doamna de Verteuil și în mintea ei se făcuse lumină. Aha! aia are exact talia care-ți place!... Ha! ha! este comic și măgulitor totodată, pe cinstea mea! Eu, domnișoara de Wendel, o am, probabil, ca rivală, pe o fată angajată cu ziua... Ha! ha! și îndrăznești să mi-o mărturisești!

La drept vorbind, cavalerul nu știa ce atitudine să mai ia și era foarte încurcat.

Bathilde se înfipsese în fața lui, înaltă, dominatoare, și el o privea de jos în sus, așa cum fac copiii certați de oamenii mari.

Cu toate acestea, mai încerca să rîdă, dar rîsul său suna fals.

— Cavalere, continuă femeia pe tonul unui judecător care dă citire unei sentințe. Cavalere, ești prins în culpă!... Și minți cînd spui că ești propriul tău stăpîn. Minți cu nerușinare, căci te-am plătit, și singurul stăpîn aici sînt eu!

1. *Corpo di Bacco!* (lb. italiana) = Pe trupul lui Bachus! (n.t.)

— *Per todos santos* [1]! strigă Zeno, revoltîndu-se, asta chiar că le-ntrece pe toate!... Ai plătit, spui? Dar fii rațională, draga mea: erai prea săracă pentru a face față prețului meu. Eu nu mă vînd pentru un acont, iar tîrgul este nul și neavenit pînă în clipa în care ne vom asocia pentru moștenire!

— Lacheu italian! laș și hoț! strigă domnișoara de Wendel, al cărei gîtlej lăsa să-i iasă silabele sacadat.

Apoi, adăugă, cu glas mai potolit:

— Ia seama, la rîndul tău! căci, spre nenorocirea noastră, a amîndurora, eu încă te mai iubesc!

Ambasadorul Veneției, care trăia în Montmartre ca un simplu gentilom, auzise prea bine tripla insultă pe care i-o adresase răzbunătoarea sa logodnică. Cu toate acestea, nu ar fi fost impresionat peste măsură, dacă n-ar fi văzut expresia cu adevărat amenințătoare ce i se așternuse pe chip.

Buzele femeii erau puternic contractate; ochii, pe jumătate închiși, sub linia încruntată a sprîncenelor, se pierdeau într-un cerc vînăt, iar între pleoape se vedeau scăpărînd luciri roșietice, asemănătoare celor din ochii fiarelor, pe vreme de furtună.

Acum, în loc să amenințe, Zeno era gata să implore. Nu se mai gîndea deloc să-și recucerească bucata de țesătură, primă cauză a acestei dispute, și, cuprins de teamă, se gîndea: „Am greșit foarte mult că n-am potolit-o imediat... Mă va constrînge să ajung și la asta..."

Bathilde tocmai repeta — și de-abia i se putea desluși vocea, care i se înneca în gîtlej:

— Ai greșit... Cere-ți iertare, crede-mă!

— *Demonios!* replică Zeno. Aerele grozave pe care ți le dai sînt foarte amuzante, dar nepotrivite cu momentul... Vrei un sfat? Mulțumește-te cu ce ai luat de aici, nu abuza de răbdarea mea și întoarce-te cît mai repede la palatul Nevers, dacă vrei să n-o pățești.

1 *Per todos Santos!* (lb. spaniolă) = Pe toți sfinții! (n.t.)

Furia stăpînită a femeii nu putea deveni mai mare. Această ultimă înfruntare trecu, prin urmare, fără s-o mai atingă. Pînă atunci nu se mişcase. Făcu să dispară colţarul de mătase într-unul din buzunarele ei şi înaintă cu un pas.

— Cavalere, i se adresă cu un glas ce suna dogit, te iubesc mai mult decît îţi închipui. După purtarea ta laşă, ar trebui să te las în plata Domnului... N-ai întîrzia să pierzi totul — rang şi avere. Dar sînt bună şi prefer să te pedepsesc, pentru a nu te lăsa să cobori pînă în josul pantei... Tutorele meu mă sfătuise să te dresez. Avea dreptate... şi voi începe s-o fac.

Vorbind astfel, era frumoasă. Frumoasă şi splendidă, ca leul care se pregăteşte să ragă. Faţa i se îmbujorase, minunatul său păr, despletit printr-un efort nevăzut, unduia pe capul ei lăsat spre spate, ca şi cum ar fi fost agitat de o furtună.

Părea atît de înspăimîntătoare, încît Zeno, pierzîndu-şi deodată puţina siguranţă de sine ce-i rămăsese, se adăposti prudent de cealaltă parte a mesei.

Devenită tăcută, cu paşii lunecînd pe pardoseală, ca o tigroaică care se tîrăşte spre pradă, femeia continuă să înainteze spre el.

Într-adevăr, la ce bun ar fi vorbit? Osînda nu era oare deja pronunţată, în ochii ei arzători?

Mîna dreaptă a Bathildei, încleştată cu furie pe mînerul de aur al cravaşei, agita tija acesteia cu o mişcare ameninţătoare.

Este de presupus că Zeno îi ghici intenţiile, căci o paloare mată îi acoperi faţa şi ochii lui căutară instinctiv o armă cu care să se apere împotriva acestei femei, a cărei mînie tăcută îi inspira o teamă de neînvins.

La început, nu-i venise să creadă în revolta neaşteptată a celei pe care o considera, mai curînd, ca pe o sclavă a sa. Dar acum, nu mai avea nici o îndoială.

În spatele lui, pe partea de jos a unei panoplii de paradă, era atîrnat un pumnal de Milano — o armă

ascuțită, călită cu dibăcie de către acei armurieri savanți din Italia, care, în veacul trecut, au făcut concurență secularei reputații a lamelor din Toledo, fiind cît pe-aci să-i ia Spaniei această glorie.

Zeno apucă pumnalul și luă o poziție de apărare, într-un mod demn de milă.

Pe buzele Bathildei apăru un zîmbet crud, în vreme ce biciuia aerul cu cravașa.

— Nu vreau să te rănesc, îi spuse, ci doar să te însemnez, ca amintire a ofensei pe care mi-ai adus-o.

— Ești muierea Satanei! strigă cavalerul, pierzîndu-și cu totul capul. Joci un joc în care-ți riști viața, căci mi-e teamă de tine, și teama mă împinge să nu mai țin seama de nimic.

Probabil că spunea adevărul. Asta se citea pe fața sa pămîntie.

Pumnul lui înarmat se întindea către domnișoara de Wendel și, în spatele acelui scut de oțel, nu exista nici un centimetru pătrat din pielea lui care să nu se înfioare de frică. Nu era un om lipsit de curaj, dar în fața femeii ce se îndrepta spre el, în fața acelei femei mai puternice decît un bărbat, era pe cale să devină laș.

Or, dacă știm de ce sînt în stare lașii atunci cînd se hotărăsc să fie viteji, ne putem închipui că există și reciproca.

Bathilde continua să înainteze.

Ochii lui măriți o priveau ca și cum n-ar mai fi văzut-o niciodată.

— Pleacă! Pleacă! îi spuse cu glas răgușit.

Ea rînji fără a-i răspunde și, încă o dată, cravașa șfichiui aerul, șuierînd ca o reptilă.

O spumă albă apăru pe buzele lui Zeno care, cu pumnalul ridicat, își părăsi baricada, avîntîndu-se furios înainte.

— Tu ai vrut-o! spuse, scrîșnind din dinți. Văd roșu în fața ochilor!...

Domnișoara de Wendel se oprise, așteptîndu-l bine înfiptă pe picioare.

În clipa în care pumnalul era gata să coboare, încheietura mîinii venețianului fu înfășurată de partea flexibilă a cravașei; arma pe care o ținea îi fu smulsă violent dintre degete și, azvîrlită ca de o praștie, zbură făcînd țăndări oglinda de pe cămin.

Dezarmat și înnebunit de groază, italianul începu să alerge.

Răzbunătoare, ca mama al cărei sînge arzător îi curgea în vine și ca tatăl său, beat de acea rece mînie a nordicilor, care nu iartă niciodată, Bathilde îl urmări.

În goana lor răsturnau mobilele.

În cele din urmă, ea îl ajunse.

— Trebuie să-ți fac un semn care să te silească să-ți aduci aminte, spuse, apucîndu-l de păr.

Zeno încetă să se apere, gemînd:

— Femeia asta este diavolul în persoană!

Dar privirea, pe care încercă să și-o ferească, îi căzu din întîmplare asupra metresei sale și, în locul blestemului pe care gîtlejul lui strangulat de furie voise să-l sloboade, îngăimă, cuprins de admirație:

— Bathilde, nu știam că ești atît de frumoasă!

Femeia era necruțătoare și nu se putea lăsa înduioșată. Imitîndu-i pe oamenii legii, care, înainte de supliciu, dau citire osîndei condamnatului, spuse cu un calm implacabil, ridicîndu-și cravașa:

— Știi, cavalere, că pedeapsa este pe măsura iubirii? Iar eu cred că te iubesc mult și că tu m-ai desconsiderat, dîndu-mi drept rivală o ființă ordinară... Pedeapsa va fi la înălțimea insultei...

Zeno nici nu încerca să se ferească. Era un bărbat învins, mai mult chiar — un lup preschimbat în cîine, tîrîndu-se la picioarele stăpînului, căci buzele lui căutau mîna care se pregătea să-l lovească.

Mînuită cu toată puterea, cravașa căzu pe chipul cavalerului, pe al cărui obraz drept apăru o dîră însîngerată.

Un geamăt de durere răspunse loviturii și poate că Zeno s-ar fi ridicat pentru a lovi, la rîndul său, cînd un glas uscat și grav rupse tăcerea:

— Ei, bine! ei, bine! spunea glasul. Vasăzică, aici are loc o explicație? Încăierarea cu mîinile nu *li* se potrivește decît oamenilor de rînd, nu știți asta?... De o parte un stilet, de cealaltă o cravașă. Doamne! și asta se poate numi dragoste...

Bathilde și Zeno se întoarseră simultan către ușa dormitorului, în pragul căreia stătea un bătrîn înalt, care-i privea pe rînd, cu o ironie amară în ochi.

— Seniorul Giam-Battista! exclamă cavalerul.

— Domnul de Peyrolles! murmură în același timp domnișoara de Wendel, îndeajuns de încet spre a nu fi auzită de venețian.

— Pe cinstea mea! ajung tocmai la timp pentru a vă opri! continuă nou-venitul, făcînd un pas spre interiorul încăperii. Căci aveți un mod de a vă îmbrățișa deloc plăcut.

Își luă un scaun, care din întîmplare nu fusese răsturnat, se instală comod fără a fi fost poftit și spuse zîmbind:

— Vă căutam pe amîndoi, copii, și-mi pare bine să văd că sînteți încă de acord unul cu celălalt. Dacă nu mai aveți nimic amabil să vă spuneți, am face bine să lăsăm pălăvrăgeala și să discutăm serios toți trei.

10 De cele două părți ale unui perete

Intervenția neașteptată a tutorelui auto-instituit al tinerei femei, a celui pe care Zeno îl numea domnul Giam-Battista, schimbă imediat mersul lucrurilor.

Mînia Bathildei se potoli dintr-o dată, iar cavalerul se ridică dintr-o săritură, nu cu intenția unor represalii, ci pentru a-și ascunde obrazul — acum roșu de rușine — pe care urma cravașei lăsa o dungă lividă.

— Bună ziua, frumoasa mea dragă; te salut, cavalere, spuse domnul de Peyrolles. Nu fiți supărați pe mine

c-am venit să vă tulbur conversaţia. Vedeţi voi, la vîrsta mea, imaginile retrospective te îndurerează şi simţi un oarecare regret cînd îi vezi pe tineri giugiulindu-se.

La auzul acestor cuvinte batjocoritoare, domnişoara de Wendel se încruntă, căci, faţă de un al treilea, ea însăşi resimţea mai puternic decît logodnicul ei ruşinea la care-l supusese pe acesta.

— Eu sînt cea care am lovit pentru că nu mi s-a dat respectul cuvenit, spuse cu glas aspru. Dar dacă o alta decît mine ar fi îndrăznit să se atingă de Excelenţa Sa domnul ambasador al Veneţiei...

— L-ai fi apărat? o întrebă domnul de Peyrolles.

— Mă onoraţi, presupunînd asta... Dar nu este ceea ce voiam să spun... ci că, dacă altcineva decît mine ar fi îndrăznit să-l lovească, acela ar fi deja mort, pedepsit de chiar mîna Excelenţei Sale.

Vorbind astfel, îşi ţinea capul ridicat cu mîndrie, iar privirea îi scînteia.

Domnul de Peyrolles zîmbi.

— Ştii că devii tot mai frumoasă, Bathilde! rosti cu o admiraţie neprefăcută. Ce vîrstă spui că ai?

Femeia replică:

— Cea pe care o voi împlini în curînd, domnule, adică treizeci de ani.

— Greşeşti! Fără a-ţi face vreun compliment, nu pari să ai atîţia. Dar nu mă mai mir că te văd tot atît de proaspătă ca un trandafir.

Apoi, întorcîndu-se către Zeno, adăugă ascunzînd pe cît posibil sarcasmul din cuvintele sale:

— Dar ridică un scaun, pentru a lua loc, cavalere. Şi, renunţă, te rog, la mutra aceasta dezumflată; nimic din ce vine de la o doamnă nu răneşte...

Veneţianul se supuse, întorcîndu-şi privirile spre a nu o vedea pe tînăra femeie care-l urmărea cu ochii plini de tandreţe, ca spre a-l consola şi a-l răzbuna — căci, repetăm, îl iubea cu adevărat.

— Dar nu veniseți pentru a ne vorbi despre lucruri ceva mai serioase? îl întrebă Bathilde pe bătrîn.

— Tot ceea ce are legătură cu tine este serios, replică acesta, ocolind răspunsul. Și îngăduie-mi un sfat părintesc: ai multe calități, știu asta, dar nu duci lipsă de cusururi. Printre acestea, există două care-ți vor aduce deseori necazuri, dacă ai de gînd să parvii...

— Și care, mă rog?

— Primul este o sensibilitate exagerată... ți-a jucat deja niște renghiuri foarte urîte...

— Iar al doilea?

— Al doilea este și mai rău: ai o fire prea drăgăstoasă, fata mea.

— Ei, na-ți-o! Și ce, dragostea e un cusur?

— Ba mai mult, este o boală pernicioasă... Am auzit spunîndu-se că asta ar fi fost cauza morții tatălui tău...

— Și mama mea?

Această întrebare îl stînjeni pe bătrîn, care nu îndrăzni să răspundă: „Mama ta?... ea a trăit din dragoste!..."

Așa încît schimbă tonul și întrebă din vîrful buzelor:

— Cum se simte doamna contesă de Lagardère?

— Se întîmplă ceva ciudat, răspunse domnișoara de Wendel. Durerea care a făcut-o să sufere atît de mult timp pare s-o părăsească. Fără a-i fi pierdut încrederea pe care o avea în mine, de cînd domnișoara de Chaverny a împlinit vîrsta ce-i permite să-i țină companie eu nu mai sînt la curent cu toate cele, ca altădată. Astfel, fără știrea mea, dînsa primește uneori vizite, și nici Clairette, nici eu nu i-am putut cunoaște niciodată pe acești vizitatori misterioși.

— Aha! făcu domnul de Peyrolles. Pune ceva la cale, asta-i o dovadă de sănătate.

— Dacă va merge tot așa, va trăi pînă la o vîrstă foarte înaintată.

— Să te-audă Cerul! Este cea mai fierbinte dorință a inimii mele, o aprobă bătrînul, pe un ton de solemnitate batjocoritoare.

— Iată ce dovedește un suflet bun. Nu mă îndoiesc de sinceritatea dumneavoastră, replică Bathilde.

— Pe cinstea mea! exclamă deodată Peyrolles, schimbînd subiectul și privindu-l pe Zeno. Cavalerul acesta este un om fericit că posedă o perlă ca tine, draga mea!

O roșeață acoperi fruntea domnișoarei de Wendel, care resimți dureros acest nou sarcasm.

Bătrînul continuă:

— Adineauri am asistat, fără să vreau, la o caldă explozie de tandrețe. Și am fost sincer înduioșat de felul în care îi dădeai semne ale iubirii tale, Bathilde... Ba chiar exista, din partea ta, o anumită familiaritate, care, de altfel, nu le șade deloc rău unor îndrăgostiți.

— Trebuie să vă recunoaștem puterea de înțelegere, replică Bathilde cu acreală. Nimic nu vă scapă. Excelența Sa și cu mine sîntem mai mult decît logodiți, deoarece ne iubim.

Am putut observa că, față de un al treilea, tînăra femeie îl trata pe Zeno drept „Excelența Sa", titlu la care avea dreptul datorită postului său în Franța.

— Deja! exclamă domnul de Peyrolles.

Și, pe un ton întrebător:

— Cu dragoste adevărată, frumoasa mea dragă?

— Cu dragoste, da.

— Doamne Sfinte! întrebarea mea este prostească. Asta se vedea, de altminteri, adineauri, iar acest bun cavaler pare să înțeleagă nemărginirea fericirii sale...

— Domnule Giam-Battista, depășiți limitele, îl întrerupse Zeno, vorbind pentru întîia dată. Și dacă n-ați fi un om în vîrstă...

— Eu sînt cea care trebuie să vorbească, îi reteză fraza domnișoara de Wendel.

Și, stînd dreaptă în fața lui Peyrolles, adăugă:

— De obicei, domnule, în certurile noastre ca între îndrăgostiți, domnul cavaler este cel care lovește.

Ex-intendentul lui Gonzague izbucni în rîs.

— Bravo! spuse. Vă oferiți toate bucuriile căsătoriei înainte de a face nunta. Este o metodă excelentă, pe care tinerii ar trebui s-o pună în practică, pentru a reduce numărul menajurilor nereușite.

— Nu veniseți spre a ne vorbi de lucruri mai serioase? repetă Bathilde, pe care bătaia aceasta de joc începuse s-o mînie.

— Ba da! copilă dragă. Dar, iertare, nu te supăra. Poate că am greșit pătrunzînd prea brusc în secretul trebușoarelor voastre. Să nu mai vorbim despre asta... Privește-mă mai cu blîndețe, cavalere. Nu-mi voi aminti nimic, jur!... La urma urmei, așa-i tinerețea... Acum, să discutăm serios.

— Dacă ar fi posibil, v-aș rămîne realmente îndatorată, zise Bathilde cu ciudă. Mai întîi, prin ce întîmplare ați ajuns să ne urmăriți pînă în Montmartre?

— Foarte simplu: avînd ceva a-ți spune, m-am dus azi-dimineață să ciocănesc la fîntîna din fundătură. La semnalul meu, a venit Clairette și m-a spus că tocmai plecaseși călare... Nu m-a înșelat — ce fată bună și cinstită! — căci, sosind aici, l-am văzut, într-adevăr, pe Sultan al tău în grădină, păscînd în voie puținele flori.

— Ajungeți și la ce aveați să-mi spuneți.

— O clipă, replică Peyrolles, coborînd glasul. Mai înainte, aș vrea să știu dacă putem vorbi în siguranță, căci mi s-a părut că aud zgomot în locuința alăturată, pe care o știam încă neocupată. Oare acum ai un vecin, cavalere?

— Așa este, răspunse Zeno după o mică ezitare, căci era supărat pe bătrîn pentru zeflemelele sale umilitoare. Apartamentul lipit de al meu este închiriat de opt zile.

— Asta-i cam neplăcut.

— O! liniștiți-vă. Dacă doar vecinul ăsta vă stinghерește, puteți vorbi fără grijă cît de tare veți voi, deoarece el este totalmente surd.

— Ești sigur de asta?

— Cît se poate de sigur.

Şi, pentru a-şi dovedi afirmaţia, cavalerul — care-şi mai revenise după recenta încăierare — povesti ciudata conversaţie ce avusese loc între el şi bătrînul savant.

— Atunci e-n regulă, continuă Peyrolles. Cele ce voiam să-ţi comunic, Bathilde, ţi le voi spune şi dumitale, cavalere. Căci îmi plac cei ce se iubesc cu adevărat. Sînteţi demni unul de celălalt. Mai mult ca oricînd, sîntem aliaţi prin forţa lucrurilor. Aşa că trebuie să pornim la treabă serios. şi repede. Ia să vedem, cavalere, la cît apreciezi dumneata lozul cel mare pe care-l reprezintă partea ce-i revine viitoarei ambasadoare a Veneţiei din moştenirea lui Nevers?

— Domnul mareşal de Maillebois, care se pricepe la calcule, spune că averea ultimei doamne de Nevers nici nu mai poate fi socotită, replică Zeno, ai cărui ochi clipeau, ca şi cum ar fi fost orbiţi de o lumină prea mare. După aprecierea mea, domnişoara de Wendel poate conta pe trei sau patru milioane!

— Vai! cît de departe eşti de cifra corectă, cavalere, şopti Peyrolles, cu emoţia plină de religiozitate a celor care se înclină în faţa aurului. Am călătorit special pînă în Lorraine, ca să mă duc să văd pămînturile din care cea mai mare parte îţi vor reveni de drept: valorează o duzină de milioane... Domeniile Caylus, din valea Louron-ului, nu sînt mai puţin bogate; bunurile răspîndite prin toată Franţa valorează de două ori mai mult; şi mai sînt încă patrusprezece sau cincisprezece milioane, provenind din provincia Mantua, din Italia, şi care-i aparţin văduvei de Nevers.

Cînd bătrînul făcu o pauză să respire, Zeno spuse cu glas abia auzit:

— Asta înseamnă că o treime face douăzeci de milioane.

Îşi ţinea pleoapele pe jumătate închise, pentru a ascunde strălucirea ochilor.

— Pe ce voi cheltui toată averea asta?... întrebă Bathilde, cu o încurcătură hazlie.

Peyrolles replică:

— Cînd o vei avea, vei face cu ea ce vei pofti, dar mai întîi va trebui s-o ai. Dacă de multă vreme treburile n-au avansat, acum au pornit şi par să apuce pe un făgaş prost. Ştiţi că Philippe, fiul contelui de Lagardère, este pe punctul de a afla cine este?

— Da, ştiu asta, confirmă Zeno, dar nu este decît „pe punctul...", şi înainte să afle mai multe...

— Trebuie să acţionăm.

— Şi eu sînt de aceeaşi părere... şi încă repede.

— Repede... dar cu dibăcie. În scopul acesta, m-am gîndit la Bathilde, care, în această împrejurare, ne poate fi de mare ajutor. Iată cum anume...

Dar mai înainte de a-l lăsa pe Peyrolles să vorbească, trebuie să pătrundem la vecinul lui Zeno şi să vedem ce se întîmplă acolo.

În vreme ce cei trei discutau, acesta se afla într-o încăpere din locuinţa sa, situată chiar în spatele celei în care stăteau complicii.

Acum nu mai avea nimic din bătrînul savant pe care-l întîlnise cavalerul. Ca şi cum s-ar fi cufundat în undele vrăjite ale fîntînii Veşnicei Tinereţi, el întinerise cu cel puţin cincisprezece ani. Trupul prăbuşit sub greutatea anilor se îndreptase, viguros şi puternic, iar din multele zbîrcituri ce-i brăzdaseră chipul nu mai rămăsese nici urmă. În plus, ochii săi fără ochelari păreau acum vioi şi pătrunzători.

De cînd intrase Bathilde la venetian, stătea foarte aproape de peretele ce despărţea cele două apartamente, într-o atitudine ce denota o atenţie încordată.

La înălţimea capului său, înfipt în grosimea zidăriei, se vedea un fel de clopot metalic cu diametrul de cinci-şase degete, a cărui jumătate ieşea în afară.

Nemişcat, cu urechea lipită de partea concavă a acestui clopot, părea să asculte ce se vorbea la vecinul

său, și cu siguranță nu pierdea nici o silabă din cuvintele rostite.

Într-adevăr, acestea, izbind mai întîi peretele, se repercutau apoi în globul acela, gol pe dinăuntru, căpătînd astfel o sonoritate foarte puternică.

Mulțumită acestui aparat acustic, omul nostru prindea și cel mai mic zgomot făcut dincolo de zidul despărțitor.

Reușise astfel să asiste, ca și cum ar fi fost prezent, la scena ce avusese loc între Bathilde și amantul ei. Scenă ale cărei peripeții i-ar fi fost posibil, de altfel, să le urmărească fără a folosi acest mijloc, deoarece avea auzul fin, cu toate că pretindea contrariul, iar strigătele celor doi puteau fi auzite chiar și de un surd adevărat.

La început, cearta aceea îl lăsase rece. Puțin îl interesau amorurile ambasadorului și ale domnișoarei de Wendel.

Dar interesul său se mărise cînd cei doi amanți ajunseseră la faza acută, adică atunci cînd Zeno se înarmase cu un pumnal pentru a se năpusti asupra femeii.

— Drace! șoptise, oare ticălosul își va pune în aplicare amenințarea, asasinîndu-și metresa? Iată ceva ce nu ne-ar aranja deloc treburile, căci ne-ar împiedica să aflăm o mulțime de lucruri pe care dorim să le cunoaștem.

Și se pregătea deja să-și reia în grabă deghizarea de savant bătrîn și, sub un pretext oarecare, să se ducă la cavaler spre a se interpune între el și domnișoara de Wendel, cînd sosirea lui Peyrolles îl scutise de acest demers.

Continuase să asculte cu o atenție sporită.

— Bun! își spusese, auzindu-l pe cavaler cum îl asigură pe fostul *factotum* al lui Gonzague că vecinul său era complet surd și că n-aveau a se teme de el. În felul acesta, voi afla ce lucru important trebuie să i se comunice Bathildei.

Apoi, se felicită, mulțumit de sine:

— Știam eu bine că, într-una din zile, șederea mea aici va fi utilă...

Să revenim acum la Peyrolles, pe care l-am părăsit tocmai cînd se pregătea să indice felul în care socotea să se slujească de pupila sa pentru a scăpa de fiul lui Lagardère.

— Iată, spunea, în ce mod va trebui să procedăm cu tînărul. Bathilde îi va fixa o întîlnire la ea...

— O întîlnire... cu el... şi la mine? se miră aceasta. Cum aş puteá realiza una ca asta?

— Te voi învăţa cum. Peste cîteva zile, armata din Flandra se va întoarce la Paris. Am aflat că, la iniţiativa domnului de Maillebois, gentilomii de la curte intenţionează să ofere, cu acest prilej, o recepţie urmată de bal, tuturor ofiţerilor care au luat parte la campanie. Ei, bine! vei merge la acel bal şi vom face în aşa fel ca şi Philippe să se afle acolo.

— Cum puteţi să vă-nchipuiţi aşa ceva?! În ce calitate ar putea avea acces un simplu soldat la o reuniune de ofiţeri?

— Încă nu ştiu, lasă-mă să mă gîndesc şi, cu siguranţă, vom învinge această dificultate care, pentru moment, îţi pare, ca şi mie, aproape de netrecut.

— Este gata învinsă, interveni Zeno.

Bathilde şi Peyrolles îl priviră întrebător.

— Ei, nu! şopti acesta din urmă. Te pomeneşti, cavalere, că ai găsit deja portiţa pentru a-l face să intre la bal pe ostaşul din gărzile franceze? Asta te-ar ridica mult în stima mea.

— Încetaţi cu bătaia de joc, domnule Giam-Battista, îl întrerupse veneţianul. Doar sîntem asociaţi, prieteni. Am trecut prin sarcasmele dumneavoastră fără a răspunde şi sînt încă departe de a vrea să vă cîştig stima: stima unui om care mă cunoaşte, dar pe care eu nu-l cunosc. Fără a şti nimic cu precizie despre dumneavoastră, am convingerea că nu prea vă simţiţi în largul dumneavoastră în Franţa, unde cele ce vă reţin sînt, cu

siguranţă, doar răzbunarea şi interesul. Bănuiesc, de asemenea, că numele pe care-l purtaţi nu este cel real. Cît despre mine, domnule, nici un motiv de răzbunare nu-mi dictează faptele şi... numai dragostea mă împinge să vă devin complice, căci cred că am dreptul să încerc să recuperez averea viitoarei mele soţii. (rostind această frază, se întorsese către Bathilde). Aşa încît vă rog să mă consideraţi nu ca pe o marionetă pe care-o tragi de sfori după plac, ci ca pe un asociat. Lucrurile fiind astfel lămurite, păstraţi-vă admiraţia şi batjocura pentru alţii, nu pentru mine.

Mirat de această punere la punct, la care nu se aştepta deloc, căci Zeno îl tratase întotdeauna cu o politeţe apropiată de respect, bătrînul nu scotea o vorbă, înţelegînd că fusese cel dintîi care greşise.

— În ceea ce priveşte dificultatea cea învinsă, continuă cavalerul, nu am avut de găsit nici o portiţă, deoarece, de săptămîna trecută, sergentul Philippe nu mai există. Acum trebuie să spuneţi „locotenentul Philippe".

Peyrolles tresări.

— A fost avansat locotenent?

— Pe loc. Chiar în regimentul în care servea. Am aflat ştirea deunăzi, pe cînd eram în biroul ministrului de război. Se pare că această favoare i-a fost acordată în urma recomanbdării domnului marchiz de Chaverny şi mulţumită aprecierilor bune ale căpitanului de Tresmes.

— Ei, bine! asta ne ajută minunat, spuse Peyrolles, fiindcă în acest fel, este invitat de drept la acea recepţie. Dar, deoarece s-ar putea ca din cauza numirii sale atît de recente să ezite să participe, îi vom transmite prin Bathilde să aibă grijă să nu lipsească.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? întrebă domnişoara de Wendel.

— Vreau să spun că, în acest scop, îi vei scrie cîteva cuvinte.

— Eu?... Dar este absurd!... Băiatul ăsta nici nu mă cunoaşte şi puţin îi va păsa de scrisoarea mea.

— Şi tocmai de aceea nu-i vei scrie personal. Cea care va semna va fi „o prietenă care se interesează mult de el şi care, aflînd un secret în legătură cu naşterea lui, ar dori să-i vorbească despre această problemă", aşa că va veni.

— Aha! bine, înţeleg, şopti Bathilde, ascunzîndu-şi o strîmbătură.

— Aşa încît este imposibil să nu vină. Şi, de îndată ce va sosi, eu — care voi fi, de asemenea, prezent — ţi-l voi arăta şi nu-ţi va rămîne decît să fii destul de dibace pentru a obţine rendez-vous-ul de care avem nevoie pentru executarea planului pe care l-am conceput.

— Şi care-i planul? întrebă Bathilde.

— Acela de a-l pune în imposibilitate de a-şi recuceri numele şi rangul.

— Nu cumva vreţi să atentaţi la viaţa lui? vru să afle domnişoara de Wendel.

— De ce nu? era cît pe-aci să intervină Zeno, care nu avea nevoie să-şi satisfacă o răzbunare pentru a fi amator de metode drastice.

Dar Peyrolles, prevenindu-l printr-o clipire semnificativă, răspunse:

— Nu, desigur, nu vom merge pînă acolo. La ce bun?

Nu avea încredere în tînăra femeie şi se gîndea că, dacă i-ar dezvălui intenţiile sale, care erau, într-adevăr, de a-l asasina pe Belle-Épée, ea ar refuza să-l ajute. Oare nu-l mai salvase o dată, şi nu păruse că se interesează foarte mult de soarta lui, atunci cînd — în timpul convorbirii pe care o avuseseră amîndoi, cu doi ani în urmă, şi în cursul căreia fata îi mărturisise substituirea pe care o făcuse — Peyrolles vorbise despre anume „precauţii" pe care va trebui să le ia faţă de el? Aşa încît trebuia s-o lase să ignore planurile lui şi să nu se slujească de ea decît ca de un instrument inconştient.

Ştim că mizerabilul bătrîn îi ascunsese întotdeauna capcanele pe care i le întinsese lui Philippe.

— Bine, se învoi Bathilde. Dacă-i aşa, vă puteţi bizui pe mine. Şi unde va trebui sa-i dau acea întîlnire?

— În budoarul tău.

— La palatul Nevers?

— Bineînţeles.

— Locul îmi pare ales cam ciudat.

— Nu există altul mai bine situat pentru ceea ce avem de gînd să facem. Depărtarea dintre apartamentul tău şi cel al contesei, grădina mare şi pustie care le înconjoară, fundătura întunecată de alături, toate acestea ne vor îngădui să acţionăm cum dorim, fără a ne teme de intervenţia vreunui nepoftit.

— Poate că aveţi dreptate. La ce oră trebuie să-i spun să vină?

— La miezul nopţii... cînd toţi din palat vor dormi.

— De acord, deci, pentru miezul nopţii... Şi acum, o ultimă întrebare. Unde-i voi adresa scrisoarea? Nu ştiu unde locuieşte.

— Nici eu, recunoscu Peyrolles, dar n-ai decît să i-o trimiţi la Ministerul de Război. Presupun că-i va parveni fără greş. Aşa că ne-am înţeles şi, de astă dată, să încercăm să încheiem treaba. De prea multă vreme aşteptăm.

— Nu vă temeţi, instrucţiunile vă vor fi respectate cu rigurozitate.

Ciudată fată — se va putea spune — această Bathilde de Wendel care, fără remuşcări, consimţea să distrugă pentru totdeauna existenţa lui Philippe, să-l transforme într-un fel de paria al societăţii, ceea ce, mai ales în acea epocă, era ceva asemănător unei morţi anticipate, dar care se împotrivea să i se aducă vreo vătămare corporală.

Dar, aşa cum am spus mai înainte, era o fire în care „binele" şi „răul" se aflau într-o continuă luptă, fiecare voind să-şi aibă partea sa.

Cea a „răului" era dorinţa de a o moşteni pe contesă, de a obţine cu orice preţ averea necesară pentru a-şi satisface plăcerile.

Cea a „binelui" era acea sensibilitate înnăscută, care o îndemnase să-l îndrăgească pe Philippe cînd fusese

copil şi care o făcea şi acum să-i apere viaţa, deşi de aceasta depindeau bogăţiile pe care le rîvnea.

Cînd cei trei complici terminară de stabilit toate detaliile, se despărţiră.

Peyrolles ieşi primul, apoi Bathilde, care-şi regăsi calul în grădină.

Zeno nu-i urmă imediat şi-şi luă răgazul de a ascunde sub un strat de pudră dîra violacee lăsată de cravaşă.

În spatele zidului despărţitor, falsul savant, care nu încetase să-şi ţină urechea lipită de clopotul metalic, ascultase pînă la capăt acea convorbire, din care nu-i scăpase nici un cuvînt.

Îndată după plecarea Bathildei şi a lui Peyrolles, îşi refăcu deghizarea sa de bătrîn, adică îşi puse pe cap o perucă albă, cu şuviţe intenţionat dezordonate, îşi unse faţa cu o substanţă care-i zbîrci pe loc epiderma, îşi luă din nou ochelarii cu sticle albăstrui, apoi, devenit de nerecunoscut, îşi părăsi în grabă locuinţa.

Pe pragul uşii se ciocni de Zeno, care ieşea şi el.

Veneţianul se ducea să se aerisească, spre a-şi reveni după scena violentă la care luase parte.

— Pe onoarea mea, domnule, îi strigă vecinului său, te felicit călduros că eşti cam tare de ureche. Mulţumită acestei infirmităţi, n-ai fost deranjat, în lucrările dumitale, de ceea ce s-a petrecut mai adineauri la mine.

— Ce anume? întrebă omul, cu o expresie naivă. S-a întîmplat ceva la dumneavoastră?

— Da, o metresă geloasă mi-a adresat reproşurile sale într-un mod cam gălăgios şi a făcut scandal cel puţin un sfert de oră.

— Ah! drace! trebuie să fi fost cam neplăcut. Am cunoscut şi eu aşa ceva, în tinereţea mea. Dar eu, domnule, aveam un principiu: cînd mi se întîmpla un lucru de felul acesta, protestam, şi chiar cu atîta fermitate, încît foarte rar nu eram eu învingătorul. Vedeţi dumneavoastră, femeilor nu trebuie să le cedezi niciodată, altminteri

rămîi la mîna lor. Dimpotrivă, o purtare energică le face suple ca o mănuşă.

— Sînt cu totul de aceeaşi părere.

— Atunci înseamnă că i-aţi ţinut piept... iar doamna şi-a recunoscut, fără îndoială, greşeala?

— În întregime. Mi-a cerut iertare, îl încredinţă Zeno cu o nepăsare demnă de un viclean ca el şi grăbindu-se să-şi acopere cu o batistă urma roşiatică de pe faţă, pe care pudra n-o putea ascunde complet.

— Perfect! Mă bucur pentru dumneavoastră. Dar regret că nu mai pot continua această conversaţie, deoarece un prieten de-al meu, un medic, mă aşteaptă pentru a discuta despre un subiect extrem de interesant şi pe care trebuie să-l dezbatem îndelung.

— Ar fi indiscret să vă întreb care ar fi acest subiect?

— Ba deloc, este vorba de *ictibus in capite* şi de multiplele lor consecinţe.

— Aha! despre „faptele nesăbuite"? Într-adevăr, s-ar putea să fie interesantă o discuţie despre aşa ceva, răspunse cavalerul, nepricepînd aluzia.

— Aşadar, la revedere, stimate vecin, şi, încă o dată, mii de regrete.

Şi zicînd acestea, bătrînul se depărtă.

Atîta timp cît crezu că mai poate fi văzut de italian, îşi păstră pasul senil, dar pe măsură ce cobora spre Paris îşi acceleră mersul, care deveni rapid.

Apucînd pe drumul cel mai scurt, se îndreptă spre strada Ferronnerie, unde sosi în curînd.

Ajuns în faţa casei ce purta firma *La Stîlpul de Aur*, intră şi urcă repede scările.

Pe palierul primului etaj, se opri şi bătu la o uşă.

Cel care-i deschise fu Cocardasse.

— Ei, na! iată-te, în fine, baroane de Posen! exclamă ostaşul. Ai noutăţi?

— Chiar adineauri am surprins un complot urzit împotriva lui Philippe de către Peyrolles, Bathilde şi Zeno.

— Pe toți dracii! Ticăloșii!

— Așa c-am alergat în grabă spre a ne înțelege asupra modului în care să-l dejucăm. Mă temeam să nu fi plecat.

— Nici o grijă, zău așa! Acum opt zile, mi-ai spus: „Voi locui o bucată de vreme în Montmartre, la Zeno, pentru a vedea dacă nu descopăr pe-acolo ceva ce ne-ar putea fi util. Așteaptă-mă aici fără să te miști din loc, astfel încît, dacă am nevoie de dumneata, să te am imediat la îndemînă." Așa că am așteptat, fără a ieși afară nici măcar cu un pas, cu toate că de multe ori mi-a venit poftă să trec puțin pe-acasă pe la micul meu profesor de scrimă, să văd cum se împacă doamna Mathurine cu absența mea.

— Bine-ai făcut, Cocardasse. Iată, așadar, cele ce am surprins adineauri și care ne obligă să ne sfătuim imediat, cum să-l apărăm pe Philippe de soarta care-l așteaptă.

Și baronul îi aduse la cunoștință bătrînului soldat convorbirea la care asistase în căsuță.

— Ei, bine! zise ostașul, mi se pare că cel mai simplu ar fi să-l prevenim pe puști.

— Nici să nu ne gîndim la așa ceva. El este prea sincer, prea cinstit, pentru a se preta la prefăcătorii și, de îndată ce-ar ști cum stau lucrurile, s-ar duce drept la dușmanii lui care, firește, ar nega că ar avea intenții perfide față de el. Ceea ce le-ar fi ușor, căci la, urma urmei, dovezile pe care le avem împotriva lor sînt doar de ordin moral. Așa încît totul ar fi pierdut. Ceea ce trebuie să urmărim este să-i prindem asupra faptei, în clipa în care vor fi pe punctul de a-și săvîrși crima. În felul acesta, nu vor mai putea tăgădui nimic și se vor preda singuri în mîinile noastre.

— Adeărat! bine gîndit, baroane.

— Doar atît că trebuie să cerem ajutorul prietenului nostru Passepoil.

— Caramba! asta-i va face plăcere dragului de Amable. Ar fi jignit dacă treaba s-ar face fără el.

— Ei, bine! du-te repede să-l aduci. Ne vom înțelege toți trei cum să acționăm.

— Dau fuga imediat, răspunse Cocardasse.

Apoi, plecînd, adăugă:

— Vai de păcatele mele! iată din nou ceva treabă pentru Pétronille... și încă din cea *bună*.

11 Un bal la Luvru

Istoria Luvrului este istoria Franței cu începere de la Philippe-Auguste [1], adică de la sfîrșitul secolului al XII-lea.

Acest minunat palat datează, într-adevăr, de mai bine de șapte sute de ani.

Terenul pe care-l ocupă era pe vremuri o pădure, aproape un codru, mărginit spre sud și spre est de către Sena, și oprindu-se, spre nord, în *Mons Martis* [2].

Acesta este motivul pentru care cei mai mulți etimologi susțin că originea cuvîntului „Louvre" ar fi „*Lupard*" *(pădurea cu lupi)*.

Clădirea a fost, la început, un pavilion de vînătoare, construit de Dagobert[3] și în care acesta-și adăpostea haitele de cîini.

Regii cei leneși se duceau deseori acolo spre a se odihni după oboseala pe care le-o cauza trîndăveala lor, sau pentru a se plimba cu trăsura prin pădurea înconjurătoare.

1 *Philippe-Auguste* (Filip al II-lea) (1165—1223): rege al Franței între 1186—1223, fiul lui Ludovic al VII-lea. A purtat războaie cu Henric al II-lea și cu Richard-Inimă de Leu, lupta cu cel din urmă terminîndu-se prin moartea acestuia și victoria Capețienilor asupra Plantageneților. Apoi, în schimbul recunoașterii ca rege a lui Ioan-fără-Țară, a obținut pentru Franța noi provincii și, în final, a cucerit Normandia. (n.t.)

2 *Mons Martis* (= Muntele lui Marte), vechea denumire, în limba latină, a colinei Montmartre. (n.t.)

3 *Dagobert* (I-ul): rege al Franței între anii 629—639. A reorganizat regatul merovingian. A purtat războaie cu slavii, cu turingienii, cu bascii și bretonii. (n.t.)

Sub Philippe-Auguste, clădirea a fost transformată în fortăreaţă de stat. Turnului mare ce se înălţa în mijlocul curţii principale i se alăturau douăzeci şi trei de alte construcţii circulare şi înalte, fără a mai pune la socoteală turnuleţele.

Asemenea unei hidre cu douăzeci şi patru de capete, mereu ridicate, cu coapse monstruoase acoperite cu tablă de plumb sau cu solzi de ardezie, strălucind toate de reflexe metalice, construcţia părea să fie, în acele vremuri, paznica vigilentă a Parisului.

Încăperile, deşi de mari dimensiuni, erau întunecoase şi dădeau impresia unui locaş al tristeţii.

S-ar fi zis că regelui îi plăcea să nu lase să domnească în acel loc decît o lumină îndoielnică, astfel încît monumentul suveranităţii, unde erau înnobilaţi toţi feudalii Coroanei, să le anunţe, atunci cînd veneau să-şi depună jurămîntul de credinţă şi de devotament, că era totodată şi o închisoare pregătită pentru ei, dacă s-ar întîmpla să-şi calce legămîntul.

Acolo a poruncit Philippe-Auguste, în 1214, să fie închis contele Ferrand[1] al Flandrei, pe care-l învinsese la Bouvines.

Regele voi să le ofere parizienilor spectacolul unei intrări triumfale şi, printre mai mulţi seniori pe care-i aducea prizonieri, se afla şi contele Ferrand.

După modelul generalilor Romei antice, învingătorul a avut ideea de a-l lega în lanţuri pe acest prizonier şi de a-l urca pe un minunat car ce purta, deasupra, un vultur de aur ţinînd în gheare un balaur, cucerit de la împăratul Othon, pe care-l tîra lîngă el la Bouvines.

Acesta fu echipajul în care contele îşi făcu intrarea în Paris, spre marea bucurie a parizienilor, care cîntau cît îi ţinea gura următoarea poezie potrivită prilejului:

1 *Ferrand*, conte de Flandra, fiul lui Sancho I-ul al Portugaliei. S-a luptat cu Philippe-Auguste care l-a luat prizonier, şi nu şi-a recăpătat libertatea decît cedîndu-i acestuia mai multe oraşe din Flandra şi recunoscîndu-l drept suzeran. A murit în 1233. (n.t.)

Patru armăsari buni de potcovit
Trag un potcovar bine-nlănțuit [1]

Contele ar fi rămas prizonier în închisoarea de la Luvru, dacă soția sa, contesa Jeanne, n-ar fi venit în mare grabă să-l implore pe învingător. S-a aruncat la picioarele regelui, care consimți să-i înapoieze soțul, cu condiția ca toate fortărețele din Flandra și din Hainaut să fie rase de pe fața pămîntului.

Contesa, care-și iubea bărbatul, se învoi imediat să dărîme ziduri de apărare și bastioane, dar populația Flandrei, care ținea mai mult la fortărețele sale decît la conte, refuză net să ratifice angajamentul luat de contesa Jeanne fără a consulta poporul, așa încît Ferrand rămase prizonier pînă în 1226. A ieșit din Luvru în urma tratatului de la Melun, încheiat în 1225, și după ce plătise o răscumpărare foarte mare.

Luvrul, după ce se aflase, mai bine de șase secole, în afara zidurilor Parisului, fu cuprins în fine în acesta, cu ajutorul construcțiilor de împrejmuire începute sub Carol al V-lea, în 1367, și terminate sub Carol al VI-lea, în 1383.

Carol al V-lea, ale cărui venituri nu depășeau un milion, a cheltuit cincizeci de mii de livre spre a înălța clădirea și a face mai confortabile și mai plăcute apartamentele.

Dar nici acest monarh, nici succesorii săi pînă la Carol al IX-lea n-au folosit Luvrul în chip de locuință personală. Era rezervat pentru prinții străini.

Sub domnia lui Carol al VI-lea, au fost găzduiți acolo Manuel, împăratul Constantinopolului, și Sigismund, împăratul Germaniei.

Francisc I-ul l-a primit acolo pe Carol Quintul în 1539.

1 Textul original în lb. franceză, care conține jocuri de cuvinte intraductibile, cuvîntul francez *ferrand* însemnînd *potcovar* (ste:

Quatre ferrans biens ferrés
aînent ferrand bien enferré. (n.t.)

Luvrul a rămas neschimbat pînă la acest ultim rege care, văzîndu-i clădirile gata să cadă în ruină, le dărîmă și porunci construirea noului Luvru, pe același loc și după planurile lui Pierre Lescot.

Carol al IX-lea a fost cel care, primul, s-a instalat acolo definitiv.

Henric al III-lea, Henric al IV-lea și Ludovic al XIII-lea l-au imitat.

Carol al IX-lea a pus să se construiască aripa dinspre grădină, cea numită cîndva „grădina infantei".

Henric al IV-lea a mai adăugat o aripă, care se întinde spre sud, în partea dinspre Sena.

Ludovic al XIII-lea a terminat pavilionul Orologiului și a început construirea a două noi corpuri de clădire.

Dar Ludovic al XIV-lea este cel care i-a adăugat cea mai frumoasă podoabă: fațada principală.

De abia fusese începută execuția acestei fațade, după desenele arhitectului regelui, Le Vau, cînd Colbert a oprit brusc lucrările, fiind nemulțumit de ele. Făcîndu-și un punct de onoare din a-i da palatului un frontispiciu demn de Regele Soare, acest ministru i-a poftit pe toți arhitecții din Paris să studieze planurile lui Le Vau și să alcătuiască ei înșiși desene, fiind hotărît să-l pună în execuție pe cel care va fi socotit cel mai frumos. Astfel a fost organizat primul concurs de acest gen.

Toate proiectele au fost expuse într-o sală, spre a fi văzute de cunoscători.

Se afla acolo unul al lui Claude Perrault care fu considerat admirabil, fără a se ști că-i aparține.

Perrault, care era medic și nu arhitect, avea de gînd să nu se facă recunoscut decît dacă ar fi întrunit sufragiile examinatorilor. Reușind, și-a spus numele.

Toată lumea s-a mirat: cine putea bănui că un discipol al lui Esculap s-ar pricepe la astfel de lucrări.

1 *Claude Perrault* (1613—1688): medic și fizician francez, frate al scriitorului Charles Perrault. A proiectat colonada Luvrului și Observatorul din Paris. (n.t.)

Lui Colbert planul acela îi plăcea foarte mult. Cu toate acestea, pentru a nu avea nimic să-şi reproşeze, s-a hotărît să consulte mai mulţi mari maeştri italieni şi să-i invite şi pe ei să concureze, lucru la care aceştia au consimţit bucuros. Dar nici unul dintre desenele lor nu a fost agreat, cu excepţia celor ale cavalerului de Bernin[1], pictor, sculptor şi arhitect cu o mare reputaţie.

Deoarece la Curte se aflau cîţiva compatrioţi care i l-au lăudat cu entuziasm, ministrul finanţelor se hotărî să-l cheme în Franţa, şi iată scrisoarea pe care, la rugămintea lui, i-a adresat-o însuşi Ludovic al XIV-lea:

«Domnule cavaler de Bernin,

Vă port o deosebită stimă pentru meritele dumneavoastră, astfel încît am mare dorinţă să văd şi să cunosc o persoană atît de ilustră, dacă ceea ce doresc se potriveşte cu serviciile pe care le datoraţi Sfîntului nostru Părinte, Papa şi cu posibilităţile dumneavoastră personale.

Vă trimit, drept urmare, această misivă urgentă, prin care vă rog să-mi faceţi plăcerea de a binevoi să întreprindeţi o călătorie în Franţa, folosind prilejul favorabil care se prezintă prin întoarcerea vărului meu, ducele de Créqui, ambasador extraordinar, care vă va face cunoscut mai în detaliu motivul care mă împinge să doresc să vă văd şi să discutăm despre frumoasele desene pe care mi le-aţi trimis pentru clădirea Luvrului; şi, de altminteri, bazîndu-mă pe cele ce sus-numitul meu văr vă va spune despre bunele mele intenţii, îl rog pe Dumnezeu să vă păstreze, cavalere de Bernin, în sfînta Lui pază!»

Semnat: «LOUIS»

Paris, 21 aprilie 1665

1 *Bernin* (Gian-Lorenzo Bernini) (1598—1680): pictor, sculptor şi arhitect italian. A construit, printre alte monumente, colonada din piaţa catedralei San-Pietro din Roma. Cunoscut în Franţa sub numele de *Cavalerul de Bernin*. (n.t.)

Potrivit mărturiei lui Saint-Fox, onorurile ce i-au fost făcute acelui italian au depăşit închipuirea.

După ce domnul de Créqui l-a părăsit pe Papa, cu toată pompa obişnuită într-o astfel de ocazie, s-a dus, cu aceeaşi pompă, să-l caute pe Bernini, pentru a-l ruga să vină în Franţa.

Prin toate oraşele prin care a trecut, a dat ordin, din partea regelui, să fie întîmpinat cu complimente şi să i se aducă daruri. Chiar şi Lyon-ul, care nu făcea astfel de onoruri decît principilor de sînge, s-a achitat de această obligaţie ca şi celelalte cetăţi.

Ofiţeri trimişi de la Curte îi pregăteau ospăţuri, în cursul călătoriei. Şi, cînd s-a apropiat de Paris, i-a fost trimis în întîmpinare domnul de Chantelou, majordom al Majestăţii Sale, spre a-l primi şi a-l însoţi peste tot.

A ajuns pe la sfîrşitul lunii mai, 1665.

A fost găzduit într-un palat mobilat cu mobilierul Coroanei şi i-au fost daţi ofiţeri pentru a-i pregăti mîncărurile şi spre a-l servi. La 4 iunie a fost prezentat regelui, care l-a onorat cu o primire deosebită.

Primul lucru pe care l-a propus Bernini a fost să sculpteze un bust al regelui. Ca italian şiret ce era, şi-a închipuit că acesta ar fi un mijloc foarte bun de a-i face curte.

Opera lui a fost foarte apreciată, dar numeroşi critici s-au declarat împotriva desenului său pentru faţada Luvrului.

Cu toate acestea, Curtea era într-atît de cucerită de acest personaj, încît proiectele i-au fost adoptate şi s-a fixat data pentru punerea primei piatre a faţadei.

Regele însuşi a pus-o, iar ceremonia a fost impresionantă.

După ce lucrările fundaţiei fuseseră pornite, Bernini şi-a exprimat dorinţa de a se reîntoarce în patrie, considerînd clima Franţei prea rece pentru sănătatea sa fragilă.

S-au făcut încercări de a-l reţine, promiţîndu-i-se trei mii de ludovici pe an. Dar el nu şi-a schimbat hotărîrea şi, în scurt timp, a plecat.

În ajunul plecării sale i-a fost trimisă o mare sumă de bani, împreună cu un brevet de pensie de douăsprezece mii de livre.

După atitudinea rece şi rezervată pe care a păstrat-o în timp ce primea aceste daruri, s-a format convingerea că se aştepta la mult mai mult.

Lucrările au fost continuate, aşadar, fără el. Dar,în curînd fu evident că, dacă s-ar fi respectat planurile lui, ar fi rezultat unele inconveniente serioase. Ar fi trebuit să fie dărîmat Luvrul în întregime şi să fie reclădit pe alte fundaţii. Era, desigur, imposibil să se întreprindă o lucrare aşa de colosală şi atît de costisitoare, astfel încît proiectele cavalerului au fost părăsite, revenindu-se la cele ale lui Perrault, care nu implicau absolut nici o distrugere.

Cu toate acestea, lui Colbert nu i-a fost prea uşor să le obţină acceptarea. Nişte invidioşi au făcut sute de glume proaste pe tema aceasta, spunînd, printre altele, că arhitectura trebuie să fi fost foarte bolnavă, pentru a fi dată pe mîna unor medici.

Din fericire, ministrul de finanţe a trecut peste toate astea, şi se poate spune că lui îi datorează Franţa acea splendidă faţadă, care-şi atrage admiraţia lumii întregi.

În seara aceea, în care reluăm firul povestirii noastre, Luvrul strălucea de lumini atît în interior cît şi în exterior, şi părea cuprins de flăcări, într-atît de cu dărnicie fuseseră prevăzute iluminări de tot felul.

Cea mai mare parte a armatei din Flandra revenise de curînd în Franţa şi, după o defilare triumfală prin Paris, îşi instalase taberele în împrejurimile capitalei, pînă ce regimentele ce o alcătuiau aveau să se întoarcă în cantonamentele respective.

Mai înainte de a avea loc această dezmembrare, gentilomii de la Curte se înţeleseseră să-i primească, într-o mare ceremonie, pe ofiţerii care participaseră la

campanie, şi obţinuseră de la Ludovic al XV-lea, în chip de favoare specială, ca acea recepţie să aibă loc în fosta şi seculara locuinţă a strămoşilor săi.

Monarhul binevoise chiar să consimtă ca vitejii războinici să se prezinte în uniformă, astfel încît să poată veni toţi, inclusiv cei care, nefăcînd parte din nobilimea de la Curte, nu posedau costume de paradă. Prin această derogare generală de la etichetă, voia, fără îndoială, să facă uitat un eveniment ce avusese loc cu cîteva luni în urmă, producînd un scandal răsunător.

Cavalerul de Modène, căpitan în regimentul Dauphin-infanterie, reîntors din Flandra cu puţin timp înainte de sfîrşitul ostilităţilor, se prezentase într-o bună zi la Versailles, unde se dădea o petrecere cu prilejul victoriei asupra englezilor. Credea că are dreptul de a fi cel puţin spectator al acestor distracţii.

Străbătuse deja sala de gardă şi încăperea următoare, cînd un gentilom al camerei regale îl oprise.

— Nu puteţi intra, îi spusese.

— De ce nu, domnule?

— Nu cunoaşteţi uzanţele de la Curte?

— S-ar putea, domnule, să le fi uitat. Se împlinesc zece ani de cînd sînt în armată.

— Vă informez, deci, că în cercurile de la castel nu sînt admise uniformele.

— Dar oare nu se sărbătoreşte, în clipa de faţă, triumful armatei noastre?

— Se sărbătoresc victoriile Majestăţii Sale.

— Dar poate că există bunăvoinţa de a admite că armata a avut şi ea o oarecare contribuţie la aceste rezultate glorioase?

— Fără îndoială, domnule. Şi ce concluzie pretindeţi să trageţi?

— Că aceste haine, pline încă de praful de la Fontenoy, reprezintă, desigur, în ochii regelui, o podoabă frumoasă.

— Vă înşelaţi, domnule: pe cîmpul de luptă Majestatea Sa *se slujeşte* de ofiţerii săi; dar la Curte se aşteaptă

ca ei să se conformeze ceremonialului pe care l-a stabilit, după bunul său plac.

— Pe cinstea mea, domnule, nimănui nu i se poate cere imposibilul. Cred că mi-am cîştigat toată strălucirea pe care un gentilom este în stare s-o obţină pe cîmpul de luptă... Cît despre luciul pe care-l cumperi la un atelier de broderie şi pe care, în clipa de faţă, îl văd sclipind pe veşmintele dumneavoastră, nu-mi stă în putere să mi-l procur... Mi-am vîndut ultimul domeniu pentru a face campania care tocmai se încheie.

— În acest caz, domnule, trebuie să vă retrageţi.

— Cum! îndrăzniţi să daţi afară un căpitan de infanterie?! Nu-l scutiţi de o asemenea umilinţă pe cavalerul de Modène, rudă a unui prinţ suveran?

— Nu pe dumneavoastră vă gonesc, ci uniforma pe care o purtaţi.

— Aveţi dreptate... În Flandra, regelui îi trebuiau ofiţeri curajoşi; aici nu mai are nevoie decît de haine ce acoperă nişte manechine, întotdeauna preferabile cînd ştiu să se aplece.

Şi, indignat, căpitanul se retrăsese.

A doua zi, o sută de copii ale următoarei epigrame circulau prin saloanele pariziene:

Servile instrumente de noi şi mari triumfuri,
Voi, victime-ale unor proiecte de la Curte,
Fugiţi, săpaţi, minaţi, zvîrliţi-vă-n asalturi;
Dar să nu apăreţi, în zi de sărbătoare:
Prezenţa voastră-acolo ar fi supărătoare,
Iar haina prăfuită i-ar lua din strălucire [1]

1 Textul original în lb. franceză este:
Serviles instruments de triomphes nouveaux,
Victimes des projets dont cette cour abonde,
Courez, piochez, minez et montez aux assauts;
Mais ne parraîssez point au grand jour qui s'apprête:
Votre nombre importun pourrait troubler la fête,
Et vos habits poudreaux en terniraient l'éclat. (n.t.).

Aceste versuri au avut un succes enorm şi au ajuns pînă şi în stradă, unde puteau fi auzite cît era ziua de lungă, recitate de declamatori improvizaţi.

Dar regele s-a simţit foarte jifnit şi, în loc de a vedea doar strigătul de indignare al unui suflet nobil umilit, n-a înţeles decît o satiră împotriva uzanţelor de la Curtea sa, pe care le punea mai presus de orice şi cărora pretindea să nu li se aducă nici o critică.

Aşa încît, foarte mînios, a poruncit să fie arestat imediat cavalerul de Modène, Din fericire, acesta, fiind prevenit de primejdia în care se afla, a fugit, retrăgîndu-se la Avignon, în ţinutul său natal.

Contele d'Argenson, ministru de război care dădea mai mulţi bani pe un ofiţer valoros decît pe o vestă aurită, a fost încîntat de acea fugă şi le-a mărturisit mai multor prieteni că i-ar fi părut foarte rău să fie silit să-l pedepsească pe un militar viteaz, a cărui purtare avea întreaga sa aprobare.

Probabil că, de atunci, regele se mai gîndise şi recunoscuse cît de puţin demnă de el îi fusese atitudinea, căci, aşa cum am spus, de data aceasta uniformele aveau permisiunea să stea alături de hainele brodate.

Ca urmare, în acea seară era lume multă în apartamentele Luvrului.

Bineînţeles, fuseseră invitate doamne, deoarece recepţia avea să fie urmată de un bal, şi roiuri de frumuseţi feminine, făcînd parte din cea mai înaltă nobilime, dădeau sărbătorii o strălucire minunată.

Începînd de la ora nouă seara, saloanele gemeau de lume, iar zorzoanele fastuoase ale gentilomilor de la Curte ofereau un aspect sclipitor, uniformele neatrăgînd totuşi mai puţin privirile tuturor.

Într-adevăr, gloria ce le acoperea făcea să pălească strălucirea broderiilor şi a dantelelor cu care cele dintîi erau împodobite din belşug.

De altminteri, doamnele arătau o preferinţă clară pentru învingătorii de la Fontenoy şi-şi neglijau, de astă dată, adoratorii obişnuiţi.

Îi înconjurau pe cei care-şi făcuseră un renume mai mare. Printre mulţi alţii, dintre aceştia făceau parte domnii d'Estrées, de Biron, de Croissi, de Lowendhal — locotenenţi-generali ce se acoperiseră de glorie cucerind de la inamic mai multe poziţii cunoscute ca inexpugnabile şi a căror cădere decisese victoria.

Apoi, domnii de Puységur, de Saint-Sauveur, de Saint-Georges, de Mézières, d'Achi, de Monaco, du Guesclin — cel din urmă, un descendent al faimosului conetabil al lui Carol al V-lea — care fuseseră cu toţii răniţi, ca şi alţi douăzeci şi doi de colegi ai lor, în timpul unui aceluiaşi atac şi care purtau încă urmele purtării lor meritorii.

Totuşi, dacă frumoasele îşi permiteau să facă unele deosebiri, nu exista nici un singur ofiţer, oricare ar fi fost acela, care să nu li se pară interesant.

Oare nu fiecare dintre ei îşi împlinise datoria, ba chiar mai mult decît datoria, în memorabila zi a atacului?

Li se puneau, şi unora şi altora, întrebări cu privire la diferitele peripeţii din cursul bătăliei — peripeţii cunoscute şi arhicunoscute deja, prin relatările care fuseseră deja făcute, dar care, pînă acum, nu fuseseră auzite direct din gura celor care luaseră parte la ele.

Tînăra şi fermecătoarea domnişoară de Charolais, prinţesă de Bourbon, pusese stăpînire, fără multă discuţie, pe ducele de Biron şi-l ţinea prizonier, la interogatoriu, interesîndu-se în legătură cu un amănunt de care părea să se îndoiască.

— Aşadar, îl întrebă, este chiar adevărat, domnule de Biron, ceea ce mi s-a spus despre începutul luptei? După ce le-aţi înapoiat domnilor englezi salutul pe care vi-l adresaseră, aţi refuzat cinstea de a trage primii?

— Nimic mai adevărat, prinţesă, nu aţi fost indusă în eroare.

— Povestiţi-mi atunci cum s-au întîmplat lucrurile.

— Cu plăcere. Ne luptam, încă de dimineaţă, fără a reuşi să împrăştiem o coloană de soldaţi anglo-hano-

vrieni care, în ciuda eforturilor noastre de a o opri, înainta spre noi tot atît de liniştit de pşarcă ar fi mers la paradă.

— Era jignitor, remarcă domnişoara de Charolais.

— Jignitor peste măsură! În rîndul întîi îi vedeam pe ofiţerii din regimentul de gardă englez şi pe cei din regimentul regal scoţian, avîndu-i în frunte pe locotenent-generalul Campbell, pe contele d'Albermale, maior-general, şi pe brigadierul Churchill, nepot nelegitim al lui Malborough, marele lord. Ajungînd la vreo cincizeci de paşi de noi, coloana s-a oprit o clipă, apoi ofiţerii englezi ne-au salutat scoţîndu-şi pălăriile. La rîndul nostru, am făcut acelaşi lucru. „Domnilor din regimentul de gărzi franceze" — a spus apoi un căpitan al gărzilor engleze — „trageţi!"... „Domnule" — a răspuns contele de Hauteroche, care se afla chiar lîngă mine, „noi nu tragem niciodată primii. Vă lăsăm dumneavoastră această cinste."

— Şi au tras?

— Imediat.

— N-a fost prea drăguţ din partea lor, ce să zic, comentă domnişoara de Charolais, făcînd o mică strîmbătură drăgălaşă. Ar fi trebuit, măcar, să fie mai politicoşi.

— Probabil că rezultatul ar fi fost acelaşi, prinţesă.

— Sînt de acord, dar ar fi fost mai elegant din partea lor. Şi ce s-a întîmplat cu curtoazia dumneavoastră?

— S-a întîmplat, replică domnul de Biron cu un glas dintr-o dată emoţionat, că atacul lor — un foc intens care n-a durat nici două minute — a costat viaţa a patrusprezece dintre ofiţerii noştri, printre care bietul colonel de Courten, unul dintre cei mai buni prieteni ai mei; i-a rănit pe alţi patruzeci şi cinci şi a ucis două sute cincizeci de soldaţi, scoţînd din luptă încă mai mult de şapte sute din aceştia.

— Şi totul pentru o politeţe?

— Doamne, da! afirmă ducele, cu un zîmbet amar.

Domnişoara de Charolais simţi că i se umplu ochii de lacrimi şi, dînd drumul mîinii domnului de Biron, pe care o luase pentru a-l ţine prizonier, murmură:

— Iată o curtoazie care l-a costat mult pe rege!

Dacă moravurile tinerei prințese erau departe de a fi considerate ireproșabile, cel puțin inima nu-i era închisă pentru milă, așa cum era cea a tatălui său, contele de Charolais.

Într-adevăr, acel gentilom, înrudit cu familia de Condé, nu găsea nimic mai bun, pentru a se distra, decît să-și ucidă semenii, împușcîndu-i. Ochea cînd lucrători care înveleau acoperișuri, cînd trecători de pe stradă, și rareori se întîmpla să nu-i nimerească. De obicei, după ce comitea o astfel de crimă, alerga la rege, care nu îndrăznea să-l mustre și-l ierta cu ușurință, ceea ce-l încuraja, desigur, să recidiveze.

Dar, într-o zi, cînd îi retezase zilele unui nefericit vizitiu de poștă, tată de familie, sub pretextul că acesta nu mîna destul de repede, cardinalul de Fleury, informat despre acest omor mai înainte ca domnul conte să fi avut timp să vină, după cum obișnuia, să implore îndurarea regală, profită de ascendentul pe care-l avea pe lîngă Ludovic al XV-lea pentru a-i dicta replica pe care trebuia să i-o dea rudei sale, cînd aceasta își va face apariția.

Cînd contele sosi, puțin mai tîrziu, primi următorul răspuns extraordinar:

— Vere, îi spuse tînărul monarh după ce-i ascultă cererea, îți acord încă o dată iertarea, dar îți declar, totodată, că este pregătită și cea a celui care te va ucide.

Contele se consideră avertizat și-și încetă cruzimile.

În vreme ce domnul de Biron stătea de vorbă cu prințesa, bătrînul mareșal de Noailles, retras lîngă pervazul unei ferestre, povestea unui grup de doamne sfîrșitul nepotului său, tînărul și elegantul duce de Grammont.

— *Închipuiți-vă ce lucru cumplit*, le spunea. Cu puțin înaintea bătăliei, ne aflam, Maurice de Saxe și cu mine, sub un pîlc de arbori, ocupați cu darea unor dispoziții destinate a pune stăpînire pe un punct strategic important, și ne întrebam ce trupe ar trebui să fie trimise într-adevăr

într-acolo, cînd iată că vine Grammont şi cere să i se facă cinstea de a-şi conduce regimentul la asaltul respectivei poziţii. Maurice consimte, dar îi atrage atenţia că treaba este deosebit de periculoasă şi că s-ar putea să-şi găsească moartea. ,,Ei, bine! şi oare nu ne aflăm aici pentru a muri?" răspunde Grammont cu nepăsarea celor douăzeci şi cinci de ani ai săi. ,,Aşa este", replică domnul de Saxe. ,,Ceea ce vă spuneam era doar pentru a vă arăta la ce vă puteţi aştepta." ,,De altfel", continuă rîzînd temerarul copil, ,,nu vă faceţi prea multe griji pentru mine. Nu ştiţi că sînt invulnerabil?" Fapt este că aşa era considerat şi se părea că posedă un talisman protector, căci în toate luptele la care luase parte nu căpătase nici măcar o zgîrietură, cu toate că era unul dintre cei care se expuneau cel mai mult. Dar, vai! probabil că, în ziua aceea, talismanul său îşi pierduse virtuţile. Chiar în clipa în care îl îmbrăţişasem, urîndu-i să-l revăd în curînd viu şi nevătămat, pe cînd încă ne mai ţineam de mînă, o ghiulea, smulgînd în trecere una din tresele de pe umărul domnului de Saxe, îl loveşte pe sărmanul copil, îl decapitează literalmente şi-mi aruncă în braţe cadavrul lui, mutilat oribil... El a fost prima victimă din acea zi, adăugă bătrînul duce, luptînd împotriva emoţiei pe care tragica amintire i-o redeştepta.

La rîndul lor, doamnele păreau dureros impresionate, şi mai toate aveau ochii umezi. Îşi aminteau cît de fermecător şi de amabil fusese tînărul Grammont faţă de ele, şi cîte ore plăcute îi datorau.

Dar cîţi alţii nu avuseseră soarta lui, şi cîte goluri nu existau în clipa de faţă în rîndurile acestei armate de elită!

Contele de Lauganaie, cavalerii de Susery şi de Saumery, contele de Chevrier, ducele de Chabannes — pentru a nu vorbi decît despre cei mai cunoscuţi — căzuseră şi ei pe cîmpurile flamande, şi era nevoie de întregul sentiment de glorie a armatelor noastre pentru a ostoi amărăciunea acestor pierderi crude.

Cu toate acestea, deoarece momentul nu era cel al tristeţii, după ce se acordase un răstimp rezonabil memoriei celor dispăruţi, nimeni nu se mai gîndi decît să se distreze.

12 Invitaţii, bucurii şi surprize

La ora nouă şi jumătate, se făcu auzit primul sunet de arcuş.

Acesta fu semnalul plăcerilor.

Îndată se alcătuiră şiruri de dansatori şi de dansatoare şi începu balul.

Atunci îşi făcu intrarea locotenentul Philippe.

Mai întîi avusese intenţia să nu se ducă la acea recepţie. Se simţea ofiţer de dată prea recentă pentru a-şi face apariţia la o asemenea ceremonie, printre noii săi colegi care, spre deosebire de el, aveau o oarecare vechime în grad.

Cu toate acestea, o anumită împrejurare îl făcuse să se decidă. În cursul zilei îi parvenise un bilet misterios: era o misivă sigilată cu o pecete fără armoarii şi din care se degaja un minunat parfum delicat.

Nu conţinea decît cîteva cuvinte, scrise de o mînă de femeie şi era semnată: „o prietenă".

Era rugat insistent să se ducă la petrecerea ce se dădea în aceeaşi seară la Luvru. O persoană dorea să-i facă o comunicare de foarte mare interes în legătură cu naşterea sa şi nu dispunea decît de acel unic prilej pentru a-l contacta. Prin urmare, dacă ar rata acel rendez-vous, ocazia nu s-ar mai repeta.

Apoi, în post-scriptum, se adăuga:

„Pentru a fi recunoscută, persoana îl va aborda pe locotenentul Philippe pronunţînd aceste cuvinte: „Fiţi discret!"

Fusese foarte mirat. Cine putea fi autorul acelui bilet? N-avea nici cea mai vagă idee.

Ah! dac-ar putea afla, în sfîrşit, cine este! Dacă i-ar fi dat să-şi cunoască tatăl, să-şi îmbrăţişeze mama... Mama sa!... cît de mult ar iubi-o, cît ar îndrăgi-o după acea lungă despărţire care, fără îndoială, o făcuse să sufere mai mult decît pe el.

Simţea că i se topeşte inima la gîndul acestei speranţe.

Aşadar, îşi îmbrăcă pentru prima dată uniforma de locotenent al regimentului de gărzi franceze, care-i şedea de minune — dar pe care Passepoil i-o făcuse din economiile lui — şi plecă, frămîntat de o vagă emoţie.

Deoarece misiva îi fusese înmînată în particular, crezuse că face bine nevorbindu-le despre ea nici lui Amable, nici Mathurinei, la care continua să locuiască, în urma insistenţelor bătrînului profesor de scrimă şi ale jumătăţii sale de a-l găzdui la ei pînă la deplina lui însănătoşire.

Nici Marine nu fusese încunoştinţată.

Rezerva îi fusese dictată de teama ca acel rendez-vous să nu fie luat drept o păcăleală şi să nu se facă încercări de a-i zdruncina hotărîrea de a i se conforma.

Habar nu avea că Passepoil fusese instruit de către Cocardasse şi de domnul Hélouin şi că mai curînd l-ar fi împins să se ducă la acea întîlnire.

De îndată ce intră în salonul principal şi tocmai cînd se simţea puţin stînjenit în mijlocul acelei mulţimi strălucitoare, cu al cărei contact nu era obişnuit, avu norocul să-l întîlnească pe căpitanul său. domnul de Tresmes, care, după cum ne reamintim, se duelase pentru el, la Ostende, cu domnul de Fonty.

— Ei! pe toţi sfinţii! locotenente! exclamă voios căpitanul, iată-te, în sfîrşit! Te caut de o oră. Cum se face că vii atît de tîrziu?

— Nu ştiam c-ar fi trebuit să sosesc mai devreme, domnule căpitan.

— Dar trebuia să vii pentru recepţia însăşi, prietene, iar aceasta s-a încheiat deja. Mi-ar fi făcut plăcere să te

prezint colegilor dumitale de regiment, care încă nu-şi cunosc locotenentul; căci, pe sergent, slava Domnului!...

— Dacă v-aş fi putut prevedea intenţiile, domnule căpitan, ar fi fost pentru mine o datorie de onoare să sosesc mai devreme. De altminteri, vă mărturisesc că am şovăit dacă să vin sau nu la această serată.

— Dar de ce?

— Doamne! pentru că numirea mea este atît de recentă, încît mi se pare că nu sînt decît pe jumătate îndreptăţit să mă aflu aici.

— Iată, într-adevăr, un scrupul ciudat. Dacă numirea dumitale este recentă, meritele îţi sînt vechi, şi constituie din plin o compensaţie. Căci, acum pot s-o spun, de mai mult timp solicitasem deja pentru dumneata gradul de ofiţer. Dar, neavînd influenţa domnului de Chaverny, eram lăsat să aştept, în vreme ce dînsul l-a obţinut imediat. Asta nu mă împiedica însă defel să te consider ca pe unul de-ai noştri.

— Domnule căpitan, m-ati obişnuit atît de mult cu bunăvoinţa dumneavoastră, încît, cu adevărat, nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru această nouă dovadă de prietenie.

— Ca să-mi mulţumeşti, dragul meu prieten, nu ai de făcut decît un singur lucru: acela de a continua să fii ceea ce ai fost şi pînă acum, un soldat viteaz şi loial — ceea ce, sînt convins, nu-ţi va cere multe eforturi, deoarece natura te-a înzestrat cu calităţile necesare pentru aşa ceva.

— Într-adevăr, domnule căpitan, simpatia pe care o aveţi faţă de mine vă face să-mi exageraţi mult meritele.

— Ba deloc. Spun ceea ce cred, şi toată lumea este de aceeaşi părere, începînd cu domnul de Chaverny care, acum trei zile, a venit să se informeze personal în legătură cu numirea dumitale, şi care pare să-ţi poarte o stimă deosebită... şi, poftim, te poate încredinţa el însuşi de acest lucru, căci iată-l că vine spre noi, împreună cu marchiza şi cu domnişoara de Chaverny.

Marchizul, însoţit de soţia şi de fiica sa, se apropia, într-adevăr, de locul în care se aflau domnul de Tresmes şi Philippe.

Văzîndu-i, acesta fu cuprins de o puternică emoţie.

Nu o revăzuse pe Olympe de cînd cu prilejul turnirului şi se întreba ce sentimente ar putea avea faţă de el, după insulta publică ce-i fusese adusă. Simţea totuşi o oarecare mîndrie să se arate în faţa ei îmbrăcat în uniforma de ofiţer, care, după cum îşi închipuia, trebuia să-l înalţe în ochii fetei.

— Pe cinstea mea, tinere prieten — i se adresă domnul de Chaverny, de îndată ce se apropie, şi întinzîndu-i mîna noului ofiţer — pierdusem speranţa de a te mai vedea. Ai plecat din Ostende cu o asemenea grabă, încît am crezut că vrei să fugi de noi. Cel puţin, aceasta a fost părerea doamnelor.

Fruntea lui Philippe se împurpură, în timp ce murmura:

— Domnule marchiz, un eveniment neprevăzut m-a obligat să părăsesc imediat tabăra.

— Da, este ceea ce mi s-a spus. Dar plecarea dumitale ne-a necăjit tare. Ce dracu! locotenente, adăugă domnul de Chaverny cu bonomie, cine-şi permite să salveze viaţa unor oameni, trebuie să facă în aşa fel încît să le suporte recunoştinţa pînă la capăt!

— Cît despre asta, domnule, replică Philippe cu vioiciune şi îndreptîndu-şi instinctiv privirile către Olympe, n-a durat mult pînă să fim chit, şi mai curînd eu sînt acela care...

Dar se opri brusc şi-şi muscă buzele, căci i-ar fi fost foarte greu să-şi explice cuvintele fără a le face cunoscută părinţilor fetei apariţia acesteia în sala hanului *La cei Trei Vulturaşi*, în clipa în care era să fie lovit de Knauss.

Din fericire, domnul de Chaverny nu putea înţelege motivul subitei sale reţineri şi crezu că este o aluzie la mulţumirile pe care i le adresase după accidentul trăsurii.

Numai doamna de Chaverny, simţind braţul fiicei sale tresărind sub al ei, şi remarcînd roşeaţa bruscă ce-i

invadase obrajii, se gîndi că trebuie să fie altceva la mijloc şi, deoarece primele sale presentimente datau deja de mult, îşi promise s-o îndemne pe Olympe să i se destăinuiască în legătură cu toate acestea.

— Cum aşa, chit! continuă marchizul. Haida de! cum poţi să te achiţi vreodată de o asemenea datorie?

— Şi totuşi, domnule marchiz, — replică Philippe, care se silea să-şi recapete calmul şi nu îndrăznea s-o privească pe Olympe, de teamă să nu se tulbure — cred că astăzi eu sînt cel care vă este îndatorat. Am aflat, într-adevăr, că mulţumită demersurilor dumneavoastră insistente mi s-a acordat gradul de ofiţer, şi, la rîndul meu, nu ştiu cum mi-aş putea exprima recunoştinţa.

— Să lăsăm asta! e o nimica toată. Intervenţia mea nu a avut aproape nici un merit, căci căpitanul dumitale te propusese de mai multe luni să devii locotenent. Aşa că n-a trebuit decît să-i zoresc puţin pe domnii din Ministerul de Război şi să-i silesc să dezgroape din dosare cererea pe care domnul de Tresmes i-o adresase ministrului şi în care-i solicita această favoare pentru dumneata.

— Doamne, da, chiar aşa, interveni acesta din urmă, adoptînd un ton glumeţ. Ceea ce înseamnă că, fără dumneavoastră, cererea mea ar fi dormit un somn letargic în birourile ministerului, pînă într-o epocă desigur foarte îndepărtată de cea în care ne aflăm. Haide, dragă marchize, nu încercaţi să ne păcăliţi. Dumneavoastră sînteţi singurul căruia locotenentul Philippe îi datorează numirea sa atît de promptă... şi ţin ca dînsul să ştie bine acest lucru.

— Ce om îngrozitor sînteţi, domnule de Tresmes! Niciodată nu se poate avea cîştig de cauză în faţa dumneavoastră, replică rîzînd domnul de Chaverny. Dar conversaţia aceasta m-a îndepărtat de scopul care mă făcea să-l abordez pe tînărul nostru prieten.

Apoi, adresîndu-i-se lui Philippe, continuă:

— Dragul meu copil — permite-mi să te numesc astfel, în numele prieteniei pe care ţi-o port — voiam să te anunţ că marchiza, fiica mea şi cu mine am fi foarte bucuroşi să te primim la palatul nostru care, cu începere de astăzi, îţi este larg deschis... dacă, totuşi, societatea noastră îţi poate fi cît de cît plăcută.

— Cum?! domnule marchiz, mi-aţi face o asemenea cinste? exclamă tînărul, a cărui inimă se umplu de o bucurie imensă.

Niciodată nu îndrăznise să spere aşa ceva. El, care credea că va trebui să se limiteze la a o vedea pe Olympe doar atunci cînd hazardul i-ar scoate-o în cale, ceea ce s-ar fi putut să se întîmple foarte rar, va avea de acum înainte posibilitatea s-o vadă oricît de des va dori, să se apropie de ea, chiar şi să-i vorbească! Realitatea îi depăşea visurile. Fericirea pe care o simţea era atît de mare, încît rămăsese uluit, uitînd să-i mulţumească domnului de Chaverny.

— Fără îndoială că cei onoraţi vom fi noi, continuă acesta. Aşadar, ne-am înţeles, locotenente Philippe: vino să ne vizitezi cînd doreşti. Vei fi primit întotdeauna ca unul dintre cei mai buni prieteni ai noştri. Nu este şi părerea ta, dragă Flor?... şi a ta, de asemenea, Olympe?

— Întru totul, răspunse marchiza, şi ar fi de dorit ca toţi prietenii noştri să aibă tot atîta drept ca domnul locotenent la afecţiunea noastră.

Cît despre tînăra fată, aceasta nu spuse nimic. Dar privirea cu care-l învălui pe proaspătul ofiţer fu mai elocventă decît toate cuvintele pe care le-ar fi putut rosti.

— Şi cu acestea, copile dragă, adăugă domnul de Chaverny, a cărui amabilitate era tot mai mare, nu vrem să te reţinem mai mult şi te lăsăm pe mîinile căpitanului dumitale, căruia, în seara aceasta, îi aparţii mai mult decît nouă. Aşadar, la revedere şi pe curînd. Ne bizuim pe dumneata.

Şi marchizul se îndepărtă, împreună cu soţia şi cu fiica sa.

— Ei, bine! Flor, o întrebă domnul de Chaverny, crezi că acea confidență pe care ne-a făcut-o deunăzi Cocardasse are vreo bază reală și că tînărul nostru salvator ar fi, realmente, fiul sărmanei noastre Aurore?

— Sînt convinsă de asta și, dacă n-aș fi fost atît de tulburată, atunci cînd ni s-a înfățișat, pe drumul către Ostende, aș fi remarcat, cu siguranță, asemănarea sa cu contele Henri de Lagardère, asemănare pe care am constatat-o adineauri și care este, cu adevărat, uimitoare... De altminteri, în timpul turnirului, îl priveam și chipul lui nu-mi părea necunoscut. Dar stătea prea departe de mine pentru a-i putea distinge prea bine trăsăturile și a face o apropiere oarecare. Pe cînd acum, cînd am avut posibilitatea de a-l studia cu atenție, asemănarea cu contele mi-a sărit în ochi.

— Și mie la fel. Și dacă, așa ca și tine, nu am remarcat acest lucru în tabără, motivele au fost cam aceleași cu cele despre care vorbești... Ah! pentru ce oare trebuie să mai aștepte contesa, pînă a-și putea îmbrățișa copilul pe care l-a plîns vreme de cincisprezece ani?!

— Din păcate, cunoști motivul: vinovații trebuie să fie pedepsiți.

— Da, este adevărat, replică marchizul, a cărui frunte se încruntă la amintirea prietenului său dispărut. Să avem răbdare!

De cîteva clipe, Philippe rămăsese singur cu domnul de Tresmes, dar încă nu-și revenise din surpriza pe care i-o produsese ivitația ce-i fusese făcută.

— Pe cinstea mea, zise capitanul, pentru dumneata s-ar putea inversa vechiul dicton, spunînd că o bucurie este urmată întotdeauna de o alta, căci intrarea *ad libitum* [1] care ți-a fost acordată adineauri este o mare favoare și cunosc mulți oameni care te-ar invidia pentru ea. Să știi că marchizul și marchiza nu-și deschid ușa oricui!... Dar, ia să vedem — adăugă domnul de Tresmes

1 *Ad libitum* (lb. latină) = după bunul plac. Expresia este folosită mai ales pentru interpretarea unor pasaje muzicale. (n.t.)

— deşi domnul de Chaverny a declarat că în seara aceasta îmi aparţii, nu vreau să te oblig să rămîi în compania unui moşneag ca mine şi-ţi voi face cunoştinţă cu unii dintre noii dumitale camarazi... Vino... zăresc cîţiva mai încolo.

Şi, luînd braţul lui Philippe, îl conduse către un grup de tineri ofiţeri ce făceau parte din regimentul său.

Aceştia îl primiră cu căldură, făcîndu-l repede să se simtă în largul său.

— Vi-l las, spuse domnul de Tresmes. Eu mă duc să discut cu ducele de Vivonne, care mă aşteaptă să dezbatem o interesantă problemă de tactică. Pe curînd.

Proaspătul locotenent făcu lesne cunoştinţă cu colegii săi. Dar nu putu rămîne mult timp împreună cu ei.

Balul, care devenea tot mai animat, îi solicita pe dansatori şi grupul se micşora din clipă în clipă. Pînă într-atîta, încît Philippe nu întîrzie să rămînă, pentru a doua oară, singur.

În vreme ce, neştiind ce să facă, stătea rezemat de un şemineu monumental, privind vîrtejul mulţimii din jurul lui şi gîndindu-se încă la cele ce-i spusese domnul de Chaverny, o femeie al cărei chip era ascuns sub o mască — de altminteri, după exemplul multor altor doamne — trecu prin faţa lui şi-l atinse cu evantaiul, pronunţînd, pe un ton misterios, două cuvinte: „Fiţi discret!" Apoi îşi continuă drumul.

Tînărul uitase cu desăvîrşire problema care-l adusese la Luvru. Cuvintele doamnei i-o reamintiră brusc.

Aceasta se depărta încet, cu paşi măsuraţi, făcînd să onduleze în urmă-i lunga trenă a rochiei sale, şi se îndrepta către un mic salon destinat a le servi drept refugiu persoanelor doritoare să se odihnească puţin.

O urmă acolo şi intră în salon aproape în acelaşi timp cu ea.

Pentru moment, încăperea era cu totul pustie.

Bathilde — deoarece ştim că ea era doamna — se duse să se aşeze pe o canapea mare şi, cu un gest graţios, îl invită pe locotenent să ia loc alături de ea.

Philippe îi dădu ascultare.

Femeia nu era mascată decît cu un semilup, adică o simplă fîşie de satin, care-i ascundea doar partea de sus a feţei, lucru suficient totuşi pentru a împiedica sa i se distingă ansamblul trăsăturilor.

„Cine poate fi această femeie" — se întreba tînărul, cercetînd-o atent cu privirea — „şi cum se face că posedă secretul vieţii mele?"

La rîndul ei, Bathilde îl privea cu atenţie şi ochii ei, ca nişte diamante negre, luceau prin tăieturile măştii, cu o strălucire extraordinară.

După o clipă de tăcere, văzînd că femeia nu are de gînd să înceapă discuţia, Philippe se hotărî să vorbească primul.

— Am oare onoarea, doamnă, de a mă adresa persoanei care mi-a trimis de curînd un bilet semnat „o prietenă" şi care, după cîte se pare, are să-mi facă o comunicare importantă cu privire la naşterea mea?

— Da, domnule Philippe, răspunse doamna mascată, după o uşoară ezitare.

— Doamnă, continuă tînărul, nu ştiu cine sînteţi şi nici nu voi încerca să aflu, de vreme ce consideraţi că trebuie să-mi rămîneţi necunoscută, dar dacă-mi dezvăluiţi cine sînt, vă voi păstra o recunoştinţă eternă şi nu va fi zi în care să nu vă binecuvîntez din toată inima.

— Pot, într-adevăr, să risipesc misterul care v-a învăluit viaţa pînă în prezent. Totuşi, mai înainte de a o face — zise Bathilde, care încerca să cîştige timp şi-şi cîntărea fiecare cuvînt — aş dori să vă pun o întrebare: Aveţi vreo bănuială în legătură cu ce puteţi fi, cu familia dumneavoastră, cu rangul pe care-l ocupă în societate?

Philippe se gîndi o clipă, apoi replică, după o uşoară şovăire:

— Drept să vă spun, doamnă, întrebarea dumneavoastră mă pune într-o oarecare încurcătură. Îi voi răspunde totuşi cu sinceritate, indiferent de părerea pe care v-o veţi face apoi despre mine. Dacă mă gîndesc la

niște amintiri tulburi, care-mi revin din cînd în cînd, la unele imagini îndepărtate, ce-mi apar uneori în minte, la o înclinare firească spre tot ce este nobil și frumos, mi se pare că nu provin dintr-un neam de rînd. Mă veți socoti, negreșit, un îngîmfat, dar, vă repet, vă fac această mărturisire cu toată sinceritatea. Greșesc oare?

— Nu greșiți...

Această ultimă frază ieșise din gura tinerei femei aproape fără știrea ei.

— Să fie, deci, adevărat — exclamă Philippe cu înflăcărare — că m-aș trage dintr-o familie... peste medie?

Bathilde înclină capul afirmativ.

— O! vorbiți!... atunci vorbiți, doamnă. De-abia aștept să mi-o cunosc... să pot purta, în sfîrșit, numele ce-mi aparține... Vorbiți, vă implor!

Nerăbdător, aștepta ca domnișoara de Wendel să consimtă să-i încredințeze secretul nașterii sale.

Bineînțeles că ea nu se grăbea să-i îndeplinească dorința și-și scormonea mintea să găsească un pretext spre a-l atrage la palat.

Dar, tot căutînd un astfel de pretext, în ea se întîmpla ceva ciudat. Nu numai că, revăzîndu-l pe cel căruia, copil fiind, îi salvase viața, se simțea cuprinsă de o puternică simpatie față de el, dar, în plus, frumusețea bărbătească a lui Philippe, glasul său cald și vibrant care-i mîngîia în mod plăcut urechea, făcea să se nască în inima ei un sentiment pe care, pînă atunci, nu-l cunoscuse.

Partea bună a firii sale ieșea din nou învingătoare și, înduioșată, cu pieptul palpitînd, se lăsa în voia farmecului nou care, încet-încet, punea stăpînire pe întreaga ei ființă.

Să fi fost dragoste? Dacă nu era încă, nici mult nu mai lipsea.

Cîtă diferență în comparație cu celălalt sentiment, pe care-l avea față de cavalerul Zeno, și în care, după cum își dădea seama acum, predominau simțurile! Între cele două era o prăpastie.

Continua să-l privească în tăcere pe Philippe, gîndindu-se la ceea ce-i poruncise Peyrolles. Aşadar, ea urma să contribuie din nou la pierzania fiului binefăcătoarei sale, să-l trădeze, atunci cînd se îndrepta spre ea cu toată încrederea?

Nu, nu! niciodată nu va face una ca asta.

— Vorbiţi, doamnă... fie-vă milă, vorbiţi, repetă tînărul, care nu-şi explica acea muţenie. Mi-aţi dat, oare, o speranţă înşelătoare?...

În acelaşi timp, cu o mişcare de care nu-şi dădu seama, luă mîna Bathildei şi o apăsă uşor într-ale sale.

La acest contact, domnişoara de Wendel avu o tresărire care-o zgudui cu totul şi, uitîndu-i brusc pe Peyrolles, pe Zeno şi milioanele contesei Aurore, probabil că i-ar fi mărturisit totul lui Philippe, dacă nu l-ar fi zărit în pragul salonului pe fostul *factotum* al lui Gonzague, care o privea ameninţător şi părea pe punctul de a veni spre ei.

Bătrînul se afla deja acolo de cîteva minute, asistînd la convorbirea ei cu locotenentul. Din locul în care stătea, nu putea fi văzut de către tînăr, acesta fiind cu spatele spre el. De altminteri, avusese precauţia de a-şi modifica fizionomia, punîndu-şi peste un ochi o legătură neagră ce-i tăia faţa în diagonală şi părea o podoabă deloc nelalocul ei, la acest bal la care nu puţini erau cei ce purtau urmele vizibile ale participării lor la ultimul război.

Fără a auzi ce spuneau Philippe şi Bathilde, credea totuşi că observă că aceasta din urmă îndeplinea cam ciudat misiunea pe care i-o încredinţase. Şi, fiindcă tulburarea de care o văzu cuprinsă deodată îl făcea să se teamă că, într-o clipă de uitare de sine, să nu ajungă să-i facă vreo confidenţă compromiţătoare — ştim că temerile îi erau îndreptăţite — se pregătea să intre, cu orice risc, în salon, spre a evita această primejdie, cînd ochii tinerei femei se îndreptaseră spre el.

Văzîndu-i expresia, domnişoara de Wendel îşi recăpătă imediat sîngele rece şi avu chiar destulă prezenţă de spirit

pentru a-i face cu mîna un semn care voia să spună: „Vedeţi bine că-mi joc rolul."

Atunci, pe jumătate liniştit, Peyrolles se depărtă, dar nu fără a-şi promite să-şi supravegheze pupila.

De îndată ce dispăru, Bathilde îi spuse lui Philippe:

— Ascultaţi, sînt gata să-mi ţin promisiunea pe care v-am făcut-o, dar faptele pe care am a vi le aduce la cunoştinţă sînt atît de grave, încît este greu, îmi dau acum seama, să vi le destăinuiesc aici.

— Dar de ce, doamnă?

— Pentru că acest secret nu trebuie să fie cunoscut de nimeni pe lume decît de dumneavoastră şi s-ar putea ca aici să ne asculte o ureche indiscretă.

— Este imposibil! sîntem singuri, cu totul singuri, şi nu-mi închipui cum...

— Nu sîntem singuri... vreau să spun, nu mai sîntem... priviţi!...

Şi, cu vîrful evantaiului, îi arătă locotenentului mai multe perechi de dansatori care tocmai intrau în salon. Întîmplarea o slujea de minune.

— Aveţi dreptate, încuviinţă tînărul, care trebui să recunoască realitatea. Dar de ce mi-aţi dat întîlnire în mijlocul acestei mulţimi?

— Cînd v-am scris, azi dimineaţă, nu m-am gîndit că am putea fi deranjaţi în timpul convorbirii pe care doream s-o am cu dumneavoastră la bal, altminteri aş fi făcut altă alegere. Probabil este o dovadă de naivitate din partea mea, recunosc, că n-am prevăzut aşa ceva, dar, încă o dată, nu mă gîndisem îndeajuns.

— În cazul acesta, doamnă, ce loc îmi fixaţi, pentru a vă putea auzi?

Bathilde păru să reflecteze, apoi răspunse:

— Nu există decît unul singur în care am putea fi cu adevărat în siguranţă.

— Spuneţi-mi care-i acela.

— Locuinţa mea.

— Locuinţa dumneavoastră? repetă Philippe mirat.

— Da, nu văd decît acel loc, în care să nu avem a ne teme de vreun nepoftit. Mă veţi întreba, mă aştept la asta, pentru ce nu v-am dat de la început întîlnire acolo?

— Într-adevăr, murmură tînărul, de vreme ce vă este posibil să mă primiţi acolo, era mai simplu să mă chemaţi acasă la dumneavoastră.

— Iar eu vă voi răspunde că accesul la domiciliul meu nu este foarte lesnicios. Şi, de teamă ca dumneavoastră să nu ezitaţi în faţa dificultăţilor, mi se păruse mai raţional să folosesc prilejul acestei festivităţi pentru a lua legătura cu dumneavoastră. Dar, deoarece este imposibil să procedăm în alt fel, vă propun să încerc să vă introduc în locuinţa mea. Numai că, mai mult ca oricînd, vă voi spune: „fiţi discret".

— Voi fi discret, doamnă, pe cît va trebui, vă încredinţez. Cît despre dificultăţile despre care vorbiţi, dacă nu sînt de nedepăşit, mă puteţi considera ca fiind deja la dumneavoastră acasă. Nu obişnuiesc să dau înapoi în faţa obstacolelor, oricare ar fi ele... ba dimpotrivă.

— Expresia dumneavoastră hotărîtă mă face să vă dau deplină crezare, domnule Philippe, şi-mi pare rău că nu v-am făcut imediat această propunere. Iată, aşadar, cum vom proceda. Acum este ora zece...

— Ah! chiar în seara asta?

— Da, vă displace cumva?

— Departe de aşa ceva. Cu cît mai repede, cu atît mai bine.

— Spuneam, deci: acum e zece. Peste o jumătate de oră voi părăsi Luvrul şi mă voi duce direct acasă. La un sfert de ceas după ieşirea mea, veţi pleca la rîndul dumneavoastră şi vă veţi îndrepta către cartierul Marais. Cunoaşteţi strada Francs-Bourgeois?

— Desigur.

— Ei, bine, odată ajuns în Marais, veţi intra pe această stradă şi veţi merge în lungul ei, numărînd, cu începere de la capătul prin care veţi porni, străduţele perpendiculare pe ea.

— Bun.

— După ce veţi fi trecut de cea de a patra, veţi întîlni, la mică distanţă, o fundătură îngustă. Veţi intra cu curaj şi veţi merge pînă la capăt. Acolo vă veţi afla în faţa unui zid în mijlocul căruia se află o fîntînă, pe jumătate în stradă, pe jumătate în curtea de dincolo de zid, şi în care există o uşă. Veţi deschide acea uşă...

— S-o deschid, sau s-o forţez? întrebă Philippe.

— S-o deschideţi, desigur. Pentru ce s-o forţaţi?

— Se va deschide lesne, fără îndoială?

— Da, cu condiţia să ai ceea ce-ţi trebuie... şi iată... spuse Bathilde, înmînîndu-i tînărului o cheie destul de grosolană, pe care o scoase dintr-un buzunar al rochiei.

— Mulţumesc, zise locotenentul.

— După ce uşa va fi deschisă, veţi ciocăni de trei ori, fie cu această cheie, fie cu mînerul spadei dumneavoastră, izbind în barele de fier care susţin scripetele... şi veţi aştepta.

— Ce voi aştepta?

— Să vină cineva să vă conducă la mine... Aşteptarea nu vă va fi lungă.

— Doamnă, voi proceda întocmai cum îmi spuneţi.

— Mă bizui pe asta, domnule. Aşadar, ne vom reîntîlni peste aproximativ o oră de acum înainte.

Cu aceste ultime cuvinte, Bathilde se ridică şi, după un graţios gest de adio, părăsi salonul, lăsîndu-l pe Philippe din ce în ce mai intrigat.

În vreme ce tînărul se gîndea la noua sa aventură, domnişoara de Wendel se pregătea să se îndrepte spre ieşire, lucru care, datorită mulţimii compacte pe care trebuia s-o străbată, avea să-i consume jumătatea de oră despre care îi vorbise locotenentului.

Spera să izbutească să plece fără a-l întîlni pe Peyrolles. Dar acesta îi apăru deodată în faţă.

O zărise în clipa în care ea revenea în sala de bal şi voia să ştie dacă stratagema îi reuşise.

— Ei, bine? o întrebă.

— Va veni.

— La ora stabilită?

— Da, răspunse cu îndrăzneală femeia, la miezul nopţii, dar nu mai înainte.

— Foarte bine. Sînt mulţumit de tine, Bathilde. Cavalerul Zeno va fi împreună cu mine acolo, la ora douăsprezece şi un sfert.

Un fulger scăpără în ochii domnişoarei de Wendel. „Este salvat!“ gîndi.

— Ce faci acum? vru să ştie Peyrolles.

— Nu voi întîrzia să plec. Sînt prea frămîntată de afacerea asta, înţelegeţi, pentru ca balul să-mi poată face, acum, o plăcere cît de mică.

— Fie, poţi pleca. Asta îţi va îngădui să-ţi pregăteşti stratagema pentru a-l primi pe Philippe şi pentru a-l reţine pînă vom sosi noi. Şi, mai ales, vezi de fii abilă!

— N-am fost deja dibace?

— Ba da, desigur, şi te felicit.

— Aveţi şi pentru ce.

Se despărţiră.

Peyrolles o privi îndepărtîndu-se şi, după ce o pierdu din vedere, şopti:

— Mă minte. Probabil că a schimbat ora întîlnirii. Cînd i-am spus că voi veni împreună cu cavalerul la ora douăsprezece şi un sfert, mi s-a părut că ochii i-au strălucit de bucurie. Aş putea să jur că ticăloasa asta încearcă din nou să facă să-mi eşueze planul... Dar, jur pe Dumnezeu! voi şti s-o împiedic — adăugă, încleştîndu-şi pumnii. O, da!... şi vai de ea, dacă m-a înşelat încă o dată!

Şi, de teamă ca persoanele care-l înconjurau să nu remarce furia bruscă ce-l cuprinsese, se pierdu imediat în mulţime.

Philippe, rămas singur, stătu o clipă pe gînduri, apoi se decise să părăsească, la rîndul său, salonaşul.

Dar datorită nerăbdării de a se reîntîlni cu necunoscuta, nu luă parte la nici una din numeroasele distracţii

ce i se ofereau, ci numără minutele ce trebuiau să se mai scurgă pînă la plecarea lui.

Cu toate acestea, un incident reuşi să-l smulgă din preocupările sale.

Trecînd prin faţa unui grup alcătuit din doamne şi gentilomi, îl descoperi, în mijloc, pe domnul de Fonty care, cu braţul în eşarfă, discuta cu însufleţire.

Era destul de aproape pentru a auzi ce spunea contele.

— Da, doamnelor, istorisea acesta, mă năpusteam asupra inamicului, în fruntea regimentului meu, cînd un lungan de hanovrian se repede la mine şi-mi trage o lovitură de spadă în stare să despice un munte. Din fericire, reuşesc să parez, dar totuşi nu îndeajuns de repede pentru a-i evita arma care mă atinge şi-mi face rana aceasta.

— O rană glorioasă! aprecie cineva.

— În familia mea primim numai dintr-acestea, replică domnul de Fonty, plin de îngîmfare.

— Aţi avut noroc, căpitane, remarcă un alt ascultător.

— Cred şi eu! fără îndemînarea mea, mă tăia pur şi simplu în două.

— Măcar, după ce-aţi parat, aţi şi ripostat?

— Dacă am ripostat? L-am cadorisit pe omul meu cu o lovitură atît de drăguţă, încît i-am spintecat capul pînă la umeri. Priviţi, aşa...

Şi, pentru a arăta modul în care procedase spre a-l ucide pe hanovrian, domnul de Fonty îşi ridică braţul teafăr, cu un gest fioros. Dar în acea clipă îl zări pe Philippe care, la doi paşi de el, îl privea cu un zîmbet batjocoritor pe buze. Fu atît de mirat de prezenţa lui şi mai ales de faptul că-l vedea în uniformă de ofiţer — căci, nefăcînd parte din regimentul său, nu ştia nimic despre numirea lui — încît rămase cu braţul în aer, nemaigîndindu-se să-şi încheie gestul.

Deoarece auditoriul său îl întreba care era cauza acelei întreruperi bruşte a demonstraţiei, ieşi repede din grup şi înaintă spre locotenent.

Philippe îl aştepta neclintit, dispus să-l primească în modul cel mai paşnic cu putinţă, cînd, mai înainte de a fi ajuns la el, domnul de Tresmes, pe care norocul îl aducea acolo tocmai la momentul potrivit, se postă lîngă el şi, arătîndu-i-l domnului de Fonty, îi spuse acestuia:

— Domnule, vi-l prezint pe locotenentul Philippe, pe care Majestatea Sa l-a numit în acest grad drept recompensă pentru serviciile sale în timpul ultimelor noastre campanii. Sper, domnule, că veţi binevoi ca, de acum înainte, să-i arătaţi respectul datorat unui ofiţer.

— Sînt încîntat de cele ce aflu de la dumneavoastră, domnule, răspunse contele. Pentru o clipă, am crezut că acest... locotenent a îmbrăcat o uniformă la care nu ar avea dreptul.

Auzind această insultă, Philippe, se cutremură de furie şi, dacă n-ar fi fost reţinut de căpitanul său, s-ar fi repezit asupra celui care-l jignise.

— De ce faceţi o asemenea presupunere? întrebă cu răceală domnul de Tresmes.

— Pentru că mi se părea neobişnuit ca un simplu sergent, fără nici o valoare, să fi urcat atît de repede în grad.

— Dacă prin „valoare" înţelegeţi mulţi bani, desigur că locotenentul Philippe nu are nici una, căci este sărac — nu toată lumea are norocul să fie nepotul unui financiar îmbogăţit — dar dacă, dimpotrivă, aţi vrut să vorbiţi despre curaj şi bravură, faceţi o mare greşeală, deoarece dînsul este mai brav şi mai curajos decît oricare dintre noi doi, pentru a nu spune şi mai mult.

Aluzia directă a căpitanului cu privire la originea averii sale şi, totodată, la vechimea nobleţii lui, îl făcu pe domnul de Fonty să devină roşu ca focul. Ştim că era iritabil în problema aceasta.

— Mă insultaţi, domnule, şi-mi veţi da satisfacţie! răcni furios.

— La voia dumneavoastră, domnule, replică domnul de Tresmes. Numai că-mi veţi permite cel puţin să aştept

vindecarea acestei răni pe care v-am făcut-o în duelul ce l-am avut cu dumneavoastră în tabără.

— Ce spuneţi? exclamară persoanele cărora domnul de Fonty tocmai le înşirase povestea cu lovitura de spadă în stare să despice un munte şi care se apropiaseră, împreună cu alţii, de grupul celor trei. Dumneavoastră sînteţi autorul acestei răni?

— Da, eu, şi v-am spus în ce împrejurări.

— Aşadar, n-a primit-o de la un soldat din Hanovra, aşa cum încerca să ne facă să credem? O! cum este posibil ca cineva să se laude în halul acesta?

Şi, scîrbiţi de faptul că fuseseră minţiţi astfel, domnii şi doamnele care, cu o clipă mai devreme, îi arătau domnului de Fonty un interes plin de simpatie, nu mai avură pentru el decît dispreţ.

Faţă de această atitudine, lăudărosul nostru, cu coada-ntre picioare, se hotărî să plece. Dar, înainte de a se retrage, le aruncă domnului de Tresmes şi lui Philippe o privire atît de plină de ură, încît amîndoi înţeleseră că, de acum încolo, aveau în el un duşman necruţător.

— Ce bădăran! spuse domnul de Tresmes.

— Ah! dac-aş fi căpitan, ca el — zise tînărul — mi-ar plăti scump insultele astea!

— Vei deveni căpitan, prietene. Lasă-mă totuşi să-ţi dau un sfat pentru atunci cînd vei avea acest grad: evită-l pe cît posibil, altminteri s-ar putea să ţi se întîmple o nenorocire.

— Am spada mea! replică Philippe cu mîndrie.

— Nu are nici o importanţă, crede-mă. Dacă ai ajunge într-o zi să te baţi cu el, sînt sigur că n-ar folosi mijloace cinstite şi ţi-ar întinde o cursă. În cursul duelului nostru, în urma provocării sale prosteşti din timpul ultimului turnir de la Ostende, mi s-a părut că văd unele lucruri nu tocmai cum trebuie şi, dacă nu aş fi fost atent, aş fi avut de regretat, cu siguranţă. De altminteri, vezi cîtă falsitate! Să aibă îndrăzneala să se laude cu o faptă de vitejie pe care n-a săvîrşit-o... Este ceva nedemn de un ofiţer francez.

— Într-adevăr, aprobă Philippe. Merită tot disprețul.

— Dar nu are rost să ne mai ocupăm de acest personaj. Să-l lăsăm să fie așa cum este și să nu mai vorbim despre el... Ce-ai făcut de cînd te-am părăsit?

— Mi-am petrecut timpul discutînd cu o doamnă, răspunse cu naivitate tînărul.

— Aha! strengarule!...

— O! fără nici un gînd ascuns.

— La naiba! sînt sigur de asta, ripostă domnul de Tresmes, cu o expresie ce voia să spună: „Nu cred nici o iotă."

— Vă încredințez, domnule căpitan... protestă Philippe.

— Da, da... desigur.

— Dovada este că am întîlnire cu ea peste cîteva minute... continuă tînărul, care nu mai știa prea bine ce spune.

— Și numești asta o dovadă? se miră căpitanul izbucnind în rîs. E drăguță dovada dumitale, ce să spun!

— Dar dacă ați cunoaște scopul acestei întîlniri?

— Mi-l cam închipui.

— O! nu, nu-l puteți bănui... este vorba de niște lucruri atît de serioase pentru mine... dac-aș îndrăzni să vi le destăinuiesc?...

— Copile dragă, îi spuse domnul de Tresmes pe un ton părintesc, ai douăzeci și doi de ani și la vîrsta dumitale treburile acestea sînt întotdeauna serioase... Am fost și eu tînăr și știu cum este. Așadar, nu am nevoie de confidențele dumitale. Ești în întregime stăpîn pe faptele dumitale și poți acționa cum dorești, pe mine nu mă privește.

— Încă o dată, domnule căpitan, sînteți foarte departe de a...

— Haide, n-o lăsa să aștepte, fericit muritor... îl întrerupse domnul de Tresmes care nu voia să renunțe la ideea lui. Zboară la ea și transmite-i toate urările de fericire.

Spunînd aceste cuvinte, se îndepărtă imediat, convins că locotenentul său avea, într-adevăr, noroc în dragoste.

Philippe ar fi vrut tare mult să-l ajungă din urmă spre a-i spune că se înşeală. Îi părea foarte rău că interpreta în felul acesta convorbirea între patru ochi pe care urma s-o aibă cu Bathilde şi se temea că, fără vrere, discutînd cu domnul de Chaverny, să nu ajungă s-o informeze despre toate acestea pe Olympe. Dar nu mai avea nici un minut de pierdut şi era nevoit să plece.

Lăsînd, aşadar, pe mai tîrziu grija de a-l lămuri pe căpitanul său cu privire la acea problemă, străbătu rapid saloanele şi se repezi afară.

În timp ce stătuse de vorbă cu domnul de Tresmes, Peyrolles, ascuns în mulţime, în spatele lui, nu-l scăpase din ochi. Şi, văzîndu-l că se desparte de căpitan şi se îndreaptă în grabă spre ieşire, rînji cu răutate şi şopti:

— Eram sigur... întîlnirea are loc acum... Bathilde mi-a recomandat în mod intenţionat să nu vin înainte de miezul nopţii... Ceea ce trebuie să fac este exact contrariul... Să alergăm să-l prevenim pe Zeno.

13 Întîlnirea

Philippe pornise către Marais.

Mergea cu pas întins, grăbindu-se să ajungă pe strada Francs-Bourgeois.

Acea stradă, una dintre cele mai vechi din Paris, deoarece exista încă pe vremea lui Ioan-cel-Bun[1], se numea cîndva strada Scripetelor-Vechi[2], din cauza numărului mare de puţuri părăsite care-i găureau solul.

1 *Ioan-cel-Bun:* Jean II supranumit *„Le Bon"*, (1318—1364), rege al Franţei între anii 1358—1364, fiul şi succesorul lui Filip al VI-lea de Valois. (n.t.)

În 1350, Jean Roussel şi Alix, soţia sa, au pus să se construiască acolo o clădire cu douăzeci şi patru de camere, destinată găzduirii săracilor.

În 1415, moştenitorii lor au donat construcţia abatelui coordonator al mănăstirilor Franţei, împreună cu o rentă anuală de şaptezeci de ludovici bătuţi la Paris, cu condiţia de a întreţine cîte doi săraci în fiecare încăpere, pentru o plată de treisprezece franci la intrare şi un franc pe săptămînă.

Cu începere de atunci, clădirea a fost denumită *„La Maison des Francs-Bourgeois"*[1], deoarece, dată fiind sărăcia lor, cei care erau primiţi acolo erau scutiţi de orice taxe şi impozite.

De aici i se trăgea denumirea.

Se spune că, în 1596, locuiau acolo doi zdrenţăroşi care, în lipsa lor de activitate, se exersaseră atît de bine în arta de a imita sunetul cornului de vînătoare şi lătratul cîinilor, încît, de la o distanţă de treizeci de paşi, credeai că auzi o haită de cîini şi pe hăitaşi. Desigur că impresia trebuie să fi fost şi mai înşelătoare în apropierea unor locuri în care se obişnuia să se vîneze.

Există toate motivele să se creadă că unul dintre acei oameni a fost folosit în cursul unei aventuri ce i s-a întîmplat lui Henric al IV-lea, în timpul unei vînători. Iată ce povestesc în legătură cu acest lucru nişte istorici contemporani cu bearnezul[2].

În timp ce vîna în pădurea Fontainebleau, regele auzi, cam la o jumătate de milă de locul în care se afla, nişte lătrături, strigătele şi cornul unor vînători. Şi, într-o clipă, tot zgomotul acela care părea să fie foarte depărtat, se repetă la douăzeci de paşi de urechea lui.

4 *Strada Scripetelor-Vechi:* în lb. franceză: *rue des Vieilles-Poulies.* (n.t.)

1 *La Maison-des-Francs-Bourgeois* (lb. franceză = *Casa Cetăţenilor Scutiţi de Taxe.* (n.t.)

2 *Bearnezul:* regele Henric al IV-lea s-a născut la Pau, în provincia Béarn, de unde i se trăgea această poreclă. (n.t.)

Îi porunci contelui de Soissons să intre în desiș și s-o ia mai înainte, spre a vedea ce se întîmplă, neînchipuindu-și c-ar putea exista oameni destul de îndrăzneți pentru a se amesteca în vînătoarea sa, stricîndu-i astfel distracția.

Cînd contele de Soissons pătrunse în hățișul pădurii, un bărbat înalt, îmbrăcat în negru, îi apăru dintr-o dată în față și, după ce-l cercetă o clipă cu privirea, îi strigă: „Pleacă, nu cu dumneata am treabă", apoi dispăru brusc, nemaiputînd fi găsit.

Henric al IV-lea, care-l zărise de departe pe personaj, nu avu un atac de nebunie, așa cum, într-o împrejurare oarecum asemănătoare, avusese Carol al VI-lea. Foarte impresionat de acea apariție ciudată și inexplicabilă, întrerupse totuși vînătoarea, întorcîndu-se îngîndurat la palat.

În ce scop fusese postat acolo omul acela? Nu s-a aflat niciodată. Unii pretind, cu toate acestea, că intenția fusese de a-l atrage pe rege departe de suita sa, spre a-l asasina. Dar nu s-au putut aduce dovezi în sprijinul acestei bănuieli.

În 1745, pe strada Francs-Bourgeois se înălțau mai multe palate mari, printre care și palatul Nevers, care a fost demolat în 1793, și palatul de Crosne, care mai există încă și astăzi.

Acesta din urmă, construit de către Jacques de Ligneris, senior de Crosne, președinte al parlamentului din Paris, a purtat multă vreme numele primului său proprietar, dar în 1578 clădirea a fost cumpărată de o anume doamnă Françoise de La Beaune, văduva unui cavaler pe nume Carnavalet, care i-a pus numele său, acesta fiind cel care i-a rămas.

Se știe că, în zilele noastre, acel palat a fost transformat în muzeu.

Lui Philippe nu-i trebui mai mult de un sfert de oră pentru a străbate distanţa dintre Luvru şi Marais şi, în curînd, ajunse la intrarea străzii Francs-Bourgeois.

— Ia să vedem, repetă el instrucţiunile primite, mi-a spus să număr patru străzi de la capătul celei prin care voi intra. Să fiu atent să nu greşesc.

Îşi încetini puţin mersul, căci, deoarece strada aceea lungă nu era înzestrată, drept surse de lumină, decît cu un singur felinar cu ulei, instalat cam pe la mijlocul ei şi a cărui flacără era deja pe sfîrşite, se temea să nu treacă prin faţa uneia din acele străduţe transversale fără s-o vadă.

După ce numărase patru astfel de intersecţii, mai făcu cîţiva paşi şi dădu peste cea care-i fusese indicată.

Deşi domnea cea mai adîncă beznă, intră fără şovăire în fundătură.

Cu toate acestea, fiindcă nu ştia cu precizie încotro se duce, îşi scoase spada din teacă, ţinînd-o în faţă, cu braţul pe jumătate întins.

După vreo două minute, vîrful lamei sale întîlni un obstacol în care se înfipse uşor, producînd un sunet înfundat.

— Bun, îşi zise, trebuie să fie uşa fîntînii despre care era vorba.

Pipăi cu mîna şi, simţind lemnul, îşi dădu seama că nu se înşela.

Broasca uşii fu uşor de găsit şi, cu ajutorul cheii pe care i-o dăduse Bathilde, o descuie imediat.

— Acum, să ciocănim.

Şi, cu mînerul spadei, bătu de trei ori în barele de fier ce susţineau scriptele, apoi aşteptă.

Loviturile, după ce răsunară puternic în noapte, îşi pierdură în depărtare ecoul.

În budoarul său, Bathilde aştepta îngrijorată.

Se afla într-o stare de spirit destul de greu de descris. Sentimentul acela care o cuprinsese, dintr-o dată, la

vederea lui Philippe, îi provoca o tulburare nedesluşită. Mai mult ca oricînd simţea că nu va avea curajul de a-i da ascultare lui Peyrolles, adică de a contribui la pierzania tînărului. Şi, prin cuvîntul „pierzanie", ştim că ea nu înţelegea nici dispariţia, nici moartea lui. Dar, chiar şi aşa, acea colaborare îi repugna. Cu toate acestea, averea ei depindea de dispariţia tînărului. Trebuia oare să-şi sacrifice viitorul de dragul acestei noi iubiri? „Da", îi răspundea inima. „Nu", replica raţiunea ei, care-i aparţinea lui Peyrolles.

Astfel încît o luptă îndîrjită se desfăşura în sufletul ei.

— Nu, nu! repeta cu glas tare, pentru a-şi da mai mult curaj să reziste. Nu, nu, niciodată nu voi putea săvîrşi o asemenea infamie.

Apoi se gîndea: „Dar ce-i voi spune oare, cînd va veni? Va trebui să-i mărturisesc adevărul? Vai! şi asta îmi este imposibil, căci ar însemna să-mi recunosc crima, devenind în ochii lui un obiect de oroare şi de ură... O! nu vreau aşa ceva, mai bine-aş muri!..."

Şi tot frămîntîndu-se, se întreba: „Doamne Sfinte! ce să fac acum?"

Ajunsese aici cu gîndurile sale, cînd cele trei lovituri ale semnalului răsunară pînă la ea.

— Iată-l! zise, tresărind. Haidem! poate mă va ajuta întîmplarea.

Clairette, camerista ei, se prezentă. Stăpîna o prevenise de sosirea lui Philippe.

— Cobor, nu-i aşa, doamnă? o întrebă.

— Da, grăbeşte-te... şi fii prudentă.

— Nu vă temeţi.

În fundătură, nemişcat şi cu urechea la pîndă, Philippe încerca să străpungă cu privirea întunericul adînc ce se întindea în faţa lui, în speranţa de a vedea apărînd, dintr-o clipă într-alta, persoana ce avea să-i servească drept ghid.

Deodată auzi un zgomot uşor de cealaltă parte a fîntînii şi, în acelaşi timp, un glas tînăr, de femeie, întrebă:

— Dumneavoastră sînteţi, domnule locotenent?

— Eu sînt, răspunse.

— Veniţi repede.

— Numaidecît. Doar cît să mă pregătesc să sar peste hăul ăsta.

— Nu trebuie să săriţi, puţul este acoperit.

— A! atunci este altceva, replică tînărul care, datorită firii sale aventuroase, aproape că regreta că nu mai trebuia să înfrunte acea primejdie. Voi fi lîngă dumneavoastră cu atît mai repede.

Şi, după ce se asigurase că deschiderea puţului era într-adevăr acoperită cu o roată mare de lemn, ce alcătuia un fel de podeţ, trecu repede peste ea.

Imediat ce ajunse lîngă Clairette, aceasta îl luă de mînă şi-l îndemnă s-o urmeze străbătînd exact acelaşi drum pe care-l parcursese odinioară domnul Hélouin, atunci cînd fusese condus de Bathilde pentru a îndeplini treaba despre care ne amintim.

Camerista nu se opri decît în faţa uşii budoarului stăpînei sale.

— Am ajuns, îi spuse locotenentului. Împingeţi uşa aceasta şi intraţi... Sînteţi aşteptat.

Tînărul făcu ceea ce i se spusese şi se pomeni într-o cămăruţă foarte cochetă, tapetată în întregime cu catifea şi mătase.

Mai multe lumînări parfumate ardeau în candelabre înalte; dar, pentru ca lumina lor să nu fie prea puternică, strălucirea le era atenuată cu nişte globuri din alabastru, înfăşurate cu un voal subţire de mătase albastră.

„Mă aflu la o doamnă de neam mare", gîndi Philippe.

La început n-o zări pe Bathilde.

Trecerea bruscă de la bezna din care ieşise — căci apartamentul fusese lăsat în mod intenţionat în întuneric — la lumina care, deşi blîndă, îi izbea acum ochii, îi tulbură vederea pentru cîteva clipe.

Dar cînd văzul i se limpezi, o desluşi pe tînăra femeie stînd pe o canapea, cu faţa încă mascată.

Înaintă spre ea.

— Doamnă, îi spuse, vedeţi că v-am îndeplinit dorinţa, şi iată-mă gata să vă ascult.

— Vă mulţumesc, domnule, răspunse Bathilde, al cărei glas trăda o oarecare emoţie. Binevoiţi să luaţi loc pe canapeaua aceasta.

Philippe avu o clipă de ezitare. Favoarea pe care i-o acorda cea pe care tocmai o calificase drept doamnă de neam mare îl mira. Căci, deşi pînă atunci nu se aflase niciodată printre oameni din înalta societate, avea un fel de intuiţie a manierelor uzitate.

La bal, acea atitudine aproape familiară i se păruse foarte firească. Era, că să spunem aşa, un local public, unde astfel de purtări se admiteau. Dar aici, în intimitate, cînd erau doar ei doi, singuri, situaţia era cu totul alta.

— Domnule Philippe — spuse domnişoara de Wendel, începînd imediat convorbirea — sînt sigură că vă întrebaţi de ce mă înconjur de asemenea precauţii pentru a vă aduce la cunoştinţă... ceea ce v-am promis.

— Este adevărat, doamnă. Cu toate acestea, uimirea mea nu este, poate, atît de mare pe cît ar trebui să fie. Încă din copilărie mi s-au întîmplat lucruri aşa de ciudate încît, pe cuvînt, un mister mai mult sau mai puţin în viaţa mea nu are de ce mă mira prea tare.

Vorbind astfel, voia să pară nepăsător, dar în glasul lui era o notă de tristeţe.

— Într-adevăr! replică Bathilde, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi. Aţi avut parte, cu siguranţă, de multe evenimente ciudate.

— Vă sînt cumva cunoscute, doamnă? o întrebă cu vioiciune tînărul.

— Doamne! Bineînţeles că ştiu cel puţin cîteva dintre ele, de vreme ce sînt în măsură să vă dezvăluiesc secretul naşterii dumneavoastră.

— Adevărat. Aşadar, aţi aflat capcanele infame în care era cît pe-aci să-mi găsesc moartea şi din care n-am scăpat decît datorită lui Dumnezeu şi energiei mele?

— Cum?! capcanele în care era cît pe-aci să muriţi? exclamă domnişoara de Wendel, tresărind.

— Păi da, şi pe care mi le întinsese un oarecare Mathias Knauss, care se înverşuna de doi ani împotriva mea şi care asculta — sînt convins de asta — de ordinele unui personaj ocult, care urmăreşte, nu ştiu de ce, ca eu să dispar de pe lumea celor vii. Oare nu cunoaşteţi aceste fapte?

— Deloc, domnule, este prima dată cînd aud despre ele.

Apoi, vorbind ca pentru sine şi la adresa lui Peyrolles:

— O! mizerabilul!... îmi jurase totuşi că nu va atenta la viaţa lui.

— Dar atunci, la ce evenimente făceaţi aluzie, doamnă? întrebă locotenentul, oarecum mirat.

— La altele, dintr-o epocă mult mai îndepărtată.

— Vreţi să vorbiţi despre naufragiul a cărui victimă am fost la vîrsta de patru ani.

— Poate...

— Cum?! aţi putea să mă lămuriţi cu privire la acea etapă din viaţa mea... să-mi spuneţi numele bărbatului, al *Englezului*, care se pare că mă însoţea atunci cînd, într-o noapte, am fost aruncat de furtună pe coastele Normandiei?

— Poate... repetă Bathilde, care-şi aminti ce-i povestise Peyrolles despre acea catastrofă, aflată de el însuşi din gura lui Philippe.

— Dar cine sînteţi, doamnă, pentru a şti toate aceste lucruri?

— Cine sînt?... replică domnişoara de Wendel.

Tăcu vreme de un minut, apoi, luînd brusc o decizie:

— Vă voi spune.

Tocmai îşi făcuse un plan care credea că-i va cîştiga prietenia lui Philippe, şi, cine ştie, poate şi dragostea. Ah! ce n-ar fi făcut pentru asta! I se părea că de cînd îl iubea (şi totuşi, nu era decît o oră de atunci!) pătrunsese într-o lume nouă. Această pasiune care o cuprinsese cu

atîta forţă îi cucerise inima — acea inimă ce se aprindea atît de uşor şi pe care o moştenise de la Leona, mama ei — cu atîta putere încît tot restul lumii dispărea în faţa ei, se estompa, pierzîndu-se într-o ceaţă tot mai deasă.

Se hotărîse, aşadar, să-i mărturisească o parte din adevăr, pe aceea care era în avantajul ei, lăsînd-o în întuneric pe cealaltă.

— Domnule, aveţi vreo amintire despre primii ani ai copilăriei dumneavoastră? îl întrebă.

— Sigur că da, dar atît de vagi, atît de tulburi, încît nu pot preciza nimic. Ba chiar, această uitare mi se pare destul de nefirească şi nu ştiu cărei cauze să i-o atribui.

„Este, fără îndoială, efectul băuturii pe care i-am dat-o", gîndi Bathilde.

Şi, cu glas tare, propuse:

— Dar dacă aţi fi ajutat puţin?

— Încercaţi...

— Ia să vedem, vă reamintiţi, printre acele imagini şterse, pe cea a unei grădini, o grădină cu mulţi arbori, cu numeroase alei, cu ronduri de flori...

— O grădină... cu mulţi arbori... repetă Philippe, scotocindu-şi memoria.

— O grădină în care alergaţi, vă jucaţi mereu...

— Staţi o clipă... este ciudat... îmi amintesc ceva asemănător... Şi de asemenea... în faţă... o siluetă întunecată, o siluetă imensă... mi se pare...

— O casă, probabil... o casă mare?

— Da... trebuie să fi fost o casă... dar de mari dimensiuni.

— Şi în acea casă, săli... săli mari şi frumoase.

— Foarte înalte!... foarte înalte! Acum îmi aduc aminte... peste tot erau aşternute covoare... pe care mă rostogoleam deseori.

— Întocmai... Vedeţi că, ajutîndu-vă, amintirile vi se redeşteaptă încetul cu încetul. Acea casă era locuinţa dumneavoastră, domnule Philippe. Acolo locuiaţi împreună cu părinţii dumneavoastră. Acum, de la obiecte,

să trecem la fiinţe. În mintea dumneavoastră n-a rămas nici o urmă a unui chip care se afla adesea lîngă al dum-neavoastră? Gîndiţi-vă bine.

Tînărul îşi sili din nou memoria să lucreze intens. După cîteva clipe, rosti:

— Văd, ca prin ceaţă, mai multe feţe cu trăsături neclare, fără formă...

— Nu deslușiți nici una, mai limpede decît celelalte?

— Nu, toate sînt nişte vedenii uşoare, imposibil de fixat.

Apoi, deodată, închizînd ochii pentru a vedea mai bine în trecut:

— Ah! ba da... ba da... văd una care se desprinde mai clar... este un chip de femeie, cu trăsături fine şi palide... care-mi zîmbeşte... se apleacă spre mine... este blînd, frumos şi bun ca cel al unei mame...

— Dar un alt chip... încă unul, se grăbi să spună domnişoara de Wendel, care se înfioră, înţelegînd că Philippe vorbea despre contesă şi nevoind ca el să întîrzie prea mult asupra acelei amintiri. Un altul, mai tînăr şi mai puţin palid, care vă surîdea şi el... şi se apleca aşupra dumneavoastră deseori...

— Aşteptaţi... aşteptaţi... cred că-l văd... obraji trandafirii... ochi albaştri, de un albastru închis... o gură cu buze pline şi foarte roşii... o frunte mare, netedă, pe care se desenează cu putere sprîncenele... apoi, un păr negru, bogat, care-l înconjoară. Da, pe măsură ce gîndul meu îl realcătuieşte, îmi apare tot mai limpede...

Philippe vorbea ca prin vis, cu ochii încă închişi.

— Dar cui aparţine acel chip?... continuă. N-aş putea spune... îmi apare desprins de corp... degeaba caut... nu-l zăresc decît pe el.

Tînăra femeie îşi scoase masca şi, cu vîrful evantaiului, desprinse voalul de mătase ce acoperea unul din globurile de alabastru.

Lumina cădea în plin pe faţa ei, nelăsînd să scape nici un detaliu.

Bathilde atinse brațul locotenentului, care deschise imediat ochii.

Văzînd trăsăturile domnișoarei de Wendel, avu un șoc puternic, care se vădi printr-o mișcare bruscă de uimire.

În ciuda anilor, chipul pupilei lui Peyrolles nu se schimbase decît foare puțin și Philippe recunoscu pe loc în ea pe cea care-i apăruse în minte.

— Să fie o iluzie? exclamă. Imaginea pe care am evocat-o adineauri... iat-o... aici, în fața mea... este a dumneavoastră, doamnă...

Între timp scruta chipul Bathildei cu o atenție meticuloasă. Nu se putea înșela, asemănarea era totală...

Dacă obrajii îi erau mai puțin trandafirii, buzele ei erau tot roșii, fruntea la fel de netedă și părul la fel de negru și de bogat.

— Nu, nu este o iluzie, îi răspunse, după ce-l lăsase s-o cerceteze cu privirea pe-ndelete. Chipul meu este cel de care v-ați amintit, căci pe vremea aceea luam parte la jocurile și bucuriile dumneavoastră și vă stăteam mereu alături.

— Dumneavoastră!... tovarășa mea de joacă!

— Da, de vreme ce, deși nu eram mai în vîrstă decît cu cîțiva ani, îndeplineam pe lîngă dumneavoastră funcția de... guvernantă.

— Ah! acum înțeleg cum se face că știți atîtea lucruri în legătură cu mine.

— Asta poate să vi se pară simplu, nu-i așa? Dar nu eram numai guvernanta dumneavoastră. Vă eram și prietenă... ca o soră mai mare... căci vă iubeam mult.

— Vă sînt foarte recunoscător, doamnă, șopti Philippe, emoționat.

— Și cred că merit acest lucru. Vă veți convinge, cînd veți afla ce am făcut pentru dumneavoastră.

— Dar ce anume?

— V-am salvat viața...

— Salvat viața!... mie?

— Da, și pot să spun că pe riscul meu.

— Explicaţi-mi, doamnă. Trec dintr-o uimire într-alta.

— Vă voi lămuri totul, continuă Bathilde, dar, mai întîi, trebuie să vă istorisesc o poveste îngrozitoare.

Aici, domnişoara de Wendel înţelese că trebuia să fie extrem de prudentă, pentru a-l împiedica pe Philippe să aibă fie şi cea mai mică bănuială cu privire la realitate.

— Vă ascult, doamnă, răspunse acesta din urmă. Presimt că, într-adevăr, am fost victima vreunei maşinaţii diabolice.

— O, da! veţi judeca singur. Nişte persoane de neam mare, care, nu ştiu din ce cauză, nutreau o ură aprinsă împotriva familiei dumneavoastră şi juraseră să se răzbune cumplit, socotiseră că cel mai bine şi-ar satisface dorinţa de a-i face rău omorîndu-vă şi aruncîndu-vă astfel părinţii pradă disperării şi durerii. Acele persoane erau foarte puternice şi puteau lesne comite crima fără a se teme de justiţie. Eraţi, aşadar, pierdut fără nădejde, cînd, datorită întîmplării, le-am descoperit intenţiile. Mi-am întocmit atunci planul de a vă scăpa de moartea ce vă aştepta şi, în acest scop, am reuşit să vă fac să păreţi mort, cu ajutorul unei băuturi speciale pe care v-am dat-o şi care avea darul de a simula o totală încetare a vieţii. Apoi, într-o noapte, în timp ce vă vegheam, am înlocuit trupul dumneavoastră, care avea înfăţişarea unui cadavru, cu o efigie ce a fost înmormîntată în locul dumneavoastră, pe care v-am încredinţat unor persoane cinstite, de al căror sprijin mă asigurasem de mai înainte. Erau o familie săracă de muncitori englezi, aflaţi pentru moment la Paris, şi cărora le-am dat bani suficienţi spre a vă putea îngriji în tot timpul pe care urma să-l petreceţi la ei. Înţelegerea fusese ca ei să plece imediat spre patria lor — şi şi-au respectat promisiunea, indicîndu-mi unde aveau să locuiască.

— Aţi făcut dumneavoastră asta?... O! doamnă, cît vă sînt de îndatorat pentru o asemenea faptă!

— Nu v-am spus că vă iubeam foarte mult? Nu săvîrşeam, aşadar, nimic mai mult decît ceea ce-mi poruncea inima.

— Totuşi, nu este mai puţin adevărat că mulţumită dumneavoastră mă aflu încă în viaţă. Dar părinţii mei erau implicaţi în secret?

— Nu, am acţionat fără ştirea lor. Căci ei nu bănuiau nimic despre complotul pe care-l descoperisem şi nu îndrăzneam să li-l dezvălui imediat, promiţîndu-mi să fac asta mai tîrziu, după ce voi fi abătut orice primejdie care vă ameninţa.

— Ce mare trebuie să le fi fost durerea!

— O durere de neînchipuit, care-mi producea multă suferinţă. Mă mîngîiam totuşi la gîndul de a şti că, probabil în curînd, avea să-mi fie posibil să vă redau lor şi că, atunci, o bucurie imensă va lua locul durerii. Din nefericire, cînd, peste cîteva luni, m-am dus în Anglia spre a vă căpăta înapoi de la cei cărora vă încredinţasem, nu i-am mai găsit şi nimeni nu mi-a putut da nici cea mai mică informaţie în legătură cu ei. Deznădăjduită, la rîndul meu, că fapta mea bună avusese un rezultat atît de funest, am păstrat tăcerea, iar dumneavoastră aţi continuat să fiţi socotit mort. Eu însămi am sfîrşit prin a crede aşa.

— Ce poveste stranie îmi spuneţi! exclamă Philippe, uluit de cele ce auzea. Şi cine erau, sau cine sînt acele persoane sus-puse, care uneltiseră asasinarea mea?

Bathilde se aştepta la această întrebare.

— Şi care, fără îndoială, o plănuiesc încă, răspunse. Nu vreau să vi le numesc... cel puţin, nu deocamdată. Am motive speciale să păstrez tăcerea. Dar le veţi cunoaşte, cu siguranţă, nu peste mult timp.

— Şi totuşi..., încercă să obiecteze tînărul, mirat de acest refuz.

— Vă rog să nu insistaţi... ar fi inutil.

Bathilde rostise ultimele cuvinte pe un ton atît de hotărît, încît Philippe înţelese că nu va obţine de la ea nici o destăinuire în legătură cu acest subiect.

— Daţi-mi voie... doar încă un cuvînt... Aţi spus: „care, fără îndoială, o plănuiesc încă"... Aşadar, mai trăiesc?

— Eu... nu ştiam nimic pînă adineauri. Dar capcanele despre care mi-aţi vorbit mă fac să am aproape o certitudine. Probabil că, într-un fel sau altul, au aflat că n-aţi murit şi l-au asmuţit pe urmele dumneavoastră pe acel Mathias Knauss care, de doi ani încoace, tot încearcă să vă omoare. În mod evident, se tem ca într-o zi să nu vă regăsiţi familia şi vor să-şi desăvîrşească răzbunarea.

În această poveste pe care o inventase şi pe care avea încă s-o amplifice, eleva domnului de Peyrolles amestecase adevărul cu minciuna cu o perfidie atît de abilă, încît nutrea îndrăzneaţa speranţă de a putea, dacă ar fi necesar, să se reabiliteze în ochii contesei, avîndu-l ca avocat pe fiul regăsit.

La auzul ultimelor cuvinte rostite de Bathilde, tînărului îi reveni imediat în minte întîlnirea sa cu bătrînul cel înalt, în ajunul plecării sale către Boemia.

„Pe cinstea mea!“ gîndi. „Acela trebuie să fi fost una din persoanele despre care e vorba. Ei, bine! măcar pe unul îl cunosc deja... şi, prin el, voi ajunge să-i cunosc şi pe ceilalţi...“

Cu glas tare continuă:

— Dar, doamnă, nu mi-aţi spus încă numele familiei mele... şi, totuşi, cu scopul acesta m-aţi invitat să vin aici.

14 Să vorbim despre dragoste

Cu un gest plin de graţie, Bathilde îi ceru să păstreze tăcerea şi, ducîndu-şi mîna la frunte, ca pentru a face apel la memoria sa, replică:

— Aveţi răbdare o clipă. Înainte de asta, mai am să vă aduc la cunoştinţă multe lucruri. V-am spus că sfîrşisem, eu însămi, prin a crede că Dumnezeu v-a chemat la Dînsul. Or, de curînd, am aflat, dintr-o sursă indirectă dar sigură, că eraţi cum nu se poate mai viu.

Am aflat şi ce vi se întîmplase odinioară: şi anume că aţi ajuns pe coastele Normandiei într-o noapte, pe vreme de furtună; că tovarăşul dumneavoastră de naufragiu nu era altul decît capul acelei familii de englezi care vă luase din Franţa; şi că, în sfîrşit, după ce aţi fost adăpostit şi crescut de nişte pescari la care aţi rămas pînă la vîrsta de cincisprezece ani, aţi părăsit ţinutul, atunci cînd au murit, spre a veni la Paris, unde v-aţi înrolat într-un regiment al gărzilor franceze. Este corect?

— Întru totul.

După cum vedem, domnişoara de Wendel continua să profite cu dibăcie de cele ce-i spusese Peyrolles cu privire la Philippe.

— Aşadar, vru să se convingă tînărul, nefericitul acela care se afla împreună cu mine în barcă, atunci cînd s-a sfărîmat de pietrele ţărmului, la Saint-Valéry-en-Caux, era omul în mîinile căruia mă încredinţaseţi?

— Chiar el.

— În cazul acesta, este un adevărat păcat că a murit înainte de a mai putea vorbi, căci altminteri s-ar fi aflat imediat cine eram. Cu atît mai mult cu cît a fost imposibil să se găsească hîrtiile pe care spunea că le posedă şi care conţineau, se pare, dovezi ce ar fi făcut posibilă identificarea mea.

— Desigur, a fost o mare nenorocire pentru dumneavoastră, replică domnişoara de Wendel, cu efort.

Dar, în sinea ei, îşi spuse: „Un noroc, dimpotrivă... căci altfel, totul ar fi fost pierdut."

În legătură cu hîrtiile, fie pentru că uitase, fie dinadins, Philippe nu făcu nici de astă dată nici o aluzie la cea pe care o descoperise între scîndurile vechii ambarcaţiuni, într-o dimineaţă, pe cînd îşi cîrpea năvoadele.

— Dar de ce mă aducea omul acela, de bunăvoie, în Franţa?

— Nu s-a putut afla niciodată. El singur ar fi fost în măsură să spună, dar, deoarece este mort, e de presupus că nu vom şti niciodată. Însă, pentru mine, asta nu era

prea important. Lucrul capital era faptul că trăiaţi. De îndată ce m-am convins că s-ar putea ca într-o zi să vă revăd — pe dumneavoastră, copilul pe care-l salvasem — m-am hotărît să fac totul pe lume pentru a avea această bucurie. Căci ar fi fost o bucurie... şi încă una imensă, vă asigur. Cel puţin — îmi spuneam — dacă pentru mine, o biată orfană părăsită, aşa cum sînt, nimeni n-a avut vreodată o adevărată afecţiune, el nu va putea refuza să mă iubească puţin... nu ar putea fi atît de nerecunoscător.

— Şi aveaţi dreptate să gîndiţi astfel, interveni tînărul, cu elan. Vă repet, am faţă de dumneavoastră cea mai vie recunoştinţă şi nu va fi zi de la Dumnezeu în care să nu-mi amintesc de devotamentul pe care mi l-aţi dovedit.

Bathilde suspină:

— Vă mulţumesc pentru aceste cuvinte... dac-aţi şti cît de bine îmi fac!... I-am dat, aşadar, cuiva sarcina de a întreprinde cercetări cu privire la dumneavoastră şi am avut norocul să aflu că eraţi sergent într-o companie a gărzilor franceze ce făceau parte din trupele instalate în tabăra din Ostende. În nerăbdarea mea de a mă afla alături de dumneavoastră, eram gata să mă decid să pornesc într-acolo, cînd a ajuns la Paris vestea că armata din Flandra revenea în Franţa. Atunci, am crezut că este preferabil să vă aştept înapoierea, spre a lua mai lesne legătura cu dumneavoastră. Am fost bine inspirată, căci, foarte curînd, am fost informată, aproape în acelaşi timp, atît despre serata de gală pe care gentilomii de la Curte intenţionau s-o organizeze în cinstea tuturor ofiţerilor care participaseră la campanie, cît şi despre numirea dumneavoastră în gradul de locotenent, grad ce vă autoriza să luaţi parte la acea serată. Prilejul de a mă apropia de dumneavoastră îmi era, deci, oferit în mod firesc... şi aţi văzut cum m-am slujit de el, reuşind să-mi procur o invitaţie la balul care trebuia să urmeze recepţiei. Cu toate acestea, după cum v-am mai spus, nu mă gîndisem că s-ar putea să fim deranjaţi, aşa cum am şi

fost, şi astfel se face că m-am hotărît să vă propun să veniţi la mine.

Acest amestec de adevăr şi minciună fusese debitat de Bathilde cu o asemenea iscusinţă, încît tînărul n-avea nici un motiv să nu-i dea deplină crezare.

Povestea cuprindea totuşi destule lucruri de necrezut, dar, pentru a-şi da seama de ele, Philippe ar fi trebuit să aibă o stare de spirit mai lucidă decît cea în care se afla.

— Trebuie oare să vă mai spun, continuă tînăra femeie, cît de bucuroasă am fost cînd v-am revăzut după aîţia ani? Cît de fericită am fost auzindu-i pe toţi lăudînd reputaţia de vitejie şi de loialitate pe care v-aţi cucerit-o atît de pe drept?

— Vă înţeleg, replică Philippe zîmbind. Aţi fi putut, într-adevăr, să revendicaţi o bună parte din acele laude, de vreme ce fără dumneavoăstră...

— Nu-i aşa că aveam şi eu un oarecare drept la ele?... O! da, eram mîndră de opera mea... şi cînd în urechi îmi răsunau elogiile ce vă erau destinate, îmi spuneam: „Cînd va afla ce am fost, ce am făcut pentru el, va trebui, într-adevăr, să-mi dea puţin din prietenia lui... poate chiar din iubirea lui..."

Bathilde rosti aceste ultime cuvinte cu un glas uşor schimbat şi privindu-l pe tînăr cu nişte ochi ce implorau.

Dar acesta nu păru să observe nici acea emoţie, nici ruga cea mută.

Lucru ciudat, părea chiar să fie uşor neatent, căci, venind la vreme de noapte în această locuinţă, nu avea de gînd să discute despre tandreţe, şi conversaţia lua o întorsătură tot aşa de ciudată ca şi expresia doamnei, a cărei privire strălucitoare începea să-l stînjenească.

— Încă o dată, doamnă, grăi din nou, vă repet că nu voi putea avea niciodată destulă recunoştinţă faţă de dumneavoastră, şi cea mai fierbinte dorinţă a mea este să-mi fie îngăduit ca, într-o zi, să-mi plătesc această imensă datorie. Din nefericire, mă tem foarte tare că aşa ceva nu-mi va sta niciodată în puteri.

— Poate că da, spuse Bathilde, ai cărei obraji se îmbujorară şi care, acum, pe punctul de a-şi mărturisi pasiunea, îşi recăpăta timiditatea de fată.

— Poate că da? repetă el, cu nevinovăţie.

— Da... şi atunci eu voi fi cea care voi considera că vă datorez mult mai mult decît îmi datoraţi.

— Ah! doamnă! binevoiţi să-mi spuneţi cît mai repede ce trebuie să fac pentru a ajunge la asta... şi vă jur că sînt gata să...

— Juraţi?... îl întrerupse Bathilde, privindu-l într-un mod straniu.

— Jur! repetă Philippe. Doar dacă, bineînţeles, nu este ceva mai presus de puterile omeneşti.

— O! nu... departe de aşa ceva!...

— Atunci vorbiţi, doamnă. De-abia aştept să vă arăt graba cu care doresc să-mi respect jurămîntul.

— Ei, bine! singurul mod în care m-aţi putea răsplăti însutit, ar fi de... de a avea pentru mine... O! ştiu bine că nu s-ar putea aşa, imediat... nu... ar însemna să pretind prea mult dintr-o dată... dar, încetul cu încetul... cu timpul... pe măsură ce mă veţi cunoaşte mai bine...

Locotenentul se uita la Bathilde cu o privire în care se citea uimirea adîncă pe care o simţea ascultînd acea divagaţie. Nu înţelegea nimic din reticenţele ei şi încerca să ghicească unde dorea să ajungă. Ce voia oare să-i ceară, de-i era atît de greu să spună?

— Doamnă, insistă, vă rog să aveţi bunătatea de a-mi mărturisi simplu şi fără ocolişuri ce aşteptaţi de la mine. Vă asigur, din nou, că dacă stă în puterile mele să vă îndeplinesc dorinţa, vă sînt de pe acum cu totul la dispoziţie.

— Vedeţi — continuă femeia dînd glasului ei o inflexiune dintre cele mai tandre — vedeţi că nu-mi este foarte uşor să vă explic... ce anume aş dori... Există unele lucruri pe care o femeie nu le-ar putea mărturisi decît pe jumătate... şi cel despre care e vorba este... de felul acesta...

Uimirea lui Philippe sporea. Ce dracu' însemnau cuvintele astea enigmatice?

— Pe cinstea mea, doamnă, replică, probabil că nu sînt în stare să înţeleg, căci mă văd obligat să recunosc că nu pricep cîtuşi de puţin despre ce poate fi vorba.

Şi, într-adevăr, nu-i trecea prin cap nici cea mai mică bănuială, deşi nu era un prost în această problemă. Tot ce reuşea să presupună era că Bathilde îi va încredinţa o sarcină delicată, probabil foarte delicată, dar despre care nu se gîndea deloc că l-ar putea interesa personal.

Tînăra femeie făcu un gest de dezamăgire.

Credea totuşi că fusese îndeajuns de clară şi nu se aştepta la atîta ingenuitate, ce avea s-o silească să dea explicaţii stînjenitoare.

— Haideţi, continuă, voi încerca să fiu mai explicită... dacă pot.

— Aş fi cu adevărat încîntat.

— V-am spus că, pînă în ziua de astăzi, am fost întotdeauna lipsită de o afecţiune cu adevărat sinceră, deşi am o inimă bună şi iubitoare. Dar, ca urmare a împrejurărilor vieţii, n-am întîlnit niciodată un bărbat faţă de care să simt acele elanuri ale inimii care constituie una dintre cele mai intime satisfacţii. Nu, niciodată... pot s-o afirm, adăugă cu energie, gîndindu-se la pasiunea nutrită nu de mult pentru cavalerul Zeno şi care, acum, i se părea josnică în comparaţie cu cea pe care i-o inspira Philippe. Continuă: — Şi, deoarece am depăşit deja vîrsta primei tinereţi, îmi închipuiam că mi se va interzice pentru toată viaţa această fericire, cînd... văzîndu-vă adineauri... la balul de la Luvru... m-am simţit deodată... cuprinsă de un sentiment pe care nu-l mai cunoscusem... şi care, într-o clipă, a pus stăpînire pe mine atît de deplin... încît am fost ca ameţită... într-un cuvînt...

— Este de prisos să încheiaţi vorba, doamnă, acum înţeleg, o întrerupse tînărul, care ar fi trebuit să fie surd şi orb ca să nu priceapă.

— Ah! în sfîrşit!... strigă Bathilde cu patimă. Ei, bine! da, te iubesc, Philippe... Te iubesc cu o dragoste profundă, nemărginită... cu o dragoste care mă leagă de tine pentru toată viaţa şi care nu se va stinge decît odată cu ultima mea suflare.

Pasiunea, reţinută pînă atunci, izbucni brusc, şi ea luă mîinile locotenentului, strîngîndu-le cu putere într-ale sale.

Auzind această declaraţie uluitoare, tînărul fu oarecum descumpănit.

Unui bărbat îi place întotdeauna să audă spunîndu-i-se că este iubit, mai ales atunci cînd mărturisirea vine de pe buzele unei femei drăguţe. Căci domnişoara de Wendel era, cu adevărat, foarte frumoasă, iar dragostea care-i ilumina chipul adăuga frumuseţii sale un farmec nou.

Cu toate acestea, îi era imposibil să răspundă sentimentului ei. La rîndul său, purta în inimă o iubire. O iubire nu mai puţin puternică decît a tinerei femei şi care era închinată Olympei. Or, în ochii lui, o cît de mică murdărire a acestei dragoste ar fi constituit o crimă.

Simţindu-se foarte stînjenit, îşi amintea vag că citise, în cărţile de şcoală ale bunului preot din Saint-Valéry-en-Caux, povestea unei doamne pe nume Putifar[1]. Cu excepţia vîrstei tinerei femei, situaţia actuală i se părea la fel de neplăcută ca cea a lui Iosif. Cu toate acestea, nu credea că trebuie să-şi imite predecesorul, a cărui fugă era, după părerea lui, chiar mai ridicolă decît o împotrivire.

Rămăsese, aşadar, pe loc, păstrînd tăcerea şi neştiind cum să iasă din acea situaţie dificilă fără a o jigni pe Bathilde, care, neavînd cunoştinţă despre dragostea lui pentru domnişoara de Chaverny, părea să aştepte din partea sa un cuvînt, un semn de încurajare.

1 *Putifar:* potrivit legendei, ofiţer la Curtea egipteană şi stăpîn al lui Iosif. Soţia lui a încercat să-l seducă pe acesta din urmă, care a respins-o, fugind şi lăsîndu-şi la ea haina. Pentru a se răzbuna, femeia l-a acuzat pe Iosif c-a vrut s-o dezonoreze, arătînd drept dovadă haina. Putifar, credul, l-a trimis pe Iosif în temniţă. (n.t.)

Dar el nu rostea acel cuvînt şi nici nu făcea acel semn. Se gîndea la situaţia critică în care se afla. Cu atît mai critică, cu cît femeia nu-i spusese încă numele familiei sale; iar el se temea că, respingîndu-i prea brusc avansurile, ea ar refuza să i-l mai spună.

Se gîndea chiar că întîrzierea destăinuirii fusese intenţionată, pentru a-l face s-o cumpere prin împărtăşirea pasiunii.

Văzînd acea atitudine şovăitoare, domnişoara de Wendel presupuse că tînărul se îndoia încă de sinceritatea tandreţii sale, născută atît de brusc, şi, spre a-l convinge pe deplin, reîncepu să-i facă declaraţii, cu un avînt sporit:

— Da, Philippe, te iubesc aşa cum nici o femeie nu poate, nu va putea vreodată să te iubească. Şi ştii la ce mă gîndesc? Că acolo, sus, era scris că aşa avea să fie. Această dragoste pe care ţi-o purtam pe cînd erai copil şi care m-a făcut să te salvez era destinată să mă pregătească pentru cea pe care urma s-o simt faţă de tine, atunci cînd vei fi devenit bărbat... Ah! nu m-am înşelat! De îndată ce mi-ai apărut, la Luvru, inima mea s-a avîntat spre tine... vechea tandreţe mi-a revenit imediat, dar transformată într-un sentiment mai puternic, mai profund, şi am simţit că eram deja sclava ta, mai înainte să-mi fi adresat o vorbă... Da, sclava ta umilă şi supusă, care nu cere decît să te slujească... să asculte orice vei avea plăcerea să-i porunceşti şi a cărei singură ambiţie este, de acum înainte, să obţină de la tine o privire, un cuvînt care să-i îngăduie să creadă că nu eşti nesimţitor la dragostea ei!...

Vorbind astfel, îşi apropie faţa de cea a lui Philippe, arzîndu-i obrajii cu răsuflarea ei înfierbîntată şi cufundîndu-şi privirile în ochii lui, în care încerca să-şi citească sentinţa.

Fără vrere şi deşi se apăra pe cît putea, tînărul începea să sufere influenţa acestei revărsări de patimă. Sub efluviile îmbătătoare ce emanau din întreaga făptură a Bathildei şi care-l învăluiau ca un fluid, simţea cum

încetul cu încetul voința i se anihilează, cum mintea i se înceţoşează, făcîndu-l să piardă noţiunea precisă a lucrurilor.

Trebuie să ne gîndim că avea douăzeci şi doi de ani, că era, adică, în plină înflorire a tinereţii, şi că la vîrsta asta, doar dacă nu eşti un sfînt — şi chiar şi atunci — inima are avînturi cărora este imposibil să le reziştI, oricîte regrete ai avea mai tîrziu.

Deja imaginea Olympei nu-i mai apărea decît tulbure şi în zadar încerca s-o evoce, pentru a găsi în ea un scut: se ştergea puţin cîte puţin, nelăsînd în mintea lui nici o urmă.

Lupta totuşi cu toată energia, sau măcar cu cea care-i rămăsese, împotriva beţiei ce punea stăpînire pe el, străduindu-se să-şi vină în fire, să redevină stăpîn pe propriile-i gînduri.

Dar, din ce în ce, nu mai reuşea.

Nerăbdătoare, Bathilde îl privea tot mai îngrijorată, şi din ochii ei mari, cu pupile dilatate, ţîşnea o flacără de o atracţie irezistibilă.

— Un cuvînt... Philippe... repeta. Doar unul, care să mă facă să înţeleg că nu-mi respingi iubirea... O! nu-ţi cer, ţi-am spus deja, să-mi răspunzi imediat... nu... dar dă-mi măcar speranţa că într-o zi... nu-ţi voi fi indiferentă... De altminteri, n-ai jurat că te vei achita faţă de mine pentru serviciul pe care ţi l-am făcut odinioară, salvîndu-ţi viaţa?... Ei, bine! ceea ce-ţi cer este respectarea acestui jurămînt... Fii generos, Philippe... fă-mi pomana unui cuvînt de speranţă... şi mă vei face cea mai fericită dintre femei.

Ar fi fost greu, în acea clipă, s-o recunoşti pe imperioasa, mîndra stăpînă a cavalerului Zeno, care, cu cravaşa în mînă, îl înfrunta, ba chiar îl supunea pe acesta. În locul vorbirii trufaşe şi tăioase care poruncea şi care-l domina pe venetian, vocea sa căpătase acum o intonaţie de rugă umilă.

Şi acest lucru vădea net diferenţa ce exista între pasiunea pe care o avusese pentru cavaler şi cea simţită acum pentru Philippe.

Aşa cum am arătat mai înainte, prima nu-i stîrnise decît simţurile, pe cînd cea de-a doua îi afecta inima.

— Într-adevăr, doamnă, se hotărî să vorbească tînărul, fără a-şi da prea bine seama de ceea ce spunea, înnebunit fiind de suflarea arzătoare a domnişoarei de Wendel, ale cărei buze aproape că le atingeau pe ale sale. Iertaţi-mă dacă nu răspund aşa precum doriţi... la mărturisirea ce binevoiţi să mi-o faceţi... dar surpriza, emoţia pe care mi-a produs-o mi-au tulburat mintea!... Şi totuşi, nu pot fi decît mîndru că v-am inspirat un astfel de sentiment... dumneavoastră, care fiind tînără, frumoasă şi cu destulă avere, după cîte-mi pot da seama... aţi fi putut să vă arătaţi preferinţa pentru un bărbat de rang mai înalt decît al meu...

Uita că Bathilde îi afirmase că se trăgea dintr-o familie de neam mare.

— Nu-i poţi porunci iubirii, replică tînăra femeie cu vehemenţă. Chiar dacă ai fi făcut parte din cele mai de jos straturi ale societăţii, inima mea tot ţie ţi s-ar fi dăruit... Te iubesc fiindcă întreaga mea fiinţă este atrasă spre tine cu o forţă de neînvins, pentru că în mine nu există nici o fibră care să nu tresară la vederea ta, la auzul glasului tău... Ce vrei să-ţi mai spun?... Te iubesc, pentru că este imposibil să fie altminteri...

Vorbind astfel, domnişoara de Wendel era sinceră. Îl iubea pe Philippe pentru el şi nu pentru ceea ce ştia că este el.

În momentul acela, în pasiunea ciudatei fete nu exista nici un atom de interes.

— Ah! exclamă Philippe, subjugat în cele din urmă de acest val de cuvinte pătimaşe şi înlănţuind, cu un gest brusc, talia suplă a Bathildei, care fu străbătută de un fior de voluptate. Ah! ar fi o nebunie din partea mea să rămîn nesimţitor la o atare dragoste... Nu, nu vreau să mă mai apăr... şi lăsaţi-mă să vă spun, la rîndul meu...

— Că mă iubeşti!... strigă domnişoara de Wendel, al cărei chip se ilumină deodată de o expresie de intensă bucurie. Oh!... îţi mulţumesc... Philippe... nu îndrăzneam să sper chiar atîta dintr-o dată... Ce bucurie fără seamăn îmi inundă inima!... ce strălucire îmi cuprinde sufletul!... Dar, iată... dragostea ta mă răscumpără... da... mă răscumpără, căci tu nu ştii... nu poţi şti... nu ţi-am spus totul... Acum trebuie să ştii tot... absolut tot... vreau să mă purific prin mărturisirea pe care ţi-o voi face... Iar apoi... dacă nu mă mai crezi demnă de tine... ei, bine! mă vei respinge... mă vei alunga departe de tine... ca pe o făptură pe care o disprețuieşti... şi eu mă voi îndepărta... voi dispărea pentru totdeauna... dar fericită, totuşi foarte fericită de a fi avut dragostea ta... fie măcar şi pentru o clipă.

Vorbea sacadat, gîfîind, ca rătăcită.

— Ascultă-mă, aşadar, continuă, făcînd din braţele ei goale un colier viu în jurul gîtului tînărului. Mă numesc Bathilde... Bathilde de Wendel... un nume pe care l-ai pronunţat foarte adesea pe cînd erai mic, dar de care nu-ţi mai aminteşti, ca despre atîtea alte lucruri. Rămasă orfană de timpuriu şi lăsată de capul meu, am avut nefericirea să întîlnesc în drumul meu pe unul din acei monştri pe care-i varsă Infernul... care fac rău de dragul răului... şi-i silesc şi pe alţii să-l facă... Acel om, acel demon, a pus stăpînire pe mintea mea şi a pervertit-o, semănînd în ea germenul instinctelor rele... Apoi, după ce am devenit unealta... creatura lui... s-a slujit de mine pentru a-şi executa mîrşavele planuri... Şi adineauri te-am minţit, vorbindu-ţi despre nişte persoane sus-puse care-ţi urau familia... El era acela... el, care, pentru a... Dar aşteaptă, vei afla totul imediat. M-a făcut să vin la părinţii tăi... Vreau să spun: la mama ta, căci tatăl îţi murise cu puţin timp înaintea sosirii mele... Trebuia să joc, pe lîngă contesă, rolul...

— Contesa!... o întrerupse Philippe... Aşadar, mama mea este...

— Ah! este-adevărat! exclamă Bathilde... nu ţi-am spus încă cine eşti... care este numele pe care ai dreptul să-l porţi... Află, deci, Philippe, că acest nume este ilustru... Tatăl tău se numea contele de...

Nu avu timp să încheie.

Tînărul îşi încorda auzul pentru a afla numele mamei sale, cînd o zarvă mare izbucni în anticameră, tăind vorba domnişoarei de Wendel, care păli.

Era un zgomot ca de luptă. Clairette, camerista, părea să apere uşa stăpînei sale împotriva mai multor bărbaţi. Dar sărmana fată nu era îndeajuns de puternică, deoarece uşa se deschise brusc, lăsîndu-i să apară pe Peyrolles şi Zeno, urmaţi de Mathias Knauss şi alţi doi indivizi, doi *bravi* racolaţi de cavaler.

Unul dintre aceştia o ţinea pe Clairette, aproape răsturnată pe unul din braţele sale, apăsîndu-i o mînă pe gură spre a o împiedica să ţipe.

Sărmana fată fusese atacată pe nepregătite, mai înainte de a-şi fi putut preveni stăpîna.

Toţi cei nou sosiţi, inclusiv Peyrolles, erau înarmaţi cu săbii şi pumnale.

Venirea lor fu ca o lovitură de trăsnet.

— Dumnezeule mare! bolborosi Bathilde, pierdută, şi eu care nici nu mă mai gîndeam...

Într-adevăr, atentatul plănuit de bătrînul ticălos îi ieşise cu totul din minte.

Cît despre Philippe, fu atît de uluit de această năvălire aproape fantastică, încît crezu, la început, că este victima unei năluciri şi nu se gîndi imediat să ia o poziţie de apărare.

De altminteri, cum ar fi putut s-o facă, de vreme ce, atunci cînd se dusese să ia loc pe scaunul pe care i-l oferise Bathilde, îşi pusese spada într-un colţ, la intrarea în budoar?

Iar acum, între el şi arma sa se aflau atacanţii!

Uimirea îi fu la fel de scurtă ca şi dezamăgirea. Prezenţa lui Knauss îi indica prea limpede cu ce soi de vizitatori avea de-a face.

Era o nouă cursă şi, deşi dezarmat, îşi păstra calmul. Un singur lucru îl neliniştea: locul ales de duşmanii săi pentru a-l ataca prin surprindere.

Aşadar, femeia aceasta, sirena aceasta, care de o oră încoace îi şoptea cuvinte de iubire, era o complice? Îi jucase oare o comedie infamă?

„Pe toţi sfinţii! da, asta este explicaţia", îşi spuse. „Tot ceea ce mi-a înşirat pînă acum, toate strîmbăturile şi maimuţărelile ei aveau scopul de a le da timp ticăloşilor să sosească. Şi eu, care am fost atît de prost, atît de naiv, încît să mă las păcălit!... Iată o lecţie care-mi va fi învăţătură de minte."

Apoi, i se adresă Bathildei, pe un ton în care răzbătea dispreţul:

— Vă felicit, doamnă, aveţi un talent de mare actriţă... şi mărturisesc că aţi reuşit să-mi daţi iluzia că spuneţi adevărul. Am fost cît pe-aci să cred în dragostea dumneavoastră...

La auzul acestor cuvinte care o izbeau ca o lovitură de bici, domnişoara de Wendel scoase un strigăt de disperare şi murmură cu deznădejde în glas:

— Ah! Philippe!... cum poţi să-ţi închipui?...

Dar tînărul, convins că ea continuă să se prefacă, se mulţumi să ridice din umeri şi, în lipsa unei alte arme, apucă un sfeşnic de bronz, în aşteptarea atacului pe care-l prevedea.

Îl recunoscu pe Peyrolles ca fiind bătrînul care-i vorbise, cu doi ani în urmă, pe Pont-au-Change, şi după a cărui întîlnire avuseseră loc toate peripeţiile sale.

„Eram sigur", îşi spuse, „că el era cel pentru care acţiona Knauss. Dar cum dracu' se face că nemernicul ăsta de teuton mai este în viaţă? Credeam totuşi c-am încheiat socotelile cu el definitiv, acolo, în hanul *La cei Trei Vulturaşi*. Pe cinstea mea, se pare că are sufletul bine înşurubat în trup."

15 Vînătoare nocturnă

Tăcerea luase locul zarvei din prima clipă. Peyrolles nu trebuise să facă un prea mare efort de gîndire pentru a înţelege ce se întîmplase între domnişoara de Wendel şi locotenent. Atitudinea ei faţă de acesta era destul de grăitoare.

De altfel, ştim că el presimţise o trădare din partea Bathildei şi că, spre a o preîntîmpina, se hotărîse să devanseze ora la care urma să aibă loc atacul împotriva lui Philippe, convins fiind că tînărul se va afla în palatul Nevers înainte de miezul nopţii.

Nu izbutise totuşi să vină atît de repede pe cît ar fi vrut — era de-acum trecut de unsprezece şi jumătate — deoarece fusese nevoit să piardă timp ducîndu-se să-l aducă pe Zeno care, nefiind avertizat de această schimbare de program, nu se pregătise decît pentru ora stabilită.

Se temuse chiar ca această întîrziere să nu-i facă să-şi rateze lovitura.

Dar Bathilde, vorbind despre dragoste cu Philippe, uitase de toate, scutindu-l de această... neplăcere şi, dimpotrivă, se poate spune că i-l dăduse pe mînă.

Aşa că totul era cum nu se poate mai bine.

Dintr-o ochire, ticălosul cîntări situaţia.

Cunoscînd din experienţă vitejia lui Philippe şi ştiind cît de periculos era cînd avea spada în mînă, se bucura deja văzîndu-l înarmat atît de jalnic şi calcula chiar puţinele minute ce-i vor fi necesare pentru a-l învinge.

Încîntat că-şi atingea, în fine, scopul vieţii, îşi întoarse o clipă privirile de la tînăr. Doar o clipă, dar cînd ochii i se îndreptară din nou către el, după ce exploraseră încăperea ce avea să devină teren de luptă, un blestem mînios îi izbucni din gîtlej.

Ceea ce se întîmplase fusese ca o rapidă schimbare de decor la teatru.

Profitînd de o clipă de neatenţie a *bravo*-ului care o ţinea prizonieră, şi ascultînd de un ordin mut al stăpînei

sale, Clairette, alunecînd ca o pisică printre degetele italianului care-i lega mîinile, avusese timp, mai înainte de a fi prinsă din nou, să se aplece, să apuce sabia abandonată de locotenent şi să i-o azvîrle peste capetele celor care-l atacau.

Văzînd-o zburînd, Philippe scosese un suspin, îşi întinsese mîna către ea, aşa cum fierul se îndreaptă spre magnet, şi acum, stînd în picioare în capătul din fund al budoarului, cu mînerul spadei sale strîns zdravăn între degetele-i nervoase, aştepta.

Lîngă el, Bathilde, cu trăsăturile crispate de spaimă, îi privea pe Peyrolles şi pe Zeno cu ochi plini de groază.

Ceea ce-i spusese Philippe despre capcanele a căror victimă fusese, nu-i lăsa nici o îndoială asupra intenţiilor fostului *factotum* al lui Gonzague. Era clar că-i voia viaţa, nu numai libertatea, aşa cum o asigurase.

Dar era şi ea aici! Şi, pentru a-i apăra zilele, care acum îi erau mai dragi decît orice pe lume, şi le-ar fi dat bucuroasă pe ale sale.

„Să îndrăznească numai să se atingă fie şi de un fir de păr de pe capul lui!" îşi spunea în sinea ei.

Nu avea armă, dar cu trupul ei putea să-i facă un scut lui Philippe, şi pîndea cea mai mică mişcare de ofensivă a agresorilor pentru a se arunca în faţa lor.

— Pleacă, Bathilde, îi porunci cu asprime Peyrolles. Nu-i locul tău aici.

— Da, dragă, îl susţinu cavalerul. Du-te. Nu se cade să rămîi într-un loc în care urmează să „operăm".

Zeno era omul eufemismelor.

Bathilde păru că nu aude acest dublu îndemn.

— *Per Dio! mia cara*, oare ai surzit? continuă venetianul care, mai puţin perspicace decît Peyrolles, o credea încă de partea lor. Îţi spunem că de-acum nu poţi decît să ne încurci. Ai pregătit foarte bine totul, dar rolul ţi s-a încheiat. Ce rămîne de făcut este treaba noastră.

Auzind această acuzaţie nedeghizată, Philippe îi aruncă tinerei femei o privire ce părea să-i spună: „Mai poţi nega că eşti înţeleasă cu nemernicii ăştia?"

Bathilde îi văzu privirea şi, ghicind gîndul pe care-l conţinea, deveni şi mai palidă.

Într-adevăr, toate aparenţele erau împotriva ei. De altminteri, nu complotase ea oare împreună cu Peyrolles şi cu cavalerul, urmărind moartea locotenentului, şi nu doar după aceea, cînd iubirea îi pătrunsese brusc în inimă, se produsese în ea acea schimbare care-o făcuse să conceapă planul de a-l scăpa de soarta pe care i-o rezervau bandiţii?

Dar cum să-i explice aşa ceva în situaţia creată? Cu atît mai mult, cu cît, ca o culme a ghinionului, se întîmplase să nu-şi dea seama de oră, permiţînd astfel complicilor săi să-l atace pe neaşteptate.

— Ei, bine! o întrebă Zeno, văzînd-o că rămîne nemişcată ca o statuie — ce te face să nu pleci? Ai oare intenţia să asişti la ceea ce va avea loc, *bel demonio* [1]? La urma urmei, n-ai decît. Ştiu că eşti lacomă de emoţii puternice şi s-ar putea să-ţi placă distracţia. Aşadar, rămîi aici, dacă aşa vrei.

— Ba deloc, interveni Peyrolles. Este absolut necesar ca ea să plece.

— Credeţi?

— Absolut. Nişte raţiuni de ordin superior se opun ca noi să... acţionăm de faţă cu ea.

— A! atunci este altceva. În cazul acesta, mult-iubita mea — continuă cavalerul, făcîndu-i Bathildei un gest semnificativ cu mîna — binevoieşte să nu ne mai întîrzii în treaba noastră şi lipseşte-ne pe loc de prezenţa ta.

— Nu voi face nici un pas în afara acestei încăperi, înainte de a fi ieşit voi înşivă, vorbi cu hotărîre tînăra femeie.

— Ce tot spune? exclamă cavalerul, foarte mirat. Oare a-nnebunit?

— La dracu'! da, e nebună! înjură Peyrolles, care spumega de furie. E nebună, dar de dragoste... femeie afurisită!

1 *Bel demonio* (lb. italiană) = demon frumos (n.t.)

— Nebună de dragoste!... şi pentru cine, *sangue di Dio* [1]!

— Nu pentru dumneata, în orice caz, replică bătrînul, cu ironie.

— Cum? să se fi îndrăgostit de *il giovine* [2]? *Per Bacco!* nu mai înţeleg. Aşadar, a părăsit tabăra noastră pentru a trece în cea a locotenentului?

— Evident, ticăloasa. Ne-a trădat şi vrea să pună piedici în planurile noastre.

— Oho! acum încep să pricep.

— Tot e bine.

— Dar există un mijloc simplu s-o împiedicăm: dacă nu vrea să plece de bunăvoie, o vom sili. Nu este greu... veţi vedea. Pamphilio! — chemă cavalerul, întorcîndu-se către unul din cei doi *bravi* care stăteau în spatele lor — ia-o pe *signora* [3], fără a-i face vreun rău, şi du-o departe de camera aceasta. Cu blîndeţe, ai înţeles, cu blîndeţe! Întotdeauna trebuie să te porţi atent cu doamnele.

Pamphilio şi tovarăşul său Giacomo erau doi compatrioţi ai lui Zeno. Aparţineau acelei categorii de indivizi *giocatori del coltello* (cuţitari) care odinioară, în Lombardia, alcătuiau o corporaţie recunoscută, ce-şi avea statutul şi regulamentele sale şi de care marii seniori, chiar şi unii simpli burghezi, se slujeau pentru a rezolva anumite dificultăţi familiale.

Nu puţine erau procesele care, după ce se lungiseră ani de zile, se terminau în felul acesta, fără judecători şi fără procurori. O lamă ascuţită, aruncată cu iscusinţă în coaste sau în piept, seara, la colţul unei străzi, şi treaba era încheiată.

Acea justiţie era, poate, cam expeditivă, dar avea avantajul de netăgăduit că era mai rapidă decît cealaltă, cea şchioapă şi care constituie cea mai frumoasă podoabă a civilizaţiilor.

Zeno îi adusese pe cei doi bărbaţi din Italia, atunci cînd înfiinţase, sub acoperire diplomatică, tripoul său

1 *Sangue di Dio!* (lb. italiană) = pe sîngele lui Dumnezeu! (n.t.)
2 *Il giovine* (lb. italiană) = tînăr (n.t.)
3 *Signora* (lb. italiană) = doamna (n.t.)

de pe strada Montmartre. Se gîndise că s-ar putea ca, uneori, să-i fie folositori. Nu ştia prea bine cum, dar i se părea că este de dorit să aibă totuşi la îndemînă doi indivizi de soiul acela.

Într-adevăr, nimic din cele ce se întîmplă într-o casă de jocuri nu trebuie să transpire în afară. Şi cum, uneori, se putea întîmpla ca nişte jucători să aibă prostia de a nu se lăsa jupuiţi fără a striga, permiţîndu-şi să facă scandal, era necesar să fie în măsură să-i silească să tacă.

Nu ştim dacă avusese deja nevoie de concursul celor doi *bravi*, dar putem afirma că părea să le acorde o mare consideraţie.

Aşa încît, atunci cînd Peyrolles îi propusese să-l „suprime" pe Philippe cu dibăcie, se gîndise imediat la ei: erau abili, discreţi şi „lucrau" foarte bine.

În plus, deviza lor era *agere, non loqui* [1] — calitate foarte apreciată în meseria pe care şi-o aleseseră.

Pamphilio era cel liber pentru moment, Giacomo fiind ocupat s-o ţină zdravăn pe Clairette care, furioasă că fusese făcută din nou prizonieră, după ajutorul pe care i-l dăduse locotenentului, se zbătea ca o drăcoaică, încercînd să scape din strînsoarea lui.

Conformîndu-se ordinului dat de cavaler, Pamphilio îşi înfipse sabia la loc în teacă şi se îndreptă către Bathilde.

Văzîndu-l apropiindu-se de ea, Philippe, care asistase nepăsător la toată acea scenă, ca şi cum ar fi fost vorba nu de el, ci de un altul, făcu un pas înainte.

Deşi nu avea o părere bună despre tînăra femeie, instinctul de cavalerism, înnăscut în orice francez, îl îndemna s-o apere.

Atunci, *bravo*-ul se opri la jumătatea drumului, părînd indecis. Dar, după o clipă de gîndire, îşi scoase din centură un stilet, şi-l potrivi în mînă, apoi, zvîrlind iute cotul către spate, îl consultă din priviri pe Zeno, arătîndu-l pe locotenent.

Poate că Peyrolles şi cavalerul, grăbiţi să termine mai repede, i-ar fi făcut un semn afirmativ, dar tocmai atunci

1 *Agere, non loqui:* (lb. latină) = acţionează, nu vorbi. (n.t.)

Bathilde se aruncă în faţa tînărului, făcîndu-i scut cu pieptul său.

— Această armă îmi va străpunge trupul înainte de a-l atinge!... strigă, cu un splendid eroism.

— Nu arunca, Pamphilio!... îi porunciră imediat şi simultan cei doi complici, care, de teamă, păliră.

Drace! iată ceva care, cu siguranţă, nu i-ar fi convenit nici unuia, nici altuia. Viaţa domnişoarei de Wendel le era mai preţioasă decît orice. Nu reprezenta ea oare milioanele contesei?

Căci fostul intendent al lui Gonzague nu considera că o pierduse pe Bathilde. O cunoştea prea bine — sau credea că o cunoaşte prea bine — pentru a nu fi sigur c-o va putea stăpîni din nou, odată ce va fi recăzut în puterea lui.

Avusese, pur şi simplu, un moment de cedare, aşa cum i se mai întîmplase de multe ori. Se lăsase purtată de o slăbiciune a inimii, mai înainte de a-i fi vorbit raţiunea. Dar asta era ceva trecător. De îndată ce Philippe va dispărea, va redeveni ea însăşi, adică făptura lacomă şi ambiţioasă pe care o formase, o plămădise după propriu-i chip.

Zeno gîndea într-un fel oarecum asemănător.

După toate cîte le ştia despre ea, după tot ce-i destăinuise despre planurile ei de viitor, era cu neputinţă ca în femeia aceasta să se fi petrecut o schimbare atît de radicală. Era imposibil ca ea să prefere bucuriile efemere ale dragostei, faţă de o întreagă viaţă de lux şi de plăceri.

Şi încă ce fel de dragoste! O dragoste iraţională, fără speranţe, care nu putea fi împărtăşită de cel care i-o inspira, deoarece, fără îndoială, de îndată ce ar afla cine este ea, Philippe nu ar putea face altceva decît s-o respingă cu groază şi scîrbă.

Nu-şi închipuia, bineînţeles, că tînăra femeie se resemnase să primească această pedeapsă. Cum ar fi putut, diplomatul acela, să bănuiască o asemenea schimbare?

Situaţia devenea încurcată pentru Peyrolles şi pentru cavaler. Oare cursa, pregătită cu atîta iscusinţă, avea să

dea greş din cauza unei atare prostii, şi oare vor fi nevoiţi să plece fără a fi reuşit să-şi execute planul, cînd s-ar putea ca acesta să fi fost ultimul prilej ce li se oferea pentru a scăpa de moştenitorul lui Lagardère?

Pamphilio se retrăsese şi venise să se posteze lîngă Zeno, în aşteptarea unor noi ordine.

— Ascultaţi, spuse în şoaptă Knauss, care pînă atunci nu rostise nici o silabă. Vă propun ceva: Pamphilio se va îndrepta către doamna, ca adineauri, şi o va înhăţa, fără să se ocupe de locotenent. Dacă acesta îl cadoriseşte cu o lovitură de spadă, ei, bine! cu atît mai rău pentru el, o va primi. Dar, doar dacă nu este atins mortal, asta nu-l va împiedica s-o aducă încoace pe domnişoara Bathilde, şi atunci, imediat, noi ne vom repezi asupra puştanului.

— Pe cinstea mea, ideea nu-i rea, aprobă cavalerul. Ai auzit, Pamphilio?

Pamphilio auzise foarte bine. Cu toate acestea, propunerea nu părea să-i surîdă decît pe jumătate, şi-l privea pe Knauss ca pentru a-i spune: „De ce nu te duci tu?"

— Hai, du-te, îi porunci Zeno. Te aşteaptă o sută de ţechini dacă eşti rănit.

Această dărnicie îl decise pe *bravo*, care înaintă din nou spre Bathilde, căci, pentru o asemenea sumă, la nevoie s-ar fi rănit el însuşi.

— Pentru Dumnezeu, doamnă... spuse Philippe, care, de cînd femeia trecuse în faţa sa, încercase de mai multe ori s-o dea la o parte. Îndepărtaţi-vă şi lăsaţi-mă să mă apăr împotriva acestor mizerabili. Steaua norocoasă care m-a ocrotit şi pînă acum nu mă va părăsi nici de astă dată, sînt sigur, şi mă va ajuta să scap teafăr şi nevătămat din ghearele lor.

Vorbind astfel, o împinse de o parte cu forţa pe Bathilde, lăsîndu-se astfel descoperit în faţa asasinilor.

Femeia vru să-şi reia locul în faţa lui, dar nu avu timpul necesar. Pamphilio se năpustise asupra ei şi, înlănţuind-o cu braţele, o şi trăgea afară din budoar.

Acţiunea fusese atît de rapidă, încît tînărul nu se putuse împotrivi.

Dintr-un salt, Zeno, Peyrolles şi Knauss — Knauss rămînînd ultimul din prudenţă, şi Dumnezeu ştie cît de îndreptăţit era să fie prudent — se repeziră spre Philippe care, de altminteri, îi scuti de jumătate din drum.

Cei trei nemernici sperasera să-l atace pe locotenent pe neaşteptate, mai înainte ca el să se poată apăra, căci, deşi erau mai numeroşi, nu voiau să rişte o luptă cinstită. Peyrolles şi — mai ales — Knauss ştiau bine cît de mult se puteau întoarce împotriva lor sorţii izbînzii, cu un asemenea adversar.

Dar speranţa le fu dezamăgită, deoarece Philippe nu se lăsa niciodată luat prin surprindere şi săbiile lor o izbiră pe a lui, în spatele căreia era apărat la fel de bine ca de un scut.

Fură nevoiţi să accepte lupta şi să acţioneze cu ordine şi metodă.

În ciuda vîrstei sale, Peyrolles mînuia încă foarte bine spada. Odinioară fusese deosebit de îndemîntic la scrimă şi se vedea lesne că nu-şi pierduse nimic din dibăcie.

Cu toate acestea, deoarece avea „stilul francez", tînărul reuşea să-i ţină piept fără prea mare greutate.

Din nefericire, nu acelaşi era cazul lui Zeno, care se duela după moda din ţara sa.

Se ştie, poate, că garda italiană diferă în esenţă de cea franceză. Nu este decît o serie de sărituri, salturi, feriri într-o parte, fandări continue, care îi derutează complet pe cei care nu sînt obişnuiţi cu ea.

Iar Philippe, necunoscînd-o, se simţea oarecum dezorientat.

Cu o suplete şi o agilitate de felină, veneţianul sărea cînd într-o parte, cînd în cealaltă, aruncîndu-se spre spate, ghemuindu-se brusc pentru a se ridica imediat ca un resort, scăpînd astfel fără încetare de vîrful spadei locotenentului, care, după ce ajungea la un deget de pieptul lui, nu mai întîlnea, dintr-o dată, decît vidul.

Cît despre Knauss, precedentele sale nereuşite îl făceau să stea într-o rezervă prudentă şi, fără nici cea mai mică ruşine, îşi lăsa cei doi tovarăşi să suporte cea mai mare parte din izbiturile cumplite ale spadei tînărului, aşteptînd

momentul în care ar putea, fără a se expune prea mult, să-i dea acestuia una dintre acele lovituri laşe cu care era obişnuit.

Zeno se mira că întîmpină atîta rezistenţă din partea lui Philippe. Este drept că nu-i cunoştea decît reputaţia şi nu-l văzuse niciodată la treabă.

Şi, cu toate acestea, locotenentul nu se afla în adevărata lui formă, fiind de-abia restabilit după o boală îndelungată, care-l ţintuise la pat mai bine de trei săptămîni.

Dar furia pe care i-o stîrnise acel atac laş îi înfierbînta într-atîta sîngele, încît nu simţea nici slăbiciune, nici oboseală.

— *Per Dio!* înjură italianul, oare nu-i putem veni de hac acestui *giovine?* Mi se pare că treaba se lungeşte prea mult. Pamphilio!... Giacomo! îi chemă. Ce faceţi voi doi? Ia veniţi să ne-ajutaţi...

Dar *bravii* nu răspunseră. Erau încă ocupaţi să le ţină pe Clairette şi pe Bathilde, care continuau să se zbată cu disperare între braţele lor puternice.

Philippe, care, după atitudinea lui Knauss, înţelesese că acesta punea la cale o ticăloşie, se retrăsese puţin cîte puţin, ajungînd cu spinarea lîngă peretele din fund al budoarului, astfel încît teutonul să nu poată încerca să-i treacă în spate.

— Pe cuvîntul meu de Zeno! adăugă cavalerul, văzînd că cei pe care-i chemase nu vin. O să-i snopesc pe aceşti nemernici plătiţi pentru faptul că ne slujesc atît de prost. Nu sînt în stare să domolească două femei?

— Zeno!... aşa aţi spus? exclamă Philippe... Sînteţi oare cavalerul Zeno... ambasadorul Veneţiei?

Italianul îşi muşcă buzele. Numele îi scăpase din nebăgare de seamă. Era de acord să devină un asasin, dar nu voia ca asta să se ştie.

Se gîndi totuşi că scăparea lui era lipsită de importanţă în situaţia actuală, deoarece cel care aflase nu mai avea de trăit — după cum presupunea — decît cîteva clipe. Aşa încît replică:

— Da, dacă vă interesează.

— Ah! ticălosule, îi strigă tînărul. Te întîlnesc, în sfîrşit... Tu, josnic seducător al Marinei!... Dumnezeu mi te-a adus în faţă... Vei muri!

Şi gîndul de a o răzbuna pe Marine dominîndu-le pe toate celalalte, chiar şi instinctul de apărare, se înverşună împotriva cavalerului cu o furie sporită, nemaigîndindu-se la Peyrolles şi Knauss.

Profitînd de această uitare de moment, care i-l punea în temă pe locotenent, lipsit de apărare, Peyrolles fandă adînc, cu gînd să-l străpungă dintr-o parte într-alta. Chipul îi era deja iluminat de un zîmbet sinistru, cînd, în clipa în care vîrful spadei sale era gata să sfîşie coastele tînărului, Bathilde, care izbutise să alunece din braţele lui Pamphilio, alergă în budoar, pe care-l străbătu cît ai clipi din ochi, împinse cu o mînă spada lui Peyrolles, abătînd-o de la ţinta sa şi, apăsînd cu cealaltă un resort ascuns sub draperie, făcu să se deschidă o uşă secretă care dădu la iveală o nişă mare în care-l împinse pe Philippe, mai înainte ca acesta să-şi dea seama ce i se întîmplă. Apoi închise la loc uşa, cu iuţeala fulgerului.

Toate acestea se petrecuseră în mai puţin de o secundă, şi cei trei bandiţi, muţi de uimire, rămăseseră fiecare în poziţia în care se aflaseră, întrebîndu-se dacă nu visau.

Chipul domnişoarei de Wendel strălucea de bucurie.

Philippe era salvat.

Dar uimirea lui Peyrolles luă în curînd sfîrşit.

— Ah! făptură blestemată! urlă în prada unei furii cumplite şi ameninţînd-o pe femeie cu spada. L-ai făcut scăpat şi ne-ai adus pierzania!

— Da, l-am ajutat să scape!... recunoscu Bathilde, înfruntîndu-l de astă dată cu îndrăzneală pe cel în faţa căruia se plecase vreme atît de îndelungată. Dincolo de uşa aceasta se află o scară, care coboară pînă în grădină... Mai înainte de a-l putea ajunge din urmă, va avea cu prisosinţă timp să iasă pe la fîntînă şi să se pună la adăpost de atacul vostru. Binecuvîntez Cerul care mi-a inspirat această viclenie... şi nu-mi este deloc teamă de voi... Făceţi-mi orice voiţi.

Curajul o înfrumuseţa şi ea nu încerca nimic pentru a se sustrage ameninţării spadei pe care bătrînul o îndrepta spre ea.

S-ar fi spus, chiar, că-i oferea oţelului pieptul său.

Dar Peyrolles, lăsînd pe mai tîrziu pedeapsa pe care intenţiona să i-o dea pentru trădarea ei, nu se gîndi decît la un singur lucru: să-l împiedice pe Philippe să scape din palat — a-l rata ar fi însemnat pieirea lui inevitabilă şi prăbuşirea tuturor speranţelor pe care le nutrise.

— Să alergăm repede după el, porunci. Nu trebuie să-l lăsăm să iasă viu de aici.

— Da, să alergăm, repetă Zeno. Pamphilio!... Giacomo!... haideţi, urmaţi-mă!

Trebuia ca Bathilde să nu-l fi cunoscut pe Philippe decît de puţină vreme, pentru a presupune că era în stare să accepte deznodămîntul provocat de ea, adică s-o ia la fugă în faţa agresorilor săi. Şi credem că este de prisos să afirmăm că această idee era foarte departe de a-i trece prin cap tînărului.

De îndată ce-şi revenise din uimirea cauzată de acţiunea domnişoarei de Wendel, fu cuprins, dimpotrivă, de o furie cumplită împotriva ei.

Aşadar, din vina ei, tocmai atunci cînd întîmplarea îl punea faţă-n faţă, nu numai cu acel necruţător duşman care, de doi ani, încerca să-i ia viaţa, dar şi cu laşul seducător al sărmanei Marine, care pînă atunci fusese invizibil pentru el şi pe care avea să-l facă, în sfîrşit, să-şi ispăşească crima, se vedea dintr-o dată despărţit şi de unul şi de celălalt, poate fără speranţa de a-i mai întîlni vreodată... sau, cel puţin, cu un prilej asemănător!

Ah! asta însemna chiar să pună vîrf tuturor ticăloşiilor pe care le săvîrşise împotriva lui!

Însă, mai pe urmă se gîndi: dacă ea acţionase în felul acesta, o făcuse în mod evident cu intenţia de a-i împiedica pe banditi să-l asasineze. Apoi, modul în care încercase să-l apere acoperindu-l cu trupul său şi înfruntînd pumnalul lui Pamphilio îi întărea această părere.

În cazul acesta, înseamnă că nu era de partea lor? Nu le era complice?

Deoarece nu putuse auzi cuvintele schimbate între ea şi Peyrolles, imediat ce fusese expulzat din budoar, cuvinte care ar fi explicat, în parte, rolul dublu pe care-l jucase, nu putea face decît presupuneri şi nu mai ştia ce să creadă.

Dar nu pierdu multă vreme încercînd să lămurească acest nou mister. Pentru moment, nu se gîndi decît să-i găsească pe Peyrolles şi pe Zeno.

Mai întîi, însă, trebuia să ştie unde se afla.

Întunericul adînc ce-l înconjura nu-i îngăduia să-şi dea seama. Tot ceea ce putea pricepe era că se găsea într-un spaţiu de patru-cinci picioare pătrate, cu pereţii în întregime goi şi cu o pardoseală cu dale de piatră, lucru de care se putea convinge lesne datorită sunetului sec şi tare pe care-l produceau paşii săi.

Îi făcuse repede înconjurul, căutînd o ieşire şi negăsind nici una.

Ciocănise şi pereţii, care îi păruseră a avea o grosime puţin obişnuită, chiar şi în dreptul uşii secrete, ce trebuie să fi fost un panou de zid, făcut să devină mobil.

Scara despre care vorbise domnişoara de Wendel exista totuşi, dar accesul la ea era blocat de o lespede mare care, fiind montată pe un pivot, bascula cu uşurinţă de îndată ce se trăgea de un inel fixat la un capăt al ei.

Pe acolo fugea tînăra femeie, atunci cînd dorea să părăsească palatul fără ştirea nimănui.

Trecerea aceea, săpată pe vremea Frondei şi astupată mai tîrziu, fusese refăcută la porunca Bathildei, cu puţin timp înainte de întoarcerea la Paris a contesei, astfel încît aceasta să nu fie la curent cu demersurile pe care le-ar avea ea de întreprins în exterior.

Cînd îl împinsese pe Philippe în spatele uşii, uitase, în zăpăceala ei, să-i spună cum trebuia să procedeze pentru a da la iveală scara şi, desigur, tînărului îi era imposibil să ghicească.

De altminteri, este de la sine înţeles că, dacă ar fi avut ştiinţă despre pasajul acela, tot nu s-ar fi slujit de el decît pentru a încerca să se reîntoarcă în budoar, unde

presupunea că rămăseseră bătrînul şi cavalerul, şi nu spre a fugi, aşa cum ar fi dorit ea.

Dar, necunoscînd dispozitivul, se afla întemniţat acolo la fel de sigur ca şi cum ar fi fost în străfundurile uneia dintre celulele Bastiliei, denumite *in-pace,* în care, aşa cum aflăm din istorie, nefericiţii pe care o soartă funestă îi aruncase în ele erau socotiţi ca fiind pentru totdeauna şterşi dintre cei vii.

— Fir-ar să fie! înjură la un moment dat, învîrtindu-se cu paşi mari prin spaţiul acela strîmt, iată-mă acum ca un şobolan prins în cursă! Ah! dac-aş putea dărîma zidurile acestea!

Şi, cu toată puterea, începu să izbească în pereţi cu mînerul spadei.

Deodată îl inundă un val de lumină.

Bathilde, care-i auzise loviturile, se mirase că se afla încă acolo şi acţionase din nou resortul uşii secrete.

— Cum? exclamă îngrozită, n-ai plecat încă?

Apoi, amintindu-şi abia acum de uitarea ei:

— Dumnezeule! aşa este... nu te-am prevenit în legătură cu lespedea... Dar fugi... fugi... trebuie să mai fie încă timp... Repede... repede... să-ţi arăt...

— Să fug! protestă cu putere Philippe, care cercetase cu privirea încăperea şi, spre mirarea lui deznădăjduită, constatase absenţa duşmanilor săi. Să fug!... Este un cuvînt pe care nu-l cunosc, doamnă... Unde sînt banditii de care m-aţi îndepărtat într-un moment atît de nepotrivit? Spuneţi... unde sînt, ca să le dau pedeapsa pe care-o merită... Spuneţi... vorbiţi odată!

— Au coborît... te cred în grădină... Aici este o scară care coboară acolo... Le-am spus că ai folosit-o... Chiar aşa şi credeam... Fugi!... Fugi, îţi spun... altminteri va fi prea tîrziu.

— Ei sînt în grădină?... strigă Philippe. Ah! alerg într-acolo... şi să dea Domnul să nu-mi scape.

— Nu!... nu!... îl imploră Bathilde, agăţîndu-se de hainele lui. Nu... nu... Philippe, nu te du... te vor ucide... te vor ucide cu siguranţă... Philippe!... Philippe!... ascultă-mă...

Dar nici nu terminase de vorbit, cînd acesta, reuşind să se desprindă din mîinile ei, străbătuse deja în goană apartamentul, în urmărirea lui Zeno şi a lui Peyrolles, cu dorinţa arzătoare de a se afla din nou în prezenţa lor.

Văzîndu-l că dispare, Bathilde căzu în nesimţire alături de Clairette, ea însăşi pe jumătate leşinată în urma spaimei prin care trecuse în braţele lui Giacomo.

Cu un sfert de oră înaintea celor ce tocmai se petrecuseră, un grup mic, alcătuit din patru persoane, sosea lîngă fîntîna împărţită în două de zidul palatului şi, fără a face nici un zgomot, pătrundea în parc cu ajutorul podeţului care-i acoperea gura.

Nou-veniţii erau domnul Hélouin, alias baronul de Posen, Cocardasse, Passepoil şi, în sfîrşit, fiul celui din urmă, Boniface, sosit între timp cu trupele la Paris.

Imediat ce intrară în grădină, merseră să se ascundă în spatele unui pîlc de arbuşti situat chiar în faţa intrării ce permitea accesul în apartamentul domnişoarei de Wendel.

Din locul în care stăteau, le era uşor să supravegheze în acelaşi timp şi acea intrare, şi pe cea a fîntînii.

— Sîntem în avans, spuse domnul Hélouin care, firesţe, nu ştia nimic despre faptul că Bathilde schimbase ora întîlnirii şi nu putea bănui ce se întîmpla la ea, chiar în clipa în care el vorbea. Din cele ce am surprins în căsuţa din Montmartre, am înţeles că Philippe nu trebuie să vină decît la miezul nopţii şi, deoarece nu este decît ora douăsprezece fără un sfert, avem de aşteptat puţin.

— Ia te uită! asta-i ciudat, zise Passepoil, aţintindu-şi privirea pe faţada palatului.

— Ce este ciudat? întrebă poliţistul.

— La ce etaj locuieşte domnişoara de Wendel? vru să afle profesorul de arme, în loc să răspundă.

— La al doilea.

— Şi eşti sigur că era vorba de miezul nopţii?

— Foarte sigur, decît dacă nu au fost modificate cele stabilite de cavaler.

— Asta s-ar putea, replică Passepoil, adăugînd: — Priviţi acolo sus, la fereastra din stînga noastră.

Domnul Hélouin îşi ridică ochii spre locul indicat.

Fereastra arătată, singura luminată pe toată acea latură a palatului, era prevăzută cu perdele groase prin care nu se putea desluşi nimic. Cu toată acestea, la mijloc, la îmbinarea lor verticală, se vedea o dîră luminoasă, care în fiece clipă era întretăiată de umbre, devenind imediat apoi parţial întunecată.

— După cum spui, fu de acord poliţistul, iată ceva anormal. La domnişoara de companie a contesei are loc o agitaţie pe care nu mi-o explic.

Cocardasse şi Boniface priveau la rîndul lor fereastra şi păreau la fel de miraţi de cele ce vedeau.

— Bizar!... rosti ostaşul. Oare ce se poate întîmpla la domnişorică, pentru a produce toată forfota asta, zău aşa?!

— Sst! făcu deodată Boniface, lăsaţi-mă să ascult...

Passepoil cel tînăr avea auzul extraordinar de ascuţit şi ar fi putut revendica pe bună dreptate porecla de „Ureche-Fină".

Desigur că tovarăşii săi nu erau surzi, dar ei auzeau aşa ca toată lumea, nici mai mult, nici mai puţin, pe cînd timpanul lui prindea zgomote foarte uşoare, chiar şi de la mare distanţă.

— Ce se-ntîmplă? îl întrebă tatăl, după o clipă.

Tînărul făcu semn cu mîna să se mai păstreze tăcerea, apoi exclamă brusc:

— Dar acolo sus se dă o luptă!...

— O luptă! repetară în cor domnul Hélouin şi cei doi profesori de scrimă, cu glasuri îngrijorate.

— Sigur!... deslusesc limpede clinchetul lamelor. Mă pricep îndeajuns la asta spre a nu mă înşela.

Toţi cei patru, care pînă atunci se rezemaseră de copaci, îşi îndreptară iute trupurile, pentru a se repezi înainte.

Înţelegeau că rendez-vous-ul lui Philippe cu Bathilde avea loc mai devreme decît fusese stabilit între ea şi complicii ei şi că fiul Aurorei, căzut în capcana ce-i fusese întinsă, îşi înfrunta duşmanii.

Boniface îi reţinu:

— Sst! făcu iar. Gata!... nu se mai bat.

— La naiba! înjură gàsconul. Glumeşti, puştiule?

— Ei, na! îţi baţi joc de noi? întrebă, în acelaşi timp, domnul Hélouin, care începea, la rîndul său, să aibă o îndoială.

— Nu, dar acum aud paşi grăbiţi în interiorul palatului... ca şi cum mai multe persoane ar coborî scara în fugă.

De data aceasta, nici Cocardasse, nici Passepoil şi nici domnul Hélouin nu mai avură nevoie de ajutorul lui Boniface: auzeau limpede zgomotul despre care vorbise.

Nedîndu-şi seama de ceea ce se întîmpla, rămaseră o clipă nehotărîţi.

În momentul acela, Peyrolles, Zeno, Knauss şi cei doi *bravi* ieşiră în grădină.

— La fîntînă!... la fîntînă!... porunci bătrînul. Şi în fundătură, dacă e necesar... S-a zis cu noi dacă reuşeşte să scape.

Prietenii noştri auziră acest ordin, din care traseră cu bucurie concluzia că Philippe era încă viu şi nevătămat. Dar nu înţeleseră ce voia Peyrolles să spună prin cuvintele: „La fîntînă!...“

În mod sigur, locotenentul nu ieşise pe acolo, deoarece ei supravegheaseră neîncetat acea ieşire.

De altminteri, de cînd intraseră ei, nimeni nu părăsise palatul. Şi, în sfîrşit, nu puteau admite că Philippe ar fi fugit, ştiind bine că mai curînd s-ar fi lăsat tăiat în bucăţi decît să se retragă, fie şi cu un pas, în faţa agresorilor săi.

Grupul condus de fostul *factotum* al lui Gonzague se îndrepta către puţul prin care se ajungea în fundătură.

— La atac împotriva ticăloşilor!... comandă la rîndul său domnul Hélouin. Ei sînt cei care nu trebuie să scape. Oriunde ar fi Philippe, ei îl caută... să le barăm drumul.

În acelaşi timp, dînd exemplu, porni primul pe urmele banditilor, imitat pe loc de Cocardasse şi de cei doi Passepoil.

Auzindu-le zgomotul paşilor, în spatele lor, cei cinci nemernici se întoarseră.

— Fir-ar a dracului de viaţă!... strigă furios Peyrolles, recunoscîndu-l pe ostaş şi pe tatăl lui Boniface. Asta-i o altă trădare a Bathildei... Îi postase acolo ca să ne pîndească... Dar nu mă veţi prinde, domnilor profesori...

Şi, pe dată, cu o agilitate aproape tinerească, porni în goană către fîntînă, ajunse curînd la ea, trecu peste podeţ şi dispăru în fundătură.

După cum ştim, domnişoara de Wendel nu contribuise cu nimic la această întîlnire. Dar era firesc ca, după festa pe care i-o jucase, el să creadă că avea un amestec.

Fără a încerca să priceapă înţelesul cuvintelor rostite de bătrîn la adresa Bathildei şi fără a pierde timp cu urmărirea lui, cei patru îi atacară pe banditii rămaşi pe loc.

Profitînd de uimirea pe care apariţia lor le-o provocase ticăloşilor şi spre a-i împiedica să-l imite pe Peyrolles, executară o mişcare de încercuire şi se aşezară astfel încît să le taie retragerea spre puţ.

Apoi, fiecare îşi alese cîte un adversar.

Cînd spunem „îşi alese", este un fel de a vorbi, căci în realitate hazardul a fost cel care a alcătuit perechile. Fiecare din ei se mulţumi cu cel pe care-l găsi în faţa sa.

Aşa s-a nimerit ca Zeno să lupte cu domnul Hélouin, Knauss cu Boniface, Giacomo cu Cocardasse, iar Pamphilio cu Passepoil.

Încă nu răsărise luna, dar cerul înstelat, aşa cum se întîmplă să fie la sfîrşitul toamnei — se apropia luna decembrie — aşternea asupra pămîntului o lumină blîndă şi transparentă.

Mulţumită acestei lumini putuse Peyrolles să-i recunoască pe cei doi profesori de arme.

Oţelurile se izbiră de îndată cu putere şi, din prima clipă, lupta fu crîncenă.

Poliţistul îl înghesuia tare pe Zeno, care ar fi fost foarte mirat dacă ar fi putut bănui că cel a cărui spadă se rotea cu atîta uşurinţă în jurul capului şi pieptului său, pe care cu mare greutate şi le ferea, era vecinul său din Montmartre, bătrînul savant cu mîini tremurătoare, cu mers încet şi greoi, pe care îşi închipuia că şi un suflu

l-ar putea răsturna. N-ar fi putut ghici, cu atît mai mult cu cît, de cîteva zile, respectivul vecin plecase, spunîndu-i că se duce la Londra, să ia parte la un congres ştiinţific, la care fusese invitat.

Într-adevăr, nemaiavînd ce face la locuinţa de la ,,căsuţa de distracţii", socotise inutil să-şi prelungească şederea şi-i oferise veneţianului acest pretext de a fi părăsit casa, rezervîndu-şi posibilitatea de a-şi relua, dacă ar fi nevoie, deghizarea care-l slujise atît de bine.

La rîndul lor, Cocardasse şi Passepoil nu-i menajau deloc pe *bravi.*

De altfel, cei doi şnapani erau mai îndemînatici cu pumnalul decît cu spada şi nu le trebui mult pînă să înţeleagă că adversarii lor sînt mai puternici.

Pe de altă parte, nu aveau obiceiul să se bată aşa, pe faţă. Meseria lor consta în a ucide pe întuneric, la adăpost de orice risc, şi nu să-şi înfrunte soarta într-un duel.

Măcar de-ar fi putut să-şi folosească pumnalele!... Dar în situaţia dată le era interzis, sau, cel puţin, foarte greu să le utilizeze.

Cu toate acestea, Giacomo, adversarul ostaşului, încercă să şi-l scoată pe-al său.

Avu ce regreta: tocmai cînd izbutise să-l apuce şi se pregătea să-l arunce către Cocardasse, acesta îi preîntîmpină gestul cu o rapidă lovitură cu vîrful spadei, care-i străbătu mîna dintr-o parte într-alta.

— *As pas pur!* (Nu te teme!) gîză! îi strigă gasconul. Ăsta-i un avertisment că trebuie să-ţi ascunzi la loc ţeapa!

Lombardul scoase un ţipăt de durere şi arma îi căzu lîngă profesorul de scrimă, care, cu vîrful cizmei, o azvîrli departe.

— Ah! pleavă ce eşti! continuă bătrînul gascon, aveai de gînd să mă-njunghii ca pe-un porc, nu-i aşa? Pe toţi sfinţii!.... O să fac să-ţi treacă pentru un timp pofta să mai încerci aşa ceva. Ia înghite-o şi pe-asta, zău aşa!

Şi vorbind astfel, izbi cu mişcări puternice şi rapide lama bravo-ului, dîndu-i-o la o parte şi fandînd cu vîrful sspadei o lovitură ce părea în stare să treacă şi printr-un zid.

Din păcate, n-a traversat decît aerul: Giacomo, avertizat prin vorbele lui de soarta care-l aştepta, executase un salt înapoi şi, întorcînd spatele, o luase la goană către tufişurile înverzite ce nu se aflau prea departe.

— Fir-ar să fie!... ocărî ostaşul, foarte dezamăgit. Pétronille tocmai era pe care să-şi facă o teacă drăguţă din burduhanul lui... dar, ticălosule, cu asta nu sîntem chit... aşteaptă puţin...

Şi, îndată, începu a alerga cît îl ţineau picioarele, în urmărirea fugarului.

Ca şi cum Pamphilio n-ar fi vrut să fie mai puţin laş decît camaradul său, de-abia dispăruse acesta printre arbuşti cînd, la rîndul său, scăpînd de spada lui Passepoil, al cărei vîrf îi crestase deja zdravăn pielea de două sau de trei ori, o şterse către zona stufoasă a grădinii.

Dar, ca un nou part, după ce se depărtase la vreo zece paşi, făcu o întoarcere în loc şi, scoţîndu-şi stiletul, îl aruncă cu putere spre normand, apoi îşi continuă goana.

Din fericire, Passepoil, care, ca şi Cocardasse, pornise în urmărirea adversarului său, se aplecase tocmai în acea clipă ca să ridice cuţitul lui Giacomo, peste care dăduse cu piciorul. Astfel încît arma trecu pe deasupra capului său, abia atingîndu-i uşor pălăria.

Era totuşi scris ca pumnalul să rănească pe cineva, căci Boniface, care se afla, spre ghinionul său, pe traiectoria lui, îl primi din plin în coaste.

Dar, lucru ciudat, în loc să i le găurească, aşa cum era de presupus, deoarece venise spre el cu precizia unei săgeţi aruncate de o mînă sigură, nu făcu altceva decît să-i înţepe uşor hainele, căzînd imediat la pămînt.

S-ar fi zis că se ciocnise de un bloc de granit.

— La dracu'!... strigă tînărul, care, ocupat fiind să-i dea de furcă lui Knauss, nu văzuse venind stiletul şi nu ştia cărei cauze să-i atribuie acea izbitură. O fi vrînd careva să-mi şterpelească agoniseala?

Ne reamintim că obişnuia să-şi poarte cu el averea, distribuind-o cam asupra întregii lui persoane. Şi trebuie să credem că acel obicei, de care deseori rîseseră Philippe

şi camarazii săi, nu era chiar atît de prost, de vreme ce, datorită lui, scăpase cu viaţă.

Într-adevăr, ceea ce oprise la un moment atît de potrivit oţelul ucigaş fuseseră o jumătate de duzină de monede, cusute în căptuşeala vestei sale.

Spre a-ncerca să-nţeleagă ce se întîmplase, Boniface îşi întoarse capul în direcţia din care fusese lovit... şi, bineînţeles, nu văzu nimic.

Dar mişcarea lui avu un rezultat neaşteptat.

Knauss, care de la primele pase pe care le schimbase cu el, îşi dăduse seama că e mai slab şi nu-şi mai dorise, de atunci, decît să scape printr-o fugă sănătoasă, la fel ca adversarul lui Cocardasse şi al lui Passepoil — laşii au întotdeauna idei asemănătoare — profită de clipa de neatenţie a tînărului, mai întîi spre a se feri de vîrful spadei sale, iar apoi pentru a o lua la sănătoasa.

Numai că, închipuindu-şi că este mai isteţ decît Pamphilio şi Giacomo, în loc să caute adăpost în desişul grădinii, care, fiind închisă între ziduri înalte, nu prezenta nici o ieşire, o porni în goană drept către fîntînă, prin uşa căreia socotea că va ajunge în fundătură, pierzîndu-se în noapte.

Era, fără îndoială, iute în mişcări, dar tînărul Passepoil era şi mai dotat şi mai familiarizat decît el cu astfel de exerciţii. În afară de asta, avea o pereche de picioare lungi şi subţiri care străbăteau terenul ca cele ale lăcustelor, aceşti cai de curse din lumea insectelor.

Aşa încît izbuti să-l ajungă din urmă pe teuton, înainte ca acesta să-şi fi dus la îndeplinire planul.

Totuşi, nu-l putu împiedica, deşi îl înhăţase deja, să sară pe roata de lemn care acoperea gura puţului şi de unde nu mai avea de făcut decît un pas pentru a scăpa.

Văzînd asta, Boniface avu o idee genială.

Apucînd cu o mînă glezna lui Knauss, pe care o strînse ca într-un cleşte, imobilizîndu-l, prinse cu cealaltă mînerul de fier ce slujea pentru a deplasa capacul, atunci cînd se dorea să se scoată apă; îl ridică brusc şi, trăgîndu-l spre el, descoperi golul fîntînii care se căscă negru, asemănător cu gura unui monstru gigantic.

Simţind că podeţul îi fuge de sub picioare, Knauss înţelese ce primejdie îl ameninţă şi încercă să scape, agăţîndu-se cu disperare de barele de fier ce susţineau scripetele.

Dar Boniface, care se aştepta ca el să facă această mişcare, îi smuci atît de puternic piciorul, trăgîndu-l în jos, încît îl obligă să dea drumul la mînă, făcîndu-l să cadă în vid, unde dispăru cu un strigăt ce nu mai avea nimic omenesc în el. Un strigăt ce răsună cu un ecou lugubru.

— Acum nu vei mai face nici un rău, banditule, îi strigă Boniface, aplecîndu-se peste marginea fîntînii. Îţi aplic legea talionului[1]. Cu doi ani în urmă, ai vrut să ne faci, pe Philippe şi pe mine, să murim în felul acesta... Ei, bine! a sosit şi rîndul tău...

Îi răspunse doar zgomotul unui trup ce se scufunda brusc. Knauss ajunsese la suprafaţa apei şi fusese înghiţit de ea pentru totdeauna.

Tînărul puse apoi la loc capacul, mîndru nevoie mare că făcuse dreptate, şi se întoarse la locul luptei, spre a vedea ce se întîmpla cu tovarăşii săi.

În timp ce-i căuta cu privirea pe tatăl său şi pe Cocardasse, neştiind nimic despre fuga celor doi *bravi* şi despre faptul că erau vînaţi de către cei dintîi, auzi vocea lui Passepoil departe, în tufişuri.

După cîte i se părea, autorul zilelor sale striga după ajutor. Se îndreptă repede spre locul în care bănuia că se găseşte.

— Tată!... unde eşti? strigă, spre a afla mai cu precizie direcţia.

— Pe aici... Boniface, răspunse Passepoil. Vino repede, am nevoie de tine, băiete.

— Alerg, tată.

Şi, foarte îngrijorat, tînărul înaintă pe cît de repede îi îngăduiau întunecimea şi numeroasele obstacole pe care le întîlnea în drum.

1 *Legea talionului* (de la cuvîntul latin *talio* = pedeapsă egală cu greşeala): lege care cere ca fapta să fie pedepsită cu o osîndă de acelaşi fel cu ea. (n.t.)

Acea parte a grădinii, cea mai apropiată de palat, era de fapt o înşiruire de alei ce străbăteau o adevărată pădure de arbuşti şi se întretăiau într-un fel de reţea tot atît de complicată ca labirintul din Creta.

Pe lumina zilei, trebuie să fi fost destul de uşor să vezi drumul în acea întortochetură proiectată de vreun Le Nôtre, iubitor de combinaţii horticole savante, dar în plină noapte, dacă nu-i cunoşteai toate cotiturile, era cu totul imposibil să te descurci. Şi, la fiecare pas, Boniface se pomenea oprit de cîte un tufiş care-i bloca trecerea şi-l silea să se întoarcă înapoi sau să-şi schimbe direcţia.

Reuşea totuşi să se apropie puţin cîte puţin de tatăl său, care-i părea a fi în mare suferinţă, dacă se lua după sumedenia de „Doamne Sfinte!" — vorbele lui preferate — pe care nu înceta să le strige pe un diapazon mereu în crescendo.

În cele din urmă, ajunse lîngă el, adică lîngă locul de unde-i ieşea glasul, căci de auzit îl auzea, dar nu-l vedea deloc.

— Ei, na-ţi-o! Dar unde eşti, tată? întrebă.

— Aici, copile, aici... scoate-mă de-aici, pe toţi dracii!... Niciodată n-am să reuşesc singur...

După cum vom vedea, ajutorul pe care-l solicita Passepoil era cît se poate de necesar.

Cînd pornise în urmărirea lui Pamphilio, fusese nevoit, bineînţeles, să intre în labirintul despre care vorbeam, deoarece acolo i se dusese vînatul să se adăpostească. Între cei doi bărbaţi urmaseră o serie de pase şi contrapase, tot felul de paşi de cadril prin aleile întortocheate, în care, deşi unul încerca să-l evite pe celălalt, se întîmpla uneori ca, fără vrere, fugarul să devină urmăritor, pomenindu-se deodată că aleargă pe urmele vînătorului său, care fugea cum făcuse el mai înainte.

Totuşi, în cîteva rînduri, într-una din întîlnirile lor întîmplătoare, Passepoil fusese cît pe-aci să pună mîna pe lombard, dar acestuia îi fusese de ajuns să ocolească o tufă de arbuşti, pentru a-i scăpa imediat.

Furios, în cele din urmă, că era atît de aproape de el fără a-l putea prinde, profesorul de scrimă își făgăduise ca atunci cînd se va prezenta primul prilej de acest fel, să se năputească direct asupra lui, fără a-i mai păsa de obstacolul care i-ar despărți.

Ocazia dorită nu se lăsă mult așteptată și, la un moment dat, se pomeni nas în nas cu omul său.

Ca și mai înainte, Pamphilio se retrase, dintr-o săritură, în spatele unui tufiș și porni pe altă alee.

Dar, de data aceasta, Passepoil, credincios promisiunii pe care și-o făcuse, se aruncă de-a curmezișul tufișului, spre a-i tăia drumul.

Din nefericire, nu observase că respectivul tufiș era un măceș care, în ciuda anotimpului, era încă încărcat cu o parte din frunzele sale și, în loc să treacă peste el ușor, așa cum își închipuise, fu oprit în mijlocul lui de ramurile care-i opuneau o rezistență de neînvins și care-l strîngeau ca o mie de brațe, străpungîndu-l adînc cu spinii lungi și tari cu care erau împodobite.

Așa că rămase imobilizat, fără să poată nici înainta, nici să iasă de-acolo, fiecare mișcare de-a sa neavînd, dimpotrivă, decît rezultatul că ramurile, care încercau să-și recapete poziția inițială, își măreau apăsarea pe membrele lui, sfîrșind prin a-l paraliza.

Și, cînd constatase că nu poate ieși singur din acea neobișnuită și dureroasă situație, îl chemase în ajutor pe Boniface.

Trebuie să mărturisim că pînă la sosirea fiului său fusese prada unor spaime cumplite, căci în felul acesta se vedea la cheremul lui Pamphilio, care ar fi putut să-l cresteze pe îndelete, fără ca lui să-i fie posibil să se apere cît de cît.

Însă, printr-o întîmplare fericită, *bravo*-ul, cuprins de frică, nu se gîndise decît să fugă repede și, ca urmare, nu-și dăduse seama de ce *carcere duro* [1] avea parte antagonistul său.

1 *Carcere duro* (lb. italiană) = temniță grea (n.t.)

Altminteri, este probabil că bătrînului profesor de scrimă i-ar fi sunat ultimul ceas: ticălosul n-ar fi avut nici un scrupul să-l tragă în frigare.

Cum lesne ne putem închipui, Boniface se grăbi să-l elibereze din închisoare, dar nu fără multă greutate şi nu fără a avea şi el de luptat cu ghearele măceşului, care-i lăsară zgîrieturi adînci pe mîini şi pe faţă.

Redevenit liber, Amable Passepoil porni din nou în căutarea lui Pamphilio, însoţit, de astă dată, de fiul său.

Dar în zadar parcurseră una după alta aleile, degeaba scotociră prin tufişuri; nu-l putură găsi pe lombard, care părea să fi dispărut ca o umbră.

Noaptea devenea tot mai puţin întunecată. Luna, absentă pînă atunci, binevoia, în sfîrşit, să apară, şi discul ei de argint se ridica încet la orizont, revărsîndu-şi lumina albă şi curată asupra pămîntului adormit.

Parcul începu să se lumineze şi totul se vedea limpede.

Cei doi bărbaţi îşi dădură seama de inutilitatea căutărilor lor printre arbuşti şi se hotărîră să se îndrepte în altă direcţie.

Acum mersul le era mai lesnicios şi puteau să se orienteze din nou.

Dincolo de acea parte a parcului — care constituia grădina propriu-zisă — se înălţau copaci mari şi frumoşi, grupaţi în pîlcuri sau risipiţi cîte unul, după cum îi orînduise natura.

Passepoil şi Boniface pătrunseră în acest soi de pădure care se întindea, fără întrerupere, pînă la zidul împrejmuitor.

Nu numai că-l căutau pe Pamphilio, dar voiau şi să ştie ce se întîmplase cu Cocardasse, care dispăruse cu totul, ca şi Giacomo, a cărui prezenţă nu era semnalată de nimic.

Se gîndeau, cu destulă dreptate, că prietenul lor şi *bravo*-ul se aflau probabil în zona aceasta, ca de altfel şi italianul lor.

De teamă să nu cadă în vreo capcană, înaintau cu cele mai mari precuaţii, înăbuşindu-şi zgomotul paşilor şi ascunzîndu-se pe după arbori.

Ajunseră astfel aproape pînă în fundul pădurii, fără să fi zărit sau auzit nimic neobişnuit.

Dar acolo, li se păru că aud, răsunînd destul de departe, glasul tunător al lui Cocardasse, precum şi zăngănitul strident al unor săbii izbite cu putere.

Boniface — înzestrat, după cum ştim, cu un auz foarte fin — ascultă cu atenţie şi, deodată, spuse:

— Tată, nu-i nici o îndoială că acolo este Cocardasse... recunoc perfect de bine, nu numai timbrul vocii lui, dar şi zgomotul aspru al spadei sale late. Cu siguranţă, şi-a găsit lombardul şi a reînceput să se lupte cu el.

— Atunci, înainte, băiete... să ne grăbim să vedem ce se-ntîmplă pe-acolo...

Aşa cum afirmase Boniface, ostaşul se duela din nou cu Giacomo. După o vînătoare plină de peripeţii, sfîrşise prin a-l ajunge din urmă şi-l înghesuise într-un pîlc de copaci, unde banditul fusese obligat să se întoarcă cu faţa către el, spre a se apăra.

Boniface şi Passepoil, ghidaţi de glasul gasconului, care nu putea să lupte în tăcere, ajunseseră repede în apropierea locului în care stătea lombardul şi, acum, îi zăreau foarte bine pe amîndoi.

Erau pe punctul de a continua să înainteze, cînd li se păru că trunchiul unui copac, aflat la o mică distanţă şi în spatele lui Cocardasse, se dedublează deodată şi că una din părţi se desprinde, strecurîndu-se uşurel către acesta.

Se opriră brusc în loc, cu ochii aţintiţi spre acea umbră mişcătoare.

Sub lumina lunii, pădurea părea zebrată cu fîşii late de lumină. Deodată, umbra trecu printr-una din zonele luminoase.

— Ăsta-i omul meu! exclamă Passepoil, cu voce înăbuşită, recunoscîndu-l pe Pamphilio.

— Ah! ticălosul!... adăugă Boniface, tot în şoaptă. Are de gînd să-l străpungă pe Cocardasse pe la spate... priveşte, tată... priveşte...

Pamphilio, cu spada în mînă, nu mai era decît la doi paşi de ostaş, gata să i-o înfigă în spinare.

— Vai!... gemu Passepoil. Sărmanul nostru prieten este pierdut.

Fapt e că lui Amable şi fiului său nu le era deloc posibil să-l salveze pe gascon. Nu le-ar fi ajuns timpul nici ca să-l prevină printr-o chemare, nici pentru a-l ataca pe *bravo.*

— Ah!... un mijloc... ar exista... poate! spuse Boniface, care, în acea seară, avea noroc de idei bune.

Şi, iute ca fulgerul, apucă pumnalul lui Giacomo, pe care-l văzu sclipind în centura tatălui său — ne amintim că acesta îl luase de pe jos, atunci cînd pornise în urmărirea lui Pamphilio — apoi, după ce-l ochi pe lombard o jumătate de secundă, îl aruncă spre el cu toată puterea braţului.

Boniface nu era nici pe departe un *giocatore del coltello* de profesie, dar cîndva, în tovărăşia unui italian căruia îi dădea lecţii de scrimă, se exersase de mai multe ori în aruncarea cuţitului într-un punct anume şi, cu timpul, căpătase la acest joc o extraordinară siguranţă a mîinii.

Îşi reamintise de vechiul său talent şi spera să fie încă destul de îndemînatic pentru a-şi atinge ţinta, deşi se afla la o depărtare de doisprezece stînjeni.

Speranţa nu-i fu deşartă: stiletul, despicînd aerul cu un şuierat de reptilă, găuri tîmpla complicelui lui Zeno, pătrunzînd pînă la jumătatea lamei, şi asta chiar în clipa în care spada banditului era gata să atingă trupul gasconului.

Lombardul căzu ca secerat, fără a scoase măcar un geamăt.

Fusese o lovitură splendidă, de care nu s-ar fi ruşinat nici un maestru.

Ca şi cum Cocardasse n-ar fi aşteptat decît asta pentru a scăpa de Giacomo, i-o înfipse aproape imediat pe Pétronille între sprîncene, făcîndu-l să se rostogolească în pîlcul de copaci.

— Hei! ticălosule, spuse în chip de discurs funebru, mult te-ai mai codit pînă să te duci la demnul tău stăpîn,

domnia sa Satana!... Fir-ar să fie... pe micuţă au trecut-o toate căldurile... şi pe mine la fel — adăugă, ştergîndu-şi mai întîi de cizmă vîrful înroşit al spadei şi apoi, cu mîneca, fruntea brobonită de sudoare.

Zărindu-i pe cei doi Passepoil care alergau spre el, li se adresă:

— Ia te uită!... aţi venit şi voi! Ei, bine!... şi ai voştri?...

— Uite chiar aici unul, răspunse Amable, arătîndu-i cadavrul lui Pamphilio.

Ostaşul, care nu bănuia deloc ce se întîmplase în spatele său, fu tare mirat văzînd la picioarele lui trupul lombardului.

— Şi-ăsta ce caută aici? întrebă.

Amable îi spuse toată povestea în cîteva cuvinte.

— Nu zău!... atunci am avut mare noroc!... Dă mîna-ncoace, puştiule, îţi rămîn dator, nu te teme!

Strînse mîna lui Boniface, mai-mai să i-o rupă, şi continuă:

— Dar cum stăm cu numărătoarea javrelor? Mi se pare că am terminat abia cu doi.

— Knauss este pe fund, replică Passepoil-fiul.

— Pe fund?

— Fundul fîntînii!... încheie tînărul.

— Ca să vezi!... Îi era deci sete... Cine l-a trimis acolo?

— Eu... Numai că am un regret.

— Un regret?

— Da. L-am făcut să bea apă, deşi ştiam că nu-i place decît berea, replică Boniface, căruia, din cînd în cînd, nu-i displăcea să facă pe fanfaronul cu bătrînul prieten al tatălui său.

— Doamne, Dumnezeule! sigur! asta precis că l-a nemulţumit, îi înapoie replica ostaşul... Aşadar, cu acela, socoteala a ajuns la trei.

— N-a mai rămas decît Zeno, spuse Passepoil. De ăsta se ocupa baronul de Posen. Trebuie să fi rămas amîndoi pe-aproape de palat.

— În cazul acesta, să ne mişcăm picioarele într-acolo, hotărî Cocardasse. S-ar putea ca baronul să aibă nevoie de noi.

Cei trei prieteni ieşiră din pădure şi se întoarseră repede spre locul în care începuse lupta.

Cînd intrară în partea neîmpădurită a parcului, îl zăriră pe baron, îngenuncheat lîngă trupul lungit la pămînt al veneţianului şi părînd că-l examinează cu atenţie.

— E-n ordine! exclamă gasconul. Aşadar, patru!...

Se apropiară.

— Slavă Domnului! bună treabă, domnule de Posen. Ai făcut şi dumneata la fel ca noi şi ţi-ai doborît omul. Totul merge cum nu se poate mai bine, caramba!

Domnul Hélouin rămase încă puţin în poziţia în care se afla, apoi se ridică, spunînd.

— Da, am reuşit în cele din urmă să-l rănesc, dar nu mi-a fost uşor. Garda asta italiană îmi era cu totul necunoscută, nici una din loviturile mele nu-şi nimerea ţinta. Nu ştiu nici măcar unde a primit-o pe cea care l-a trimis la pămînt, şi tocmai ásta încercam să-mi dau seama atunci cînd aţi venit.

— Atîta pagubă! exclamă Cocardasse. Dacă a primit-o într-un loc sau în altul, n-are prea mare importanţă, bătrîne. Principalul e să fie ucis.

— Evident, aprobă baronul.

— Partea proastă e că ne-a scăpat Peyrolles, continuă gasconul.

— O! da, asta-i o mare nenorocire, întări Passepoil cu o voce plîngăreaţă. După douăzeci şi doi de ani de absenţă, mi-ar fi făcut mare plăcere să reînnoiesc cunoştinţa cu el... şi să-l ţin, măcar un minuţel, în vîrful spadei mele.

— Nu te teme! iubiţelule, îl vom regăsi, îţi promit. Nu-i aşa, baroane?

— Nici să nu vă-ndoiţi, prieteni. Criminalul se întoarce întotdeauna să dea tîrcoale în jurul victimei sale. Nu va trece mult timp şi-l vom regăsi, aşadar, fie în preajma lui Philippe, fie lîngă contesă... Acum, continuă domnul Hélouin, dacă vreţi să mă ascultaţi, hai să nu

mai rămînem aici, dat fiind că prezenţa noastră a devenit inutilă.

— Şi Philippe? întrebară Cocardasse şi cei doi Passepoil.

— Philippe a părăsit cu siguranţă palatul. Cum? Asta nu ştiu şi nu pot explica. Dar este limpede că nu se mai află acolo sus, de vreme ce aceia care-l urmăreau în grădină presupuneau că el coborîse.

— Caramba! asta mă sîcîie, baroane. Să fi fugit *el*, puştiul, din faţa ticăloşilor ălora afurisiţi?... Nu pot să cred una ca asta, pe toţi sfinţii! Nu, niciodată n-am să cred aşa ceva!... adăugă gasconul, izbind tare pămîntul cu călcîiul cizmei sale grele.

— Nici eu... nici eu!... strigară, împreună, Amable şi Boniface, cu o energie la fel de mare.

— Ei! la dracu'!... nici eu!... întări domnul Hélouin, pe care ipoteza asta îl frămînta. Şi tocmai asta-i partea inexplicabilă a lucrurilor. Cu toate acestea, vă repet, nu se poate să nu fi plecat de aici. Altminteri, unde să fie?

— Adevărat... unde să fie? se întrebară cei trei bărbaţi.

Se gîndiră o clipă şi, negăsind nici o explicaţie plauzibilă pentru strania dispariţie a locotenentului, se hotărîră, deşi cu părere de rău, să părăsească palatul şi să se reîntoarcă la casele lor.

16 Vedenia

Spusesem că, după ce se desprinsese din braţele Bathildei, tînărul străbătuse în goană apartamentele, nerăbdător să-i regăsească pe banditi.

Dar, deoarece intrase la domnişoara de Wendel printr-un şir de încăperi cufundate în întuneric, neputînd, prin urmare, să observe pe unde trecea, acum, în loc să apuce

tot pe drumul pe care-l adusese Clairette, ieşi, fără a-şi da seama, din partea de palat afectată locuinţei tinerei femei şi pătrunse în nişte săli, holuri şi coridoare nesfîrşite, prin care se pierdu cu totul.

Contesa Aurore locuia în partea din faţă, neocupînd decît încăperile ce-i erau strict necesare, adică cel mult cinci-şase camere.

Cei cîţiva servitori de ambele sexe care o slujeau locuiau şi ei tot în acea parte a clădirii, foarte aproape de ea. Erau nişte oameni bătrîni, care o însoţiseră în Lorraine, atunci cînd se retrăsese lîngă mama ei, ducesa văduvă de Nevers, şi pe care-i considera mai mult ca pe nişte prieteni, decît ca pe nişte salariaţi.

Dintre toţi, singura ce locuia la o distanţă mai mare de ea era Bathilde.

Atunci cînd Aurore se reîntorsese la Paris, domnişoara de companie se prefăcuse c-ar vrea să revină în fosta ei locuinţă, care era alăturată cu cea a stăpînei sale. Dar aceasta, nedorind să aibă în intimitatea sa o persoană asupra căreia atîrna cumplita bănuială de care o acuzase baronul de Posen, o poftise pe tînăra femeie să rămînă acolo unde era, pretextînd că, datorită vîrstei sale, aceasta avea nevoie de puţin mai multă libertate decît înainte şi că, de altfel, asta n-ar împiedica-o să-i solicite prezenţa, de îndată ce ar dori-o.

Bathilde, care nu făcuse acea propunere decît pentru că aşa se cădea, se ferise să insiste, avînd, dimpotrivă, interes să fie izolată aşa cum era.

Ca urmare, partea de mijloc a palatului era complet nelocuită, şi în acel soi de pustiu se rătăcise Philippe.

La început impetuos, cu avîntul pe care i-l dăduse mînia, străbătuse o parte din acea întindere. Dar, încetul cu încetul, întunericul, tăcerea care domneau acolo îi potoliseră clocotul sîngelui, îi calmaseră nervii supraexcitaţi şi, fără a-şi da seama, îşi încetinise mersul, îşi micşorase zgomotul paşilor, sfîrşind prin a nu mai înainta decît foarte încet şi în vîrful picioarelor.

Unde se afla?

În ce locuinţă pătrunsese?

Nu-i nevoie să spunem că habar nu avea.

Sălile imense pe care le străbătea, coridoarele lungi, culoarele nesfîrşite în lungul cărora mergea îi spuneau clar că trebuia să fie o locuinţă seniorială. Dar cine să fi fost stăpînul?

De la etajul al doilea, unde nu putea găsi nici o ieşire, coborîse la primul printr-o scăriţă de comunicaţie care nu deservea, după cum se încredinţase, decît acea parte a palatului.

Acum, ochii i se obişnuiseră cu întunericul, iar razele lunii, care într-unele încăperi se revărsau în valuri, îi îngăduiau chiar să deslueascã obiectele pe care le întîlnea.

Deodată, i se păru că este prada unei halucinaţii stranii.

După înfăţişarea mobilelor, a draperiilor pe care acum izbutea să le vadă, crezu că recunoaşte lucruri deja văzute de el.

Unde? Cînd? n-ar fi putut spune.

Era ceva vag, plutind în mintea lui ca imaginile unui vis.

Se oprea în faţa unei perdele, a unei mobile al cărei contur şi formă trezeau în el amintiri îndepărtate, teribil de îndepărtate...

Ca împins de o mînă nevăzută, continua să înainteze. Nu se mai gîndea că ar putea fi descoperit, prins ca un răufăcător care ar fi intrat pe furiş într-o casă străină. Căci modul în care intrase ar fi putut foarte bine să-l facă să fie considerat ca atare, deşi o persoană care locuia acolo fusese cea care-i favorizase intrarea.

Nu, nu se gîndea deloc la toate acestea. Gîndurile care-l năpădeau erau de o cu totul altă natură.

I se părea că reintra într-o lume pe care o locuise odinioară şi de care îl despărţea o durată mare de timp.

Paşii îl duseră într-o încăpere dinspre faţada principală, cea care dădea spre strada Francs-Bourgeois.

Era, sau trebuie să fi fost un dormitor.

O lampă de veghe, ce atîrna din plafon, acoperită cu un glob din alabastru, destul de asemănătoare cu cea văzută la domnişoara de Wendel, răspîndea o lumină atenuată, aproape misterioasă.

În adîncul unui alcov se afla un pat de copil, acoperit cu o cuvertură brodată cu fir de aur.

La început, ochii îi fură atraşi de acea privelişte, apoi se fixară asupra ei...

— Dumnezeule! şopti, oare înnebunesc?... Aproape că-mi vine să cred că pătuţul acesta este al meu! Stofa aceasta bogată cu care este împodobit... felul în care este construit... ornamentele lui... totul îmi pare foarte cunoscut!...

Dînd ascultare unei forţe oculte, se întoarse.

În faţa pătuţului se afla portretul în picioare al unui bărbat în jur de treizeci şi cinci de ani, cu trăsături extraordinar de frumoase şi a cărui înfăţişare mîndră şi energică era îmblînzită de o expresie de mare bunătate.

Instinctiv, tînărul îşi scoase pălăria.

„Unde l-am mai văzut oare pe bărbatul acesta?" se întrebă.

Atunci ochii necunoscutului părură să se însufleţească deodată, lăsînd să cadă asupra lui o privire plină de blîndeţe părintească, de care se simţi pătruns... în timp ce era cuprins de o adîncă emoţie...

Rămase vreme îndelungată în faţa portretului, pierdut într-o duioasă visare.

În cele din urmă, acelaşi instinct care-l condusese pînă acolo îl smulse din gîndurile sale şi-l făcu să meargă mai departe.

Dar, înainte de a pleca, ochii i se îndreptară către cămin, pe care se afla bustul de marmură al unui băieţel.

„Oare unde l-am văzut pe copilul acesta?" se întrebă din nou, încruntîndu-şi fruntea, în efortul de a-şi scotoci memoria.

Camera în care se afla fusese, pe cînd trăia, a tînărului conte Philippe de Lagardère. Mama deznădăjduită o transformase într-un fel de capelă a amintirii şi, ca în vremea fericirii trecute, în fiecare seară se aprindea acolo o lampă, pentru ca ea să poată veni să se roage şi să plîngă gîndindu-se la cei absenţi.

Această cameră comunica spre alta, a cărei uşă întredeschisă o vedea tînărul locotenent. Se îndreptă către ea şi o deschise larg.

La rîndul ei, noua cameră era luminată ca şi prima, dar cu mai multă strălucire.

Lîngă căminul în care mai pîlpîiau cîţiva tăciuni se afla o femeie ce dormita, culcată pe un şezlong.

Femeia era Aurore de Nevers, contesă de Lagardère.

În seara aceea veghease pînă tîrziu şi o trimisese la culcare pe camerista sa, spunîndu-i că-şi va face ea însăşi toaleta de noapte.

Înainte de a se duce să se odihnească, voise, după cum îi era obiceiul, să se roage îndelung pentru cei doi dragi dispăruţi, pentru cel pe care nu avea să-l mai revadă niciodată... şi pentru celălalt, a cărui întoarcere o aştepta cu atîta îngrijorare. Dar o învinsese oboseala şi, de la scăunelul ei de rugăciune, nu avusese putere să meargă decît pînă la şezlong, unde se lăsase să cadă, adormind imediat.

Philippe înaintă spre ea... apoi îngenunche.

Inima i se zbătea în piept, şi pe buze îi urca un cuvînt pe care de mulţi ani se dezvăţase să-l rostească.

O privea pe contesă, o contempla cu o reculegere plină de respect, cu o duioasă veneraţie.

Se părea că visul său continuă.

Mai văzuse cîndva şi acest chip!... Erau aceleaşi trăsături care îi apăruseră, primele, atunci cînd domnişoara de Wendel îi răscolise amintirile!... Cele de care-şi amintise cu mult înaintea celor ale guvernantei!...

O! cu ce intensă bucurie, cu ce încîntare în suflet le cuprindea cu privirile sale devenite umede sub lacrimile blînde ce-i tulburau ochii!

La un moment dat, buzele Aurorei se mişcară în somn. Îi scăpară cîteva şoapte şi, în acel murmur abia auzit, tînărul crezu că desluşeşte numele de Philippe.

Philippe! numele lui!

Visul contesei ajunsese, desigur, la o fază dureroasă, căci chipul ei, la început calm, acum se întuneca, iar trupul îi era scuturat de mişcări sacadate, nervoase.

— Laşii!... rosti deodată, acum foarte limpede. L-au asasinat!... dar tu îţi vei răzbuna tatăl!... nu-i aşa?

— Îl voi răzbuna, mamă! răspunse Philippe, ca şi cum ar fi fost şi el adîncit într-un vis. Îl voi răzbuna!... Jur!...

Dar aceste cuvinte, pe care le pronunţase cu glas tare, întrerupînd vraja ce-l cuprinsese, îl făcură să revină brusc la realitate.

Văzîndu-se în mijlocul nopţii, într-un loc necunoscut, lîngă o femeie adormită, care îi era cu totul străină şi al cărei somn putea să înceteze dintr-o clipă într-alta, fu cuprins de nelinişte, ba chiar de o adevărată teamă.

Dacă femeia aceasta s-ar trezi, şi i-ar cere socoteală pentru prezenţa lui, cum i-ar putea-o explica, de vreme ce nu-şi putea da nici lui însuşi vreo explicaţie?

Aşa că nu se mai gîndi decît să se îndepărteze cît mai repede cu putinţă şi, mai ales, fără a fi zărit.

Părăsind, aşadar, camera contesei, nu mai înainte de a-i arunca o ultimă privire încărcată de duioşie, trecu din nou în cea în care se afla portretul bărbatului, pe care-l privi, de asemenea, cu emoţie, apoi îşi continuă drumul prin încăperile pustii, fugind ca şi cum ar fi comis o crimă.

Din fericire, luna se ridicase mult pe cer, şi sălile imense erau inundate de lumină, îngăduindu-i să-şi găsească cu uşurinţă drumul pînă la scara spre grădină, în care ajunse curînd.

O clipă mai tîrziu ieşea din palat, încă sub impresia visului pe care-l avusese şi uitînd cu totul de capcana în care fusese atras, ca şi de cei care o puseseră la cale.

Trecuse mult timp de cînd plecaseră domnul Hélouin, Cocardasse şi cei doi Passepoil.

Dacă tînărul ar fi fost mai puţin îngîndurat, ar fi putut observa, în clipa în care trecea peste fîntînă, un individ care, zărindu-l, se ascunse iute în unghiul pe care zidul fundăturii îl forma cu cel al palatului.

Dar avea prea multe preocupări în minte pentru a observa orice ar fi fost şi-şi continuă drumul fără a bănui prezenţa personajului.

— *Per Bacco!* înjură acesta, de îndată ce-l văzu cotind în stradFrancs-Bourgeois!... Cel care a trecut pe-acolo este *il giovine!...* De unde-a mai ieşit?... Ca să vezi! Iată ceva ciudat şi care merită să fie lămurit. Îi vom vorbi despre asta seniorului Giam-Battista... *Diavolo!* am avut o idee bună să mă prefac mort!...

Şi, după ce mai rămase ascuns vreme de un sfert de oră, pentru a-i lăsa un avans serios locotenentului, porni şi el la drum.

În interiorul palatului, curînd după plecarea tînărului, Aurore se trezi tresărind şi se ridică în picioare, cu ochii aţintiţi spre locul în care îngenunchease acesta:

— Doamne! exclamă. Adineauri l-am văzut pe Philippe... l-am văzut... aici... aici... lîngă mine... mi-a vorbit... i-am auzit glasul care-mi răspundea.

Şi chemă:

— Philippe!... fiule!... unde eşti? Vino... vino... la pieptul mamei tale!

Întinse braţele înainte, aşteptîndu-şi copilul să alerge spre a se lăsa cuprins de ele.

Dar vai! cel pe care-l chema era deja departe, şi ruga sa nu putea ajunge pînă la el.

PARTEA A DOUA

TÎNĂRUL DUCE

PARTEA A DOUA

TÎNĂRUL DUCE

1 Curtea Franței

Plictisit de luptele care nu-i plăcuseră niciodată, Ludovic al XV-lea se retrăsese la Versailles și încerca să redea Curții Franței strălucirea și gloria pe care o avusese pe vremea Marelui Rege.

Împlinise pe atunci treizeci și cinci de ani și trecea drept un bărbat foarte frumos.

Dacă ar fi să credem descrierea pe care a făcut-o o doamnă care-i era foarte apropiată, doamna de T., de la care ne-au rămas „memorii anonime" cu privire la moravurile epocii, monarhul avea o siluetă sveltă și grațioasă și un mers nobil, cu mișcări dezinvolte.

Acea doamnă găsea — și aceasta chiar că este o observație a unei femei — că regele are o gambă admirabilă, dar pulpa cam scurtă.

Fruntea lui era înaltă și înconjurată de un păr brun, bogat, întotdeauna aranjat în mod artistic și care-i punea în valoare prospețimea tenului.

Pe lîngă aceasta, avea o gură cu buze fragede, dinți frumoși și sprîncene foarte bine desenate.

Înfăţişarea îi era completată de un nas acvilin, cu proporţii potrivite, care contribuia — doamna de T. este cea care vorbeşte — să-i alcătuiască un chip foarte atrăgător.

Se pare că moralul era pe potriva fizicului.

La prima privire, pe figura deschisă a regelui se puteau recunoaşte acea amabilitate, acea blîndeţe care constituiau fondul caracterului lui Ludovic al XV-lea.

Spre deosebire de mulţi semeni ai săi, era mereu foarte politicos, extrem de amabil cu toată lumea, fie că cel cu care avea de a face era de rang mai înalt, fie că aparţinea claselor mai de jos ale societăţii.

Ba chiar, în audienţele pe care le acorda, era deseori nevoit să combată opinii contrare propriei sale păreri, dar niciodată nu a fost auzită vreo vorbă aspră de pe buzele sale.

Dar vai! de ce a trebuit ca toate aceste frumoase calităţi, pe care istoricii epocii sînt de acord să i le recunoască, să-şi piardă valoarea datorită acelei înclinări spre desfrîu, care a sfîrşit prin a pune stăpînire pe el într-atîta, încît, pentru a o satisface, a ajuns, în cele din urmă, să comită cele mai josnice fapte?

Dovadă — ceea ce se petrecea în Parc-aux-Cerfs[1].

În epoca la care ne referim — în 1745 — din fericire, metresele lui încă îi mai erau de ajuns şi marchiza de Pompadour, care îi succeda, în afecţiunea lui, ducesei de Châteauroux, îl împiedica, prin noi şi noi seducţii, să se dedea cu prea multă pasiune gusturilor sale libertine.

Puterea marchizei părea să aibă o mult mai mare importanţă decît cea a precedentelor favorite. Ea intra în relaţii cu oamenii de stat, le punea întrebări miniştrilor, căuta societatea membrilor Consiliului — într-un cuvînt,

1 *Parc aux Cerfs* (lb. franceză) = Parcul-cu-Cerbi: vechi cartier din Versailles, în sudul oraşului, loc de întîlnire pentru vînătorile regale pînă la epoca în care Ludovic al XIV-lea a poruncit să fie construit acolo palatul Versailles. Potrivit cronicarilor epocii, doamna de Pompadour atrăgea în acel loc fete tinere, pentru a satisface poftele lui Ludovic al XV-lea. Vezi şi volumul I *(Parc-aux-Cerfs)* al romanului *Gemenii lui Nevers* de P. Féval-fiul. (n.t.)

încerca să pună mîna pe frîiele statului, atît de slăbite în mîinile debile ale regescului său amant. Putea să repete povestea doamnei de Prie[1], cu atît mai uşor cu cît cardinalul de Fleury nu mai era acolo pentru a contrabalansa slăbiciunea regelui. Aşa că momentul era cum nu se putea mai favorabil pentru ambiţia sa. De altminteri, avea tot ce trebuia pentru a reuşi: inteligenţă, talente şi un farmec natural care te cîştiga imediat.

Astfel că n-a durat mult pînă ce a devenit persoana care împărţea favoruri şi slujbe înalte.

Ludovic al XV-lea nu mai făcea nimic fără s-o consulte, şi cele mai serioase afaceri trebuiau să treacă prin mîinile sale.

Se cunoaşte care a fost rezultatul şi necazurile pe care acea politică feminină i le-a cauzat Franţei în exterior.

Curtea se afla, aşadar, la Versailles, unde petrecerile şi distracţiile de tot felul se ţineau lanţ.

Deşi venise luna decembrie, regele şi favorita locuiau în Micul Trianon[2].

Aşa hotărîse marchiza, şi regele Ludovic al XV-lea se conformase acestei decizii fără nici un murmur.

Pe vremea aceea, persoanele care alcătuiau Curtea erau considerate ca făcînd parte din trei trepte: *lumea, societatea* şi *intimii.*

Lumea îi cuprindea pe înalţii funcţionari, cum ar fi ambasadorii, miniştrii, marii ofiţeri ai Coroanei şi o mulţime de alţi demnitari, faţă de care regele îşi păstra majestatea sa olimpiană.

Societatea era alcătuită din doamnele şi seniorii admişi în apartamentele regale şi onoraţi cu un fel de familiaritate

1 *Doamna de Prie* (Jeanne Agnès Berthelot de Piéneuf, marchiză de ~) (1698—1727): Soţie a unui ambasador al Torino-ului, a devenit metresa ducelui de Bourbon, primul ministru al lui Ludovic al XV-lea, luînd practic conducerea treburilor statului. Ea este cea care a avut ideea căsătoriei regelui cu Maria Leczinska. (n.t.)

2 *Trianon (Marele* şi *Micul ~):* denumirea a două castele construite în parcul de la Versailles, primul de către Mansart, în 1687, cel de-al doilea, de Gabriel, în 1762. (n.t.)

care atenua rigorile etichetei, pentru care regele era, de altminteri, de o severitate excesivă.

Cît despre *intimi*, aceştia erau nişte gentilomi ale căror funcţii erau destul de delicate, deoarece constau în a-l servi pe Ludovic al XV-lea în fanteziile lui amoroase şi în a-i fi tovarăşi de desfrîu.

Din această ultimă categorie făceau parte nobilii de Soubise, de Brissac, de Richelieu şi de Luxembourg.

Împreună cu ei mai era şi un anume marchiz de dată recentă şi care părea să aibă aptitudini cu totul speciale pentru funcţia cu care era investit. Acel personaj era însuşi fratele marchizei, ex-domnul Poisson, ajutor de măcelar în prăvălia tatălui său.

De îndată ce sora sa ajunsese într-o „poziţie bună", după cum spunea el, ciopîrţitorului nostru de carne i se păruse că numele său era lipsit de prestigiu. Poisson[1]! nu avea nici un haz, suna prost, ba chiar mirosea puţin a putină de scrumbii. Aşa că se dusese să-i ceară marchizei să-i schimbe numele care, pînă în acea zi, îl desemnase printre ceilalţi oameni, cu un altul, mai răsunător.

Sora lui îi vorbise imediat regelui despre dorinţa fratelui său, rugîndu-l să-i dea titlul de baron, conte sau marchiz de „ceva" şi, chiar pe loc, regele îl numise pe domnul Poisson marchiz de Vaudières, ataşîndu-l persoanei sale în funcţia despre care am vorbit.

Dar deoarece nu există trandafiri fără ghimpi, toţi îşi băteau joc de noul „înmarchizat", care era numit *marchizul de alaltăieri*, ceea ce-l făcea să se înfurie ca toţi dracii şi să le azvîrle cele mai piperate expresii celor ce-şi rîdeau de el, spre marea bucurie a acestora, care-i răspundeau pe acelaşi ton.

Fericirea de a spune că este „nobil" îi turna totuşi un balsam pe toate înţepăturile ce-i făceau să sufere amorul propriu şi sfîrşi prin a se împăca destul de bine cu situaţia care i se crease.

1 *Poisson* (lb. franceză) = peşte (n.t.)

Dar metamorfoza unui măcelar în gentilom a avut ca rezultat o întîmplare ce a fost cît pe-aci să strice serios relaţiile lui Ludovic al XV-lea cu favorita sa.

Într-o bună dimineaţă, un alt Poisson — acesta fiind doar văr al doamnei de Pompadour — şi care era tobosar în regimentul din Piemont, sosi la Paris cu poştalionul şi se duse drept la ruda sa, care aproape că nici nu auzise de el şi, practic, nici nu ştia că există.

— Verişoară — îi spuse fără altă introducere şi după ce o sărutase pe marchiză pe amîndoi obrajii, fără mofturi, în prezenţa celorlalte doamne — venim să-ţi cerem un mic serviciu.

— Ce doreşti? îl întrebă favorita, pe care ruşinea unei asemenea rudenii o făcuse să se înroşească.

— Am vrea un rang de locotenent în regimentul gărzilor franceze, în care deocamdată doar batem toba.

— Locotenent?... Dumneata?!...

— Da, verişoară. Dacă vrei să-mi semnezi brevetul pe loc, îl luăm în buzunarul nostru.

— Nu am dreptul de a semna absolut nimic, replică marchiza. Dar, e-n ordine — îi voi spune regelui.

— Mă bizui pe tine, ce zici? Nu mă lăsa să aştept prea mult, altminteri venim să-ţi împrospătăm memoria.

— Nu, nu! Pleacă... pleacă...

Mitocanul s-a retras, mîndru ca Artaban[1], bocănind cu încălţările lui grosolane, cu ţinte, pe parchetul apartamentelor şi aruncînd ocheade doamnelor pe care le întîlnea.

În aceeaşi seară, deşi cererea tobosarului i se părea de o îndrăzneală plină de obrăznicie, doamna de Pompadour o supuse lui Ludovic al XV-lea, care o consideră totuşi foarte firească şi porunci să fie expediat imediat brevetul la Ministerul de Război.

1 *Artaban:* a) nume al mai multor regi ai parţilor; b) erou al romanului *Cleopatra*, de La Calprenède, a cărui fire mîndră a creat zicala franceză: *Fier comme Artaban* (= *mîndru ca Artaban*). (n.t.)

Doar că a apărut o mică dificultate la care nimeni nu se gîndise: ofiţerii regimentului au refuzat să-l primească printre ei pe acel coleg ciudat.

— Te considerăm un băiat cumsecade — i-au spus — dar este puţin probabil ca, dacă ai fi obligat să ai de a face cu noi toţi, să nu te pomeneşti cu o nefericită lovitură de spadă ce ţi-ar vindeca prea radical febra ambiţiei care te frămîntă.

Aceste cuvinte, pronunţate într-un anume fel, îl făcură pe vărul marchizei să înţeleagă întreaga putere a argumentului pe care-l conţineau...'şi aprecie că-i mai înţelept să nu insiste.

Dar atunci, doamna de Pompadour, căreia i s-a relatat situaţia, se înfurie.

Ea, care nu întîmpinase nici un obstacol în a-l convinge pe rege, fu jignită de felul în care fusese primită ruda sa şi voi să insiste, să aibă cîştig de cauză, ameninţîndu-i pe ofiţeri că le va obţine radierea din cadrele armatei, dacă nu vor avea pentru văr respectul datorat unui membru al familiei sale.

Domnilor din regimentul gărzilor franceze nici nu le păsă de fulgerele marchizei şi, deoarece vărul încerca din nou să pătrundă în rîndurile lor, îl izgoniră, de data asta, cu brutalitate.

Celei care era astfel înfruntată nu-i mai rămînea decît o singură cale: să se plîngă amantului său. Din nefericire pentru ea, acesta, care-şi reproşa deja numirea toboşarului, le dădu dreptate ofiţerilor, ceea ce avu ca urmare o cumplită criză de mînie a frumoasei, care stătu îmbufnată opt zile întregi, la capătul cărora se mulţumi, pentru protejatul ei, cu un post de locotenent într-un regiment de dragoni.

De altminteri, doamnei de Pompadour îi era foarte greu să-şi creeze un anturaj convenabil şi, cu excepţia curtenilor linguşitori care admiteau cu plăcere că ea s-ar fi ciopîrţit binişor prin prietenia pe care i-o purta monarhul, marii seniori şi doamnele din nobilime refuzau să recunoască în ea pe una de-a lor.

Burghezimea şi poporul aveau un dispreţ puternic faţă de parvenita care era considerată — şi pe drept cuvînt — ca fiind „prima curtezană a Franţei".

Nu se acorda nici o stimă averii sale, după cum nu erau luate în serios nici onorurile cu care o înconjura regele, sau cele cu care ea îşi copleşea familia.

Şi aşa se face că, atunci cînd a cumpărat la Paris un palat somptuos (palatul Élysée, actualmente clădire prezidenţială), un latinist l-a botezat în glumă: *aedes reginae meretricum* (palatul reginei curtezanelor)!

La moartea mamei sale, care, pe cînd trăia, fusese metresa fermierului general Lenormand de Tourneham, a fost pus în circulaţie următorul catren ce rezuma calităţile defunctei:

Aici zace cea care, ieşind din bălegar,
Spre a-şi mări averea, vîndu a sa onoare
Unui om cumsecade, un fermier cu stare,
Şi-l ferici cu fiica-i pe bunul proprietar [1]

Cînd Ludovic al XV-lea l-a transformat în marchiz de Marigny pe Abel Poisson, fratele metresei sale, numit mai înainte marchiz de Vaudière şi i-a dat cordonul azuriu al Sfîntului Duh, pescăresele din hală nu s-au mai salutat, timp de o lună, decît cu vorbele:

— Ştii, dragă, că Peştele a început să se albăstrească.

La Curte, nu totul se reducea la cuvinte, şi unii seniori nu prea se jenau s-o facă pe marchiză să le simtă dispreţul.

Aşa, de exemplu, este lucru cunoscut că prinţul de Soubise intra la ea fără a-şi scoate pălăria şi, uneori, se aşeza fără fasoane pe patul ei.

Nici Richelieu nu era mai respectuos, dar el avea drepturi incontestabile la această familiaritate, deoarece o „încercase" puţin pe favorită mai înaintea regelui şi

1 Textul original în lb. franceză este:
Ci-gît qui, sortant d'un fumier,
Pour faire sa fortune entière,
Vendit son honneur au fermier,
Et sa fille au propriétaire. (n.t.).

pentru cel mai mare bine al acestuia, în mod asemănător cu acei valeţi care, la masă, gustau primii felurile de mîncare şi vinurile, pentru a stabili că nu sînt dăunătoare.

Ducele intra la orice oră în budoarul marchizei şi se spune că alegea momentele în care Ludovic al XV-lea era absent. Lucru de care se pare că acesta era foarte nemulţumit, căci era gelos, de o gelozie cîteodată retrospectivă. Un cusur cam ciudat, trebuie să recunoaştem, dată fiind virtutea dubioasă a metresei sale.

Memoriile din care am preluat amănuntele descrise citează, în legătură cu aceasta, următoarea anecdotă:

Pe vremea cînd doamna de Pompadour nu era încă decît nevasta domnului Le Normand d'Étioles, domnul de Bridge, scutier al regelui, întreţinea cu ea nişte relaţii care prilejuiau multă bîrfă, deşi nu exista nici o dovadă că ar fi existat nişte legături vinovate.

Ludovic al XV-lea, ajungînd să afle despre aceste relaţii, a fost foarte dezamăgit şi a decis să-i ceară domnului de Bridge mărturisiri complete, pentru a afla, chiar din gura lui, pînă unde, exact, mersese intimitatea lui cu doamna d'Étioles.

Într-o dimineaţă, monarhul i-a poruncit acelui gentilom să-l însoţească într-o plimbare matinală prin boschetele de la Versailles, apoi, cînd se aflau singuri, Ludovic al XV-lea l-a poftit pe tînăr să ia loc lîngă el, pe o bancă rustică şi, pe nepregătite, i-a spus privindu-l drept în ochi:

— Domnule de Bridge, aştept din partea dumitale o mare dovadă de sinceritate şi o cer ca pe o garanţie de devotament faţă de persoana mea.

— În acest caz, sire, nu vă puteţi îndoi de dorinţa mea de a fi sincer.

— *Mă bizui, aşadar, pe cuvîntul dumitale...* Ai cunoscut-o pe marchiza de Pompadour înainte ca ea să vină la Curte?

— Da, sire.

— Ai cunoscut-o... adică, ceea ce se înţelege prin asta?

— Nu știu ce sens dă Majestatea Voastră acestui cuvînt, dar eu am avut întotdeauna cea mai mare stimă pentru doamna marchiză.

— Ah! te rog, domnule conte, să nu apelăm la semnificații vagi. Am atît de puțină încredere în cuvîntul stimă, încît sînt întotdeauna înclinat să înțeleg contrariul și, în ceea ce o privește pe doamna d'Étioles, îmi vine să te întreb: *De cîte ori ai stimat-o?*

— Doamne! cît de departe de adevăr sînt presupunerile Majestății Voastre! Știți că eu mă ocup puțin de pictură, și că doamna de Pompadour nu duce lipsă de talent în această direcție. Așa că mergeam împreună, destul de des, sînt de acord, să facem schița unor priveliști drăguțe pe malurile Senei. Asta este tot.

— Și, după cîte mi s-a spus, alegeați de preferință locurile împădurite, deoarece nimic altceva nu are un efect mai plăcut într-un tablou.

— Într-adevăr, sire.

— Natura este foarte comunicativă, domnule conte: parfumul florilor, umbra pădurii, murmurul izvoarelor...

— Felul în care Majestatea Voastră știe să fie răutăcioasă este cît se poate de grațios... Dar, pe onoarea mea de gentilom!...

— Oprește-te, domnule: într-o asemenea convorbire un jurămînt ar fi lucru grav...

În acel moment răsună *Angelus* [1]-ul la castel.

— Iată ora de rugăciune, spuse regele, întrerupînd convorbirea. Și, cu glas tare, începu să recite cuvintele sfinte.

— *Amin,* răspunse scutierul, ca încheiere.

— Mărturisește-mi — reluă Ludovic al XV-lea discuția, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat — mărturisește-mi că te-ai bucurat de favorurile marchizei.

1 *Angelus:* a) rugăciune, în limba latină, ce începe cu acest cuvînt și care se spune sau se cîntă dimineața, la prînz și seara; b) dangăt de clopot, anunțînd această rugăciune. (n.t.)

— Imposibil, sire, nu pot mărturisi ceva ce nu s-a întîmplat niciodată.

— Haide, îţi încalci promisiunea. Gîndeşte-te că însăşi doamna de Pompadour mi-a adus totul la cunoştinţă.

— Doamna marchiză poate să spună — pentru a se amuza, desigur — tot ce doreşte, cît despre mine, eu nu pot minţi. Dînsa iubea artele. Le cultivam împreună. Această îndeletnicire îi plăcea, dar între noi n-a existat niciodată nimic mai mult decît prietenie.

— Iată-ne revenind la cuvinte elastice. Soarta vrea ca eu să nu aflu nimic.

— Sire, adevărul este că nu am a vă dezvălui nimic.

— Bine, nu mai insist. S-ar putea ca tăcerea în faţa mea să se datoreze delicateţei... Şi, de fapt, nu ştiu de ce-ţi ceream confirmarea unui lucru de care sînt sigur.

— Într-adevăr, nu ştiu ce i-aş mai putea spune Majestăţii Voastre.

— Să vorbim despre viitor.

— Cum? Majestatea Voastră şi-ar închipui...

— Cine ştie? Dacă pe marchiză ar apuca-o din nou gustul pentru pictură...

— Cunoscîndu-vă gîndurile, sire, m-aş abţine s-o însoţesc pe doamna de Pompadour.

— Şi dacă te-ar obliga?... Un gentilom francez nu este un Iosif.

— Nu, fără îndoială, sire, dar ar putea deveni, spre a nu-i displăcea Majestăţii Voastre.

— Nu sînt chiar atît de exigent. Şi dacă evenimentul ar avea loc...

— Niciodată.

— Dar, presupunînd c-ar avea loc, m-ai informa?

— Înainte, sire?

— Nu, numai după aceea. Vezi că sînt generos.

Istoria nu ne spune dacă marchiza s-a „reîntors la pictură" şi dacă domnul de Bridge a fost nevoit să-l încunoştinţeze pe Ludovic al XV-lea, aşa cum îi ceruse acesta.

Doamna de Pompadour tocmai îl introdusese la Curte, foarte de curînd, pe Voltaire.

Marele poet nu avusese nevoie, pentru a obţine această favoare, decît de extraordinarul său geniu. Acesta nu însemna prea mult în ochii celor ce purtau panglici şi plăcuţe înstelate, şi era nevoie de întreaga protecţie a marchizei pentru ca ei să consimtă să-l tolereze în cercul lor.

Însuşi Ludovic al XV-lea, deşi îl privea fără neplăcere, nu-l primea aşa cum ar fi meritat.

Spiritul satiric şi muşcător al filozofului îl supăra adesea pe suveran, care nu prea era obişnuit ca cineva să se exprime atît de liber în prezenţa sa. Cu toate acestea, Voltaire îi făcea curte. Dar, lipsindu-i acel fler pe care-l posedă adevăraţii curteni, i se întîmpla să aibă îndrăzneli ce nu erau departe de a fi calificate drept ultragii.

Pentru a sărbători triumful de la Fontenoy, compusese un balet eroic intitulat *Templul Gloriei*, care urma să fie executat de seniorii şi doamnele cu titluri de noblețe.

Este de la sine înţeles că doamna de Pompadour avea unul din rolurile principale.

Vrînd să-l favorizeze pe autor, marchiza obţinuse din partea primului gentilom al Curţii ca, în ziua reprezentaţiei, Voltaire să asiste la spectacol din loja regală.

I s-a făcut pe voie şi filozoful se afla, în picioare, în spatele regelui.

În creaţia artistică, monarhul era desemnat prin numele de Traian, aluzie pe care poetul o credea foarte măgulitoare, aşa cum şi era, într-adevăr. Puţini principi au putut fi comparaţi cu acel împărat roman care, pentru înţelepciunea cu care a guvernat, a meritat să fie numit Optimus[1].

Or, dacă cei de la Curte păreau să aprecieze piesa, Voltaire era cel căruia îi plăcea cel mai mult şi, în minte, îşi adresa cele mai călduroase felicitări: e bine cunoscut faptul că acea inteligenţă eminentă avea defectul vanităţii.

1 *Optimus* (lb. latină) = cel mai bun. (n.t.)

Către sfîrşitul baletului, convingerea lui intimă că crease o adevărată capodoperă atinse un nivel atît de înalt, încît, nemaiputîndu-se stăpîni, îl strînse în braţe pe Ludovic al XV-lea şi-i strigă, în culmea entuziasmului:

— Ei, bine! te recunoşti, Traiane?

Regele, care nu era un Cezar din vremurile antice, aprecie că acel entuziasm era mult prea roman şi, la un semn al său, cîţiva ostaşi din gardă îl luară pe Voltaire şi-l duseră să-l aşeze — foarte politicos, e drept — în afara lojei regale, pe o canapea de pe un coridor.

Acolo, poetul a putut medita pe îndelete la inconvenientul ce poate rezulta, uneori, dacă se trece peste distanţa incomensurabilă care desparte un rege de un mare poet.

Cu toate acestea, înainte de a părăsi teatrul, Ludovic al XV-lea l-a rechemat spre a-i adresa complimente, ceea ce a mai atenuat asprimea procedeului şi l-a consolat pe autor.

În ciuda tuturor atenţiilor, a tuturor gesturilor prevenitoare din partea ilustrului său amant, doamna de Pompadour nu era pe deplin fericită. Propria-i familie constituia pentru ea o continuă sursă de necazuri şi sîcîieli.

Nu numai că fratele său săvîrşea un număr incalculabil şi mereu crescînd de prostii pe care marchiza reuşea doar cu mare greutate să le răscumpere, dar şi tatăl ei, „taica Poisson", cum i se spunea — căci măcar el nu ceruse să fie rebotezat — o acoperea de ruşine şi ridicol. Lipsit de cea mai elementară educaţie, grosolan prin fire, mai avea şi darul beţiei.

Bucurîndu-se — din păcate! — de intrare liberă la Curte, venea uneori la fiica lui, clătinîndu-se pe picioare, ţinîndu-se de pereţi ca să nu cadă şi exalînd un „parfum" *sui generis* atît de pătrunzător încît chiar şi servitorii strîmbau din nas.

Într-o dimineaţă, cînd era deja foarte beat, deşi nici nu bătuse ceasul de ora zece, s-a prezentat la Trianon pentru a vorbi cu marchiza.

Văzîndu-l gata să se prăvălească pe jos, lacheul care era de serviciu în apartamentele favoritei voi să-l împiedice să meargă mai departe. Dar vizitatorul, îmbrîncindu-l şi trecînd peste el, îi spuse:

— Secătură, nu ştii că eu sînt *socrul regelui?*

Ludovic al XV-lea, care, din întîmplare, se afla tocmai atunci la marchiză, auzi cuvintele şi ieşi furios, fără a mai aştepta venirea *socrului* său.

Omul era şi de un cinism revoltător.

La cîtva timp de-atunci, luînd masa împreună cu cîţiva financiari de vază, avu, la desert, următoarea uimitoare izbucnire:

— Ştiţi, domnilor, că noi, toţi cei de aici, sîntem nişte personaje ciudate?

Şi deoarece privirile se îndreptau întrebătoare spre el, continuă:

— Ei, da! zău aşa! Avem aerul că sîntem cineva, dar în realitate nu sîntem nimic, sau prea puţin... Aşa, de pildă, dumneata, domnule de Montmartel, cine eşti dumneata?... fiul unui negustor de oţet!... Tu, Bonnet?... cel al unui lacheu!... Cît despre mine... cine nu ştie?...

Ne putem închipui că, avînd un astfel de tată, marchiza avea multă bătaie de cap pentru a părea, măcar ea, că este „cineva".

Cu toate acestea, reuşea această performanţă, datorită farmecului natural ce emana din întreaga ei făptură şi care făcea să se treacă peste jalniicele ei rubedenii.

De altfel, cînd ai săi îi cauzau necazuri prea mari, îşi îneca supărarea într-un şir de petreceri, unele mai strălucitoare decît altele.

Credem că este inutil să spunem că regina nu apărea niciodată la aceste petreceri.

Maria Leczinska era de multă vreme resemnată.

Trăind cu rugăciuni şi fapte pioase, îi cerea lui Dumnezeu s-o consoleze pentru indiferenţa regescului ei soţ, pe care continua să-l iubească, în ciuda abandonului aproape jignitor în care o lăsa.

Cînd se vorbea despre el în prezenţa ei, se prefăcea că nu ştie nimic despre felul lui de viaţă libertin şi, departe de a-l învinovăţi, dimpotrivă,îi lăuda cu căldură calităţile.

Prin rangul pe care soţul său îl ocupa la Curte, doamna de Chaverny era obligată să fie deseori prezentă acolo. Nu la Trianon, bineînţeles.

Avînd prilejul s-o întîlnească destul de des pe regină, aceasta o îndrăgise şi părea să-i placă foarte mult societatea sa. Discuta chiar într-un mod familiar cu ea, ca între prietene.

În cursul unei astfel de convorbiri, Flor îi povesti suveranei nenorocirile care o copleşiseră pe Aurore.

Regina fu adînc mişcată.

— Aduceţi-ne-o, îi spuse marchizei. Eu ştiu ce este suferinţa... poate că vom reuşi s-o îndulcim pe a sa.

— Vai! Doamnă, răspunse Flor, deşi ar fi fericită să-i fie prezentată Majestăţii Voastre, sînt convinsă că va refuza să-şi părăsească refugiul. Mi-a spus că a jurat să nu revină în lume decît atunci cînd îşi va fi regăsit fiul şi răzbunat soţul.

— Speră ca dorinţele ei să se împlinească vreodată?

— Da, doamnă, deşi nu ştie deloc cînd s-ar putea întîmpla o astfel de minune.

Conversaţia se desfăşura înainte ca domnul Hélouin şi Cocardasse să-l fi întîlnit pe fiul contelui de Lagardère, în persoana sergentului Belle-Épée.

După întoarcerea acestuia din Flandra, Flor, cărora cei doi bărbaţi îi spuseseră secretul şi o rugaseră, explicîndu-i motivele, s-o lase deocamdată pe contesă să nu cunoască adevărul, îi spuse reginei:

— Doamnă, cred că nu va mai trece multă vreme şi o vom avea pe Aurore la Versailles.

— Adevărat? Oare s-a dezlegat de jurămîntul său?

— Nu încă, dar momentul se apropie.

— Mă bucur foarte mult pentru ea, răspunse regina. Pînă o voi vedea, transmite-i întreaga mea simpatie.

2 Trei cadavre

După ce-şi văzuse în somn fiul, Aurore îşi dăduse seama de inutilitatea chemărilor sale şi se lăsase să recadă pe şezlong, într-o stare de totală prostraţie. Rămase aşa pînă dimineaţă, cu mintea tulburată şi fără a avea putere să gîndească.

Poate că starea aceea de sfîrşeală s-ar fi prelungit pe o mai îndelungată parte a zilei dacă, încă de la prima oră, camerista sa n-ar fi venit la ea în fugă, speriată şi tremurînd, spre a-i aduce o veste înspăimîntătoare.

Firmin, grădinarul, ducîndu-se ca de obicei la munca sa, odată cu răsăritul soarelui, descoperise în parc cadavrele a doi bărbaţi străini de casă, unul avînd în frunte o rană făcută, după cîte se părea, de vîrful unei spade, celălalt avînd în tîmplă un cuţit în formă de stilet, care se înfipsese pînă la jumătatea lamei.

Ştirea o trezi pe Aurore din amorţeală.

— Dumnezeule! Ce-mi tot spui, Germaine? strigă tresărind. Două cadavre în grădina mea! Ce-nseamnă asta?

— Şi noi ne întrebăm, doamnă.

— Unde este Firmin?

— În anticameră. I-am zis să urce, deoarece bănuiam că veţi voi să-l vedeţi.

— Spune-i să vină.

Germaine se duse să-l cheme pe grădinar şi se întoarse curînd împreună cu el.

— Ce-mi povesteşte Germaine, Firmin? îl întrebă Aurore.

— Adevărul, doamnă contesă, purul adevăr.

— Aşadar, au fost omorîţi, la mine, doi bărbaţi?

— Da, doamnă contesă.

— Azi-noapte?

— Cu siguranţă în noaptea asta, fiindcă aseară, înainte să mă duc la culcare, mi-am făcut rondul prin parc şi n-am văzut nimic.

— Cum ai descoperit cadavrele?

— Iată, doamnă contesă. Mă îndeletniceam, adineauri, cu culesul ramurilor uscate, în pădurice, aşa cum fac în fiecare dimineaţă de cînd a venit anotimpul friguros, cînd piciorul mi s-a-mpiedicat în ceva ce se afla pe pămînt, fără a putea vedea ce anume, deoarece de-abia se îngîna ziua cu noaptea. Atunci, mă aplec să văd ce este — şi zăresc zăcînd în iarbă, cît era de lung, un bărbat care părea că trage un pui de somn. La început, îmi trece prin minte c-o fi Jeannot, ajutorul meu de grădinar, căruia i se întîmplă uneori să tragă o duşcă în plus, şi pe care-l mai găsesc în cîte-un loc, dormind sub cerul liber. Dar nu-mi trebuie mult timp ca să-mi dau seama că mă înşel. Jeannot este o sfrijitură, nu mai înalt de atîtica, iar individul meu avea o înălţime de cel puţin cinci picioare; Jeannot nu are decît vreo doi peri sub nas, în vreme ce omul ăsta era împodobit cu două mustăţi mari şi stufoase de parcă erau coama măgarului meu... iertaţi-mi comparaţia, doamnă contesă. Aşadar, nici urmă de îndoială — nu era Jeannot. Prin urmare, încredinţat de asta, îl apuc pe om de umăr şi-i strig: „Ce cauţi dumneata aici? Cum ai intrat? Ticălosule, hoţule, tîlharule!..." Şi unde nu mi ţi-l scutur şi mi ţi-l întorc pe partea cealaltă, ca să-l trezesc, pregătindu-mă să-l apuc de guler spre a-l împiedica s-o şteargă. Atîta rău!... nici nu se clintea şi era ţeapăn, ţeapăn ca o coadă de greblă. Aşa stînd lucrurile, dau fuga să caut o lanternă ca să-l văd mai de aproape şi, întorcîndu-mă, ce văd, Sfinte Doamne?! Mi se face încă pielea ca de găină. Închipuiţi-vă, doamnă contesă, că individul avea aici — şi Firmin îşi arătă tîmpla — înfipt pînă la jumătate, un soi de cuţit lung, cu lama ascuţită pe amîndouă laturile... Părea să fi fost împlîntat cu un ciocan, şi încă unul barosan. Rămăsesem acolo, complet zăpăcit, cînd, privind în mod maşinal

primprejur, ce să vezi că zăresc, ieşind dintr-un boschet? Două ghete şi un început de picioare! Înaintez iute... dau la o parte ramurile... şi descopăr un al doilea personaj, care nu părea într-o stare mai bună decît primul. Fără a mai zăbovi, îl trag afară de-acolo şi-l luminez cu lanterna. Ăsta n-avea nici un cuţit în cap, dar îi vedeam aci, puţin deasupra nasului, o găurică neagră şi adîncă, în care-ar fi intrat cu uşurinţă un deget de copil. Era şi ăsta mort, de cel puţin tot atîta timp cît şi tovarăşul lui.

— Poate că s-au bătut unul cu altul şi s-au omorît reciproc, remarcă Aurore.

— Aşa mi-am zis şi eu la început, doamnă contesă, pentru c-am adunat de pe jos două săbii, care ar fi fost de ajuns, chiar şi fără cuţit, ca să-i ucidă pe amîndoi. Dar, gîndindu-mă mai bine, am văzut că aşa ceva nu era deloc cu putinţă.

— De ce?

— Doamne! amîndouă loviturile trebuie să fi fost mortale pe loc. Gîndiţi-vă numai... aci, între sprîncene, şi dincoace, în tîmplă...

— Între sprîncene, repetă în şoaptă contesa, tresărind. Şi, cu un suspin, adăugă tot numai pentru ea:

— Cocardasse şi Passepoil sînt singurii care mai cunosc secretul loviturii lui Nevers... oare unul din ei să fi fost pe-aici, să facă dreptate?...

— Aşa că, încheie Firmin, e greu de crezut că primul care-a fost omorît să-l poată ucide, pe urmă, pe celălalt.

— Judeci destul de bine — îl aprobă Aurore care, cu toată gravitatea momentului, zîmbi auzindu-l pe grădinar. Atunci, cum îţi explici întîmplarea aceasta ciudată? Prin ce loc au pătruns la mine?

— Asta cred c-o ştiu: am găsit deschisă uşa puţului dinspre fundătură, iar pe capacul care-l acoperă urme de paşi, urme numeroase, care mă fac să presupun că trebuie să fi venit însoţiţi de mai mulţi.

— Dumnezeule! Ce s-o fi întîmplat azi-noapte în palatul meu?

— Vă voi spune eu, doamnă contesă, se auzi deodată un glas în spatele lui Firmin, care făcu un salt în lături.

— Cum? Dumneavoastră sînteţi, domnule Hélouin? exclamă Aurore recunoscîndu-l pe poliţistul ce-i cîştigase stima cu prilejul dării în vileag a vicleşugului cu efigia de chit şi care tocmai intrase fără să fi fost remarcat. Prin ce întîmplare...

— Da, doamnă, eu sînt, şi înţeleg că prezenţa mea vă poate mira.

— Într-adevăr, este o reală surpriză... plăcută, de altminteri.

— Vă mulţumesc, doamnă. Dar permiteţi-mi, mai întîi, să-mi cer iertare că am pătruns astfel la dumneavoastră. Deoarece în drumul meu nu am întîlnit nici un servitor pentru a mă anunţa, şi fiindcă cele despre care am a vă vorbi nu suferă nici o întîrziere, mi-am permis, de data aceasta, să încalc convenienţele.

— Sînteţi iertat de mai înainte, stimate domn. Nu aţi întîlnit pe nimeni, pentru că toţi se află, fără îndoială, în grădină, care a fost azi-noapte scena unei ciudate întîmplări... Dar, de fapt, — se întrerupse cu maliţiozitate — nu veniţi oare pentru a-mi spune că o cunoaşteţi?

— Ba da, doamnă. O cunosc, cu atît mai bine cu cît am avut şi eu un amestec în ea.

— Dumneavoastră?

— Eu. Ca şi Cocardasse şi doi prieteni de-ai lui. Toţi patru ne aflam ieri, către miezul nopţii, în parcul dumneavoastră.

— Şi cu ce scop?

— Cu scopul de a-l împiedica pe... fiul dumneavoastră să cadă în mîinile duşmanilor săi.

— Fiul meu! strigă Aurore care, la acel cuvînt, aproape că sări pînă la domnul Hélouin căruia îi apucă braţul strîngîndu-i-l cu putere. Aţi spus: *fiul* meu?...

— Da, doamnă, fiul dumneavoastră, pe care, în sfîrşit, l-am găsit.

— Regăsit!... mi-aţi regăsit copilul!...

— De cîtva timp deja.

— Şi de ce nu mi-aţi spus?... Aţi avut inima să mă lăsaţi în continuare cu spaimele mele?

— Nu puteam încă să vă aducem la cunoştinţă adevărul.

— Doamne! şopti biata mamă, devenită albă precum dantelele sale şi gata să leşine. Cred că voi muri de fericire.

— Vă implor, doamnă, stăpîniţi-vă. Aţi fost tare în faţa durerii; fiţi tot astfel la bucurie.

— Unde este? Unde se află Philippe al meu?... continuă Aurore, care nu mai avea decît un singur gînd. Repede, repede... Aduceţi-mi-l... sau, mai bine nu, conduceţi-mă la el...

— Aşteptaţi, contesă... aşteptaţi...

— Nu, nu... de ce să aştept?... Unde este... unde este?...

— Vă voi explica sau, cel puţin, vă voi spune unde se afla aseară.

— Vorbiţi!... O! vorbiţi, domnule!... Fiul meu se află... sau se afla... O! Dumnezeule! îmi pierd minţile...

— Încă o dată, doamnă, fiţi calmă. Această emoţie vă zdrobeşte... Nu vă pot spune nimic dacă vă agitaţi astfel.

— Ei, bine! poftim... iată-mă liniştită acum... continuă contesa, făcînd eforturi şi aproape reuşind să se stăpînească. Haideţi, vorbiţi... pot să vă ascult... ce vă mai reţine?...

— Nu cer decît o secundă pentru a vă satisface dorinţa, atît de îndreptăţită. Mai înainte, doamnă, trebuie să vă aduc la cunoştinţă cele ce s-au întîmplat la dumneavoastră astă-noapte. Este absolut necesar.

— La ce chinuri mă supuneţi!

— Nu va dura mult, vă jur. Ascultaţi-mă, aşadar, cu calm şi nu mă întrerupeţi. Voi termina cu atît mai repede. Numai că aş dori foarte mult să fiţi singura care să mă audă.

La un semn al stăpînei lor, Germaine şi Firmin dispărură.

Cînd contesa şi domnul Hélouin rămaseră între patru ochi, acesta continuă:

— Prin mijloace pe care este inutil să le cunoaşteţi şi care nu au mare importanţă, am surprins săptămîna trecută un complot urzit împotriva vieţii fiului dumneavoastră. Era vorba să fie atras într-o cursă, pentru a fi ucis în mod laş.

— O, Doamne! Măcar l-aţi pus în gardă imediat?

— Nici pe departe!

— Cum?...

— Nu v-am spus, doamnă, că voiam să avem dovezi sigure ale vinovăţiei celor pe care doar îi bănuiam? Drept urmare, trebuia să-i prindem chiar asupra faptei, dar potrivind lucrurile în aşa fel, încît să ajungem înainte ca ei să-şi fi îndeplinit planul. Ceea ce am şi reuşit să facem... oarecum. Capcana consta în întîlnirea pe care o femeie, sub pretextul de a-i dezvălui secretul naşterii sale, i-o dăduse fiului dumneavoastră şi în cursul căreia duşmanii lui urmau să-l atace şi să-l ucidă. Aşadar, l-am lăsat să se ducă la acea întîlnire.

— Mă faceţi să tremur... Aţi ajuns, cel puţin, la timp pentru a-l salva? întrebă Aurore, îngrijorată.

— Aşteptaţi... Femeia care slujea drept unealtă a asasinilor era...

— Bathilde de Wendel! Aş putea jura... îl întrerupse cu vehemenţă contesa.

— Întocmai.

— Ah! ticăloasa!... nu putea fi decît ea, într-adevăr... Şi unde... în ce loc?... îl atrăsese?

— În propria dumneavoastră locuinţă.

— Chiar aici?

— Da, la ea, unde crima urma să se săvîrşească la miezul nopţii. Şi pentru că ştiam toate acestea, venisem — trecînd prin portiţa fîntînii — să mă pun la pîndă, împreună cu Cocardasse şi cu cei doi Passepoil, tatăl şi fiul, spre a-i surprinde pe bandiţi în clipa în care ar fi urcat în apartamentul domnişoarei de Wendel, pentru

a-l ucide pe fiul dumneavoastră. Numai că, deoarece ora întîlnirii fusese modificată, fără ca eu să aflu, cînd am ajuns, acesta din urmă era deja angajat în luptă cu dușmanii săi, după cum ne-am putut convinge auzind zgomotul de bătălie ce provenea din locuința domnișoarei dumneavoastră de companie și care ajungea pînă la noi. Fără a pierde o clipă, eram gata să-i sărim în ajutor, cînd am văzut venind în goană grupul atacanților, în număr de cinci, care și porniră în urmărirea lui, prin grădină. În mod evident, credeau că fiul dumneavoastră coborîse. Asta ne-a mirat foarte mult. Din locul în care ne aflam, supravegheasem cu cea mai mare atenție intrarea din spate a palatului și nu văzusem pe nimeni ieșind. Cu toate acestea, e lucru sigur că tînărul a reușit să scape din capcana ce-i fusese pregătită. Dar cum? Iată ceva ce nu ne-am putut explica și nici n-am stat prea mult să ne gîndim. Pentru noi, principalul era ca el să fie teafăr. Totuși, deoarece ne temeam că banditii l-ar putea ajunge din urmă, ne-am aruncat asupra lor și i-am atacat în forță. Fiindcă unul dintre ei o luase la goană, eram, așadar, patru contra patru. Lupta a durat destul de puțin. În cele din urmă, am izbutit să-i ucidem, unul după altul... Și așa se face, doamnă, că aveți în parcul dumneavoastră patru cadavre.

— Patru?... Firmin n-a văzut decît două.

— Mai există unul în fîntînă, și un al patrulea trebuie să fie în dreptul fațadei.

— Dacă este acolo, va fi găsit... Dar ce s-a întîmplat cu Philippe?

— Aici e misterul. Sfîrșind prin a crede că părăsise palatul fără ca noi să-l fi zărit — deși, vă repet, lucrul îmi pare aproape imposibil — ne-am hotărît să plecăm, după cîteva clipe de așteptare, și ne-am întors fiecare la noi acasă. Potrivit tuturor probabilităților, fiul dumneavoastră trebuia să se fi întors la Passepoil, unde locuia. M-am dus acolo acum o oră... Nu se înapoiase.

— Nu se înapoiase!... Atunci, unde poate fi, Dumnezeule mare?... întrebă Aurore, cuprinsă de spaimă.

— Vom afla, cu siguranţă, în scurt timp. Acum nu trebuie să vă faceţi nici o grijă în privinţa lui.

— Credeţi?

— Nici cea mai mică.

— Totuşi este foarte ciudat că n-a mai fost văzut, observă contesa.

Apoi, venindu-i o idee:

— Ah! exclamă. Îmi amintesc de o stranie halucinaţie pe care am avut-o aseară. Era cam pe la ora despre care vorbiţi. Stăteam întinsă pe acest şezlong, pe jumătate adormită, cînd mi s-a părut că-l văd... chiar l-am văzut... căci el era... era cu adevărat el... se afla în genunchi, lîngă mine... i-am vorbit... mi-a răspuns.

— Ce spuneţi, doamnă? l-aţi văzut?... i-aţi vorbit?

— Da... da... eram cufundată într-unul din acele somnuri lucide care ţin totodată şi de vis, şi de realitate... şi acum, că-mi aduc aminte cu claritate, sînt convinsă că Philippe a venit aici... în această cameră... Dacă ochii trupului meu erau închişi, cei ai sufletului îl vedeau...

— Atunci staţi, contesă, spuse domnul Hélouin gîndind adînc. S-ar putea ca explicaţia acestei dispariţii ciudate să se afle tocmai în cele ce-mi spuneţi. Cine ştie dacă nu cumva tînărul, pe care duşmanii îl credeau coborît în grădină, nu rămăsese în palat, în care, căutînd o ieşire... s-o fi rătăcit? Sau, cine ştie dacă, printr-una din acele atracţii magnetice, ce nu pot fi analizate de mintea omenească şi care totuşi există, fără putinţă de tăgadă, n-a fost atras spre dumneavoastră... pînă la mama sa, a cărei inimă venea în întîmpinarea inimii sale... Lucrul este foarte posibil şi am auzit deseori citîndu-se cazuri asemănătoare.

— Asta este... aşa trebuie să fi fost... După cum spuneţi, inima mea simţise că el era aici... la cîţiva paşi de mine... şi s-a îndreptat spre el... mi l-a adus.

— Şi, dacă v-aţi fi trezit în acel moment, v-aţi fi putut îmbrăţişa copilul. V-aţi fi recunoscut unul pe celălalt, fără să fie nevoie să vi se spună.

— Dar m-am trezit aproape imediat după ce mi-a apărut... Şi, vai! plecase deja... În zadar l-am chemat... Nu l-am revăzut... Pentru ce n-a rămas, Doamne?

— Desigur că Dumnezeu s-a folosit de această cale spre a-l apropia de dumneavoastră, timp de o clipă, dar, socotind că încă nu sosise ceasul pentru a vi-l reda, i-a trimis gîndul de a se îndepărta înainte de a vă trezi.

— Dar atunci, unde să se fi dus, cînd a părăsit această încăpere?... Mă întreb... nu cumva se află încă în palat?

— Nu cred, doamnă. Aş bănui, mai curînd, că, după ce a reuşit în cele din urmă să iasă de aici, va fi rătăcit toată noaptea prin Paris, cu mintea plină de întîmplările ciudate de care a avut parte şi că, în timp ce noi vorbim, poate că se află deja pe drumul spre locuinţa sa, unde-l vom vedea întorcîndu-se dintr-o clipă într-alta.

— Şi dacă nu se mai întoarce? Nu mi-aţi spus că unul dintre cei care-i doreau moartea a fugit?

— Aşa este. Am fost chiar foarte dezamăgit din cauza aceasta, căci era însuşi şeful bandei, omul pe care ţineam cel mai mult să-l prind. Tovarăşii lui nu erau decît nişte figuranţi.

— Îl cunoaşteţi?

— Da, doamnă. Este un aşa-zis nobil italian, care-şi spune Giam-Battista, în vîrstă de şaptezeci, şaptezeci şi doi de ani.

— Un nobil italian, pe nume Giam-Battista şi care doreşte moartea lui Philippe?

— Remarcaţi că este vorba de un pretins nobil şi că aşa susţine el că se numeşte, căci în realitate nu este mai italian decît mine, iar numele îi e de împrumut.

— Atunci, cine să fie cu adevărat?

— În realitate, rosti domnul Hélouin rar şi apăsînd pe fiecare cuvînt, acest om e unul dintre cei mai ticăloşi pe care i-a purtat vreodată pămîntul, iar numele său adevărat este... Peyrolles.

— Peyrolles! repetă Aurore cu mirare, dar fără nici o izbucnire, aşa cum s-ar fi aşteptat poliţistul.

— Da, doamnă, Peyrolles, sau, mai corect, *de* Peyrolles, confirmă domnul Hélouin, oarecum surprins de calmul contesei, la auzul acestei dezvăluiri.

— A existat cîndva un Peyrolles, care a fost dușmanul înverșunat al sărmanului meu Henri... cel despre care vorbiți face oare parte din aceeași familie?

— Dar este același, doamnă!

— Același!... Vă înșelați amarnic, stimate domn. Peyrolles, cel la care fac aluzie, nu mai există de mult, fiind ucis de mîna soțului meu. O! îmi amintesc totul foarte limpede. Scena din cimitirul Saint-Magloire, în care mizerabilul și-a găsit moartea, este la fel de prezentă în mintea mea, ca și cum s-ar fi petrecut ieri.

— Și totuși, vă asigur, doamnă...

— Ascultați — continuă Aurore, purtată de amintirile sale și neținînd seama de întreruperea domnului Hélouin — iată cum s-au desfășurat evenimentele: ne aflam în micuța biserică Saint-Magloire. Bătrînul preot binecuvîntase cele patru inele — al lui Henri, al meu, al lui Chaverny și al prietenei mele, Flor. Eram nespus de fericită, știindu-ne acum uniți pentru totdeauna în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Deși ucigașul tatălui meu nu-și primise încă pedeapsa, fusese voința regelui ca ceremonia să fie oficiată chiar în seara zilei în care prezidase, pentru prima dată, adunarea nobililor, ca urmare a faptului că, de cîteva zile, devenise major. Și hotărîse ca nunta lui Lagardère să fie prilejul unei manifestații grandioase, fără precedent în istorie. Și chiar așa s-au petrecut lucrurile. Prin însăși prezența sa, regele ne făcuse o mare onoare, dar momentul cel mai impresionant a fost atunci cînd regentul l-a adus pe contele de Lagardère în fața scaunului de rugăciune al regelui și cînd acesta i-a încins la șold propria lui spadă. Iar gestul a fost aprobat de toți cei prezenți, care-l socoteau perfect îndreptățit. Ceremonia a fost lungă. Într-un tîrziu, Ludovic al XV-lea s-a ridicat, s-a plecat în fața altarului, ne-a adresat un salut cu mîna și s-a îndreptat spre ieșirea bisericii, printre mușchetarii ce

formaseră un culoar. L-am urmat şi noi, dar, spre mirarea noastrră, Majestatea Sa se oprise împreună cu Alteţa Sa Regală, Philippe d'Orléans, în dreptul portalului, căci auzise în preajmă zgomote suspecte. În învălmăşeala ce se crease, am simţit cum cineva îmi strecoară în mînă un bileţel. I-am întins hîrtia soţului meu, iar acesta, tremurînd de mînie, a citit, în auzul tuturor, un mesaj din partea prinţului de Gonzague, prin care — spre a-l atrage, desigur, într-o capcană — îl ameninţa că o va ucide în curînd pe doamna Mélanie Liébault, pe care o avea în puterea sa. Şi tocmai atunci, din bezna cimitirului ce înconjura biserica, s-a auzit un strigăt sfîşietor de femeie: „Lagardère!... Ajutor!" Trebuie să ştiţi, domnule Hélouin, că acea doamnă Liébault este o bună prietenă a noastră, care, în clipe grele, i-a fost de mare ajutor lui Henri.

Domnul Hélouin aprobă, înclinînd capul:

— Da, Cocardasse mi-a povestit cîte ceva despre acele întîmplări.

— Ei, bine, îmi amintesc cum regele a încercat să-i interzică lui Henri să se ducă singur spre locul din care continuau să se audă chemările disperate. Dar eu însămi, plină de încredere în el, cunoscîndu-i vitejia, n-am căutat să-l opresc, ba chiar i-am spus: „Du-te, Henri!" Şi, după ce-a făcut o plecăciune în faţa regelui, care voia să se opună la ceea ce considera a fi o nebunie, şi după ce m-a strîns la piept, s-a năpustit ca o vijelie, dispărînd în noapte. Din beznă au fost auzite cuvintele ce i le adresa tatălui meu, în timp ce trecea prin apropierea mormîntului său: „Priveşte-mă, Nevers!... Iată-mă!... Iată-mă!" Bună parte din cele ce au urmat le cunosc din povestirile vărului meu Chaverny, ale lui Cocardasse şi ale lui Passepoil, căci modestia firească a soţului meu l-a făcut să treacă foarte pe scurt peste unele detalii. Se pare că, atunci cînd a ajuns la locul luptei — căci o luptă începuse deja între oamenii lui Gonzague şi cei doi profesori de scrimă, cărora li se alăturase şi tînărul Berrichon, nepotul bunei mele Françoise — au crezut cu toţii că asupra lor se

năpustise un uragan. Spada lui Lagardère a început să semene moartea printre slugile lui Philippe de Mantua. În curînd şapte cadavre zăceau la pămînt, dar prinţul însuşi lipsea. Pentru a-l sili să se arate, Henri i-a sfătuit pe prietenii lui să păstreze liniştea. Şi, într-adevăr, nemaiauzind nimic, pe Gonzague l-a cuprins panica şi, părăsindu-şi ascunzişul de unde gîndise să-l atace pe la spate pe Lagardère, a făcut cîţiva paşi, întrebînd: „Peyrolles, s-a terminat?" Dar cum nimeni nu i-a răspuns, a continuat să înainteze. Curînd, s-a împiedicat de un trup şi, încercînd să se depărteze de el, picioarele i s-au încurcat în membrele nemişcate ale altui corp. S-a aplecat să vadă mai bine şi s-a putut convinge că era înconjurat de un morman de cadavre — cele ale acoliţilor săi. Cel mai mult îl durea pierderea lui Peyrolles, şi Cocardasse şi Passepoil l-au auzit scoţînd un strigăt de disperare cînd a atins sîngele cald ce curgea din trupul celui ce-i fusese *factotum*. Între timp, mulţi dintre participanţii la ceremonia din biserică reuşiseră să ajungă şi ei la locul luptei, purtînd torţe, aşa încît tot ce a urmat a putut fi văzut limpede de către toţi. Regentul însuşi ţinea o torţă spre a-i permite regelui să vadă felul în care Lagardère avea să-l pedepsească pe ucigaşul lui Philippe de Nevers. Şi după ce dreptatea divină a fost împlinită, după ce privirile tuturor au reuşit să se desprindă de pe eroul acelui cutremurător deznodămînt, au putut fi recunoscute trupurile celor căzuţi sub spada lui răzbunătoare. Eram şi eu acolo, aşa încît l-am văzut, cu ochii mei, mort, pe cel despre care îmi afirmaţi că acum ar fi în viaţă.

— Doamnă, replică domnul Hélouin, ştiu prea bine că lucrurile s-au petrecut precum spuneţi. Cocardasse mi-a descris de multe ori acea scenă îngrozitoare. Cu toate acestea, vă asigur că Peyrolles cel de acum este unul şi acelaşi cu acel Peyrolles de odinioară. Probabil că rana primită n-a fost mortală, şi pe semne că şi-a revenit.

— Dar soţul meu mi-a spus că fusese atins la gît... şi ştiţi că rănile de acest fel nu iartă.

— De obicei nu, dar există şi excepţii, iar aceasta este una dintre ele. E posibil ca oţelul să fi străbătut carnea, fără a atinge un organ esenţial.

— Să fie oare cu putinţă să se fi-ntîmplat aşa? spuse contesa, a cărei convingere era serios zdruncinată.

— Chiar foarte posibil, doamnă, credeţi-mă. Am făcut o anchetă în legătură cu el şi am căpătat credinţa fermă că nu mă înşel. De altfel, ştiţi bine că niciodată nu afirm ceva cu uşurinţă. Iar Cocardasse şi Passepoil l-au recunoscut foarte clar azi-noapte. Aşa că ticălosul este într-adevăr în viaţă şi singurul semn care i-a rămas de la cumplita lovitură de spadă pe care i-a dat-o soţul dumneavoastră este un tic, care-l sileşte să-şi aplece des şi brusc capul către umărul stîng. Fără îndoială că i-a fost atins un nerv.

— Un tic care-l sileşte să-şi aplece capul spre umărul stîng! exclamă Aurore, ai cărei obraji se înroşiră sub un val de sînge ce i-i înfierbîntă brusc.

— Da, în felul acesta... spuse poliţistul, imitînd mişcarea pe care Peyrolles obişnuia s-o facă.

— O! Doamne! Ce bănuială îmi trece prin minte!... dacă ar fi el?...

— Despre ce bănuială vorbiţi, contesă?

— Nefericitul meu soţ, cînd mi-a fost adus, pe moarte, mi-a spus, înainte de a-şi da sufletul, că ucigaşii săi erau comandaţi de un bărbat mascat, al cărui chip nu-l putuse vedea, desigur, dar la care remarcase acest tic.

— Este-adevărat, şi Cocardasse îmi spusese acelaşi lucru, dar nu mă mai gîndeam la asta.

— Oare l-am găsit, în sfîrşit, pe asasinul lui Henri de Lagardère? strigă Aurore cu un glas vibrant şi cu chipul deja iluminat de bucuria răzbunării.

— S-ar putea, doamnă.

— Oo! dac-aş fi sigură!...

— Din cele ce spuneţi rezultă serioase prezumţii ca Peyrolles să fie cel care a săvîrşit acea crimă. Dar totuşi, nu sînt decît prezumţii.

— Doamne! Cum să le schimbăm în certitudini?

— Pînă acum nu prea văd care ar fi calea. Numai mărturisirea vinovatului ne-ar putea lămuri... şi este cît se poate de evident că, dacă vinovatul e într-adevăr omul nostru, el nu va recunoaşte nimic. Poate că dacă, azi-noapte, nu l-am fi trimis *ad padres* pe unul dintre banditii care-l atacaseră pe fiul dumneavoastră — un anume Mathias Knauss, de care se slujea de ani îndelungaţi pentru a-şi îndeplini planurile —, poate că am fi izbutit să-l silim să vorbească şi să-i smulgem vreo informaţie preţioasă. Din păcate, această mărturie ne lipseşte.

— Dar, mă gîndesc... Bathilde aceasta, care este şi ea una dintre uneltele sale...?

— Aveţi dreptate. S-ar putea ca ea să fie în măsură să ne dezvăluie adevărul.

Contesa sună un clopoţel.

— Să fie chemată imediat domnişoara de Wendel, îi porunci servitorului care se prezentă.

Apoi, către domnul Hélouin:

— Dar unde să-l găsim pe acel Giam-Battista?

— Nu asta-i problema. Bătrînul ticălos are o asemenea îndrăzneală, încît a avut tupeul să se facă prezentat la Curte de către ambasadorul Veneţiei, cavalerul Zeno. Şi, nu mai tîrziu decît aseară, a fost văzut la balul oferit la Luvru în cinstea întoarcerii la Paris a ofiţerilor din Flandra.

— Aşadar, a cîştigat încrederea ambasadorului?

— Nici pe departe. Cavalerul ştia prea bine la ce să se aştepte din partea lui. Ba chiar îl cunoştea atît de intim, încît i-a devenit complice şi a participat el însuşi la atentatul de aseară împotriva fiului dumneavoastră.

— Ce-mi spuneţi?! Un ambasador!...

— O! un ambasador de soiul acesta... un aventurier de cea mai joasă speţă, care a risipit în orgii de tot felul o avere imensă şi care nu-şi datorează poziţia socială decît serviciilor pe care familia lui le-a adus, cîndva, republicii Veneţiei...

— Dar, dacă era unul dintre cei care l-au atacat pe Philippe şi pe care i-aţi ucis — pe toţi, cu excepţia lui Peyrolles — trebuie să trag concluzia că în clipa asta...?

— Şi-a încheiat viaţa?... Desigur, eu însumi i l-am trimis lui Pluton[1], iar cadavrul lui este cel care se află în faţa palatului.

— Dar de ce oare dorea şi el moartea copilului meu?

— Pentru un motiv foarte simplu, contesă. După moartea dumneavoastră şi a fiului dumneavoastră, Bathilde urma să moştenească — sau credea că va moşteni — milioanele pe care i le-aţi lăsat prin testament... iar apoi, devenea doamna ambasadoare, nu fără ca Peyrolles să-şi ia din moştenire partea leului.

— Ce calcul îngrozitor!

În acea clipă intră un servitor.

— Doamnă contesă, spuse, tocmai a fost scos din fîntînă cadavrul unui individ care se aruncase în el.

— Care a fost aruncat acolo, rectifică domnul Hélouin.

Iar Aurorei îi spuse şoptit:

— Este acel Mathias Knauss de la care am fi reuşit, poate, să obţinem vreo mărturisire cu privire la faptele mai vechi ale ex-*factotum*-ului lui Gonzague, cele din epoca morţii contelui de Lagardère.

Îşi atinse fruntea, ca şi cînd i-ar fi venit brusc o idee, şi-l întrebă pe servitor:

— N-a fost găsit în grădină şi un al patrulea cadavru?

— Nu, domnule, răspunse omul. Am cercetat-o dintr-un capăt în celălalt şi n-am văzut alte trupuri decît cele două care se află în pădure, adică, socotindu-l şi pe cel din puţ, trei cu totul.

— Iată ceva de neînţeles, spuse domnul Hélouin. L-am văzut totuşi pe omul meu rostogolindu-se, inert, la pămînt, după o lovitură pe care i-am dat-o în plin piept.

Apoi, după o pauză în timpul căreia păruse să gîndească adînc:

— De fapt, n-ar fi de mirare să fi fost victima vreunui vicleşug din partea cavalerului. Şi acum, cînd îmi amintesc mai bine felul în care a căzut, aproape că

1 *Pluton* (mitol.): zeul Infernului, la romani. (n.t.)

ajung să mă conving că m-am lăsat păcălit prosteşte. Ticălosul şiret, văzînd că nu-mi poate scăpa, trebuie să fi profitat de întuneric pentru a mă face să cred că-l rănisem grav, simulînd nemişcarea morţii. Acum îmi reamintesc că, mirat de brusca lui cădere la pămînt, m-am aplecat asupra lui, să văd unde l-a atins spada mea. Ceea ce nu reuşisem încă, atunci cînd Cocardasse şi Passepoil, care-şi lichidaseră adversarii în pădure, au venit şi mi-au întrerupt cercetarea.

— Aşadar, întrebă contesa, omul acela poate fi încă viu?

— Pe cinstea mea, doamnă, tare mă tem că da.

— Doamne! strigă Aurore, înspăimântată. Oare cei mai periculoşi, cei doi duşmani ai fiului meu să fie încă în viaţă?... Şi, deocamdată, habar nu avem unde se află el... Nu ştim dacă, chiar în clipa în care vorbim, nu este din nou în luptă cu ei... O! nu vreau să mai rămîn nici o clipă în starea asta de nelinişte... Cu orice preţ, am nevoie de copilul meu... imediat... imediat...

Şi, foarte agitată, îşi chemă camerista:

— Germaine!

Germaine se prezentă.

— Lectica mea, repede!... plec.

— Ce intenţionaţi să faceţi, doamnă? întrebă domnul Hélouin.

— Să alerg la locotenentul de poliţie, să-i spun să-şi trimită numaidecît toţi agenţii în căutarea lui Philippe... Fiecare clipă care trece îi poate fi fatală.

— Precauţia este bună. Nu sînteţi totuşi de părere ca, înainte de a pleca, să auziţi ce are de spus domnişoara de Wendel?

Aurore nu mai avu timp să răspundă.

Servitorul pe care-l trimisese după domnişoara de companie reveni să anunţe că aceasta era de negăsit şi că dezordinea ce domnea în apartamentele ei părea să indice o plecare precipitată.

— Cu siguranţă, nenorocita s-a dus la ceilalţi, spuse contesa.

— Este de presupus, replică domnul Hélouin.

— Şi e, vedeţi bine, un motiv în plus pentru a face imediat apel la locotenentul de poliţie.

— Vreţi să-mi permiteţi să vă însoţesc, doamnă? S-ar putea să vă fiu util.

— Voiam chiar să vă rog... Ah! încă ceva. Nu mi-aţi spus ce situaţie are fiul meu?

— Ostaş.

— Aproape că mă aşteptam la asta. Şi în ce corp de armată?

— La gărzile franceze.

— Şi ce este... simplu soldat?

— Ofiţer, doamnă.

— Ofiţer!

— Da. Şi-a cîştigat brevetul prin purtarea sa din ultima campanie. Mai înainte nu era decît sergent. Şi acel prim grad şi-l cucerise la asaltul asupra Pragăi, pe ale cărei ziduri de fortificaţii se urcase înaintea colonelului Chevert.

— Viteaz şi curajos ca şi tatăl său! spuse Aurore cu mîndrie. Acum, domnule, să plecăm repede. Nu pot să mai aştept.

— Abia se luminează de ziuă, observă domnul Hélouin. Poate că este prea devreme pentru a ne duce la poliţie.

— Ce importanţă are ora! replică Aurore cu semeţie. Aş vrea să-l văd pe magistratul însărcinat cu siguranţa publică şi care ar îndrăzni s-o silească pe fiica prinţului de Lorraine, pe văduva contelui de Lagardère, să facă anticameră.

Contesa voi să-l poftească pe domnul Hélouin să urce lîngă ea, în lectică, dar, din respect, acesta refuză o asemenea cinste.

— De altminteri, adăugă el, mergînd pe jos voi avea vederea mai liberă pentru a cerceta ce se va petrece în jurul nostru.

În clipa în care treceau pragul palatului, poliţistul îi zări pe Cocardasse şi pe Passepoil, care intrau pe strada Francs-Bourgeois. Se îndreptă repede către ei.

— Ce căutaţi pe-aici? îi întrebă. Aveţi cumva ştiri despre Philippe?

— Nici una, răspunse Passepoil. Nu s-a întors încă la mine acasă şi veneam încoace să vedem dacă, din întîmplare, n-am afla pe-aici ceva noutăţi.

— Ai vorbit cu contesa? întrebă Cocardasse.

— I-am mărturisit că i-am găsit fiul. Dar bucuria i-a fost de scurtă durată cînd a aflat întîmplările de azi-noapte... Cu atît mai mult cu cît eu nu l-am ucis pe Zeno, aşa cum crezusem.

— Ia te uită! Cum aşa? L-am văzut lungit ţeapăn pe pămînt, fără să mişte mai mult decît o bîrnă, sărmanul.

— Era un vicleşug... Ne-a păcălit, şi acum rîde, cu siguranţă, de prostia noastrră. Aşa încît trebuie să ne temem mai mult ca niciodată de ceea ce el, cît şi Peyrolles, pun la cale împotriva lui Philippe. Drept urmare, contesa, a cărei lectică o vedeţi venind, merge împreună cu mine la domnul Hérault, locotenentul de poliţie, pentru a-l ruga să-i caute cît mai urgent fiul.

— Caramba! vă însoţim şi noi acolo, baroane... Nu-i aşa, micuţule?

— Desigur, nobilul meu prieten, desigur... dacă totuşi doamna Aurore ne permite, replică Passepoil, care voia întotdeauna să respecte eticheta.

— Sînt sigur că va consimţi cu plăcere, îl încredinţă domnul Hélouin. Cu cît vom fi mai mulţi, cu atît va fi mai bine. Nu ştiu ce se poate întîmpla pe drum.

Lectica se apropie. Cînd ajunse în dreptul celor trei bărbaţi, Cocardasse şi Passepoil îi cerură contesei permisiunea de a o escorta.

Aurore le-o acordă din toată inima.

— Da, prieteni, veniţi, le spuse. Mă voi simţi mai puternică în tovărăşia voastră, a tuturor.

Mica trupă se îndreptă apoi, în pas rapid, către piaţa Victoires, unde erau instalate, provizoriu. birourile poliţiei.

3 Uşa cea joasă

Să ne-ntoarcem acum la Philippe.

Părăsind fundătura, tînărul porni să meargă la întîmplare, revăzînd în minte toate cîte i se întîmplaseră de două ore încoace.

Dar gîndurile nu i se puteau fixa pe nimic.

Convorbirea sa, la bal, cu Bathilde; venirea lui la ea acasă; capcana a cărei victimă fusese; lungul său drum prin vastele şi tăcutele apartamente din palat; portretul pe care-l văzuse în camera cea mică, în faţa bustului şi lîngă pătuţul de copil; femeia adormită lîngă care îngenunchease — toate acestea îi treceau iar şi iar prin minte, fără nici o ordine şi fără şir, într-un vîrtej fantastic.

Fără a-i păsa de frigul înţepător al nopţii şi nici de orele ce treceau, mergea, mergea întruna, habar neavînd de drumul pe care-l parcurgea.

După ce umblase astfel pînă spre ziuă, ajunse în faţa unei case cu înfăţişare destul de frumoasă, din care ieşea un zgomot confuz şi continuu de voci, de paşi într-un du-te-vino agitat, de parcă înăuntru ar fi avut loc o mare reuniune de oameni.

Casa, înaltă de trei etaje, era luminată de sus şi pînă jos, constituind o mare pată de lumină printre vecinele ei, cufundate încă în semiobscuritate.

În mod maşinal, tînărul se opri s-o cerceteze cu privirea, întrebîndu-se ce putea fi acolo, pentru ca la o asemenea oră să domnească încă atîta agitaţie.

Pe cînd încerca să rezolve această problemă, un individ, cu capul şi umerii învăluiţi într-o pelerină, trecu prin faţa lui şi, după ce-l văzu, făcu o mişcare de retragere, dar apoi se apropie repede de o uşă joasă situată pe una din laturile imobilului, o deschise şi dispăru imediat în spatele ei.

— La dracu! înjură Philippe, care aruncase o privire asupra personajului şi-i zărise trăsăturile, în ciuda glugii

care i le acoperea în parte — ori mă înşel amarnic, ori este şnapanul acela de Zeno, seducătorul Marinei şi asasinul meu de ieri... Ce-o fi vrînd să facă aici?

Se uită mai atent la casă şi sfîrşi prin a o recunoaşte ca fiind ambasada Veneţiei, unde venise deja să-l caute pe cavaler.

— Ei! nu, nu mă înşel deloc, este chiar el, mizerabilul. Aceasta-i locuinţa lui. Ah! de data asta nu mi se va spune că-i absent: l-am văzut intrînd. Dar ce-i cu toată lumea asta la el? Oare dă o petrecere? Dacă-i aşa, cu atît mai bine, pe cinstea mea. În felul acesta vor fi mai mulţi martori la pedeapsa pe care i-o voi da.

Înaintă către uşa pe care o deschisese cavalerul, fără a se gîndi că, în mod sigur, nu aceea era intrarea principală a clădirii şi fără a-şi da seama că ora matinală era nepotrivită pentru a cere să fie primit înăuntru.

Cel pe care-l văzuse Philippe era, într-adevăr, Zeno. Reprezentantul Veneţiei nu venea, bineînţeles, să se ocupe de treburi diplomatice. Aceasta ar fi fost, desigur, cea mai mică dintre grijile sale. Prezenţa lui la ambasadă avea un motiv mult mai serios.

Aşa cum am spus mai înainte, era proprietarul unui tripou. Şi nu al unui tripou clandestin, ci a unei case de jocuri recunoscute şi autorizate sub acoperirea imunităţii diplomatice.

La Zeno te aflai la fel ca pe teritoriul Veneţiei, şi leul din piaţa San-Marco îşi întindea aripile protectoare între paznicii legilor şi nefericiţii jucători care veneau, cu naivitate, să se lase jefuiţi de către italian.

Poate că mai tîrziu vom avea prilejul să-l facem pe cititor să pătrundă, la ora jocului, la cavaler care, după cum se vede, avusese motive foarte bune pentru a-şi instala tripoul chiar la ambasadă. După ce plecase de la palatul Nevers, Zeno, observînd că îmbrăcămintea îi fusese sfîşiată în mai multe locuri de spada domnului Hélouin, se hotărîse să meargă la „casa de distracţii" să-şi schimbe hainele şi să-şi pună o ţinută mai potrivită.

Şi l-am văzut întorcîndu-se la ambasadă tocmai cînd revenea de pe colina Montmartre.

Ţinea să afle imediat ce beneficii îi realizaseră crupierii săi în timpul nopţii.

Dar un lucru îl intriga mult, provocîndu-i o adevărată nelinişte, şi anume, se mira ce căuta Philippe în faţa uşii sale.

— De unde-a apărut şi ce urmăreşte aici? se întreba, în timp ce se îndrepta spre sala de joc. Să aibă oare intenţia de a intra în ambasadă? Dac da, ar trebui să iau măsuri spre a-l împiedica. Pentru orice eventualitate, să fim atenţi.

Trecu apoi într-un mic cabinet, în care obişnuia să-şi facă socotelile cu crupierii, şi se înarmă cu un pistol pe care-l scoase dintr-un sertar.

Acest argument *ad hominem* [1] era, se pare, necesar uneori pentru rezolvarea unor neînţelegeri dificile. Cîteodată, ludovicii sau alte monede rătăcite prin buzunarele oamenilor săi nu consimţeau să iasă de-acolo decît sub ameninţarea ţevii de oţel.

Astfel înarmat, intră în saloane şi aşteptă...

Philippe înaintase, aşadar, spre uşa cea joasă. Aceasta era o bucată masivă de stejar, avînd în partea de sus un ghişeu prevăzut cu grilaj. Nu avea nici ciocan, nici vreo broască vizibilă.

Tînărul bătu cu mînerul spadei sale.

După cîteva clipe, în spatele uşii se auziră paşi ce se apropiau repede.

— Ce vreţi? întrebă în curînd un glas repezit, cu un puternic accent italienesc, în vreme ce o faţă neprimitoare se arăta la ghişeu.

— La naiba! vreau să intru, răspunse Philippe.

— La ce bun? Practic s-a terminat, nu se mai joacă, şi toată lumea va pleca. De altfel, nici nu se intră pe aici.

1 *Ad hominem* (lb. latină) = împotriva omului. Nu se utilizează decît în expresia *argument ad hominem* = argument prin care se învinge un adversar opunîndu-i propriile cuvinte sau propriile sale fapte. (n.t.)

Asta-i o trecere rezervată doar celor de-ai casei, şi dumneata nu eşti dintre aceştia, altminteri, în loc să baţi în uşă, ai fi făcut semnalul stabilit.

— Nu înţeleg nimic din cele ce spui, replică tînărul cu nerăbdare. L-am văzut adineauri pe cavalerul Zeno intrînd pe uşa aceasta... Trebuie să-i vorbesc personal şi vreau să mă conduci la el numaidecît.

— Domnul cavaler este, desigur, ocupat să-şi facă socotelile de casă şi nu-i place să fie deranjat în asemenea momente.

— Ei! puţin îmi pasă de ce face ticălosul dumitale de stăpîn... Deschide-mi, pe toţi dracii! sau intru cu forţa...

La auzul acestor cuvinte aspre, interlocutorul lui Philippe, care avea în grijă paza acelei intrări, îşi lipi şi mai mult faţa de grilaj, spre a-l privi mai bine pe acesta.

În mod evident, nu era obişnuit să audă vorbindu-se despre cavaler într-un mod atît de nepoliticos şi voia să-l vadă îndeaproape pe îndrăzneţul care-şi permitea să se exprime astfel.

Văzînd puţina grabă de a i se satisface dorinţa, Philippe nu se mai putu stăpîni:

— Pe viaţa mea! ocărî, îmi deschizi, secătură?... îţi spun doar că vreau să intru...

Şi, apucînd grilajul cu o mînă, zgudui cu atîta putere uşa, încît obloanele începură să-i geamă. Dar uşa nu cedă — era în stare să reziste la cele mai puternice zdruncinături şi izbituri.

— *Diavolo!* zise paznicul retrăgîndu-se prudent. Cine mai e şi turbatul ăsta? Mă duc să-l previn pe Excelenţa Sa.

Şi se îndepărtă, lăsîndu-l pe tînăr să se înverşuneze şi mai abitir împotriva uşii.

Se scurse un şfert de oră.

Nevăzînd pe nimeni care să revină. Philippe, plictisit să tot zguduie în mod inutil uşa, sfîrşi prin a o părăsi şi se duse să se posteze la doi paşi mai încolo, hotărît să profite de prima ieşire ce va avea loc pentru a intra pe coridor şi a ajunge la cavaler, oricîtă rezistenţă i s-ar opune.

Stătea astfel de pază de vreo zece minute, arzînd de nerăbdare, cînd uşa se deschise deodată larg, în fundul culoarului se zări o umbră şi, imediat, răsună o detunătură.

Philippe, care se şi repezise înainte, fu oprit brusc în elanul său de un proiectil care-l nimeri în dreptul stomacului. Scoase un strigăt şi se clătină. Ar fi şi căzut la pămînt, dacă patru braţe viguroase nu l-ar fi reţinut îndată.

Uşa se reînchisese imediat.

— Doamne Sfinte! dar ăsta-i puştiul!

— Sfîntă Fecioară! el este...

Aceste două exclamaţii fuseseră scoase, aproape simultan, de către Cocardasse şi Passepoil.

Cei ce purtau lectica Aurorei merseseră atît de repede, încît nu le trebuise nici măcar o jumătate de oră pentru a veni de pe strada Francs-Bourgeois pînă pe strada Montmartre.

Philippe primise împuşcătura trasă din interiorul coridorului tocmai în clipa în care mica trupă intra pe stradă, chiar în faţa ambasadei.

Auzind pocnetul şi văzînd un bărbat gata să se prăvălească pe pămînt, cei doi profesori de scrimă alergaseră către el şi, spre marea lui uimire, îl recunoscuseră pe Philippe.

— Pe toţi dracii! Ce mai înseamnă şi asta? exclamă gasconul, încercînd să vadă dacă tînărul era rănit grav.

— Ghicesc cam ce este, replică Pasepoil. Ne aflăm în faţa ambasadei Veneţiei.

— Şi Zeno a vrut să ne dovedească existenţa lui, adăugă domnul Hélouin, care, între timp, sosise şi el. Dar unde-i rănit bietul băiat? întrebă, aruncînd priviri îngrijorate spre lectica Aurorei care, pentru moment, se oprise în loc, la o mică depărtare.

— Nicăieri, prieteni, replică Philippe, ridicîndu-se deodată. Glonţul a alunecat pe unul din nasturii uniformei mele şi nu m-a atins. Numai că şocul a fost atît de puternic încît aproape că m-am sufocat, şi chiar şi acum sînt încă ameţit.

— Domnul fie lăudat! spuse poliţistul. În cazul acesta, veniţi, domnule conte, mama dumneavoastră vă aşteaptă.

Tînărul n-avu timp să se minuneze de vorbele domnului Hélouin.

Acesta, secondat de Cocardasse şi Passepoil, îl trase repede către lectică.

Zărindu-l pe Philippe pe care cei trei bărbaţi îl duceau spre ea, contesa simţi un fel de ameţeală şi inima începu să-i bată cu atîta putere, încît părea gata să i se spargă.

Nu se putea înşela, era fiul ei, copilul pe care-l plînsese vreme atît de îndelungată şi pe care îl revedea, în sfîrşit! Era inutil să i se spună acest lucru — întreaga ei fiinţă se avînta spre el.

Şi atunci, într-un soi de nebunie maternă, sări jos din lectică, alergă spre tînăr şi, înlănţuindu-l cu braţele, îl duse către uşorul vehicul în care-l îndemnă să urce împreună cu ea.

— Întoarceţi-vă la palat, le porunci domnul Hélouin celor ce purtau lectica. Ne-am terminat cursa. Şi în sinea lui, adăugă: „Domnul locotenent de poliţie Hérault a scăpat ca prin urechile acului, căci contesa părea decisă să intre pînă în apartamentele lui, dacă ar fi fost necesar pentru a-i vorbi fără întîrziere."

Apoi, spre a nu tulbura revederea dintre contesă şi Philippe, se îndepărtă împreună cu cei doi profesori de scrimă.

4 Mamă şi fiu

În lectica sa, Aurore îşi ţinea fiul îmbrăţişat, zîmbind şi plîngînd totodată. Dar nu era în stare să vorbească, negăsind cuvinte pentru a-şi exprima fericirea.

Nu rostea decît două vorbe:

— Copilul meu!...

Dar în acestea era întregul ei suflet.

Iar el nu ştia ce să răspundă decît:

— Mamă!

Şi inima i se topea de fericire că o regăsea atît de frumoasă pe cea a cărei imagine adorată o păstrase în amintirile sale de copil.

Reîntoarcerea acasă fu rapidă.

Odată ajunşi, Aurore îşi conduse fiul la ea, chiar în camera în care el îi apăruse în ajun. Acolo putu da frîu liber bucuriei nebune ce i se revărsa din inimă în valuri.

Clipe îndelungate, între ei nu fu decît un schimb de dulci mîngîieri. Şi unul şi celălalt fuseseră lipsiţi de ele atîta vreme, încît nu se puteau sătura.

Cu toate acestea, efuziunile lor sfîrşind prin a deveni mai calme, ajunseră la capitolul confidenţelor.

Aurore voi ca Philippe să-i povestească viaţa lui pînă în cele mai mici amănunte.

Tînărul îi istorisi tot ceea ce am relatat deja.

Cînd ajunse să vorbească despre hîrtia găsită în vechea barcă eşuată pe plaja de la Saint-Valéry-en-Caux şi despre felul în care valurile i-o readuseseră după ce o aruncase în mare, ea îl întrebă:

— Şi mai ai încă acea hîrtie?

— Da, mamă. Fără să ştiu de ce, am avut întotdeauna presentimentul că, într-o zi, mi-ar putea fi utilă.

— Să mi-o arăţi... Spui că apa a şters cu totul scrisul?

— În întregime. Doar în partea de jos se află o semnătură, dar şi ea este atît de spălăcită, încît e imposibil de descifrat.

— Nu face nimic, vreau s-o văd.

— O vei vedea chiar astăzi, mamă, dacă vrei.

— Bine, chiar astăzi. Deşi pare să nu aibă nici o valoare, presimt, ca şi tine, că are, dimpotrivă, o mare importanţă pentru noi, căci trebuie să facă parte din documentele pe care le purta omul care te însoţea.

— Aşa mi-am închipuit întotdeauna, spuse Philippe.

Apoi îşi continuă povestirea şi, după ce-i vorbi despre întîlnirea cu bătrînul cel înalt şi despre capcanele ce-i fuseseră întinse începînd din acel moment, ajunse şi la cursa ce-i fusese pregătită în ajun.

— Pe aceasta o ştiu, copilul meu, îl întrerupse Aurore. Mi-a relatat-o domnul Hélouin azi-dimineaţă. Acea Bathilde de Wendel te-a atras la ea, nu-i aşa?

— Este adevărat. A făcut-o sub pretextul de a-mi dezvălui un secret în legătură cu naşterea mea.

— Nemernica!... Putea, într-adevăr, să ştie multe în privinţa aceasta, de vreme ce ea este cea care te-a răpit.

— Mi-a mărturisit asta — voia, astfel, să-mi salveze viaţa.

— Ah! A avut îndrăzneala să-ţi spună o asemenea minciună? Dar ţi-a mărturisit şi cu ce scop a acţionat aşa?

— Mai întîi, mi-a spus că scopul ei era de a mă sustrage urii unor persoane. Acestea, vrînd să se răzbune pe familia mea, cu care se duşmăneau, hotărîseră să mă omoare. Apoi, a revenit asupra explicaţiei sale. Mi-a vorbit despre un bărbat, un monstru, pe care întîmplarea i l-a scos în cale şi care o obligase să-l slujească... şi că atunci, la îndemnul lui, venise la dumneata, pentru... Aici, a avut o reţinere şi, cum tocmai în momentul acela am fost atacat de către complicii ei, n-am putut afla mai mult.

— Îţi voi spune eu adevărul, copilul meu.

Şi Aurore îi aduse la cunoştinţă lui Philippe existenţa testamentului şi-i vorbi despre speranţa pe care Bathilde şi-o pusese în el.

— Cum se poate aşa ceva?! exclamă tînărul. Acum, totul îmi devine clar.

— Nu, nu totul. Ştii cine este bătrînul care, de doi ani, te-a urmărit cu atîta ură?

— Nu, mamă.

— Ei, bine! ascultă. Într-o zi, cu puţin timp înainte de a fi smuls iubirii mele, tatăl tău a primit o scrisoare

din partea unui văr al meu, cel mai bun prieten al său, marchizul de Chaverny.

— Marchizul de Chaverny! se minună tînărul.

— Cum, îl cunoşti?

— L-am văzut de curînd în tabăra de la Ostende, împreună cu marchiza şi... cu fiica sa, domnişoara Olympe.

— Asta nu mă miră deloc, încuviinţă Aurore. Ştiu, într-adevăr, că s-au dus acolo toţi trei. Dar dă-mi voie să continui. Domnul de Chaverny se afla atunci la moşia sa din Lagny. În scrisoare, îi comunica tatălui tău că avusese o ceartă destul de aprinsă cu un gentilom în trecere prin ţinut şi că acea discuţie fusese urmată de o înţelegere cu privire la un duel ce trebuia să aibă loc chiar în aceeaşi seară, în Paris, pe terenul din faţa Palatului Invalizilor, lîngă grădină. Neştiind unde să-şi găsească un secund, datorită depărtării de capitală şi a răstimpului scurt pe care-l avea la dispoziţie pînă ce trebuia să-şi întîlnească adversarul, marchizul îl ruga pe soţul meu să binevoiască să-i facă acest serviciu. Din păcate, scrisoarea era falsă. Nu domnul de Chaverny îl aştepta, ci o bandă de ticăloşi care s-au năpustit asupra lui, pe neaşteptate, şi l-au asasinat, cu toată rezistenţa lui eroică... O! da, eroică, deoarece, înainte de a sucomba, îşi făcuse un pat de cadavre. Sub trupul său au fost găsite şapte.

Philippe îşi îndreptă corpul, înfiorîndu-se. Era palid, dar un fulger de mîndrie îi sclipise în priviri auzind relatarea acelui sfîrşit eroic.

— Aşadar, tatăl meu era un gigant? întrebă.

— Da, fiule: un gigant al spadei.

— Şi ucigaşii lui şi-au primit pedeapsa pentru crima lor?

— Niciodată nu au putut fi cunoscuţi.

— Niciodată?

— Nu, deşi s-au depus toate eforturile în acest scop.

— Rezultă că, actualmente, cel pe care-l plîngi, mamă, nu este încă răzbunat?

— Nu încă... dar va fi în curînd, dacă vei voi.

— Ce vrei să spui prin asta?

— Că azi dimineaţă l-am descoperit, în sfîrşit, pe principalul autor al omorului.

— L-ai descoperit?

— Da...

— Cine este? Repede, mamă, spune-mi?...

— Bărbatul acela... complicele Bathildei...

— Cum? el?!...

— Chiar el, am dovezi ce pot fi considerate certe.

Şi Aurore îi repetă tînărului ultimele cuvinte ale contelui şi remarca pe care o făcuse, cum că ucigaşii erau conduşi de un bărbat mascat ce avea obiceiul de a-şi înclina des capul, cu o scuturare bruscă, spre umărul stîng. Apoi îl întrebă:

— N-ai constatat o mişcare nervoasă de felul acesta la bătrînul pe care l-ai întîlnit?

— Ba da, ba da! exclamă Philippe. Ba chiar, îmi aduc aminte că i-am spus ceva despre asta lui Cocardasse, cînd i-am descris personajul. De altfel, şi ieri, deşi abia l-am întrezărit, am observat din nou acel tic bizar... Dar este oare asta o dovadă certă a vinovăţiei sale, mamă? adăugă locotenentul căruia, datorită vîrstei înaintate a ticălosului, îi repugna să-l condamne fără o siguranţă absolută.

— Pentru mine, este, replică Aurore, deoarece acel tic e rezultatul unei lovituri de spadă pe care tatăl tău i-a dat-o în nişte împrejurări pe care le vei afla nu peste mult timp. Ticălosul acesta a fost întotdeauna duşmanul nostru de moarte şi a încercat mereu să ne facă cel mai mare rău cu putinţă. Multă vreme l-am crezut mort, şi de aceea bănuielile mele nu s-au îndreptat către el, dar, de vreme ce trăieşte, îţi spun că el este, numai el poate fi asasinul contelui Henri de Lagardère.

— Contele Henri de Lagardère, ai spus? exclamă Philippe. Acel erou a fost tatăl meu?

— Acel erou!... Ah! Philippe, cuvintele acestea îmi fac bine, căci mă întorc la epoca îndepărtată a luptelor

cavalereşti pe care le-a purtat pentru mine şi îmi amintesc fericirea mea pierdută.

Îşi împreună mîinile şi îngăimă, ca în extaz:

— Henri, frumosul meu Henri! aşadar, renumele ţi-a supravieţuit? Şaptesprezece ani nu au putut şterge amintirea curajului şi a faptelor tale de vitejie!

Tînărul continuă:

— Mamă, de cînd sînt în armată, am auzit de nenumărate ori citîndu-se numele contelui Henri de Lagardère, ca un model de bravură şi loialitate. Şi, fără a şti ce legătură strînsă mă unea cu el, învăţasem să-l iubesc, să-l venerez. Dar nu-i cunoşteam tragicul sfîrşit...

— Îl vei răzbuna, nu-i aşa, fiule? exclamă contesa.

— De ce nu cunosc mai mulţi dintre ucigaşii lui, şopti Philippe, ca pentru sine.

— Mai mulţi? La ce bun, dacă-l cunosc pe cel care îi comanda?

— Chiar astăzi, fără milă, ca un împărţitor al dreptăţii, îi voi pedepsi unul după celălalt, continuă tînărul, parcă fără a auzi.

Aurore nu înţelegea motivul care-l îndemna pe fiul său să vorbească în felul acesta şi i se părea că nu era atît de exaltat pe cît s-ar fi aşteptat ea.

— Astăzi — spuse ca spre a încheia — îmi-aparţii în întregime. Dar — adăugă cu vehemenţă — mîine ne vom duce la Curte să-l căutăm pe principalul vinovat. Mi s-a spus că vine la palat destul de des; acolo, în faţa întregii nobilimi, îl vei lovi, acolo îl vei face să-şi ispăşească crima. Moartea contelui Henri de Lagardère trebuie să fie răzbunată în chip răsunător.

— Ai dreptate, mamă! strigă tînărul locotenent, ridicînd capul, ca pentru a întări puternica hotărîre ce pusese stăpînire pe el. O asemenea pedeapsă nu trebuie să se săvîrşească în întuneric. Şi mîine — fiindcă mîine este ziua pe care o alegi — Dumnezeu îmi va îndruma

spada, care niciodată nu a slujit o cauză mai nobilă ca aceasta...

— Nu spada ta este cea care trebuie să-l lovească, ci cea a tatălui tău, care de acum înainte devine a ta, exclamă Aurore... Iat-o — adăugă, ducîndu-se să ia o spadă lungă şi lată ce se afla atîrnată pe perete, aproape de căpătîiul patului ei. Primeşte-o, copile, ca pe o moştenire sfîntă, şi fie ca ea să-ţi reamintească fără încetare faptele de vitejie ale celui ce nu mai este.

— Da, mamă, răspunse Philippe sărutînd cu pietate arma. Va fi pentru mine ca o amintire vie a tatălui meu şi mă va face la fel de puternic şi de viteaz ca şi el.

Aurore voi să dea imediat dispoziţii în vederea instalării fiului său, dar se împotrivi la gîndul ca el s-o părăsească fie şi o singură clipă, astfel că-şi trimise servitorii să-i aducă de la Passepoil tot ceea ce-i aparţinea.

Vechiul palat părea că renaşte la viaţă.

În toate părţile era o forfotă, o agitaţie neîncetată. Nu trebuia oare să i se pregătească noului stăpîn o locuinţă demnă de el?

Contesa părea transfigurată: slăbiciunea, istovirea lăsaseră locul unei activităţi febrile. Ea conducea totul, se ocupa de toate, mustruluindu-i, stimulîndu-i pe toţi.

În cursul zilei, în vreme ce Philippe se odihnea pentru o clipă, trimise să fie chemaţi marchizul şi marchiza de Chaverny.

Aceştia sosiră în curînd, împreună cu Olympe.

Contesa se repezi spre ei, strigînd:

— Fiul meu!... l-am regăsit!...

— Ştiam că urma să-ţi fie adus dintr-o clipă într-alta, spuse Flor.

— Şi m-aţi lăsat, şi voi, să plîng?

— Gura ne fusese pecetluită. Ştii de ce?

— A! da, pentru a clarifica unele bănuieli. Ei, bine! lucrurile s-au lămurit.

— Tocmai am aflat asta de la Cocardasse, cu o oră în urmă. Dar, acum, vei reveni printre noi. Eşti aşteptată la Curte.

— Intenţionez să mă duc acolo mîine, nu pentru a lua parte la petreceri, ci spre a-l răzbuna pe Henri... Peyrolles va fi prezent, fără îndoială?

— Nu lipseşte în nici o zi de la palat.

— Ticălosul!... şi eu, care-l credeam mort, încă de la întîmplarea din cimitirul Saint-Magloire.

— Şi noi la fel, iar domnul Hélouin este cel care ne-a dezvăluit faptul că acest gentilom italian, pe nume Giam-Battista, cu o prezenţă atît de asiduă la Versailles, era pur şi simplu fostul *factotum* al prinţului de Gonzague.

— Aşadar, nu-l recunoscuseţi?

— Înainte de afla cine este, nu, dar pe urmă, da. Gîndeşte-te că au trecut totuşi atîţia ani!

— Este adevărat. Cu toate acestea, eu sînt convinsă că-l voi recunoaşte imediat: ura mea mă va face să-l ghicesc dintr-o mie.

— Şi unde se află fiul dumitale? întrebă domnul de Chaverny, observînd absenţa lui Philippe şi pentru a calma iritarea ce începea s-o cuprindă pe contesă, vorbind despre Peyrolles.

— Se odihneşte puţin, bietul copil. Este atît de obosit — o noapte întreagă petrecută rătăcind prin Paris! Ştii, desigur, toate acestea, Flor?...

— Totul... replică marchiza. Capcana de aseară, în palatul tău, şi tot ce a urmat... Dar, spune-mi, este adevărat că acea Bathilde a fugit?

— Nici nu putea face altceva, nenorocita.

— Într-adevăr, i-ar fi fost greu să apară în faţa ta.

În clipa aceea intră Philippe. Se trezise şi aducea hîrtia despre care îi vorbise mamei sale.

Nu ştia nimic despre prezenţa familiei Chaverny şi, la vederea oaspeţilor, mai ales a celei a Olympei, se simţi oarecum stînjenit.

— Ei, bine! domnule conte, îl întrebă Flor zîmbind; veţi răspunde curînd invitaţiei pe care v-am făcut-o ieri, la balul de la Luvru?

— Doamnă, replică Philippe, va fi pentru mine o mare cinste să-mi însoţesc mama la dumneavoastră... de cîte ori va avea plăcerea să vă viziteze...

— Întocmai, vizita dumitale ne va face întotdeauna plăcere, soţului meu şi mie... şi cu atît mai mult Olympei, care vorbeşte întruna despre dumneata, replică marchiza, cu maliţşiozitate.

La aceste cuvinte, fata se făcu roşie ca macul şi se ascunse în spatele mamei sale, în vreme ce, la rîndul său, Philippe nu ştia ce atitudine să ia.

— Ei, dar ce-nseamnă asta? Vă cunoaşteţi? întrebă Aurore.

— Cum, dacă ne cunoaştem?! exclamă domnul de Chaverny. Oare fiul dumitale, domnul locotenent-conte de Lagardère — căci aşa trebuie să fie numit acum — nu ţi-a povestit întîlnirea noastră de la Ostende?

— Mi-a spus că te-a văzut în tabără, dar fără alte detalii.

— Atunci nu ştii că noi, toţi trei, îi datorăm viaţa?

— Nu ştiu absolut nimic despre aşa ceva.

— Află, deci, că, mulţumită lui, am scăpat de la o moarte înspăimîntătoare: în timpul unei furtuni puternice, caii poştalionului nostru, speriaţi de tunet, se ambalaseră cu puţin înainte de a ajunge la Ostende, şi ne aşteptam ca, dintr-o clipă într-alta, să fim răsturnaţi şi zdrobiţi, cînd, deodată, Philippe, care din fericire se afla acolo, s-a repezit curajos în faţa atelajului, cu riscul de a fi călcat de o sută de ori în picioare, şi a reuşit, după un efort de neînchipuit, să oprească trăsura chiar în faţa

unui stejar aflat pe marginea drumului şi care s-ar fi prăbuşit peste cai, făcîndu-i practic praf.

— Dragul meu copil! exclamă Aurore, apropiindu-l pe tînăr de ea şi îmbrăţişîndu-l cu dragoste. Are vitejia tatălui său.

— O! da, naşă, adăugă Olympe cu ardoare, curajul lui este mai presus de orice laudă... dac-aţi fi văzut cît era de cumplit!...

Şi îndreptă către Philippe o lungă privire de recunoştinţă şi de dragoste.

Tînăra fată rostise aceste cuvinte cu un asemenea entuziasm şi cu o intonaţie atît de vibrantă, încît contesa fu impresionată. O privi pe Olympe şi, văzînd-o profund emoţionată, avu o oarecare bănuială în legătură cu simpatia pe care aceasta o avea faţă de fiul său. În acelaşi timp, îşi dădu seama că Philippe părea să-i împărtăşească tulburarea.

Intrigată, se uită la Flor şi la marchiz, întrebîndu-i din ochi ce voia să însemne asta.

Flor, care ghicise de multă vreme secretul celor doi copii, răspunse întrebării mute a prietenei sale printr-un semn de confirmare.

Aurore simţi un junghi în inimă. Dragostea ei de mamă suferea. Ar fi vrut ca acest copil să fie al ei, numai al ei. Şi, abia la cîteva ore după ce-i fusese redat, după ce atîta amar de ani îl plînsese, iată că deja i se cerea să împartă cu alta iubirea lui! Ba, mai mult: o alta o cîştigase înaintea ei!

Dar acest simţămînt de gelozie fu repede combătut de raţiune. Îi va interzice ea oare fiului său să fie fericit, cînd, de fapt, ea nu dorea, dimpotrivă, nimic altceva decît asta? Nu, niciodată, de vreme ce propria ei fericire consta în a-l şti pe el fericit.

Aşadar, îi răspunse lui Flor, tot printr-un semn, că înţelesese şi că încuviinţa cu plăcere dragostea dintre Philippe şi Olympe.

Spre a-şi ascunde stînjeneala, tînărul îi prezentă contesei hîrtia pe care o ţinea în mînă.

— Iată, mamă, spuse, hîrtia pe care mi-ai cerut să ţi-o arăt. Se poate vedea că nu mai există nici o urmă a scrisului, cu excepţia aceluia ce seamănă a semnătură, în partea de jos.

Aurore luă foaia şi constată că, într-adevăr, era practic albă. O dădu apoi domnului şi doamnei de Chaverny care, cunoscînd povestea lui Philippe, ştiau şi ei că acesta poseda o astfel de hîrtie.

Nici ei nu izbutiră să descifreze nimic clar. Cu toate acestea, marchizul schiţă un gest de mirare.

— Este ciudat, şopti. Desenul acesta şters pare să aibă o oarecare asemănare cu parafa mea. Ia uită-te, Flor.

— Este adevărat, pe cuvînt, replică marchiza. Ar fi totuşi greu s-o recunoşti cu certitudine, este mult prea ştearsă.

— Ce să fi fost oare pe această foaie? întrebă Aurore. Cu siguranţă, o parte din ea era scrisă.

— Judecînd după această parafă, aşa se pare. Dar ar trebui să fii ghicitor pentru a regăsi măcar unul dintre cuvintele care-au fost scrise pe ea.

— Într-adevăr, nu-mi închipui defel cum am putea reuşi. Şi totuşi, ceva îmi spune că aici se află — sau, mai curînd, se afla — o dezvăluire importantă pentru noi.

Şi contesa îşi aţintea ochii asupra foii albe, ca şi cum ar fi sperat ca, prin puterea privirii sale, să reînvie textul dispărut.

În cele din urmă, convingîndu-se de inutilitatea eforturilor sale, se pregătea să-i înapoieze hîrtia lui Philippe, cînd camerista veni să-i anunţe că domnul Hélouin aştepta în anticameră.

— Ah! domnul Hélouin este aici? exclamă. Soseşte, desigur, la momentul cel mai potrivit. El, care se pricepe la descifrarea enigmelor, va reuşi, poate, să ne ajute şi în această împrejurare. Să intre numaidecît.

5 Procedeul domnului Hélouin

Peste o clipă, poliţistul era poftit să intre. Venea, pentru orice eventualitate, să se pună la dispoziţia contesei, în caz că dînsa ar fi avut nevoie de serviciile sale.

— Sosiţi tocmai la timp, dragă domnule vrăjitor, i se adresă Aurore cu amabilitate. Sîntem ocupaţi cu rezolvarea unei probleme foarte dificile, pentru a cărei soluţionare vom face apel la ajutorul dumneavoastră.

— Despre ce este vorba, doamnă?

— Despre a şti prin ce vrăjitorie am putea reuşi să aflăm ce conţinea această hîrtie. Dumneavoastră, care sînteţi un magician, aţi fi în stare să ne scoateţi din încurcătură?

— Nu ştiu, contesă, răspunse domnul Hélouin, şi nu vă pot răspunde cu certitudine decît după ce voi studia cu atenţie documentul.

— O! studiaţi-l pe îndelete, spuse doamna de Lagardère, înmînîndu-i hîrtia. Nu vă cerem un răspuns imediat. Ba chiar, dacă apreciaţi că este necesar să luaţi hîrtia la dumneavoastră, v-o lăsăm cu toată încrederea.

— Nu este nevoie, replică poliţistul, care începuse deja să sucească şi să răsucească pe toate părţile hîrtia. Permiteţi-mi doar cîteva clipe de atenţie şi vă voi spune dacă pot sau nu să vă fiu de folos.

Scosese din buzunarul său o lupă mică şi privea hîrtia în lumină, prin transparenţă.

Vreme de aproximativ cinci minute stătu astfel s-o privească atent, fără a scoate vreun cuvînt şi fără ca trăsăturile să-i trădeze gîndurile.

Toţi aşteptau cu o oarecare îngrijorare ca el să se decidă să vorbească.

În cele din urmă, după ce se oprise mai mult către partea de jos a paginii, spuse cu glas ferm:

— Iată, doamnă, ce reiese din studiul meu: această hîrtie a fost acoperită cu un scris foarte mărunt şi foarte strîns, ale cărui urme le disting clar cu ajutorul acestei lupe, deşi cerneala folosită pentru a-l trasa a dispărut cu totul. Din semnătura care se află aici, la un deget de marginea inferioară, deslușesc cîteva litere întregi, cum ar fi un *m* majuscul şi un *c*, la fel; apoi, ceva mai puţin clar, văd linia subţire a unei litere ce trebuie să fi fost un *h*, dacă mă ghidez după un fel de buclă de care se leagă şi de liniuţa din partea de jos. S-ar putea să fie şi un *k*, dar nu cred. Ceva mai departe, vin două linii groase, apropiate una de alta, care par să fi format un *n*; apoi, din nou, o linie groasă şi o buclă lungă în jos, terminîndu-se printr-o oprire bruscă, acolo unde pana s-a lărgit, ca pentru trăsătura finală a unei parafe; şi, în fine, aproape atingînd bucla aceasta şi cam pe la mijloc, trei puncte dispuse în triunghi. Priviţi, adăugă domnul Hélouin, vă voi desena întocmai ceea ce văd, cu distanţele care există între respectivele litere.

Inscripţia apărea astfel: *M.....Ch....ny.*

— Nu vă spuneam eu?! exclamă marchizul, de îndată ce aruncă o privire asupra caracterelor. Este pur şi simplu semnătura mea. *„Marchiz de Chaverny"*, iar cele trei puncte sînt acelea pe care le adaug întotdeauna la coada *y*-ului meu. Ia priviţi, adăugă, scriindu-şi numele şi titlul deasupra literelor, în felul în care obişnuia să se semneze.

— Este absolut identic, afirmară cu toţii.

— Cum dracu' se află semnătura mea acolo? gîndi cu glas tare domnul de Chaverny, foarte mirat.

— Poate că vom afla, replică domnul Hélouin.

— Aţi putea face să reapară scrisul? întrebă cu vioiciune Auror[illegible].

— Nu, contesă, răspunse poliţistul, aşa ceva nu este posibil.

— Cum! atunci înseamnă că sînteţi în stare să citiţi aceste litere şterse fără a le evidenţia?

— Nici atît.

— Dar, în acest caz, cum aţi reuşi?... Nu înţeleg.

— Treaba este totuşi dintre cele mai simple.

— O! dintre cele mai simple...

— Veţi vedea cu propriii dumneavoastră ochi. Binevoiţi să porunciţi să mi se aducă un lighean cu apă, un burete şi o bucată oarecare de stofă, care să se poată împături în patru sau în opt, pentru a forma un fel de saltea. Trebuie să vă previn că, probabil, stofa se va deteriora.

— Asta n-are nici o importanţă, spuse Aurore, care dădu imediat ordine pentru ca domnul Hélouin să capete pe dată obiectele pe care le dorea.

Curiozitatea tuturor atinsese paroxismul.

În curînd, în faţa poliţistului se aflau ligheanul, buretele şi bucata de stofă. O împături pe aceasta de mai multe ori, transformînd-o într-un fel de perniţă. Apoi înmuie foaia de hîrtie în apă, o lăsă acolo să se îmbibe bine şi pe urmă o întinse pe stofă unde, cu buretele, o tamponă uşor pentru a face să dispară numeroasele cute pe care le căpătase datorită faptului că Philippe o mototolise, ghemotocind-o înainte de a o arunca în mare.

În vreme ce hîrtia îşi căpăta aspectul iniţial, adică toată suprafaţa plană şi netedă, domnul Hélouin îşi scoase din buzunarul vestei o cutie asemănătoare cu un toc de ochelari de dimensiuni mari şi alese, dintre multele obiecte pe care le conţinea, o sticluţă astupată cu grijă şi conţinînd un lichid albicios.

— Aceasta este trusa mea, explică, arătînd cutia. Medicul îşi are scalpelurile sale, eu am substanţele mele chimice...

La un poliţist, o asemenea dotare nu era ceva neobişnuit. Era epoca scrisorilor şi a biletelor misterioase, scrise cu tot felul de substanţe incolore şi, pentru fiecare din ele, era necesar cîte un reactiv special.

Deoarece trebuia să descopere în mod frecvent astfel de secrete, domnul Hélouin îşi purta întotdeauna fiolele asupra sa.

O destupă pe cea pe care o scosese şi-i vărsă conţinutul pe foaie, care se impregnă imediat cu acea substanţă în timp ce în încăpere se răspîndea un miros puternic şi acidulat.

Apoi, aşteptă.

La capătul a aproximativ cinci minute cercetă cu atenţie hîrtia, şi, deodată, declară:

— Doamnă, treaba s-a făcut. Operaţia a reuşit cum nu se poate mai bine şi vom putea citi cele scrise pe această hîrtie tot atît de bine ca într-o carte deschisă.

Se aplecară toţi, curioşi, asupra foii, dar nimeni nu observă să se fi produs nici cea mai mică modificare.

— Vedeţi cît era de simplu, adăugă domnul Hélouin cu o expresie plină de mulţumire.

— Ce era simplu? întrebă Flor, încercînd zadarnic să zărească vreo urmă de litere. Nu văd nimic, absolut nimic.

— Într-adevăr, încă nu puteţi vedea nimic, dar aşteptaţi o clipă, n-am terminat definitiv.

Spunînd acestea, poliţistul apucă partea de sus a hîrtiei cu o mînă, iar cu cealaltă îi izbi marginea cu cîteva bobîrnace. Imediat, de pe ea se desprinseră miriade de parcele, care căzură ca o ninsoare în jurul ei.

Foaia apăru atunci perforată ca o sită.

— Dumnezeule? ce-aţi făcut? strigă Aurore, care, la această privelişte, crezu că hîrtia este distrusă şi că, de acum, va fi imposibil să i se mai afle conţinutul.

— Vă voi explica, doamnă contesă, răspunse calm domnul Hélouin. Ştiţi că această foaie a fost înmuiată în apa de mare, apă care nu este altceva decît ceea ce, în chimie, se numeşte o soluţie de clorură de sodiu. Or, părţile scrise au reţinut mai mult această substanţă, pe care cerneala s-a fixat cu ajutorul sării, aflată în apă în mare cantitate. Dîndu-mi seama de acest lucru, n-am făcut altceva decît să continui acţiunea apei de mare. Adică, folosind substanţa din sticluţa mea, care nu era altceva decît o clorură obişnuită, am ajutat să

se roadă cu totul parcelele care suferiseră deja un început de coroziune, lăsînd totuşi intact restul hîrtiei, datorită apei cu care o îmbibasem. Aşa cum vă spuneam, nimic nu e mai simplu... iar literele ne apar acum ca şi cum ar fi fost scrise prin perforare.

Ajungînd aici cu explicaţia, domnul Hélouin puse hîrtia pe mîneca hainei sale care, fiind dintr-o stofă de culoare închisă, făcu să reiasă în negru scrisul de pe ea.

Cu toţii nu se putură împiedica să nu admire ingeniozitatea poliţistului.

Nu pierdură totuşi timpul cu laude. Erau mult mai nerăbdători să afle ce anume le va dezvălui hîrtia.

Aurore voi s-o ia spre a o citi imediat, dar domnul Hélouin îi reţinu mîna, spunîndu-i:

— Doamnă, v-ar fi, fără îndoială, foarte greu să descifraţi acest scris. Vreţi să-mi permiteţi s-o fac eu în locul dumneavoastră?

— Bucuros, răspunse contesa, dar, vă rog, mai repede.

Poliţistul îşi luă lupa, se apropie de fereastră şi începu să citească.

De la primele fraze, Aurore fu cuprinsă de o puternică emoţie.

— Dar aceasta e misiva pe care a primit-o soţul meu, în ziua în care a fost asasinat! exclamă, întrerupîndu-l pe poliţist.

— Şi pe care, chipurile, o expediasem de la Lagny, adăugă domnul de Chaverny. Şi cînd te gîndeşti că n-am putut afla niciodată cine o scrisese!

— Cum se explică asta? continuă contesa. Am găsit scrisoarea aceasta în hainele sărmanului meu Henri, şi am luat-o de-acolo, înainte de înmormîntare... Se află şi acum în biroul meu.

Se duse să deschidă sertarul unei mobile, din care scoase o foaie de hîrtie îngălbenită şi pătată de sînge în mai multe locuri, şi pe care i-o aduse domnului Hélouin.

Acesta o compară cu cea pe care o avea deja.

— Aceeași mînă le-a scris pe amîndouă, afirmă. Dar cred că pot oferi o explicație. Cu siguranță, aceasta nu este decît o ciornă, o ciornă curată, dacă mă pot exprima astfel. Falsificatorul trebuie să se fi exersat îndelung înainte de a ajunge să imite la perfecție scrisul domnului de Chaverny, și foaia de sub ochii noștri e, fără îndoială, ultimul său exercițiu.

— Da, cu siguranță, așa stau lucrurile, întări marchizul. Și ticălosul trebuie să fie foarte îndemînatic, căci, recunosc, scrisul meu este foarte urît.

— Probabil că de aceea n-a vrut să riște să-i trimită contelui scrisoarea mai înainte de a face o încercare hotărîtoare.

— Și pînă și iscălitura mea e imitată atît de bine, încît mă pot înșela eu însumi, adăugă domnul de Chaverny. Încă o dată, cine poate fi falsificatorul?

— Ah! dar iată ceva ce poate că ne va lămuri, continuă domnul Hélouin. Sub numele dumneavoastră se află trei rînduri... trei rînduri cu un alt scris.

Și citi următoarele:

«Memento: cînd voi face ca această scrisoare să ajungă la contele de Lagardère, prin Knauss, să nu uit să-i atrag acestuia atenția să se dea drept unul dintre oamenii marchizului.»

— Knauss! exclamă Philippe... așadar, să fie oare tot bătrînul al cărui nume mi l-ai spus azi-dimineață, mamă?... Acel Giam-Battista?

— Peyrolles! Ah! înțeleg totul... exclamă contesa. Da, monstrul acela este autorul scrisorii... și dovada de netăgăduit a crimei sale, iat-o!... Acum, nu ne mai putem îndoi.

— Nu, desigur, confirmă domnul de Chaverny, care luase cunoștință de acel memento și tremura de mînie la gîndul că se uzase de numele său pentru a-i trimite prietenul la moarte. Nu, cu siguranță — recunosc foarte

bine scrisul mizerabilului. L-am văzut de destule ori la vărul meu de Gonzague.

— Pe hîrtia aceasta se mai află ceva, continuă domnul Hélouin, privind documentul prin transparență. Văd aici, în partea de sus, în dreapta, un mic dreptunghi care conține cuvintele: *Intendența prințului de Gonzague.*

— Iată ce-l denunță pe deplin pe nemernic, declară domnul de Chaverny. Într-adevăr, așa era marcată hîrtia de care dispunea în calitatea sa de *factotum* și de intendent al prințului.

— Fiule, spuse atunci cu solemnitate contesa, după cum ți-am promis, mîine te voi pune în fața ucigașului tatălui tău...

— Îmi voi face datoria, mamă!... o întrerupse tînărul, cu toată puterea.

Ochii Aurorei se îndreptară spre cer, în vreme ce șoptea:

— Henri, peste douăzeci și patru de ore vei fi, în sfîrșit, răzbunat, prin mîna fiului nostru!

6 Discuții la curte

A doua zi, pe la ora șapte seara, contesa plecă, împreună cu Philippe, spre Versailles.

Cu un ceas mai devreme fusese prevenită, printr-un mesaj din partea lui Chaverny, că Peyrolles tocmai sosise la Trianon, însoțit de cavalerul Zeno.

În ziua aceea era multă lume în micul și cochetul palat care slujea, în acea vreme, drept reședință a Curții; lume mult mai numeroasă decît de obicei.

Se aflase că, în timpul dimineții, doamna de Pompadour se lăsase pradă unei crize de nervi atît de puternice, încît fusese cît pe-aci să moară, și fiecare voia să-și dovedească

ataşamentul — mai mult sau mai puţin interesat — venind în grabă să ceară informaţii despre preţioasa ei sănătate.

Se spunea că rămăsese mai mult de două ore într-o stare de prostraţie, gata să-şi dea sufletul, şi că doar cu mare greutate se izbutise să fie readusă, în sfîrşit, la viaţă.

Dar, în legătură cu cauza acelei crize, toţi trebuiau să se rezume la a face presupuneri, căci nu se putea obţine nici o ştire precisă.

Unii, care voiau să pară mai bine informaţi decît ceilalţi, spuneau că aici se ascundea iar ceva în legătură cu „taica Poisson". Afirmau, ca ştiind din sursă sigură, că omul venise de dimineaţă la fiica sa, beat criţă; că voise s-o sărute cu de-a sila pe doamna ei de companie, pe nume du Hausset, şi că aceasta, jignită de o asemenea bădărănie, îi trăsese beţivului o pereche de palme zdravene. Iar rezultatul fusese leşinul marchizei.

Acea poveste era adevărată, dar păcătuia prin faptul că era veche de opt zile şi n-avea, aşadar, nici un amestec cu criza de acum.

Alţii susţineau că aceasta era urmarea unei ameninţări de ruptură din partea lui Ludovic al XV-lea care, cedînd stăruinţelor şi rugăminţilor reginei, se hotărîse ca de acum înainte să ducă o viaţă de pustnic şi să-i îndrepte pe toţi prin austeritatea purtării sale.

Dar acest basm de adormit copiii îşi găsea puţină crezare. Era, într-adevăr, prea năstruşnic.

Pe scurt, nu se ştia nimic cu precizie.

Aşa că noi vom fi cei care vom face cunoscut gravul eveniment care o tulburase atît de puternic pe doamna de Pompadour.

Fosta favorită a lui Ludovic al XV-lea, doamna de Châteauroux, îl avusese drept coafor pe un anume domn Dagé, practicant emerit al artei sale, cum n-a existat altul vreodată mai bun ca el.

Acest virtuoz al papiotelor era, se pare, atît de îndemînatic, încît cu ajutorul pieptenelui şi al fiarelor sale

de frizat transforma o bătrînă de şaizeci de ani într-o frumuseţe de optsprezece primăveri. Astfel încît era lăudat pretutindeni şi îşi cîştigase o reputaţie aproape europeană.

Doamnele de la Curte, mai ales cele de o vîrstă coaptă, nu se puteau lipsi de el şi, pur şi simplu, şi-l smulgeau una alteia.

Cînd doamna de Châteauroux a murit, Dagé, care se ataşase de ea, nu numai pentru minunatul păr cu care era înzestrată — lucru ce trebuia avut în primul rînd în vedere, dată fiind meseria sa — dar şi din cauza drăgălăşeniei şi amabilităţii ei, Dagé, spuneam, a fost cuprins de o adevărată disperare şi a părăsit Curtea, jurînd că niciodată nu va mai folosi acolo piepteneie. S-a exilat în Austria, unde era solicitat de multă vreme.

Marchiza de Pompadour, aflînd despre talentul remarcabil pe care-l poseda artistul coafor, voi să-l convingă să se reîntoarcă în Franţa şi, în acest scop, o puse pe doamna du Hausset să-i scrie scrisori insistente.

La început, Dagé se prefăcu surd. În cele din urmă, din condescendenţă, se înduplecă să răspundă, dar numai spre a spune că acum nu-i era posibil să satisfacă dorinţa marchizei, datorită angajamentelor sale faţă de mai multe prinţese austriece, ale căror capete aveau zilnic nevoie de îngrijirile sale.

Atunci i se făcură promisiuni minunate, i se garantară onoruri nemaipomenite. S-a mers pînă la a da sarcină unui împuternicit al Franţei să se ducă la Viena pentru a negocia întoarcerea lui.

Nemaiputînd refuza, Dagé se hotărî să revină la Curtea lui Ludovic al XV-lea... şi se întorsese aici tocmai în dimineaţa despre care vorbim.

Marchiza îl primi cu toate semnele celei mai mari aprecieri, i se adresă cu cuvintele cele mai măgulitoare şi, nerăbdătoare să-i experimenteze ştiinţa, îi încredinţă imediat capul său.

Dagé se puse îndată pe treabă şi-şi manevră pieptenele cu o dibăcie minunată. Dar, încetul cu încetul, entuziasmul său iniţial se potoli, mîna îşi pierdu repeziciunea şi, în curînd, începu chiar să-i tremure pînă într-atîta, încît fu silit să se oprească.

— Ei, bine! ce-ai păţit, Dagé? îl întrebă doamna de Pompadour, închipuindu-şi că-l intimida, căci avea cusurul de a fi foarte încrezută. Ce, nu eşti obişnuit să coafezi persoane de rang înalt?

— Nu-i vorba de asta, doamnă, răspunse Dagé cu lacrimi în ochi, dar aici totul mi-o reaminteşte pe *cealaltă*, pe care o iubeam atît de mult.

— Cum, pe *cealaltă?* insită marchiza, tresărind.

— Da, doamnă, pe *cea pe care o înlocuiţi.*

— Secătură! strigă favorita, roşie de indignare. Ieşi... ieşi de aici... şi să nu mai vii niciodată!

Dagé, care nu se aştepta să dezlănţuie o asemenea furtună, rămase o clipă uluit, dar, revenindu-şi repede, îşi adună pieptenii, periile şi fiarele de frizat şi, salutînd-o pe marchiză, rosti cu semeţie:

— Doamnă, ies, pentru că *mă rugaţi,* şi nu voi reveni. Dar, înainte de a vă scuti de prezenţa mea, cred că sînt dator să vă spun că nu valoraţi cît *cealaltă.*

Acestea fiind zise, se retrase cu o demnitate majestuoasă, în vreme ce marchiza, sufocată, înecîndu-se de furie, se prăbuşea într-o puternică criză de nervi şi, timp de două ore, se zvîrcolea cu spume la gură.

Din fericire, această scenă nu avusese ca martori decît două sau trei persoane dintre apropiaţii ei. Cînd îşi revenise la starea normală, doamna de Pompadour îi implorase să nu răspîndească povestea care, dacă s-ar fi aflat, ar fi acoperit-o de ridicol. Respectivii martori i-au promis discreţia, şi iată pentru ce, deşi se cunoştea criza pe care o suferise, nu i se bănuia absolut deloc cauza.

Oricum ar fi, aşa cum am mai spus, toţi gentilomii şi toate doamnele de la Curte voiseră să arate cît de mult

îi interesa sănătatea marchizei, venind în număr mare în saloanele de la Trianon.

Deoarece marchiza nu ieşise încă din apartamentul său, în aşteptarea ei lumea se strînsese în mici grupuri şi se sporovăia în voie.

Dar, obosind să tot vorbească despre criza ce avusese loc de dimineaţă, se trecuse la alte subiecte de conversaţie.

Ducele d'Agen, înconjurat de prinţul de Baufremont, de marchizul de Polignac şi de contele de Croixmore — nişte tineri nebunatici, ca şi el — le povestea acestora ceva ce i se întîmplase de curînd soţului marchizei, domnul Le Normand d'Étioles care, prin poruncă regească, era exilat la celălalt capăt al Franţei, unde-şi plimba tristeţea plină de gelozie.

— Am primit adineauri, de la o rudă a mea — spunea domnul d'Agen — o scrisoare în care mi se istoriseşte următoarea întîmplare hazlie: de curînd, d'Étioles fusese invitat la un supeu oferit de marchizul de Rostan. Şi s-a întîmplat că unul dintre meseni, un gentilom sărac şi bătrîn, care lipsise de mai bine de cincizeci de ani din Paris, mirîndu-se de dovezile de consideraţie cu care era înconjurat fiul ex-fermierului general, l-a întrebat pe unul dintre vecinii săi cine era acela. „Este" — i s-a răspuns — „soţul marchizei de Pompadour." La auzul acestor cuvinte, nobilul de ţară şi-a umplut paharul, apoi, ridicîndu-l cu solemnitate, a rostit cu glas tare: „Domnule marchiz de Pompadour, îmi permiteţi să beau în cinstea dumneavoastră? Credeţi-mă că va fi o adevărată onoare pentru mine." Vă închipuiţi ce mutră a făcut bietul d'Étioles care, închipuindu-şi că nefericitul mesean îşi bate joc de el, voia să-l spintece pe loc. Din fericire, i s-a explicat că nu era vorba decît de o greşeală, şi a putut fi calmat. Dar se pare că, de opt zile, în ţinut nu i se mai spune altfel decît „marchizul de Pompadour".

— Povestea este picantă, zise Croixmore, şi i-o voi repeta marchizei:

— Te rog să-mi laşi mie grija asta, ripostă d'Agen. Îmi va ajuta să mă împac cu ea.

— Aşadar, sînteţi certaţi?

— Da, şi chiar serios.

— Pentru ce?

— Pentru că, ieri-dimineaţă, în timp ce vorbeam despre mîncăruri, am declarat de faţă cu ea şi fără a mă gîndi la nimic rău, vă asigur, cum că nu-mi place peştele. A crezut că făceam aluzie la familia ei şi mi-a aruncat imediat o privire cumplită.

— Adevărul este că trebuie să se fi simţit jignită.

— Ia te uită! exclamă de Polignac, îndreptîndu-şi privirile spre intrarea salonului. Iată-l pe Richelieu. Îl credeam astăzi de gardă la palat.

— Aşa şi era, dar probabil că s-a plictisit acolo şi şi-a părăsit postul. Nu-i deloc de mirare, i se întîmplă deseori.

Cel care înainta prin mulţime era, cu adevărat, ducele de Richelieu.

— Domnule duce, îl chemă cu familiaritate d'Agen, văzîndu-l că se apropie, dar ce se întîmplă, de vă vedem aici, în astă-seară, atît de devreme? Nu contam pe dumneavoastră decît la miezul nopţii.

— Am de vorbit cu regele, răspunse Richelieu.

— Ei, na! şi în ce scop? Spuneţi asta cu un aer atît de serios, încît am putea crede că este vorba de o veste gravă.

— Poate fi considerată şi aşa.

— O putem afla?

— Nu am motive să nu v-o împărtăşesc, domnilor. Tocmai am aflat de la domnul de Chaverny, care în acest moment se află la palat împreună cu soţia şi cu fiica sa, că doamna contesă de Lagardère urmează să vină în seara aceasta la Trianon spre a-l prezenta Curţii pe fiul său.

— Contesa de Lagardère?... întrebă de Beaufremont. Nu este cea care denumită „pustnica din Marais"?

— Exact.

— Şi de ce vine astăzi să ne prezinte odrasla ei?

— Copii, replică Richelieu, cel mai în vîrstă dintre voi nu a împlinit încă douăzeci şi cinci de ani şi, ca atare, nu-şi poate aminti de cele ce s-au întîmplat în urmă cu şaptezprezece sau optsprezece ani, dar eu, care mă apropii de cincizeci, am încă proaspete în memorie evenimentele din acea epocă, mai ales două dintre ele, care au făcut atunci mare vîlvă.

În cîteva cuvinte îşi puse auditoriul la curent cu asasinatul lui Henri de Lagardère, care nu precedase decît cu puţin moartea micului conte, în urma căreia Aurore înnebunise. Apoi adăugă:

— Ei, bine! Acel copil, despre care credea că murise de multă vreme şi care nu este mai mort decît mine sau decît dumneavoastră, este cel pe care ni-l aduce.

— Ia te uită, ia te uită! Păi ăsta-i un adevărat roman!

— Absolut. Cu atît mai mult cu cît, după cîte se pare, acest fiu i-a fost redat în nişte împrejurări extraordinar de ciudate.

— Povestiţi-ni-le.

— Deocamdată nu le cunosc, dar domnul de Chaverny, care le ştie, a promis să mi le aducă la cunoştinţă. Şi, cu acestea, permiteţi-mi să mă duc s-o previn pe Majestatea Sa, adăugă domnul de Richelieu. Contesa a pornit deja încoace şi nu am timp de pierdut.

Şi, cu paşi repezi, cardinalul-duce dispăru în apartamentele regale.

Într-o clipă, vestea fu răspîndită din gură în gură, făcînd înconjurul saloanelor şi dînd naştere unor comentarii diferite.

Bătrînii, sau chiar şi oamenii de vîrsta ducelui de Richelieu, îşi aduceau foarte bine aminte de uciderea contelui de Lagardère şi de misterul care o învăluise. Şi făceau o apropiere între revenirea la Curte a contesei şi cea a mamei sale, doamna de Nevers-Gonzague care, pe vremea regenţei ducelui d'Orléans, fusese văzută reapărînd în momentul în care se pregătea să aducă o

ofrandă *mani*[1]-lor soţului său, asasinat şi el, în şanţurile de apărare ale castelului Caylus.

Urmarea fu o agitaţie febrilă care cuprinse mulţimea, aşa cum se întîmplă cînd se aşteaptă un eveniment important.

Apoi, venirea acelui fiu pe care-l aducea cu ea, a copilului pe care-l regăsise după ce, timp de atîţia ani, îl crezuse mort, nu făcea decît să sporească şi mai mult curiozitatea generală.

Şi toţi se întrebau dacă venea însoţită de el numai cu scopul de a-l prezenta.

Domnul de Valmejo, un nobil spaniol care-l cunoscuse pe Lagardère la Segovia şi care, căzut puţin în copilărie, era considerat că ar trăi mai mult în lumea spiritelor, afirma cu seriozitate că reprezentanţii acestei familii ciudate nu reapăreau la Curte, la perioade de douăzeci şi cinci de ani, decît pentru a-şi susţine o revendicare cumplită.

— Veţi vedea, adăuga el, veţi vedea că, la fel ca ducesa, mama sa, doamna de Lagardère vine la rege spre a denunţa un ucigaş!

După cum fusese încunoştinţată Aurore de către domnul de Chaverny, care trecuse pe la Trianon înainte de a se duce la palat, Zeno şi Peyrolles se aflau în acea seară, ca de obicei, la doamna de Pompadour.

Zeno, instalat la o masă de joc şi avîndu-l în spate pe Peyrolles, era ocupat să facă o partidă de *hombre* cu un gentilom, un obişnuit al localului său.

Deodată, simţi o atingere pe umăr.

Se întoarse şi-l văzu pe Peyrolles cu chipul livid.

Fostul *factotum* îi făcu semn să lase jocul şi să-l urmeze. Bătrînul nu avusese nevoie de avertismentul dat, cam la întîmplare, de domnul de Valmejo pentru a se simţi nu tocmai bine.

1 *Mani:* la romani, sufletele celor morţi, considerate ca fiind nişte divinităţi. (n.t.)

După ce se izolară amîndoi în dreptul unei ferestre, Peyrolles îi împărtăşi lui Zeno primejdia iminentă ce-i ameninţa.

— Înseamnă că sîntem pierduţi! rosti veneţianul, cu glas foarte schimbat.

— Nu încă. Trebuie să-i împiedicăm, pe contesă şi pe Philippe, să-şi continue drumul.

— Cum?

— Posed un mijloc. Dumneata, care eşti mai familiar cu cei de-aici decît mine, cunoşti pe cineva care ar vrea să-şi ia sarcina de a transmite un mesaj?

— Ce ai de gînd să faci?

— Ştii, desigur, că micul conte este foarte îndrăgostit de domnişoara de Chaverny.

— Ştiu asta, într-adevăr.

— Ei bine! o vom trimite pe persoana pe care mi-o vei indica să-l înştiinţeze că tocmai i-a fost răpită cea pe care o iubeşte. Se întîmplă să existe un oarecare căpitan de Fonty, care este duşmanul declarat al lui Philippe şi al cărui nume ne va fi de mare folos pentru a face să reuşească stratagema pe care am ticluit-o.

— În ce calitate îi este duşman, acest căpitan de Fonty?

— În aceea de rival nefericit, zise Peyrolles, care adăugă cu sarcasm: — Nici dumneata nu eşti tratat mai bine decît el, cavalere, de vreme ce ţi-a furat inima Bathildei... Pînă mai de curînd — adăugă pe un ton mai serios — căpitanul acesta fusese încurajat, de către domnul de Chaverny, în speranţa că, într-o zi, se va căsători cu fiica lui. Dar, după ce l-a cunoscut pe Philippe, marchizul, împins de soţia lui, a rupt cu totul relaţiile cu el. Am aflat toate acestea ieri, la balul de la Luvru, unde mă aflam, după cum ştii. Ba chiar l-am auzit pe domnul de Fonty vorbind cu multă violenţă în legătură cu asta şi jurînd să se răzbune pentru jignirea ce i-a fost adusă.

— Deci, el ar fi să fie răpitorul?

— Bineînţeles.

— Dar, pentru a face credibilă răpirea, va trebui să dăm măcar cîteva detalii privitoare la modul în care a fost înfăptuită. Philippe le va cere, cu siguranţă.

— E cel mai simplu lucru din lume. Se va spune, de exemplu, că domnul şi doamna de Chaverny, vrînd s-o salute pe doamna de Pompadour, o lăsaseră la palat pe fiica lor, Olympe; că domnul de Fonty, ştiind acest lucru, a anunţat-o pe fată, printr-unul dintre prietenii lui, că părinţii ei o chemau şi că, în timpul traseului de la palat la Trianon, a răpit-o, fugind cu ea spre Paris.

— Bun, este destul de admisibil. Dar oare domnul de Fonty se află aici? Căci dacă povestea îi ajunge la urechi şi dacă o dezminte...

— Nu, nu este aici. S-a făcut de rîs deunăzi, la bal, lăudîndu-se pe nedrept că săvîrşise o faptă de vitejie şi, fără îndoială, nu va mai apărea cîteva zile la Curte. De altminteri, e foarte necesar ca lucrurile să nu se afle. Toată povestea nu trebuie să rămînă decît între noi şi persoana care va face comisionul. Înţelegi, aşadar, de ce este atît de important ca acea persoană să fie de o discreţie absolută. Ia să vedem, o ai la îndemînă? Dacă da, să ne grăbim: contesa şi fiul său sînt, desigur, deja în drum spre Versailles, şi fiecare clipă care trece poate deveni cea care ne aduce pieirea.

— Cred că-l zăresc pe individul nostru, răspunse Zeno.

Veneţianul se întoarse la masa pe care o părăsise atît de brusc şi unde se afla încă partenerul său, care-l aştepta spre a încheia partida începută.

— De Bersac, i se adresă, aş vrea să-mi faci un serviciu.

— La dispoziţia dumneavoastră, replică cel interpelat. Totuşi, nu mai înainte de a termina, adăugă, arătînd cărţile de joc.

— Ba nu, imediat, insistă Zeno. Te consider cîştigător, deoarece eu sînt cel care părăsesc de bună voie jocul, şi îţi permit să iei şi miza mea, şi pe a dumitale.

— A! atunci e altă treabă! se bucură de Bersac, izbucnind în rîs. Dar lăsaţi-mă să vă dau un sfat, cavalere: mi se pare că deveniţi risipitor. Nici o avere nu rezistă la un cusur atît de urît, ştiţi bine... Dar acum, vă aparţin... Despre ce este vorba?

Şi, în timp ce se ridica în picioare, vîrî în buzunar cei cincizeci de ludovici care reprezentau miza totală.

— Vino cu mine, îi spuse Zeno, conducîndu-l imediat la Peyrolles.

Acest de Bersac nu avea o inteligenţă prea dezvoltată. Era un băiat mătăhălos şi cumsecade, puţin cam prostuţ, venit din Languedoc în speranţa să-şi deschidă mintea la Paris. Din păcate, în acel Babylon modern, nu mintea i se deschidea, ci punga, ale cărei baiere, mereu dezlegate, lăsau să cadă pe toate mesele de joc pe care le întîlnea, într-o adevărată cascadă, ludovicii şi monedele de aur cu care familia sa nu înceta să i-o umple.

Ca urmare, nu avea niciodată un ban şi suma pe care tocmai o cîştigase atît de uşor îl făcea să se bucure că-l poate îndatora pe cel care, prin generozitatea lui, i-o înlesnise.

Peyrolles îi explică repede ce se aştepta de la el.

— Ceea ce veţi face este o faptă bună, îi spuse, iar persoanele interesate vă vor fi veşnic recunoscătoare. Noi înşine, domnul ambasador şi cu mine, care ţinem foarte mult la familia Chaverny, vă prezentăm de pe acum cele mai sincere mulţumiri.

— Dimpotrivă, replică de Bersac, eu sînt cel care trebuie să vă mulţumească, deoarece, ducînd mesajul pe care mi-l încredinţaţi, şi reuşind să salvez onoarea domnişoarei de Chaverny, mă voi simţi încărcat de glorie, vă asigur.

Şi, fără a cere mai multe explicaţii, se pregăti să plece.

— Dar, mai ales, nici o vorbă, nimănui, îi recomandă Peyrolles.

— Voi avea buzele cusute.

— Bine. Acum, daţi fuga, domnule. Luaţi cel mai bun cal pe care-l veţi găsi în grajduri şi mergeţi drept pe drumul pe care, în clipa aceasta, trebuie să înainteze trăsura contesei. Fiţi cît se poate de atent să n-o pierdeţi şi, imediat ce o veţi ajunge, anunţaţi vestea de preferinţă tînărului, fără a uita — lucrul cel mai important — să-i spuneţi că domnul de Fonty s-a refugiat cu prada sa la Paris.

— Fiţi fără teamă, nu voi uita deloc.

Spunînd acestea, inocentul tînăr din Languedoc plecă.

Rămaşi singuri, Peyrolles şi Zeno se priviră, îngrijoraţi. Oare le va reuşi vicleşugul, şi va împiedica el cu adevărat venirea Aurorei şi a fiului ei?

— Şi chiar dac-ar reuşi, remarcă veneţianul, asta n-ar face decît să ne întîrzie cu o zi prăbuşirea.

— Ne rămîne ziua de mîine, replică Peyrolles, al cărui chip căpătă o expresie sinistră. Şi, în decursul unei zile, se întîmplă o mulţime de lucruri! Dacă aş fi putut prevedea că chiar astăzi îşi va regăsi contesa fiul, aş fi acţionat deja. Dar am fost luat pe neaşteptate. Este totuşi un noroc că mi-a venit ideea cu răpirea. Astfel, în seara aceasta sîntem încă liberi să acţionăm.

— Este adevărat, repetă Zeno, ne rămîne ziua de mîine...

7 Spada lui Lagardère

— Regele! anunţă deodată un uşier, deschizînd uşile apartamentelor regale.

Într-o clipă, saloanele se goliră şi toţi se repeziră spre cei care tocmai intrau: Ludovic al XV-lea şi doamna de Pompadour, urmaţi de ducele de Richelieu.

Marchiza era mai fermecătoare ca niciodată şi în zadar ar fi căutat cineva, pe chipul ei, urmele faimoasei crize din acea dimineaţă.

Ea fu imediat înconjurată şi complimentată de către doamne, care o atraseră şi o păstrară în mijlocul lor.

Cît despre Ludovic al XV-lea, acesta continuă să înainteze prin mulţime, care se înclina la trecerea lui, mergînd cu paşi mărunţi, în compania domnului de Richelieu cu care discuta.

— Şi chiar la Trianon urmează să vină în seara aceasta doamna contesă de Lagardère? îl întreba.

— Da, Sire. Ştie că vă aflaţi aici şi doreşte să vi-l prezinte, Majestăţii Voastre şi întregii Curţi, pe fiul ei.

— Va fi binevenită. Din ziua căsătoriei sale nu am mai avut plăcerea de a o revede,a şi voi fi încîntat de vizita ei. Din cîte îmi amintesc, e de o frumuseţe deosebită.

— Este, într-adevăr, una dintre cele mai frumoase femei din Franţa, sire.

Regele zîmbi.

— Cuvintele dumneavoastră i-ar putea servi drept brevet, spuse, căci sînteţi un cunoscător în materie, duce.

Domnul de Richelieu nici nu clipi. Ştia că acest compliment se adresa mai puţin bunului gust de care dădea dovadă în cuceririle sale personale, decît aceluia pe care-l arătase prin alegerea doamnei de Pompadour. Mai tîrziu, pentru a păstra acel titlu de „cunoscător", avea s-o descopere pe cea care a fost doamna du Barry[1].

Ludovic al XV-lea continuă, cu mai multă seriozitate:

— Ce vîrstă are fiul?

— Douăzeci şi unu, douăzeci şi doi de ani, cred.

— După cele ce mi-aţi spus, povestea acestui copil este foarte ciudată. Nu o cunoşteam deloc. Pe de altă

1 *Doamna du Barry* (Jeanne Bécu, contesă du Barry) (1743—1793): metresă a lui Ludovical XV-lea şi ultima lui favorită, între anii 1768—1774. De meserie modistă, a devenit contesă prin căsătoria sa cu un om lipsit de scrupule: Guillaume du Barry. Deşi nu o interesa politica, i-a susţinut, prin influenţa sa, pe ultimii miniştri ai domniei lui Ludovic al XV-lea. După moartea acestuia s-a retras la abaţia Pont-aux-Dames, apoi la Louveciennes. A fost ghilotinată în timpul Teroarei. Vezi şi romanul *Gemenii lui Nevers* de. Féval-fiul, al doilea volum al acestuia avînd chiar titlul: *Doamna du Barry*. (n.t.)

parte, îmi aduc foarte bine aminte de moartea tatălui său, contele Henri de Lagardère, asasinat pe esplanada din fața Palatului Invalizilor. Domnul de Fleury mi-a istorisit întîmplarea de mai multe ori. De asemenea , mi-a vorbit adesea despre faptele de vitejie săvîrșite, pe vremea regentului, de către cel ce era numit ,,frumosul Lagardère" și ,,prima spadă a Franței". Mulți îl apreciau ca pe un bărbat cu totul deosebit.

— Așa și era, sire, și una dintre ultimele sale dovezi de eroism a rămas întipărită în memoria tuturor. Majestatea Voastră își amintește, cu siguranță, de evenimentele ce au urmat căsătoriei lui Lagardère cu prințesa Aurore de Nevers.

Ludovic al XV-lea, care mergea cu o jumătate de pas înaintea domnului de Richelieu, se opri în loc.

— Bineînțeles: duelul cu prințul de Gonzague, care s-a încheiat prin moartea trădătorului și ucigașului lui Philippe de Nevers. Pe atunci eram însă atît de tînăr, încît emoția prea mare m-a împiedicat să rostesc vreun cuvînt. Aș fi vrut să răsplătesc eroismul contelui acordîndu-i titlul de duce, dar, ocupat cu multele probleme de la Curte, am tot amînat îndeplinirea acestei intenții, și moartea lui Lagardère, survenită cîțiva ani mai tîrziu, m-a împiedicat să-mi transform gîndul în faptă. Dar acum, am ocazia să repar acea neglijență.

Ludovic al XV-lea și domnul de Richelieu ajunseseră în locul în care se aflau mesele de joc. Regele se așeză la una din ele și-i făcu semn cu mîna ducelui că era liber să se întoarcă la palat. Dar acesta, care voia să asiste la primirea contesei, se prefăcu a nu înțelege că i se spunea să plece și întrebă:

— Sire, vreți să-mi permiteți să joc cu domnia-voastră în seara aceasta?

— Dumneavoastră, domnule duce?... și garda ce vă așteaptă?

— Regina m-a scutit de ea.

— Adevărat?

— Nu mint niciodată, sire, ştiţi asta, răspunse domnul de Richelieu cu un calm imperturbabil.

Ludovic al XV-lea izbucni în rîs.

— Bine, fie, zise, accept să vă cred. La urma urmei, se prea poate ca o dată, din întîmplare, să spuneţi adevărul.

Şi amîndoi începură să joace.

Trăsura contesei de Lagardère înainta rapid spre Versailles.

Aurore şi fiul său, nerăbdători să răzbune uciderea contelui, îl zoreau întruna pe vizitiu care, la rîndul său, îşi îndemna caii pe cît putea.

Totuşi, cînd ajunseră la urcuşul de la Sèvres, animalele fură nevoite să-şi încetinească viteza.

Se ştie că panta aceasta este foarte pieptişă şi că trăsurile nu o urcă decît cu mare greutate.

Deodată, la jumătatea coastei, un călăreţ ce venea din sens invers în goana mare, cu riscul de a-şi frînge gîtul, se opri la portiera caleştii şi, aplecîndu-se în şa, întrebă cu o voce înzestrată cu un puternic accent de Languedoc:

— Oare nu am cinstea de a vorbi doamnei contese de Lagardère şi fiului său?

— Ba da, domnule, răspunseră simultan Aurore şi Philippe, miraţi de apariţia neaşteptată a necunoscutului.

De Bersac — căci se poate ghici că el era — adresîndu-se mai ales tînărului, aşa cum îi recomandase Peyrolles, îi spuse atunci, cu o expresie misterioasă:

— Domnule conte, vin să vă anunţ că o tînără persoană pe care o cunoaşteţi, domnişoara de Chaverny, a fost răpită în seara aceasta de către domnul de Fonty, căpitan în regimentul gărzilor franceze.

— Ce spuneţi? strigă Philippe, sărind afară din trăsură. A fost răpită domnişoara de Chaverny?

— Da, domnule conte, confirmă de Bersac.

— Dar cînd?... Cum?.... Unde?... întrebă tînărul, cuprins brusc de o groază de nedescris.

De Bersac recită lecţia pe care-o învăţase şi dădu, cu privire la răpire, detaliile inventate de Peyrolles.

— Şi a fugit cu ea la Paris?

— Da, domnule conte, la Paris.

— Mamă! strigă Philippe, nebun de deznădejde. Repede... să ne întoarcem... Vreau s-o salvez pe Olympe... Oh! ticălosul!

Şi se pregătea să dea ordin vizitiului să întoarcă trăsura, cînd Aurore îl reţinu, vorbindu-i cu vehemenţă:

— Fiule, uiţi, aşadar, ce mi-ai promis, şi vrei să-ţi pui dragostea înaintea datoriei?

— Ai milă, mamă, o imploră Philippe. Gîndeşte-te că este vorba de onoarea Olympei... logodnica mea... în curînd soţia mea!

— Mă gîndesc, copile... şi, ca şi tine, sînt disperată. Dar misiunea pe care trebuie s-o îndeplinim nu poate fi întîrziată nici cu o clipă, ştii acest lucru?...

Şi, în şoaptă, pentru a nu fi auzită decît de el:

— Vrei, deci, să laşi o zi mai mult nerăzbunată moartea tatălui tău?

O luptă cumplită se dădu în sufletul lui Philippe. Aşa cum îi spunea mama sa, trebuia să lase ca dragostea lui să treacă înaintea datoriei? Cîteva secunde rămase nehotărît, neştiind ce alegere să facă.

Cîteodată i se părea că o vede pe Olympe, zbătîndu-se în braţele domnului de Fonty şi chemîndu-l în ajutor... Olympe! cea pe care o iubea şi cu care, chiar în aceeaşi zi, avusese, pentru prima dată, posibilitatea să schimbe cîteva cuvinte de iubire.

Alteori, umbra contelui era cea care se înălţa, însîngerată, în faţa lui, părînd că-i spune: „Răzbună-mă imediat, Philippe! Am aşteptat deja prea mult... Răzbună-mă chiar în noaptea aceasta... în clipa asta... altminteri, poate că mîine va fi prea tîrziu!“

Aurore urmărea cu îngrijorare, pe trăsăturile mobile ale tînărului, diferitele faze ale acestei lupte interioare. Dar nu era femeia care să aibă răbdare.

— Să mă fi înşelat?... spuse deodată, încercînd să dea glasului său o intonaţie ironică. Oare nu eşti fiul lui Lagardère?

La auzul acestor cuvinte, chipul lui Philippe căpătă o expresie plină de energie. Îşi ascunse dragostea în cele mai adînci străfunduri ale inimii, pentru a nu se mai gîndi decît la misiunea de împărţitor al dreptăţii pe care şi-o impusese.

— Mamă, rosti rar, ai dreptate: datoria mai înainte de orice!... Să mergem la Versailles.

De Bersac, nemaiavînd nimic de făcut lîngă contesă şi fiul ei, îi salută şi reluă drumul spre Trianon. Ajunse acolo, precedîndu-i pe Philippe şi pe Aurore doar cu un sfert de oră.

În ciuda subterfugiului de care se slujiseră pentru a împiedica venirea acestora, Zeno şi Peyrolles nu erau deloc liniştiţi. Nu-şi ascundeau defel faptul că sosirea contesei împreună cu fiul ei însemna pieirea amîndurora. Tînărul îi va recunoaşte ca fiind cei care îl atacaseră în ajun şi îi va demasca în faţa tuturor.

Căci aceasta era singura lor temere. Nici pe departe nu bănuiau cu ce scop venea contesa în seara aceea la Curte.

Peyrolles ştia că Lagardère murise fără să-l fi putut denunţa. Se credea, deci, la adăpost, în privinţa aceasta.

Cît despre Zeno, veneţianul nu ştia nimic despre omorul pe care bătrînul îl comisese odinioară.

Dar motivul pentru care le era frică era şi aşa suficient pentru a-i face să se teamă de o cădere iremediabilă.

De îndată ce-l zăriră pe de Bersac, îl întrebară ce realizase. Aflînd că Aurore şi Philippe nu mai aveau de străbătut decît o mică distanţă pînă la Versailles, fură cuprinşi de o spaimă de nedescris.

— Nu ne mai rămîne decît să fugim, zise Peyrolles.

— Şi încă repede, întări Zeno care, unind fapta cu vorba, se pregătea s-o şteargă fără a se sinchisi să ştie dacă era urmat de complicele său, cînd fu oprit de acesta.

Bătrînul se agăţa de braţele lui, spunîndu-i:

— Stai, stai, cavalere! ne mai rămîne o cale pentru a recîştiga tot terenul pierdut.

Zeno fu silit să-şi încetinească paşii.

— Ascultă, continuă Peyrolles, şuierînd printre dinţii încleştaţi de furie. Deşi sînt mai puţin agil în mişcări decît dumneata, voi ieşi de aici, ţi-o jur şi, deoarece în situaţii grave trebuie să recurgi la mijloace drastice, să încercăm să ne răzbunăm, la noroc. Ştiu că mîine-seară, pentru a sărbători întoarcerea fiului său, doamna de Lagardère îşi va deschide saloanele. Fă rost de treizeci de băieţi buni. Îţi e uşor să găseşti asemenea marfă în tripoul dumitale. Promite-le ce preţ vei voi, căci vei avea cu ce plăti. Apoi, împreună cu ei, vom pătrunde încă o dată în grădină, prin fîntîna din fundătură. Poftim, iată cheia. Am luat-o din budoarul Bathildei. Prima noastră grijă va fi să dăm foc palatului şi, profitînd de incendiu, ştii ce se poate face...

Ajunseseră la uşa de ieşire şi erau pe cale să iasă, cînd zăriră afară, la cîţiva paşi în faţa lor, pe contele de Lagardère şi pe mama sa, care se pregăteau să intre.

Atunci, se traseră repede înapoi şi, de teamă ca nou-sosiţii să nu-i descopere în calea lor, se întoarseră în locul de unde plecaseră cu o clipă mai înainte.

— Să ne despărţim, spuse Zeno eliberîndu-şi braţul cu o mişcare bruscă. Pe mîine seară, domnule Giam-Battista.

— Pe mîine seară, replică Peyrolles. Şi, mai ales, orice s-ar întîmpla, să nu-i uiţi pe cei treizeci de oameni... Întîlnirea este la uşa fîntînii, a cărei cheie o ai...

Cavalerul se pierdu în mulţime, lăsîndu-şi tovarăşul pe gînduri. Îşi închipuia că va putea, în timp ce atenţia generală va fi îndreptată către contesă şi fiul ei, să-şi

realizeze intenţia de fugă, care-i fusese întîrziată în mod atît de nefericit.

Aurore şi Philippe intrară în saloane. Contesa îi dădea braţul tînărului. Era învesmîntată în întregime în negru şi nici o bijuterie nu i se vedea pe braţe sau la gît.

El purta strălucitoarea uniformă a ofiţerilor din gărzile franceze.

Mulţimea, curioasă, alcătuia un culoar, spre a-i vedea trecînd pe văduva contelui de Lagardère şi pe acel copil care îi fusese redat în mod atît de miraculos.

Cei care-l cunoscuseră cîndva pe Henri de Lagardère, pe „Micul Parizian", credeau că-l revăd în acest tînăr cu trăsături fine şi fermecătoare, cu mersul atît de nobil şi de degajat.

Şi din grupurile de oameni se ridica un murmur de simpatie faţă de el. Femeile, mai ales, punctau acest murmur cu adevărate exclamaţii de admiraţie.

Dar nici Philippe, nici mama sa nu păreau să bage de seamă curiozitatea şi dovezile de interes al căror obiect erau. Indiferenţi la toate, înaintau cu pas egal, scotocind cu privirea mulţimea, în căutarea lui Peyrolles.

Acum, cînd momentul pedepsirii ucigaşului contelui era aproape, amîndoi nu mai erau stăpîniţi decît de acest singur gînd. Restul se ştergea în faţa ochilor lor. Nu-şi mai dădeau seama de locul în care se aflau, nici de persoanele care îi înconjurau. La fel de palizi, pe trăsăturile lor se întipărise acea expresie rigidă pe care o capătă judecătorii în clipa în care se pregătesc să pronunţe o sentinţă de moarte.

Încetul cu încetul, se făcuse tăcere, o tăcere grea ca plumbul, abia ruptă de respiraţiile reţinute.

Toţi se aşteptau la ceva neprevăzut, ceva solemn, fără ca totuşi să aibă nici cea mai mică bănuială cu privire la cele ce se vor petrece.

Aurore şi fiul său ajunseră în felul acesta în salonul în care se găsea fostul *factotum* al lui Gonzague, ascuns

în umbra unei ferestre — una din acele ferestre înalte, cu pervaz adînc, aşa cum mai există şi astăzi într-unele locuinţe vechi. Aceeaşi, de fapt, lîngă care discutase cu Zeno despre mijloacele prin care să împiedice venirea contesei.

Acesta era salonul care-l preceda pe cel în care se afla Ludovic al XV-lea, încă ocupat să joace cărţi cu domnul de Richelieu.

Regele nu fusese prevenit de sosirea noilor săi oaspeţi.

De-abia intrase Aurore că, de parcă ar fi fost înzestrată cu darul ghicitului, îl trase pe Philippe către locul ce servea de refugiu lui Peyrolles şi, întinzînd către acesta braţul, spuse, cu un glas puternic, ce răsună ca un dangăt de moarte în tăcerea adîncă ce domnea:

— Philippe, mi-ai cerut să ţi-l arăt pe ucigaşul contelui de Lagardère! Ei, bine! iată-l în faţa ta!... Este acest ticălos... această fostă slugă a prinţului de Gonzague, care, după ce l-a atras într-o cursă, l-a lovit în mod laş! Este rîndul tău, fiule!... Loveşte-l fără milă!... Răzbună prin sîngele lui pe cel al tatălui tău, pe care l-a vărsat atît de mişeleşte!

Fără a scoate un cuvînt, cu o mişcare iute ca fulgerul, Philippe îşi trase sabia din teacă şi se repezi către Peyrolles care, acum, apărea în plină lumină, aflîndu-se sub razele unui sfeşnic pe care-l luase de pe o consolă domnul baron de Posen, apărut ca prin farmec lîngă el, după ce-i surprinsese, în umbră, discuţia cu Zeno.

Ticălosul cel laş părea împietrit de spaimă.

Auzind acuzaţia cumplită de care se credea a fi pentru totdeauna la adăpost, rămăsese ca trăsnit, cu mintea împrăştiată, fără a avea puterea sau măcar gîndul de a protesta.

Toate piepturile încetaseră să mai respire. Nu izbucnise nici un ţipăt, într-atît de adîncă era uluirea generală. Fiecare era sub efectul unei fascinaţii bruşte şi-i fixa pe cei trei eroi ai dramei ce urma să se desfăşoare: contesa,

cu braţul încă întins, Philippe, cu spada ridicată, Peyrolles, pe jumătate prăbuşit în genunchi.

Deodată, mulţimea de curioşi se văluri ca o mare. Zece săbii săriseră din teacă, deoarece un curtean imprudent strigase:

— Regele, domnilor! Să-l salvăm pe rege!

Acest strigăt izbucnise în clipa în care Ludovic al XV-lea, însoţit de marchizul de Chaverny, de ducele de Richelieu şi de locotenentul-general Hérault apăruse în pragul salonului de joc, a cărui uşă se afla în apropierea ferestrei către care înainta tînărul locotent din regimentul gărzilor franceze.

Dar ar fi fost necesare mai mult de zece săbii pentru a-l opri pe elevul lui Passepoil, care îi învinsese pe cinci maeştri în materie de arme.

Voind să se interpună spre a-şi face datoria, căpitanul gărzilor, împins brusc la o parte de către tînăr, care nu-şi vedea decît propria ţintă, căzu, spre marea scandalizare a oamenilor săi, în spatele domnului de Posen, al cărui braţ continua să ţină sfeşnicul.

Acum nici o putere omenească nu-l mai putea salva pe fostul *factotum* al lui Gonzague care, cu chipul descompus, cu ochii rătăciţi, clătinîndu-se ca un om beat, încerca să se apropie de perete ca să nu cadă.

Spada tînărului se îndrepta deja către craniul său, ca şi cum ar fi ţintit locul în care avea să se înfigă. Deja, în sală, înfierbîntarea lua locul stuporii, cînd, deodată, ascultînd de un sentiment mai puternic decît voinţa sa, Philippe îşi opri avîntul, îşi reţinu braţul şi rămase ţintuit locului.

Era ca fascinat şi-l privea cu o groază amestecată cu milă pe bătrînul ticălos care se lăsase să cadă în genunchi şi părea să cerşească îndurare, în vreme ce capul său, acoperit de păr alb, executa un dans nestăpînit pe umărul lui stîng.

În sală lumea se agita. Un murmur începea să se înalțe, și cîteva doamne păreau gata să leșine.

Numai domnul de Posen, Philippe și mama sa erau nemișcați.

Cît despre contesă, cu brațul mereu ridicat într-o atitudine rigidă, ea urmărea scena cu privirea sa severă și rece, mirîndu-se deja că-și vede fiul ezitînd.

Regele îi dăduse la o parte pe gentilomii care se plasaseră între el și locotenent și înainta încet în spațiul rămas liber.

Deodată, o voce se înălță sonoră, acoperind murmurul care creștea.

— Ce aștepți, Philippe? spunea vocea. Oare renegi răzbunarea și-l vei ierta pe asasinul tatălui tău?

Tînărul se întoarse, iar mîna sa lăsă să-i scape arma răzbunătoare.

— Mamă!... O, mamă, iartă-mă, o imploră el. Dar oricît de nemernic ar fi acest om, spada lui Lagardère nu se poate dezonora înroșindu-se de sîngele unui bătrîn!

Aurore își înclină cu tristețe capul și o lacrimă îi alunecă din ochi.

În mulțime avu loc un fel de ușurare. Spaima căreia îi dăduse naștere vederea tînărului năpustindu-se asupra lui Peyrolles, cu spada înainte, se împrăștia și toți se grăbeau să laude purtarea generoasă a ofițerului.

Între timp, Philippe își acoperi fața cu ambele mîini și șoptea pe un ton de durere inconsolabilă:

— Doamne! sînt, așadar, blestemat... Da! repetă cu putere, sînt blestemat, fiindcă, într-o singură zi, am înșelat încrederea mamei mele, mi-am renegat răzbunarea și am pierdut-o pe cea pe care o iubesc!

Își desfăcu mîinile, deschise ochii și crezu că visează văzîndu-se înlănțuit de patru brațe dintre care două erau ale mamei sale, iar celelalte două, albe și parfumate, cele ale Olympei de Chaverny.

— Te iubesc, Philippe, îi spunea tînăra fată. Eşti tot atît de curajos pe cît eşti de bun.

— Ah! recunosc cu adevărat în tine pe fiul lui Lagardère, spunea la rîndul său contesa, a cărei exaltare se potolise în faţa faptei generoase a tînărului. Te iubesc şi mai mult, copilul meu, căci Henri nu s-ar fi purtat altfel.

În acel moment, Ludovic al XV-lea se apropie. Ajungînd lîngă Philippe, încă zăpăcit de faptul că-şi regăsise logodnica şi recîştigase şi iubirea mamei sale, îi întinse sabia pe care i-o ridicase de pe jos domnul de Chaverny.

— *Duce* de Nevers, îi spuse, regele plăteşte datoriile regentului. Îţi sînt recunoscător că ai ştiut să-ţi stăpîneşti ura. O spadă vitează ca a dumitale nu trebuie, într-adevăr, să fie scoasă din teacă decît împotriva duşmanilor Franţei.

Apoi, întorcîndu-se către Aurore:

— Iată braţul meu, doamnă. Petrecerea va începe şi trebuie să regăsiţi puţină veselie.

Văzînd că moartea se îndepărtează de el într-un mod atît de neaşteptat, Peyrolles îşi mai recăpătase calmul.

Deoarece diversiunea creată în adunarea curtenilor prin prezenţa lui Ludovic al XV-lea şi tot ceea ce urmase avusese ca rezultat că, pentru o clipă, toate privirile se întorseseră de la persoana sa, profită de împrejurare pentru a acţiona fără zgomot cremona ferestrei de care se rezema, apoi o deschise şi se strecură afară.

Fereastra dădea spre un mic peron de două trepte pe care nu trebui decît să le coboare pentru a se afla în grădinile Trianonului, în care dispăru cu uşurinţă, mulţumită întunericului.

Cînd sosiră oamenii de gardă care fuseseră trimişi să-l aresteze, locul era pustiu. Porniră în urmărirea lui, dar zadarnic scotociră prin tufişuri şi parcurseră aleile în toate direcţiile; nu reuşiră să-l prindă pe fugar şi fură siliţi să se întoarcă spre a anunţa rezultatul negativ al căutării lor.

După cum ne putem închipui, Peyrolles nu-i aşteptase şi, în timp ce era căutat în grădină, el se afla deja printre copacii înalţi din parcul palatului Versailles, în care ar fi fost nevoie de o adevărată vînătoare pentru a-l prinde.

Banditul scăpa încă o dată de pedeapsa pentru crimele sale.

8 Jucători cinstiţi

Ludovic al XIV-lea şi Ludovic al XV-lea n-au fost mai înţelepţi decît Henric al IV-lea care, cu nenorocita lui pasiune pentru joc, le crease acest funest precedent. Nu numai că, în secolul trecut, la Curte se juca, dar, ceea ce este şi mai rău, se şi trişa, acest lucru făcîndu-l mai ales doamnele.

Este de crezut că acest bun exemplu era urmat atît de nobili şi de burghezi, cît şi de oamenii din popor.

Prinţul de Carignan a întreţinut mult timp o adevărată casă de jocuri în somptuosul său palat de la Soissons, iar jocurile îi aduceau un venit considerabil — între două sute de mii şi două sute cincizeci de mii de livre pe an, după cîte se credea. La moartea sa, în 1741, văduva lui a încercat să continue acel trafic bănos, dar nu s-a priceput cum să procedeze şi a fost nevoită, în curînd, să-şi închidă saloanele.

Ducele de Gesvres, guvernator al Parisului şi unchi al căpitanului de Tresmes pe care l-am văzut luînd apărarea lui Philippe, organiza şi el jocuri şi scotea un beneficiu net de o sută treizeci de mii de franci.

Aceste două case de jocuri au adus, ani de-a rîndul, ruina fiilor de familii nobile, a multor burghezi, a unor ofiţeri şi a atîtor altora.

Dimpotrivă, jocurile constituiau resursele a numeroşi escroci care reuşeau în felul acesta să trăiască bine cu cheltuială mică.

Dar în aceste locuri de plăceri se întîmplau uneori scene tragice, care nu întotdeauna puteau fi mușamalizate, aflîndu-se și în afară.

Într-o zi, un ofițer străin, cu grad înalt, venit la Paris cu o mare sumă de bani, a fost îndemnat de către ducele de Gesvres să joace și a pierdut tot ce poseda. Din disperare, s-a străpuns cu sabia chiar în sala în care se juca.

Această întîmplare a avut un mare răsunet și ducele s-a zbătut foarte mult pentru a reuși să-și păstreze privilegiul. Cu toate acestea, a izbutit, dovedind că ofițerul nu era decît un nepriceput și, mai ales, un imbecil, de vreme ce s-a comportat în felul acela.

Jocurile prințului de Carignan și ale domnului de Gesvres erau cu atît mai periculoase cu cît, fiind instalate în palatele lor particulare, poliția nu putea face nimic pentru a-și îndeplini acolo menirea. Așa încît la ei se trișa în voie și aproape fără nici o jenă. Ba chiar, căpătai un adevărat renume dacă erai un șnapan abil, și nu puține au fost personajele purtînd titluri nobiliare care au fost prinse în flagrant-delict de trișare, fără ca reputația lor să aibă ceva de suferit.

Dar nu numai marii seniori erau cei care țineau *table-ouverte* [1] — se făcea adesea acest urît joc de cuvinte, din cauza culorii postavului ce acoperea masa — iar casele de joc împînziră în curînd Parisul, sub ochii binevoitori ai poliției care, de cele mai multe ori, nu intra în ele decît pentru a lua parte la joc, doar dacă nu cumva era chemată acolo pentru vreun omor.

Mai tîrziu, ingeniosul domn de Sartine avea să fie primul care să dea numele de *saloane* acestor caverne atrăgătoare și să le impună o unică lege: permisiunea de a cere punga, fără a lua și viața.

Deși — dacă lăsăm deoparte cluburile — mesele de joc particulare au fost de mult desființate la Paris, numeroși

1 *Table-ou-verte* (lb. franceză): joc de cuvinte, putînd fi interpretat fie: *table-ouverte* = masă deschisă, fie *table-ou-verte* = masă verde. (n.t.)

Cititori ai noştri cunosc, desigur, din proprie aducere aminte sau din auzite, faimosul salon 113 de la Palais-Royal, care a inspirat următorul catren celebru:

Această vizuină are intrări doar trei:
Speranţa, infamia şi moartea de mişei.
Prin cea dintîi se intră,
Prin celelalte, ieşi [1].

Catrenul şi-ar fi putut afla locul pe frontonul clădirii ambasadei Veneţiei, căci acel palat avea chiar trei uşi — nu numai la figurat — şi cronicile epocii ne spun că, abuzînd de titlul său şi de inviolabilitatea locuinţei sale, stăpînul locului adăpostea acolo un tripou impresionant de mare şi cu atît mai profitabil, în care erau admişi oameni făcînd parte din toate clasele.

Alături de primii gentilomi de la Curte puteau fi văzuţi indivizi cu mutre dubioase şi a căror origine era şi mai îndoielnică. Cei mai numeroşi dintre aceştia erau compatrioţi de-ai veneţianului.

De obicei, mesele de joc se deschideau noaptea, cu începere de la orele unsprezece, unsprezece şi jumătate, pentru a nu se închide decît dimineaţa sau, deseori, către prînz. Uneori se juca şi întreaga zi, dar asta se întîmpla rar.

Se practicau toate jocurile; puteau fi mulţumite toate gusturile. *Trei-zece, bate palma şi chintă, trece-zece, cinci-nouarul, trombon, mormonicul, hoca, bassette, faraonul, par sau impar, cincisprezece, pachetelele* erau jocurile care se bucurau de o mai mare trecere, fiind cele la care şansa putea fi cel mai uşor corectată.

Cît despre cavaler, acestuia îi era indiferent dacă se juca un joc sau altul. Lucrul cel mai important era ca fiecare din ele să-i aducă un anumit beneficiu.

1 Textul original în lb. franceză este:
Il est trois portes à cet antre:
L'espoir, l'infamie, la mort.
C'est par la première qu'on entre,
Et par les deux autres qu'on sort. (n.t.).

Avea crupieri însărcinaţi cu contabilitatea şi care erau obligaţi să-i prezinte conturi exacte.

Totalul surselor astfel încasate era uneori foarte mare şi l-ar fi putut îmbogăţi într-un timp scurt.

Din păcate, el însuşi era un jucător mai înverşunat decît toţi şi adesea pierdea în cîteva ore produsul a mai multor zile. Ca urmare, era întotdeauna în lipsă de bani şi astfel se explică „împrumuturile" pe care le făcuse la domnişoara de Wendel, cît şi complicitatea lui la crima plănuită de Peyrolles.

Cavalerul Zeno era inventatorul unui joc ucigaş, numit *biribi*, care avea să facă multe victime înainte de a fi detronat de ruletă.

Biribi se juca folosind un tablou împărţit în şaptezeci de căsuţe, fiecare cu numărul său, şi o pungă conţinînd şaizeci şi patru de biluţe cu bilete numerotate.

Pe rînd, fiecare jucător scotea cîte o bilă, şi dacă numărul corespundea cu cel pe care-şi pusese miza, bancherul i-o plătea de şaizeci şi patru de ori.

Se poate vedea că pentru a transforma această isteaţă invenţie în *ruletă*, nu a fost nevoie decît să se reducă numărul de căsuţe, să se adauge cîteva combinaţii, cum ar fi roşu şi negru, par şi impar, şi să se înlocuiască punga cu *roata* învîrtitoare.

Totuşi, aşa cum era el pe vremea aceea, *biribi* nu avea nevoie de perfecţionări pentru a face numeroase victime.

Dacă, la diferitele etaje ale palatului său, se jucau toate jocurile cunoscute în acea epocă şi pe care le-am enumerat, Zeno avusese precauţia de a instala *biribi* în subsoluri, pentru a înăbuşi strigătele celor ce pierdeau şi pe cele ale acelora care se ucideau unii pe alţii.

În acea mare sală subterană, cu o boltă rotundă ca cea a unei cripte de biserică, şi căreia i se dăduse meritatul nume de *Infernul Veneţiei*, îşi dădeau întîlnire toate clasele sociale.

După înfăţişare şi după mutra pe care o aveau aproape toţi jucătorii care frecventau acea vizuină, niciodată nu ţi-ai fi închipuit că asemenea oameni ar fi avut ceva de

pierdut, căci haina purtată acolo era cea a mizeriei şi a desfrîului, aproape cea a crimei.

Ei, bine! în ciuda acelui aspect general respingător, puterea de atracţie era atît de mare, încît oameni de familie bună, nobili şi mari doamne adoptau un travesti înjositor pentru a coborî din etajele superioare în acel cavou — singurul loc din Paris unde se juca *biribi* — şi spre a consacra ore înfrigurate Diavolului, rege al acelui sanctuar.

Pentru a întregi această descriere, să adăugăm că, printr-o precauţie rafinată, ce-i demonstra iscusinţa în materie de ruiare publică, cavalerul avusese ingenioasa idee de a instala, în fiecare sîmbătă seara, mese supli-mentare de *biribi*, pentru a-i invita pe muncitori să vină să-şi arunce în abis salariile pe care le primeau în aceeaşi zi.

La ora cînd intrăm în *Infernul Veneţiei*, adică spre două dimineaţa, cripta era aglomerată de o mulţime tumultuoasă ce aducea ofrande idolului respectivului loc.

Mesele pe care se aflau tablourile cu căsuţe erau încontinuu înconjurate de cîte şase rînduri de capete avide, şi sute de mîini febrile se agitau convulsiv pe marginile soioase ale postavului verde.

Aurul, argintul, banii de hîrtie se îngrămădeau pe acele mese ovale, sub privirile lacome ale celor interesaţi.

Din cînd în cînd se auzea cîte un ţipăt al vreunei femei pe cale de a fi asfixiată sau vaietul unui bătrîn îmbrîncit.

Cine mai putea ţine seama de vîrstă şi de sex în templul zeului metalic?

În acea seară, fie din întîmplare, fie premeditat, mai multe dintre personajele noastre îşi dăduseră întîlnire în acea vizuină a pierzaniei.

Strada Montmartre era cu totul pustie şi bezna atît de adîncă încît îţi puteai vîrî degetele în ochi — căci patronii prăvăliilor din împrejurimi erau obligaţi să se conformeze regulamentului de stingere.

Deodată, doi bărbaţi, dînd colţul străzii Mail, traversară rapid zona de lumină formată de toate ferestrele strălucitoare ale clădirii ambasadei, trecură prin intrarea

lîngă care trei lachei stăteau la fel de nemişcaţi şi de muţi ca nişte cariatide şi porniră să coboare scara ce ducea la subsol.

— Bătrîne, spuse cel mai tînăr dintre cei doi nou-sosiţi, deoarece tata ţi-a dat misiunea de a vizita locul în care vin în fiecare seară să petrec una sau două ore spre a-mi completa educaţia, vei vedea aici o veritabilă curiozitate a Parisului.

Cel care fusese numit „bătrîn" se opri brusc în mijlocul anticamerei ce preceda salonul de *biribi* şi, punîndu-şi ambele mîini pe umerii tovarăşului său, îi spuse aproape în şoaptă:

— Puştiule, titirezul tău de tată este un om pierdut din cauza fustelor — fie zis între noi, fără a o jigni pe doamna Mathurine, cea mai atrăgătoare persoană ce aparţine sexului frumos, pe toţi sfinţii. Tu, în schimb, ai o înclinare către bani, ceea ce este o îndeletnicire de zgîrciobar, zău aşa!... Dar, ia spune, camarade, unde ne aflăm aici?

— În *Infernul Veneţiei!* domnule Cocardasse, răspunse Boniface Passepoil, pe care cititorii noştri l-au recunoscut deja şi pe care pasiunea sa pentru joc îl făcuse încă de mult să devină un obişnuit al locului, fără ca totuşi să-i fie cunoscut acolo şi numele.

— În Infern? repetă ostaşul, al cărui chip exprimă o uluire atît de hazlie, încît Boniface nu se putu împiedica să nu rîdă.

Dar gasconul era abia la începutul uimirilor sale, căci de-abia îl prevenise micul Passepoil că nu trebuie să se mire de faptul că la modă, acolo, era livreaua, cînd atît unul cît şi celălalt fură îmbrînciţi în stînga şi-n dreapta de către cei trei lachei-cariatide ce păzeau uşa, în vreme ce li se striga în ureche:

— Loc! Loc pentru domnul Reprezentant al Veneţiei!

În urma valeţilor venea cavalerul Zeno. Era palid şi trăsăturile lui descompuse dovedeau în ce măsură fusese afectat de evenimentele petrecute în saloanele de la

Versailles şi pe care le urmărise stînd ascuns nu departe de locul scandalului.

Trădarea metresei sale îl lăsa rece. Puţin îi păsa că domnul de Peyrolles — al cărui adevărat nume îl aflase, fără vrere, în acea seară — ar putea fi omorît într-un fel sau altul, dar ceea ce-l durea era pierderea zestrei pe care o sperase; şi acum, înfuriat la culme, venea la tripou cu scopul de a pune în aplicare, fără a cheltui un ban, ultimul plan de răzbunare asupra căruia se înţelesese împreună cu vindicativul bătrîn.

Mergînd în urma celor trei servitori care-i anunţau cu glas tare sosirea, cavalerul pătrunse în cea de a doua sală.

Cocardasse şi Boniface erau gata să intre şi ei, cînd cel dintîi se opri brusc, simţind că cineva îl bate uşor pe umăr.

— Pe toţi sfinţii! exclamă întorcîndu-se. Nu mă înşel, eşti chiar dumneata, ba...

— Sst! îl întrerupse cel care-l atinsese cu mîna. Fii prudent, domnule Cocardasse. Aici nu sînt nici domnul Hélouin, nici baronul de Posen, ci, aşa cum o dovedeşte travestiul meu, bătrînul savant, surd tun, pe care cavalerul Zeno îl are ca vecin în casa din Montmartre... Nu toate primejdiile ce-l ameninţă pe cel asupra căruia veghem sînt înlăturate. Tocmai vin de la Versailles, unde au avut loc nişte evenimente foarte ciudate. Venetianul se afla şi el acolo, şi-l bănuiesc serios că urzeşte un nou complot. Acesta este motivul pentru care mă vedeţi aici, unde prezenţa mea nu poate să-l mire, căci, atunci cînd e vorba de bani, cei mai înţelepţi devin cei mai nebuni. Boniface, — continuă, adresîndu-i-se tînărului Passepoil — vrei să-mi spui dacă eşti cunoscut în acest tripou?

— Ca jucător, poate, dar nu şi în alt fel, replică prietenul lui Philippe, care era cuprins de o mare admiraţie la vederea metamorfozei domnului Hélouin.

— Şi crezi că ai fost văzut de Zeno, noaptea trecută, în parcul palatului Nevers?

— Asta, sigur nu — era mult prea întuneric.

— Atunci, cu atît mai bine, vei putea să ne fii de folos.

Apoi, întorcîndu-se către gascon, adăugă:

— Cît despre dumneata, prietene, deoarece nu se ştie ce se poate întîmpla şi fiindcă prezenţa dumitale nu este necesară deocamdată, vei face bine să te duci să ne aştepţi acasă la prietenul Passepoil, unde te vom găsi mai tîrziu, căci noul atac, dacă va fi unul, nu este plănuit pentru această noapte.

În vreme ce Cocardasse, ascultător, se îndepărta, o zarvă îngrozitoare izbucni în salonul de *biribi*, zarvă în care se amestecau ţipete şi înjurături răsunătoare, ce păreau că vor să justifice numele de *Infern* pe care-l purta acel loc.

— Hai să vedem ce se întîmplă, spuse domnul Hélouin.

După ce-şi potrivi ochelarii şi peruca, îl trase după sine pe Boniface în salon, unde era aproape imposibil de pătruns, într-atît era de plin de o mulţime gălăgioasă, agitată şi febrilă.

Infernul Veneţiei, în care se străduiau să intre falsul bătrîn şi tînărul Passepoil, era tocmai în acel moment şi mai inabordabil decît de obicei, deoarece la masa de joc se stîrnise o mare nemulţumire. Iar eroul acelei scene furtunoase nu era altul decît cavalerul Zeno, stăpînul casei de jocuri scutite de impozite.

Ne amintim că, în clipa în care cei doi complici socoteau că totul este pierdut, adică doar cu cîteva secunde înainte ca Peyrolles să fie ameninţat de către Philippe, în salonul de la Versailles, fostul intendent al lui Gonzague, nemaigîndindu-se decît la răzbunare, izbutise să-l facă pe cavaler să-i împărtăşească, în parte, ura. Deşi nu avea aceleaşi puternice motive de aversiune ca cele ale lui Peyrolles, Zeno înţelegea totuşi că Philippe îi fura de două ori speranţele, devenind unicul moştenitor al contesei, după ce pusese stăpînire pe inima şi pe gîndurile Bathildei.

Astfel pregătit, Zeno trebuia, în mod obligatoriu, să participe în egală măsură la ultima capcană plănuită de către Peyrolles împotriva dușmanului lor comun. Cu atît mai mult cu cît, acum, fiind cunoscut ca un complice al unui asasin și al unui falsificator, trebuia, cel puțin pentru un timp, să-și abandoneze postul diplomatic.

Nemaiavînd nimic de pierdut, primise cu o bucurie plină de răutate propunerea de a conduce prădarea palatului Nevers. Spera ca acolo să-și poată umple din nou punga, înainte de a pleca din Franța.

Cînd se despărțiseră, bătrînul îi spusese, în esență:

— Cu orice preț, mîine avem nevoie de treizeci de oameni. Treizeci de oameni pe care să-i putem conduce în mod absolut. În fine, treizeci de oameni care să-ți fi vîndut conștiința și brațele lor!

Și Zeno pornise spre palatul lui, foarte hotărît să atingă acest scop, dar cam nelămurit cu privire la modul în care să-și facă credincioși atît de mulți șnapani, căci nu prea se simțea în fonduri și știa că pentru a cumpăra treizeci de conștiințe era nevoie de bănet mult.

Cu toate acestea, trecuse pragul salonului de *biribi* cu un pas vioi, aproape al unui învingător, căci, pe drum, mintea lui inventivă îi oferise o idee genială.

Cunoscîndu-i bine pe jucători și știind din experiență că un decavat este, dacă e posibil, și mai înverșunat decît un jucător norocos, își spusese, potrivit logicii sale: „La ora asta, în *Infernul Veneției* se află, cu siguranță, mai mult de treizeci de băieți buni, care s-au lăsat jumuliți și de ultimele lor pene. Ar însemna să am ghinion dacă cel puțin două treimi din acești clienți nu fac parte dintre iubiții mei compatrioți și nu valorează mai mult decît frînghia cu care-ar merita să fie spînzurați, căci este inutil să-mi ascund faptul că subsolul meu este frecventat de persoane nu tocmai recomandabile... De data aceasta, nu am totuși de ce mă plînge, și voi găsi printre ei oameni zdraveni, chiar devotați, fără să fie nevoie să-mi dezleg punga."

Punerea în practică a acestei idei grozave fusese cea care provocase vacarmul ce umplea *Infernul*, în clipa în care soseau domnul Hélouin, deghizat, şi Boniface.

Cavalerul ţinea banca. Jucase necinstit şi tocmai cîştigase, de la primul tur şi fără a scoate un ban, dreptul de a porunci, pe durata unei nopţi, unui număr de zece oameni.

Împins de însoţitorul său, Boniface, izbind cu coatele, pe care le agita ca pe nişte aripi, încercă să-şi croiască drum pînă la masa verde.

— Ce se-ntîmplă? ce se-ntîmplă?

Cincizeci de glasuri îi răspunseră, explicîndu-i cum fusese jucată partida pe care o pierduseră zece oameni.

Tînărul Passepoil îşi învăţase lecţia pe de rost.

— Pe toţi sfinţii! exclamă, întorcîndu-se către Zeno. Dacă vă trebuie alt rînd de zece oameni, Excelenţă, solicit onoarea de a face parte dintre ei.

Nu era nevoie de mai mult pentru a-i decide pe cei de faţă, şi alţi jucători se prezentară să rişte în acea partidă bizară.

Dar cavalerul văzuse ezitarea din privirile cîtorva şi, pricepînd că ar greşi dacă şi-ar împărţi şansele de succes, preferă să termine treaba dintr-o dată.

— Două mii de ludovici în bancă, spuse. Asta înseamnă cîte o sută de ludovici contra fiecărui jucător... Cei care vor să-şi încerce norocul nu trebuie decît să-mi spună numele, adresa, şi să-mi jure credinţă pentru o noapte... nu cer altă mizã.

— De acord! iată-mă! strigă Boniface, care, sfătuit în şoaptă de către domnul Hélouin, juca rolul primei oi a lui Panurge[1].

1 *Panurge:* personaj creat de Rabelais în *Pantagruel*. Cinic, laş, dar cu o minte ingenioasă, a devenit legendar prin întîmplarea cu oile: în timpul unei călătorii pe mare, Panurge s-a luat la ceartă cu un negustor care-şi transporta turma cu corabia. Spre a se răzbuna pe negustor, Panurge i-a cumpărat o oaie, pe care a aruncat-o în mare. Bineînţeles că a fost imitată de toate suratele ei, care au sărit peste bord, urmate de însuşi stăpînul lor, care se agăţase de coada ultimei oi, sperînd s-o reţină. (n.t.)

Încetul cu încetul se apropiară şi alţii, şi numărul era gata să se completeze, cînd un bătrîn, înveşmîntat ciudat şi părînd că nu se interesează de nimeni, veni, fără a spune vreun cuvînt, să ocupe ultimul loc la masa de joc.

— Pleacă de-acolo, omule, îi strigă Zeno, şi lasă locul altuia. Eşti prea bătrîn pentru a-ţi pierde o noapte şi a-ţi chinui reumatismele.

— Ia te uită, ia te uită, se miră deodată bătrînul, îndepărtîndu-şi cozorocul ce-i apăra ochii şi ridicîndu-se în picioare spre a-i întinde cavalerului mîna pe deasupra mesei. Ce mai faci, tinere?... şi cu dragostea, cum te descurci?... Într-adevăr, sînt încîntat să te întîlnesc, vecine. Drumurile nu sînt sigure ca să mă întorc în Montmartre şi, dacă vrei, vom merge împreună.

— Lua-l-ar ciuma de surd bătrîn! ocărî Zeno, recunoscîndu-l pe savantul care locuia în pavilionul lipit de căsuţa lui de distracţii din afara oraşului. Ce întîmplare nenorocită l-a făcut să se întoarcă deja din călătorie?

Şi, cu glas tare, îi strigă:

— Dă-te puţin la o parte, vecine. Partida nu e de rîs!

— A! chiar aşa? Doamna care mai deunăzi spărgea totul la dumneata acasă s-a pus acum pe rîs? replică imposibilul surd, părînd că nu a auzit decît ultimul cuvînt rostit. Cu atît mai bine, tinere, asta demonstrează o evoluţie plăcută a caracterului ei, de care nu ai motive să te plîngi... Eu joc doi bănuţi contra dumitale, vecine.

Şi vorbind astfel, bătrînul savant puse cu nevinovăţie o monedă de aramă pe una din căsuţele tabloului.

— Jocurile sînt făcute! declară Zeno, care fierbea de mînie, dar nu îndrăznea să-l dea afară pe bătrînul încăpăţînat, de teamă să nu lase să i se ghicească intenţiile.

Fiecare jucător pusese pe cîte o căsuţă un peticuţ de hîrtie pe care-şi scrisese numele.

Numai bătrînul avea în faţa lui moneda lui de doi bănuţi.

Punga care trebuia să conţină cele şaizeci şi patru de bile numerotate circulă în jurul mesei verzi. Dar, în timpul

discuţiilor, Zeno subtilizase cu dibăcie cele douăzeci de numere acoperite de biletele celor ce mizaseră, aşa încît nici unul din aceştia nu ieşi din pungă şi, pentru a doua oară, cavalerul rămase singurul cîştigător.

Din nou se ridicau murmure de nemulţumire în rîndul jucătorilor păcăliţi şi poate că hărmălaia ar fi reînceput şi mai puternică decît înainte, cînd bătrînul, ridicîndu-se, spuse cu o intonaţie ironică în glas, în timp ce, parcă regretînd, îşi împingea moneda de aramă către bancher:

— Vecine, ai noroc în seara asta, şi nu-mi cer revanşa. Cînd joci împotriva unor jucători cinstiţi, ca aceştia, cîştigul este meritat!

Boniface îşi înăbuşi un hohot de rîs, iar cavalerul îşi muşcă buzele.

Amîndoi prinseseră dublul înţeles al cuvintelor bătrînului şi nu reţinuseră decît cuvintele „jucători cinstiţi".

„Trebuie să-l supraveghem pe bătrînul ăsta", îşi spuse Zeno. „S-ar putea ca infirmitatea lui să nu-l împiedice să facă rău."

Dar mintea cavalerului nu se opri prea mult asupra acestei impresii şi, deoarece făcuse rost de oameni, îi pofti să urce într-o sală liberă de la primul etaj spre a le da instrucţiuni. Totodată, porunci să se oprească jocul şi să fie evacuată clădirea.

9 Talionul

În ziua ce a urmat acelei seri, către ora două după-amiaza, Peyrolles, reîntors la Paris în cursul nopţii, se afla la el, stînd lungit pe pat, gata îmbrăcat.

Ne amintim că poseda o locuinţă mică, într-o casă retrasă din cartierul Saint-Marceau.

Distrus atît ca moral cît şi fiziceşte, simţind că-i fuge pămîntul de sub picioare, nu mai vedea în jurul său decît beznă.

Un gînd, unul singur, îl mai susţinea şi, cînd şi cînd, îi aprindea în ochi o sclipire arzătoare.

Deoarece nu numai că toate speranţele lui de îmbogăţire erau înşelate, dar, în plus, acuzaţia pe care i-o adusese contesa făcea ca viaţa lui să nu mai fie decît o chestiune de ore — căci nu-şi făcea iluzii cu privire la soarta ce l-ar aştepta cînd ar ajunge în mîinile justiţiei, lucru care, cu siguranţă, nu va întîrzia prea mult — voia să-şi folosească puterile ce-i mai rămăseseră în scopul răzbunării.

Da, de data aceasta nimic nu-l va opri. Nu va mai rămîne în umbră, aşa cum făcuse pînă atunci. Dacă tot era vorba să moară, ţinea ca cel puţin clipa morţii sale să fie şi cea a morţii duşmanilor lui. Şi, oriunde s-ar afla ei, nu se va mai încrede în nimeni şi va merge el însuşi, să-i distrugă cu propria lui mînă... mai întîi fiul, pe urmă mama. Apoi, va putea închide ochii fără regrete, fericit că şi-a potolit ura.

De cînd se întorsese acasă, stătea, aşadar, frămîntînd în minte mijloacele pe care avea să le folosească pentru a reuşi să săvîrşească, fără greş şi chiar în acea seară, ultima ticăloşie a sa, în timpul incendiului pe care aveau să-l provoace oamenii lui Zeno.

Deodată auzi nişte paşi uşori alunecînd pe parchetul camerei sale şi apropiindu-se încet de el.

Întoarse capul şi, cu un amestec de curiozitate şi de bucurie răutăcioasă, o recunoscu, lîngă el, pe Bathilde.

Chiar Bathilde, pe care o uitase cu totul, de cînd nu se mai gîndise decît la Aurore şi la Philippe. Şi, de fapt, nu ea era cea care fusese principala cauză a prăbuşirii lui, cea care distrusese, făcuse să dea greş toate planurile sale? Nu ei îi datora faptul că se vedea acum pierdut, fără resurse, cînd ar fi putut, dacă ea l-ar fi slujit cu credinţă, să cîştige o imensă avere şi să trăiască la lumina zilei, ca altădată?

Aceste gînduri îl năpădiră deodată, făcînd să i se urce furia la creier cu atîta violenţă, încît îşi azvîrli înainte trunchiul spre a o apuca cu braţele pe femeie, s-o frîngă în strînsoare.

Dar puterile îi erau epuizate şi recăzu greoi pe pat, fără să fi putut ajunge la Bathilde.

Aceasta nu se dăduse nici un pas înapoi pentru a scăpa de acea ameninţare. Calmă şi rece, cu chipul impasibil, îl privea pe bătrîn fără mînie, mai mult cu o expresie de compătimire, de milă.

— Fiinţă perfidă şi trădătoare, îi spuse acesta cu un glas şuierător, vii să-ţi contempli opera, nu-i aşa?

— A dumneavoastră, domnule de Peyrolles, răspunse cu blîndeţe Bathilde.

— A ta, îţi spun. Îţi pusesem averea la îndemînă, o avere imensă, colosală, care putea să ne facă fericiţi pe amîndoi, să ne asigure toate bucuriile, toate plăcerile vieţii. Tu n-aveai decît puţin de făcut pentru a deveni stăpînă pe ea: să omori o femeie şi un copil... femeia — deja cu un picior în mormînt... copilul — slab şi fără apărare... Sarcina ta era uşoară... şi nu te-ai priceput să ţi-o îndeplineşti... ai dat înapoi, cuprinsă de o sensibilitate prostească... Ah! ticăloasă nebună... vezi unde ne-ai adus!...

— Da, am dat înapoi, replică Bathilde. Am dat înapoi în faţa crimei... o crimă mai oribilă ca aceea nici că se poate: să ataci slăbiciunea!... copilăria!... Căci, în ciuda instinctelor rele pe care le-ai dezvoltat în mine, nu eram încă destul de pervertită pentru a comite o faptă atît de mîrşavă.

— Ha! ha! ripostă bătrînul cu ironie. Tot vechile tale fraze frumoase... le-am mai auzit eu... Dar credeam că te convinsesem cît de lipsite de sens şi de nelalocul lor erau accesele acelea de generozitate idioată?

— Este adevărat, sub influenţa dumneavoastră nefastă fusesem stăpînită de duhul cel rău. Din fericire, Dumnezeu s-a milostivit şi l-a îndepărtat de la mine pentru

a mă readuce pe drumul cel bun, pe care mă făcuseți să-l părăsesc. Ba chiar, mi-a dat o bucurie imensă pe care nu mai aveam dreptul s-o aștept de la El: mi-a îngăduit să cunosc iubirea sufletească, iubire care regenerează și răscumpără... și cu ajutorul căreia am ieșit din abisul de infamie în care căzusem...

— Și la ce ți-a servit patima asta, fată fără minte? o întrerupse fostul *factotum*, mereu ironic. Doar ca să fii urîtă și disprețuită de către cel pe care-l iubești, nu-i așa?... Drăguț rezultat, pe cinstea mea!

— Știu, dar asta mă face să-l iubesc și mai mult; căci acum, cînd mă judec cinstit, cînd îmi dau seama ce ființă eram pînă în urmă cu două zile, dragostea mea ar scădea dacă el nu m-ar fi disprețuit.

— Și ca să-mi povestești aiurelile astea ai venit la mine?

— Nu... și iată scopul vizitei mele, ultima pe care v-o fac, deoarece voi dispărea din lume, pentru a nu mă mai reîntoarce vreodată... De acum înainte, îmi închin viața lui Dumnezeu. Am venit spre a încerca să vă readuc pe calea binelui, să vă conving să vă consacrați cei cîțiva ani care vă mai rămîn să-i petreceți pe pămînt pentru răscumpărarea păcatelor. Gîndiți-vă: acum, mormîntul nu mai e departe de dumneavoastră... Vreți oare să coborîți în el încărcat de povara crimelor pe care le-ați săvîrșit?

Peyrolles izbucni într-un rîs sardonic. Din cuvintele tinerei femei deducea că ea nu știa nimic despre cele petrecute în ajun la Trianon. Vorbea despre cîțiva ani care-i mai rămîneau de trăit, cînd, de fapt, nu mai erau decît cîteva zile, poate cîteva ore.

— Și, apoi, adăugă Bathilde, cu o intonație de rugă, aș vrea să-mi faceți o promisiune: aceea de a nu vă mai înverșuna urmărind pieirea lui Philippe și a mamei sale. Știu că s-au regăsit... lăsați-i să-și trăiască fericirea.

— Pe ei! scrîșni bătrînul furios. Pe ei!... Ah! dimpotrivă, mai mult ca oricînd, îi voi face să simtă ura

mea... Şi inima mi se va umple de bucurie cînd voi distruge fericirea pe care de-abia încep s-o guste.

— Nu, nu, nu veţi face una ca asta! îl imploră Bathilde. Oare în sufletul dumneavoastră nu există nici un sentiment generos pe care să-l invoc în favoarea lor?

— Ha! ha! milă! rîse, cu un rînjet, Peyrolles. Îmi închipuiam că mă cunoşti destul de bine, fetiţo, ca să nu mă crezi în stare de a avea un cusur atît de ridicol... Milă pentru ei!... cînd, nu mai departe decît ieri...

Dar se opri. Căci dacă i-ar povesti Bathildei scena de la Trianon, ar însemna să se recunoască, în faţa ei, vinovat de uciderea contelui de Lagardère, de care ea nu-l bănuise niciodată. Şi cine ştie dacă, după ce-l trădase o dată, nu s-ar duce să-l denunţe, imediat ce va pleca de la el.

Bathilde, desigur, nu sesiză înţelesul acelei reţineri.

— Vă implor, continuă ea, promiteţi-mi ceea ce vă cer.

Dar bătrînul îşi schimbase gîndul.

Sperînd s-o poată reţine prizonieră la el, pînă la căderea nopţii, începu să-i descrie, cu lux de amănunte, ce anume hotărîse să facă împreună cu cavalerul Zeno.

— La ora actuală, spuse în încheiere, frumosul tău logodnic, ambasadorul Veneţiei, pe care ai greşit făcîndu-l gelos, se află în fruntea unei mici armate, iar treburile noastre vor începe să se mişte. Chiar în seara asta, mulţumită ţie, fata mea — căci cu ajutorul cheii tale vor intra oamenii noştri prin portiţa fîntînii — palatul Nevers va fi incendiat şi, profitînd de foc, nu ne va fi prea greu să-i facem să dispară şi pe frumosul tău Philippe, şi pe ticăloasa de maică-sa. Ce părere ai despre planul nostru? Nu-i aşa că e bine ticluit?

Domnişoara de Wendel îl ascultase pe mizerabil fără să poată deschidă gura spre a-l opri. Spaima îi încleştase gîtlejul şi nu era departe de a gîndi că bătrînul era Satana în persoană.

— O! reuşi în cele din urmă să spună. O! nu veţi face asta!

— De ce nu?... Cine mă va împiedica?

— Eu, care jur să devin din nou sclava dumneavoastră, dacă îmi îndepliniţi rugămintea.

Peyrolles slobozi un rîs drăcesc.

— Şi ce nevoie aş mai avea de tine, frumoaso, după ce voi fi dat lovitura?... o întrebă. De altminteri, justiţia regelui va avea grijă de viitorul tău; căci nu trebuie să uiţi că, deoarece cheia ta va servi drept piesă de acuzaţie, se va dovedi că tu eşti cea care i-ai introdus în palat pe incendiatori şi pe asasini...

— O! nu, nu! Nu faceţi asta! Vă voi binecuvînta, în ciuda răului pe care mi l-aţi făcut... îl rugă tînăra femeie, cu trupul cutremurat de un lung fior de groază.

— Răul pe care ţi l-am făcut, ingrato?

— Puteţi să negaţi? Ei bine! în pofida decăderii în care mă aflu acum din cauza dumneavoastră, în ciuda vieţii mele distruse şi cu toate remuşcările ce mă apasă şi pe care le voi simţi pînă în ultima zi a vieţii mele, nu voi avea faţă de dumneavoastră decît recunoştinţă şi afecţiune.

— Răul pe care ţi l-am făcut? repetă Peyrolles furios. Îndrăzneşti să inversezi în felul acesta rolurile, nenorocito? Spui că ţi-am făcut rău, cînd de fapt nu am încetat să-ţi dau sfaturi, să te las să profiţi de fructele experienţei mele; cu un cuvînt — să te pun în gardă împotriva slăbiciunilor omeneşti, a căror victimă sfîrşeşti întotdeauna prin a fi, într-una din zile!...

— Vai! da, căci mă născusem bună, iubitoare, şi dumneavoastră m-aţi îndemnat să devin rea, răzbunătoare. Aţi infiltrat în mine, picătură cu picătură, otrava invidiei. Aţi făcut să sclipească în faţa ochilor mei falsele fericiri ale acestei lumi!... Aveam doar gustul luxului: l-aţi schimbat în nebunie, în loc să-l înfrînaţi. Datorită dumneavoastră am devenit falsă, ascunsă. Am răspuns binefacerilor cu care eram copleşită cu cea mai neagră nerecunoştinţă. Oare toate acestea nu înseamnă că mi-aţi

făcut rău, şi oare tatăl meu mă încredinţase dumneavoastră pentru a mă pierde astfel?

— Tatăl tău!... Ha! ha! tatăl tău!... izbucni Peyrolles, rînjind.

În mintea bătrînului ticălos încolţise un gînd. Dacă, din cauza slăbiciunii sale fizice, îi era imposibil să se răzbune fizic pe Bathilde, îi rămînea cel puţin puterea de a o supune unor chinuri morale.

— Nu vorbiţi pe tonul acesta despre tatăl meu, ripostă Bathilde, pe care rîsul ironic al lui Peyrolles o indigna. Era un om bun şi virtuos, pe care Dumnezeu mi l-a luat prea devreme.

— Atunci, poate vrei să-ţi vorbesc despre mama ta?

— Tăceţi!... îi porunci femeia. Ştiu, îmi vorbiţi aşa pentru a mă îndurera. Am aflat, într-adevăr, că mama mea... Dar o fiică nu are dreptul s-o judece pe cea care i-a dat viaţă... Nu vreau să mă gîndesc decît la tatăl meu, pe care l-am uitat prea repede. Şi vă mai întreb o dată: spre a face din mine fiinţa ticăloasă care sînt, pentru asta v-a încredinţat sarcina de a mă îndruma în viaţă?

— He, he!... Poate că da?!

— Minciună! Nefericitul nu ştia, fără îndoială, cine sînteţi şi ce intenţii aveţi cu mine, altminteri, dimpotrivă, m-ar fi îndepărtat de dumneavoastră ca de un animal răufăcător.

— Ştia prea bine cine eram.

— Ba da, vă spun, nu ştia, cu siguranţă habar n-avea...

— Îndrăzneşti să-i spui binefăcătorului tău că minte, viperă?... Ştia perfect de bine, căci i-o spusesem eu însumi.

— Susţin că mînţiţi, şi faptul că încercaţi să pîngăriţi într-un mod atît de odios memoria acelei fiinţe dragi mie este o nouă infamie a dumneavoastră... O! da, sărmanul meu tată, dacă ar fi putut prevedea...

Aceste ultime cuvinte îl amuzară pe bătrîn, aproape provocîndu-i un rîs spasmodic.

— Cu siguranţă prevedea, spuse. Prevedea! Şi, ca să fiu drept cu el, asta nu părea să-i facă cine ştie ce plăcere.

Bathilde îl privi întrebător pe Peyrolles. Nu mai înţelegea. Unde voia bătrînul să ajungă?

— Dar atunci, dori să se lămurească, înseamnă că m-aţi înşelat spunîndu-mi că voinţa lui fusese ca eu să trăiesc lîngă dumneavoastră?

— Ba deloc... adică... s-ar putea.

— O! Doamne!... exclamă Bathilde cu groază, ce întrevăd?

Nemernicul îşi păstra rînjetul batjocoritor. Simţea o bucurie sălbtică văzînd spaimele tinerei femei.

Aceasta îşi reamintea acum împrejurările care precedaseră moartea tatălui său. Îşi aducea aminte că, în timpul convorbirii lui Peyrolles cu muribundul, adormise pe un scaun şi nu putuse, prin urmare, asista la ultimele lui clipe. Ce se întîmplase oare între cei doi, pe cînd ea dormea?

— Aşadar, m-aţi mintit cu nerusinare, strigă, devenind dintr-o dată ameninţătoare. Căci dacă i-aţi dezvăluit cine sînteţi, departe de a vă fi făcut protectorul meu, desigur că a vrut să vă gonească, spre a mă feri de contactul cu corupţia dumneavoastră... el, care mă creştea cu atîta grijă şi care îndepărta de mine tot ce era contrar binelui.

— Adevărul este că a încercat, fata mea. Ba chiar a vrut să te trezească, spre a-ţi spune cîteva vorbe, în legătură cu mine. Dar fiindcă asta nu mi-ar fi înlesnit planurile, ţinînd seama că aveam nevoie de tine...

— Şi atunci? întrebă Bathilde gîfîind, văzînd că Peyrolles îşi lăsă fraza neterminată.

— Şi atunci?... L-am împiedicat.

— L-aţi împiedicat!... Cum?

Şi deoarece interlocutorul ei părea să se gîndească înainte de a răspunde, strigă:

— Ah! vorbiţi odată... Aţi folosit violenţa, poate?...

— Precum spui, frumoaso.

— Aţi îndrăznit să-l brutalizaţi pe tatăl meu!... exclamă Bathilde, venind foarte aproape de ticălos şi cu

ochii plini de fulgere. Aţi cutezat să folosiţi forţa împotriva lui... el, atît de slăbit şi nemaiavînd, deja, putere decît ca să respire?

— Trebuia.

— Şi, desigur, acea violenţă a scurtat puţinele clipe ce-i mai rămîneau de trăit?...

— Nu zău, copilă dragă, nu sînt medic şi n-aş putea afirma nimic, dar — fie vorba între noi — este de presupus.

— Laşule!... laş ce sînteţi!... Ce-aţi făcut? urlă femeia, apucînd cu o mînă încheietura unei mîini a lui Peyrolles şi zdrobind-o între degetele ei nervoase.

— Ce-am făcut?... replică ticălosul, ale cărui buze se răsfrîngeau într-un rînjet rău. Am făcut ceea ce-mi poruncea ura mea! Ah! dacă n-aş fi făcut decît atîta... adăugă, vrînd să împingă la limită disperarea Bathildei şi netemîndu-se, în absenţa oricăror dovezi, să mărturisească asasinatul pe care-l comisese asupra nefericitului de Wendel.

— Dar ce?... ce încă?... întrebă nenorocita căreia, acum, îi era frică să înţeleagă şi, cu mîna rămasă liberă, îşi apăsa pieptul pentru a-şi stăpîni bătăile inimii.

— Vrei să ştii?... zise Peyrolles, încercînd, fără a reuşi, să se elibereze din strînsoarea tinerei femei. Ei, bine! îţi voi spune... Deoarece tatăl tău făcea eforturi disperate să se ridice din pat pentru a veni să te trezească, i-am pus pe gură o pernă... şi l-am asfixiat... Ha! ha! n-a durat mult...

La auzul acestor cuvinte, Bathilde scoase un ţipăt atît de puternic, încît ecoul său răsună îndelung.

O clipă, rămase nemişcată, ca înlemnită de groază şi aţintind spre Peyrolles priviri în care se citea nebunia.

Apoi, deodată, dînd drumul mîinii ticălosului, luă o pernă pe care îi era rezemat capul şi, iute ca gîndul, îi acoperi cu ea faţa, în întregime, menţinînd-o aşa şi apăsînd deasupra cu toată puterea.

— Banditule!... Banditule!... striga între timp. Iată-ţi pedeapsa... vei muri aşa cum a murit sărmanul meu tată...

Gestul femeii fusese atît de rapid, încît bătrînul nu se putuse feri.

La început, instinctiv, încercă să dea la o parte perna, dar neizbutind, apucă la rîndul său braţele celei care-l înăbuşea şi-şi înfipse unghiile în ele, sfîşiindu-le cu furie.

Încercare zadarnică! Bathilde de Wendel părea că nu simte cumplitele răni pe care i le făcea, şi puterea cu care apăsa devenea tot mai mare.

Era, de felul ei, puternică şi viguroasă, dar furia pe care i-o provocase mărturisirea lui Peyrolles îi sporea şi mai mult forţa muşchilor. Braţele ei sfîşiate şi sîngerînde rămîneau rigide.

Avea conştiinţa că săvîrşeşte o faptă demnă de laudă, oprind răsuflarea în gîtlejul acelui vultur ale cărui gheare îi sfîrtecau carnea fără ca ea să simtă nici cea mai mică durere, într-atît îşi concentra întreaga energie în pedepsirea mizerabilului.

Ticălosul începu apoi să se zvîrcolească în fel şi chip, cu trupul scuturat de spasme bruşte, dezordonate, şi cu pieptul gîfîind din greu. S-ar fi zis că este o reptilă căreia i se strivise capul.

Cu picioarele care se agitau cu furie în aer încerca s-o împingă pe tînăra femeie, lovind-o cu putere. Dar aceasta părea să fi prins rădăcini în pardoseală şi-i opunea o rezistenţă de neînvins.

Puţin cîte puţin, asfixia desăvîrşindu-şi opera, mişcările lui Peyrolles îşi pierdură din violenţă şi un horcăit surd, horcăitul agoniei, îi scăpă din gîtlejul contractat. În cele din urmă înţepeni într-o ultimă convulsie, scoase un suspin lung şi adînc — ultimul — apoi rămase pe patul lui, nemişcat pentru totdeauna.

Aceasta fusese pedeapsa talionului.

Dacă fostul lui stăpîn, prinţul de Gonzague, murise ucis de spadă, după ce se slujise ca un trădător de această

armă, Peyrolles, la rîndul său, îşi dăduse sufletul mîrşav în acelaşi fel în care-l omorîse pe domnul de Wendel, victima sa din Bruges.

Bathilde, nemaisimţindu-l zbătîndu-se, ridică perna şi, după ce se încredinţă că era cu adevărat mort, părăsi casa din cartierul Saint-Marceau şi se îndreptă spre Marais.

10 O recepţie furtunoasă

Deşi contesa de Lagardè re îşi pusese în practică ideea de a-şi deschide saloanele pentru a sărbători întoarcerea fiului său, făcuse acest lucru în mod foarte discret şi, drept urmare, în acea seară, doar o sută de persoane putuseră trece pragul palatului Nevers, iar în acest număr, o treime o reprezentau, de fapt, tineri nobili, veniţi special spre a-i face curte noului duce.

În salonul de recepţie i-am fi putut recunoaşte pe bătrînul mareşal Maurice de Saxe, pe Chevert, înaintat de curînd la gradul de brigadier-general, şi pe căpitanul de Tresmes. Aceşti trei bravi ofiţeri consideraseră că este de datoria lor să dovedească ce stimă îi purtaseră lui Philippe care, pe vremea cînd nu era decît micul şi obscurul ostaş din gărzile franceze, reuşise deja să se distingă prin vitejia sa.

Ne-ar fi greu să-i citărn pe nume pe cei prezenţi, dar trebuie să-l menţionăm pe domnul duce de Richelieu, pe care Ludovic al XV-lea îl delegase să-l reprezinte în faţa contesei.

Ca de obicei — şi este penibil de mărturisit —, domnul de Richelieu nu se purta cu demnitatea pe care i-o cerea rangul şi, în ciuda vîrstei sale, îşi da aere în mijlocul unui grup de femei tinere şi frumoase, cărora tocmai li se

alăturaseră două dintre fostele sale victime, domnişoarele de Valois şi de Charolais.

— Niciodată nu l-am putut suferi pe curteanul acela anost, de Vignerot, care a fost făcut duce de Richelieu şi mareşal al Franţei, spunea bătrînul de Saxe. Ştii, generale Chevert, că ducele a fost bărbatul cel mai iubit din Franţa?...

— O! mareşale, dar sirele, regele nostru?

— Dînsul nu vine decît pe locul al doilea... Se povestesc despre acest Vignerot nişte lucruri surprinzătoare... De pildă, pe vremea celei de a doua treceri a sa prin Bastilia — şi Bastilia nu era, pentru el, o închisoare prea cumplită, deoarece avea un salon şi o anticameră, în care stătea Ruffé, valetul său — se spune că, în fiecare zi, primea numeroase vizite feminine. Avea chiar mai multe cabinete de toaletă, pentru a-şi ascunde, unele de altele, cuceririle. Într-o zi, micuţul Courtenay, care-i purta pică acestui încrezut, a reuşit să pătrundă pînă la el şi i-a tras o bătaie zdravănă. Dar a fost întrerupt deodată de zgomotul a două uşi ce erau deschise cu violenţă şi prin care au apărut două femei încîntătoare, ce-au năvălit una din dreapta, una din stînga, despletite ca nişte eumenide[1]. Erau două fiinţe adorabile, după cum v-am spus. De altfel, le puteţi vedea de aici, făcînd curte şi acum idolului lor. Dar, cu trecerea vremii, s-au mai schimbat. Courtenay le-a recunoscut imediat pe cele două verişoare de neam regesc care, în loc să se repeadă asupra lui, s-au oprit, furioase, văzîndu-se una pe alta. „Ah! doamnă," — a spus domnişoara de Valois, fiica regentului — „asta nu-i corect!" Iar domnişoara de Charolais, fiica lui Condé, i-a replicat: „Aţi trişat, doamnă!" Încercînd să-şi dea aere regeşti, Valois a continuat: „Mi se pare, doamnă, că aţi putea binevoi să folosiţi titlul meu, cînd îmi vorbiţi!" „Doamnă, îmi voi reaminti titlul dumneavoastră cînd

1 *Eumenide* (mitol.): nume dat de vechii greci, prin antifrază, „furiilor" sau „eriniilor". (n.t.)

vă veţi aduce aminte de al meu!" Era-u, într-adevăr, foarte mînioase şi poate că ar fi ajuns să se ia la bătaie, dar cînd aceste două găini au observat starea jalnică în care se afla cocoşul lor, s-au aruncat, una alături de cealaltă, la genunchii idolului, plîngînd şi spunîndu-i cu glas mîngîietor: „Ingratule!... vom pune să fie tras pe roată de viu, în piaţa Grèves, cel care te-a tratat astfel..."

Mareşalul schiţă un gest de scîrbă şi încheie cu următoarea observaţie:

— Cum vreţi dumneavoastră, generale, ca un asemenea personaj să ne conducă armatele la frontieră?

— Dar cîştigă alte bătălii, gîndi cu glas tare Chevert, zîmbind.

— Pe toţi sfinţii, aşa este! replică Maurice de Saxe, cu acreală. Nu-i decît un mareşal de alcov!...

În micul salon, alăturat de cel mare, nu se aflau decît prietenii intimi.

Lîngă cămin, Aurore discuta cu Flor de Chaverny. Amîndouă făceau planuri pentru viitorul copiilor lor, a căror căsătorie o fixaseră pentru o dată foarte apropiată.

La cîţiva paşi mai departe de ele, Philippe stătea între Olympe şi Marine.

Tînărul duce şi domnişoara de Chaverny străluceau de bucurie. Convorbirea lor tăcută între patru ochi — căci îşi vorbeau mai mult din ochi decît cu buzele — tocmai le fusese întreruptă prin venirea nepoatei familiei Moutier, a cărei prezenţă la palat, încă din dimineaţa acelei zile, se datora dorinţei exprese a lui Philippe.

Acesta unise între mîinile sale pe cele ale tinerelor şi şoptea, repetînd fără a-şi da seama, ceea ce spusese cu cîteva zile în urmă, în delirul său:

— Olympe, iat-o pe surioara mea, doresc să fie şi a ta...

Colţurile extreme ale salonaşului erau ocupate de alte două grupuri. Într-unul, şezînd fiecare pe cîte un

fotoliu şi vorbind cît mai şoptit posibil, se aflau cei doi bătrîni profesori de scrimă, Cocardasse-junior şi Amable Passepoil.

Se mirau, amîndoi, că nu-i văd pe domnul Hélouin şi pe Boniface.

Le lipsea mai ales cel dintîi, căci, din vremurile vechilor lor aventuri de la Palais-Royal, pe timpul regentului, atunci cînd Henri de Lagardère le servea drept pol, se cam dezobişnuiseră de recepţiile date de nobilime.

În alt colţ, doctorul César Cabalus îl agăţase pe domnul de Chaverny şi-l tortura lăudîndu-i-se cu tratamentele lui recente şi miraculoase, tratamente bazate numai pe sistemul său, după cum desigur ne închipuim.

În toiul conversaţiilor, un servitor intră şi, cu nişte aere foarte misterioase — căci personalul palatului era la curent cu ultimele evenimentele — veni s-o anunţe pe contesă că domnişoara de Wendel cerea permisiunea de a-i vorbi.

— Ea!... strigă Aurore uluită. Ea, aici!... A avut îndrăzneala de a voi să mi se înfăţişeze!... Alungaţi-o, ticăloasa... alungaţi-o, să n-o mai văd niciodată!

— Doamnă contesă, mai spuse servitorul, dînsa insistă foarte mult să fie primită de dumneavoastră.

Aurore se pregătea din nou să răspundă printr-un refuz fără replică acestei cereri pe care o considera ca pe o provocare, cînd Flor interveni:

— Dragă prietenă, în locul tău, eu aş primi-o, fie măcar şi pentru a vedea ce atitudine va avea în faţa noastră.

— Cum, ai accepta... după cele ce s-au întîmplat?...

— Este un motiv în plus. Aş fi curioasă să aflu scopul vizitei sale. Trebuie să fie ceva serios, dacă a îndrăznit să vină chiar în plină recepţie.

Aurore se gîndi o clipă, apoi îi porunci servitorului:

— Poftească-o pe persoana aceea să intre.

Aproape numaidecît, domnişoara de Wendel apăru în pragul salonului.

Mama lui Philippe se ridicase şi, păstrînd o atitudine rigidă, o privi pe Bathilde cu ochi aspri şi dispreţuitori.

Dar contesa suferise ani atît de îndelungaţi, încît, mai mult decît oricine altcineva, era înclinată să compătimească suferinţele aproapelui. Şi duritatea privirii sale se îmblînzi încetul cu încetul, căci de-abia o recunoştea pe Bathilde, pe tînăra femeie semeaţă şi înfloritoare, în persoana palidă, învinsă şi încovoiată care înainta către ea.

Apoi avu o strîngere de inimă. Fericirea îi era atît de recentă şi atît de neobişnuită, încît, văzînd apropiindu-se acea fantomă, presimţi că îi va fi anunţată o nouă nenorocire.

Cu o privire rapidă, Bathilde făcuse înconjurul tuturor persoanelor prezente.

La vederea lui Philippe, a Marinei şi a Olympei, stînd alături şi ţinîndu-se de mînă, simţi în inimă un junghi atît de puternic, încît pe trăsăturile ei, deja mult schimbate, se întipări o expresie de suferinţă acută. Dar reuşi să-şi stăpînească emoţia, recăpătîndu-şi sîngele rece.

În clipa în care era gata să i se adreseze contesei, aceasta, care avusese timp să-şi alunge temerile, o întrebă cu un glas ce se voia indignat, dar care era totuşi plin de blîndeţe:

— Pentru a mă brava ai venit aici, nenorocito?

— Doamnă, răspunse cu umilinţă Bathilde, îndoindu-şi genunchii, departe de a voi să bravez, vin să mă supun urii dumneavoastră îndreptăţite. Sînt gata să ispăşesc, cum veţi voi, tot răul pe care vi l-am făcut.

— Aşadar, Dumnezeu a ajuns, în sfîrşit, la inima dumitale.

— Da, doamnă, şi m-a lovit în inimă de două ori şi cu mare asprime, răspunse, îndurerată, tînăra femeie, gîndindu-se la tatăl ei şi la Philippe şi ştiind că nu va fi înţeleasă. Dumnezeu m-a luminat — continuă — şi mi-a arătat la ce nivel de infamie decăzusem. Am fost cumplit de vinovată. Am săvîrşit cea mai oribilă faptă lipsindu-vă de fiul dumneavoastră şi făcîndu-vă să

credeți că murise. Dar, dacă pot invoca o scuză, aceea este că eram inconștientă.

— Inconștientă?

— Vai! cu totul inconștientă, căci eram dominată, subjugată de o voință care pusese stăpînire pe a mea. Un bărbat... un adevărat bandit, mă adoptase încă de copilă și, profitînd de lipsa mea de experiență a vieții, mă pregătea pentru crimă. Pentru a-i da lui ascultare am venit să mă angajez la dumneavoastră... pentru el am abuzat de durerea dumneavoastră și am jucat rolul infam pe care îl cunoașteți.

— Bărbatul acela se numește Peyrolles, nu-i așa?

— Se numea așa, într-adevăr, răspunse Bathilde, mirată că numele ticălosului îi era cunoscut contesei. Oh! mizerabilul!... Dacă ați ști ce monstru era... din ce noroi era plămădit...

— Știu prea bine, replică Aurore, fără a observa că interlocutoarea sa vorbea la trecut.

— O! nu, nu puteți ști...

— Știu, îți spun, căci datorită lui am rămas văduvă.

— Dar ce aflu, Dumnezeule mare?! Nu a fost de ajuns că pe mine m-a făcut orfană?

— Ce vrei să spui?

— Că l-a asasinat pe tatăl meu... pe tatăl meu care, deja muribund, nu putea să se apere.

— O! infamul! șopti contesa, a cărei voce se îmblînzi cu totul. Dar în ce împrejurări a săvîrșit această crimă despre care nu știam nimic?

— Vă voi spune. Deoarece mama îl părăsise pe tatăl meu... pentru niște motive pe care nu le-am cunoscut niciodată, eu am rămas singură cu el. Eram foarte tînără pe atunci, nu aveam decît doisprezece sau treisprezece ani cel mult. După plecarea soției sale, o durere adîncă a început să-l macine pe bietul om și vedeam cum sănătatea i se distruge încetul cu încetul. În curînd, a devenit atît de slăbit, încît n-a mai putut să se ridice din pat. Am uitat să vă spun că locuiam la Bruges, în Olanda.

Deşi, cîndva, fusesem foarte bogaţi, ajunsesem într-o asemenea mizerie, încît nu aveam de nici unele, ne lipseau chiar şi cele strict necesare traiului. Nu mai ştiam ce să fac. Fusesem crescută în lux şi bunăstare şi nu mă pricepeam la nici o muncă prin care ne-am fi putut uşura situaţia. Şi toate acestea nu făceau decît să înrăutăţească boala tatălui meu. Într-o seară, la o oră destul de înaintată, tatăl meu fu cuprins de o slăbiciune aşa de mare, încît am crezut că va muri imediat. Înnebunită, am coborît degrabă în stradă, să încerc să capăt ajutorul unui medic. Dar neştiind unde aş putea găsi vreunul, căci părintele meu nu voise niciodată să apeleze la un doctor, m-am pomenit mergînd la întîmplare pe străzile oraşului, încercînd să văd pe case vreo firmă sau inscripţie care să-mi indice locuinţa unui medic. Trecuse deja cîtva timp de cînd rătăceam astfel, cînd am întîlnit un bătrîn, care m-a întrebat ce caut la o asemenea oră, singură, departe de casă. „Nu sînt doctor" — mi-a spus, după ce-i explicasem scopul căutărilor mele — „dar, deoarece situaţia necesită urgenţă, dacă vrei să mă conduci lîngă tatăl tău, s-ar putea să-i fiu de folos cu ceva." Am acceptat cu bucurie oferta lui şi m-am întors împreună cu el acasă. Eram obosită, căci vegheasem mai multe nopţi de-a rîndul şi, în timp ce străinul îi dădea cîteva îngrijiri tatălui meu, am adormit pe un scaun. Cînd m-am trezit, tata murise... iar eu rămăsesem fără nici un apărător, fără nici un sprijin pe lume.

— Dar, în cazul acesta, cum ai putut afla că el săvîrşise crima de care-l acuzi.... Şi dacă ştiai, cum de ai consimţit să rămîi cu el? întrebă Flor de Chaverny, care era logica personificată.

— Am aflat asta abia acum o oră. Ah! dac-aş fi putut bănui.... dar nu ştiam nimic... nimic...

Bathilde făcu o mică pauză, apoi continuă:

— Imediat după înmormîntare, banditul pe care fatalitatea mi-l scoase în cale, ticălosul acela de Peyrolles, pentru a-i spune în sfîrşit pe nume, mi-a adus la cunoştinţă

că ultimele dorințe ale nefericitului meu părinte erau ca, de acum înainte, să-l consider pe el ca fiind tutorele, îndrumătorul meu și să-l ascult întru totul. Am crezut cele ce mi-a spus și, supunîndu-mă poruncilor pe care le consideram sfinte pentru mine, am rămas împreună cu el. Știți ce a reușit să facă din mine... Pînă de curînd încă îi aparțineam, eram sclava lui, cînd, acum două zile, deodată, mi s-a luat negura de pe ochi.

Tînăra femeie se întrerupse din nou și aruncă înspre Philippe o privire în care se citea un amestec de recunoștință și dragoste.

Se lăsase o tăcere generală.

Contesa nu mai simțea acum, față de cea care-i stătea la picioare, decît o nemărginită milă.

— Ridică-te, domnișoară, îi spuse Bathildei. Voi încerca să uit... să-mi șterg din minte trecutul.

— Mamă, interveni și Philippe, îngăduie-mi să pun și eu o vorbă bună pentru această sărmană femeie. Nu numai că mi-a salvat viața, cînd eram copil, dar tot ea este cea care, în timpul capcanei ce-mi fusese pregătită acum două nopți, a îndepărtat de mine armele asasinilor. Dăruiește-i, așadar, iertarea pe care văd că ea însăși nu îndrăznește să ți-o ceară.

— Da, iart-o, Aurore — o îndemnă și marchiza. De fapt, a fost mai mult nenorocită decît vinovată.

Firea generoasă a contesei de Lagardère nu avea nevoie de atîtea insistențe pentru a învinge, așa că, pe un ton plin de milă, rosti:

— Te iert, domnișoară... Să dea Dumnezeu ca, de acum înainte, să mergi numai pe calea binelui.

— O! mulțumesc! vă mulțumesc, doamnă!... exclamă Bathilde luînd mîinile Aurorei, pe care le acoperi cu lacrimi și sărutări. Nu îndrăzneam să sper la atîta îndurare.

— Cu toate acestea, adăugă mama lui Philippe, îți dau iertarea cu o condiție: aceea de a încerca să ajuți justiția să descopere ascunzătoarea lui Peyrolles, care,

ieri, chiar în clipa în care urma să fie arestat pentru asasinarea soţului meu, a reuşit din nou să fugă.

— Cel despre care vorbiţi nu mai există, doamnă! răspunse Bathilde pe un ton grav. Credeam că v-am dat de înţeles acest lucru.

— A murit?!

— Da, doamnă... M-aţi întrebat adineauri, cum am aflat că el era cel care m-a făcut să devin orfană? Iată cum.

Şi tînăra femeie îi descrise contesei întrevederea ei cu ex-*factotum*-ul lui Gonzague şi scena tragică prin care se încheiase. Dar, în graba relatării sale, trecu sub tăcere, fără a-şi da seama, planul de incendiere pe care Peyrolles i-l împărtăşise înainte de a muri.

— Aş dori ca Dumnezeu să-mi ierte această faptă, dacă este totuşi o crimă — adăugă Bathilde — căci eu, una, consider că omul acela nu merita să mai trăiască.

— Să nu ai nici o remuşcare pentru cele ce-ai făcut, răspunse Flor. Departe de a fi o crimă, este chiar o faptă demnă de laudă.

În timpul povestirii, domnul de Chaverny, doctorul Cabalus şi ceilalţi se apropiaseră şi comentau cu toţii sfîrşitul cumplit al nemernicului, adoptînd fără reţinere părerea marchizei, cînd, din salonul cel mare, izbucni un strigăt de groază:

— Foc! Foc!

— Foc! repetă domnişoara de Wendel, al cărei chip căpătă o paloare de moarte. Dumnezeule! uitasem, uitasem...

— Ce uitaseşi? o întrebă Flor de Chaverny, repezindu-se s-o sprijine, căci o văzuse gata să se prăbuşească.

— Şi totuşi venisem pentru a vă preveni, îngăimă tînăra femeie. Ce m-a împiedicat, oare, să vă spun tot?

Îşi trecu mîna peste frunte, ca pentru a îndepărta tulburarea ce-i cuprindea creierul şi, arătînd deodată către ferestrele prin ale căror geamuri se vedeau luciri roşietice, strigă:

— Contesă de Lagardère, priviţi, palatul dumneavoastră arde prin voinţa lui Peyrolles! Organizaţi-vă

repede salvarea şi păstraţi-vă viaţa, căci cadavrul duşmanului dumneavoastră, cel atît de plin de ură, ar tresălta de bucurie văzîndu-vă victima ultimei şi infernalei sale uneltiri.

— Dar cum mai poate face ceva Peyrolles, de vreme ce l-ai asfixiat? întrebă marchiza, care voia să ştie cu precizie dincotro venea primejdia.

— Răzbunarea lui îi supravieţuieşte, replică Bathilde. I-a rămas un complice, cavalerul Zeno, ambasadorul Veneţiei...

— Într-adevăr — şopti Aurore, îngrozită — domnul Hélouin îmi vorbise despre acest cavaler.

Domnişoara de Wendel continuă:

— Împreună cu treizeci de bandiţi de teapa lui, Zeno a intrat, probabil, în palatul dumneavoastră, doamnă. Iar planul este ca, profitînd de incendiu, să vă ucidă pe dumneavoastră şi pe fiul dumneavoastră.

— Încă ceva! o întrerupse cu sînge rece, doamna de Chaverny, care nu-şi pierdea capul în nici o împrejurare. Cum au putut oamenii aceia să pătrundă aici? Zidurile parcului sînt prea înalte pentru a putea fi escaladate, şi-mi închipui că, văzîndu-le mutrele, portarul nu le-ar fi deschis poarta.

Bathilde păli şi mai mult, dacă aşa ceva mai era cu putinţă, şi răspunse:

— Doamnă marchiză, cred că s-au folosit de o cheie ce mi-a fost furată şi cu ajutorul căreia deschideam portiţa de la fîntînă, cea care dă spre fundătură.

Nu mai era nici o îndoială: trebuia să se ia de urgenţă măsuri de salvare şi să se organizeze apărarea.

În timpul convorbirii rapide dintre marchiză şi domnişoara de Wendel, oaspeţii din salonul cel mare intraseră, grupuri-grupuri, în cel mic. Lucru ciudat, nici doamnele, nici însoţitorii lor nu păreau neliniştiţi.

Generalul Chevert şi domnul de Saxe se duseseră spre una dintre ferestre, în vreme ce domnul de Richelieu şi cercul său de adoratoare o ocupaseră pe cealaltă.

Calmul acestor oameni era straniu: nimeni nu şi-ar fi închipuit că se aflau într-un palat înconjurat de flăcări şi ameninţat să se prăbuşească în ruine.

Numai grupul rămas lîngă cămin şi alcătuit din personajele noastre principale era mai îngrijorat.

Philippe le cuprinsese cu braţul pe Olympe şi pe Marine, hotărît să le ducă pe amîndouă departe de primejdie.

Cocardasse, cu mîna pe mînerul spadei sale, se postase în faţa lui, iar Passepoil luase aceeaşi poziţie în faţa contesei.

— Mareşale — i se adresă marchiza domnului de Saxe — ne încredem în bogata dumneavoastră experienţă şi vă rugăm să luaţi comanda retragerii.

— Despre ce retragere vorbiţi, frumoasă doamnă? ripostă bătrînul ostaş. După cîte se pare, focul s-a stins de la sine...

Încă mai vorbea, cînd o uşă laterală se deschise cu zgomot, lăsînd să fie văzuţi domnul Hélouin şi Boniface Passepoil, care o sprijineau pe Clairette, subreta domnişoarei de Wendel.

Sărmana fată era într-o stare jalnică: părul şi sprîncenele îi erau pîrlite de foc, iar rochia, arsă în mai multe locuri, dădea la iveală pielea pe care muşcătura focului o făcuse deja să se umfle băşici.

— Contesă, spuse domnul Hélouin, arătînd spre nefericita pe care o susţinea, devotamentul pe care l-a dovedit fata aceasta faţă de dumneavoastră, prin purtarea ei, merită o recompensă mare. În seara asta am întîlnit-o plimbîndu-se în oraş şi i-am cerut să se întoarcă la palat şi să se posteze lîngă poarta fîntînii, în parc. Ştiam că nişte ticăloşi vor încerca să intre, în număr mare, prin acea poartă, ca şi în urmă cu două nopţi. Grupul de nemernici avea să fie condus de cavalerul Zeno. Acesta, văzînd că nu-i vine complicele, domnul de Peyrolles — a cărui dispariţie este inexplicabilă — şi nemaiavînd răbdare, a pătruns în parc împreună cu oamenii lui şi a fost încîntat s-o găsească acolo pe Clairette, care s-a oferit să-i

slujească drept ghid. Ajungînd în apartamentul domnișoarei de Wendel, au dat foc tuturor draperiilor și, deoarece fumul începuse să-i înece, i-au cerut subretei să le arate drumul spre apartamentele dumneavoastră. Și atunci, fata asta a avut o idee genială. A împins resortul cu ajutorul căruia se deschide intrarea unei galerii secrete care, după cum cred, nu are nici o ieșire...

— Ba da! îl întrerupse Bathilde, care asculta cu nesaț și înțelesese că era vorba despre scara ascunsă ce cobora în grădină și prin care ea voise să-l facă scăpat pe Philippe. Ba da, are o ieșire, dar am blocat-o înainte de a pleca de la palat și numai eu o pot deschide.

— Oricum, continuă domnul Hélouin, oamenii cavalerului au pătruns unul cîte unul în pasaj. Dar eu mă aflam ascuns în dormitor. În clipa în care Boniface — care, urmîndu-mi sfatul, li se alăturase — era pe punctul de a intra și el în galerie, precedîndu-l pe Zeno, Clairette, cu o mișcare bruscă, a comandat basculareа dalei care o închidea. „Trădătoareo!" — a urlat italianul, văzîndu-mă ieșind din ascunzătoarea mea — „vei plăti pentru toți!" Și, mai înainte ca Boniface și cu mine să putem interveni, a împins-o în flăcări. Apoi, sărind la o parte, a fugit pe ușă.

— Și l-ați lăsat să scape? întrebă marchiza.

— Nu aveam de ales, doamnă, pentru a o salva pe biata fată și spre a stinge începutul de incendiu. Dar — adăugă domnul Hélouin, în încheiere — mai mult ca sigur, venețianul încă n-a părăsit palatul. Probabil că rătăcește prin labirintul de încăperi și coridoare.

— Atunci — rosti Philippe, vorbind pentru prima dată — eu sînt cel care trebuie să-l găsească și să-l pedepsească. Noi doi avem de încheiat o socoteală veche.

Spunînd aceste cuvinte, în ochii tînărului duce se aprinsese o sclipire de mînie, căci își reamintise că, dacă el era fericit, nu același lucru se putea spune despre Marine, care încă nu fusese răzbunată.

Fără a aștepta părerea mamei sale, se desprinse ușor de Olympe și de Marine și, scoțîndu-și din teacă spada, porni în direcția apartamentelor personale ale contesei.

— Puştiule, şopti Cocardasse la urechea lui Amable Passepoil, trebuie oare să-l lăsăm să se ducă singur?

— Nici gînd, nobilul meu prieten, nici gînd!

Şi, cu un pas cadenţat, ca la paradă, cei doi bătrîni profesori de scrimă străbătură plini de demnitate salonul, fără a se simţi intimidaţi de privirile gentilomilor şi ale doamnelor nobile, şi ajunseră la uşa prin care ieşise Philippe. Dar, în clipa în care se pregăteau să-i treacă pragul, se dădură la o parte, uimiţi, pentru a o lăsa să treacă pe Marine care, voind să împartă primejdia cu cel pe care-l numea fratele ei, se repezise ca un vîrtej pe urmele sale.

— Domnilor, nu vă duceţi şi dumneavoastră? îi întrebă marchiza pe nobilii aflaţi în salon.

— La ce bun? replică zîmbind căpitanul de Tresmes. Ce poate face o sabie împotriva spadei lui Philippe, care este în stare să ţină piept unei jumătăţi de duzină de profesori de scrimă?!

— Dar oamenii cavalerului Zeno? întrebă marchizul de Chaverny.

— Sînt prizonieri în pasajul secret... răspunse domnul Hélouin.

Un ţipăt sfîşietor îi tăie vorba şi, aproape imediat, Philippe reapăru, cu figura descompusă, purtînd pe braţe trupul Marinei, al cărei corsaj avea o sfîşietură largă, prin care sîngele se scurgea picătură cu picătură.

— Doctore, strigă tînărul, punîndu-şi cu grijă preţioasa povară pe o canapea, doctore, salveaz-o!

Aurore, marchiza şi fiica sa se repeziră spre rănită.

— Sărmana copilă, explica Philippe, sărmana mea surioară! S-a aruncat în faţa armei veneţianului, care, ascuns în umbră, se pregătea să mă înjunghie pe la spate...

— Aşa cum Gonzague l-a străpuns pe Nevers: pe la spate, noaptea, în şanţurile de apărare de la Caylus! rosti o voce răsunătoare şi gravă.

Cuvintele fuseseră spuse de doamna prinţesă de Lorraine, ducesa văduvă de Nevers, o femeie înaltă,

cu înfăţişare mîndră, care, aflînd vestea reîntoarcerii nepotului său, făcuse călătoria pînă la Paris şi intrase în palatul fiicei sale fără a se face anunţată.

- În orice altă împrejurare, sosirea prinţesei ar fi stîrnit vîlvă, dar, în clipele acelea, toţi erau complet absorbiţi de drama al cărei ultim act se desfăşura sub ochii lor.

— Ah! sceleratul acela nu va muri decît de mîna mea! strigă tînărul duce, copleşit de durere.

César Cabalus desfăcuse corsajul Marinei şi tampona sîngele.

Cocardasse şi Passepoil se întoarseră cu coada între picioare: italianul cel şmecher le scăpase din nou printre degete.

Tînăra fată îşi recăpăta cunoştinţa. Revenindu-şi în simţiri, îl învălui pe tînărul duce într-o privire greu de descris şi, apropiindu-i capul de buzele ei, îi şopti la ureche:

— Deoarece Dumnezeu îmi îndeplineşte ruga, fiindcă îmi îngăduie să mor pentru tine, Philippe, acum pot să-ţi mărturisesc: te iubesc!...

— Nu-i nimic, absolut nimic, constată pe un ton doctoral maestrul Cabalus. Cu sistemul meu, sînt în stare să fac miracole. Lăsată pe mîinile mele, bolnavei nu-i trebuie mai mult de treisprezece zile...

Philippe îşi îndreptă trunchiul, în vreme ce capul Marinei recădea pe perne. Paloarea uneia se reflecta pe chipul celuilalt.

11 Bucurii şi suferinţe

La o lună după acea recepţie cu un sfîrşit atît de neprevăzut, într-o frumoasă dimineaţă de ianuarie, pe care soarele, deşi palid, o înveselea cu razele sale, biserica Saint-Paul era împodobită cu splendide şi somptuoase draperii.

O mulțime elegantă, alcătuită din toată floarea nobilimii, umplea naosul și se revărsa pînă în aripile laterale.

Se celebra căsătoria noului duce de Lagardère-Nevers, proaspăt șef al unui regiment de gărzi franceze, cu domnișoara Olympe de Chaverny.

Asista și regele. Voise să arate, prin prezența sa, stima pe care le-o acorda tinerilor soți.

Era prezentă și doamna prințesă de Lorraine.

Generalul Chevert și căpitanul de Tresmes erau cavalerii de onoare ai ginerelui. Iar fiica marchizului îi avea ca martori pe Maurice de Saxe și pe ducele de Lauzun.

Olympe și Philippe îngenunchează în fața altarului. Li se părea că visează și nu le venea să creadă în fericirea lor. Ei, care, în urmă cu trei luni, erau convinși că sînt despărțiți de niște piedici de netrecut, se vedeau acum uniți pentru totdeauna! Așa că-i mulțumeau lui Dumnezeu din toată inima pentru imensa fericire pe care binevoise să le-o dăruiască.

În timp ce preotul oficia, orga răspîndea sunetele ei melodioase asupra mulțimii reculese, umplînd sufletele cu pacea armoniei.

Toți erau plini de bucurie și bunăvoie.

Numai două persoane nu împărtășeau veselia generală.

Una era o tînără fată, ce ședea în primele rînduri, lîngă contesă, și care căuta să-și ascundă paloarea extremă a chipului, ținîndu-și capul aplecat cu încăpățînare asupra cărții sale de rugăciuni.

Acea fată era Marine. Dumnezeu nu-i primise sacrificiul și nu voise să-i ia viața. Adevărată sau falsă, știința lui Cabalus o însănătoșise rapid.

Fusese adoptată de către Aurore, care o considera chiar ca pe sora lui Philippe, așadar ca pe propriul ei copil.

— Bunicii tăi au avut grijă de copilăria fiului meu, îi spusese. Ei, bine! voi fi pentru tine o mamă. De acum înainte, ești fiica mea.

Dar, în ciuda dragostei cu care o înconjura contesa, cu tot viitorul strălucit ce i se oferea, Marine nu putea fi fericită.

Fiinţa micuţă pe care o simţea tresărindu-i la sîn şi care era fructul infamiei; pasiunea pe care o avea pentru Philippe şi a cărei rană încă îi mai sîngera în inimă — constituiau două cauze de continuă şi nesecată durere.

Cu toate acestea, se resemnase: îşi va îndura cu curaj soarta grea ce-i fusese hărăzită, pînă cînd Dumnezeu avea să se înduplece s-o cheme la El, ceea ce spera că se va întîmpla în curînd.

Cealaltă persoană era o călugăriţă.

Ascunsă în spatele unui stîlp şi aplecată într-o atitudine de rugă, părea să fie străină la tot ce se petrecea în apropierea ei.

Totuşi, cînd şi cînd, îşi îndrepta privirile înspre Olympe şi Philippe. Atunci, o umbră i se aşternea pe frunte şi un suspin îi scăpa din piept. Dar, întorcîndu-şi imediat ochii de la noii căsătoriţi, îşi silea chipul să-şi recapete liniştea şi reîncepea să se roage fierbinte.

După cum este lesne de înţeles, acea călugăriţă era Bathilde de Wendel.

În seara în care-şi făcuse mărturisirea, la palatul Nevers, în clipa plecării îi spusese contesei:

— Doamnă, intrasem la dumneavoastră cu inima plină de disperare. Mulţumită generoasei dumneavoastră iertări, ies de aici aproape fericită... Mîine mă voi retrage pentru totdeauna din lume... Îmi voi închina întreaga viaţă lui Dumnezeu.

Îşi respectase făgăduiala. Aşa cum anunţase, renunţase la cele lumeşti şi intrase în comunitatea doamnelor de la Picpus, un ordin religios cu reguli de o strictă severitate.

La sfîrşitul ceremoniei, participanţii — dintre care cel dintîi a fost regele — se înşiruiră să-i felicite pe miri.

Rareori se văzuse o pereche atît de frumoasă. Philippe, cu înfăţişarea sa fermecătoare, cu pletele ondulate revărsate pe umeri, cu mijlocul subţire şi silueta sveltă, părea un semizeu.

Olympe era ca o primăvară înflorită.

Cînd, în cele din urmă, reuşiră să se desprindă din mijlocul celor ce le făceau urări de bine, se îndreptară spre ieşirea bisericii.

Lîngă uşă se aflau Cocardasse, Passepoil şi Boniface, care voiseră să fie şi ei prezenţi la căsătoria „fiului lui Lagardère".

— Ah! puştiule, i se adresă Cocardasse, cînd trecu prin dreptul lui, îţi spusesem noi, la Ostende, că adesea, tocmai cînd te aştepţi mai puţin...

Dar un puternic ghiont dat cu cotul în coaste de către Amable îi întrerupse fraza.

— Nu-ţi dai seama cu cine vorbeşti, Cocardasse, îi şopti. Uiţi eticheta...

Apoi, adresîndu-i-se lui Philippe:

— Iertaţi-l, domnule duce... nu cunoaşte deloc uzanţele... Doamne Sfinte!

— Ah! prieteni, răspunse tînărul, emoţionat. V-am mai spus că, pentru voi, vreau să fiu mereu sergentul Philippe, doar atît: sergentul Philippe... Aşa că, între noi, să nu mai fie niciodată vorba de titluri sau de formule de politeţe... Mi s-ar părea că ne-ar strica prietenia. Iar tu, Boniface, frate al meu cîndva, vom fi mereu, unul pentru celălalt, ceea ce am fost şi pînă acum, mă înţelegi? Altminteri, nu te-aş mai iubi.

Boniface simţi că i se înmoaie picioarele. Bucuria şi înduioşarea aproape că-l sufocau.

Chiar în aceeaşi seară, Philippe şi Olympe părăsiră Parisul, pentru a face o călătorie de cîteva săptămîni.

Să nu-i tulburăm... s-ar putea ca, mai tîrziu, să întîmpine noi suferinţe...

Acum, nu ne mai rămîn de spus decît prea puţine lucruri despre diversele personaje pe care le-am întîlnit în cursul acestei povestiri.

Domnul Hélouin, devenit bogat prin faptul că Aurore de Lagardère îl silise să primească o mare sumă de bani, ca răsplată pentru serviciile sale, ar fi putut trăi liniştit, odihnindu-se, în sfîrşit, după îndelungatele sale strădanii, dar înclinarea sa de a se vîrî în treburile altora, de a limpezi mistere, l-a îndemnat să-şi continue meseria de poliţist amator. Se pare că găsea, în felul acesta, bucurii pe care zadarnic le-ar fi căutat în alte ocupaţii. Pentru un spirit iscoditor ca al său, cercetarea sufletului omenesc, scotocirea lui în cele mai adînci străfunduri, trebuie să fi prezentat, într-adevăr, un mare interes.

De altminteri, spunea adeseori, şi nu fără dreptate:

— Într-una din zilele astea, poate că cei din familia Lagardère-Nevers vor avea din nou nevoie de mine... să nu ne lăsăm însuşirile să se piardă prin inacţiune!

Zeno, acel ciudat ambasador, crezuse că e mai prudent să-şi dea demisia din funcţie. Oricîtă imunitate i-ar fi asigurat caracterul oficial al slujbei sale, înţelesese că, după încercarea sa de a-l asasina pe Philippe, n-ar mai fi putut, de acum înainte, să apară în prezenţa lui. Şi, fiindcă ar fi fost imposibil să nu-l întîlnească mereu la Curte, hotărîse că este mai înţelept să se retragă, cel puţin pentru un timp, şi se întorsese la Veneţia pentru a înfiinţa un nou tripou.

Dar, moştenind binecunoscuta ură a lui Peyrolles, păstra — aşa cum prevăzuse domnul Hélouin — speranţa de a reveni, într-o bună zi, să-şi ia revanşa.

Domnul de Fonty se depărtase şi el de Paris, pretextînd că medicul său îi recomandase aerul de ţară. Unii susţineau că o făcuse pentru a-şi îngriji faimoasa rană căpătată la Fontenoy, unde condusese atacul în fruntea companiei sale.

Cît despre Cocardasse, redevenit prietenul de nedespărţit al lui Passepoil, trăia fără cheltuială, pe casă-masă, la acesta din urmă, la care se stabilise definitiv, şi amîndoi nu puteau decît să se felicite pentru strînsa lor intimitate.

Se ştie că doamna Mathurine — deşi, în fond, o femeie tare de treabă — nu era întotdeauna docilă şi că deseori era iute de mînă. Or, dacă altădată Passepoil era cel care suporta efectele toanelor ei, de cînd menajul se înmulţise printr-o a treia persoană asiduă, situaţia se schimbase. Deoarece Cocardasse era mereu prezent, de cum simţea că se înfurie, doamna Passepoil, trosc! îi şi trăgea o palmă ostaşului... şi încă o palmă zdravănă, care răsuna ca o bătaie de clopot...

Dar, lucru ciudat, la fiecare nouă mîngîiere de acest fel din partea doamnei, bătrînul ostaş era încîntat, jubila şi exclama, aruncînd o ocheadă languroasă idolului său:

— Ce femeie, doamne!... Da' ce femeie!... Ah! Amable ăsta nu-şi cunoaşte fericirea... nu, nu şi-o cunoaşte... Acesta-i adevăratul paradis!

Într-o seară, căpătînd o expresie serioasă, Cocardasse spuse deodată:

— Să dea Dumnezeu ca doamna Olympe să ne dăruiască o fetiţă drăguţă, pe toţi sfinţii!

— Un băiat, nobilul meu prieten, îl corectă Amable.

— Nu, o fată...

— Nu vă mai certaţi, interveni Boniface. Poate că ducesa îi va avea pe amîndoi deodată, ca să vă împace.

— Ah! Doamne-Sfinte! Să dea Domnul! strigară împreună cei doi profesori de scrimă. Aşadar, i-am avea de apărat pe *gemenii lui Nevers!*

Şi, privindu-se pe sub sprîncene, gîndiră fiecare: „Sărmanul meu prieten e cam bătrîn... va apuca oare să-i vadă[1]?"

1 Romanul care încheie ciclul este intitulat: *Gemenii lui Nevers.* (n.a.)

CUPRINS

PARTEA ÎNTÎI

UNEALTA DOMNULUI DE PEYROLLES

1. Oreste şi Pilad 7
2. Arde ceea ce ai adorat şi adoră ceea ce ai ars 21
3. Doamna Mathurine 33
4. Paşi de cadril 42
5. Doi auguri 52
6. Sacrificiul Marinei 63
7. Telescopul 75
8. Căsuţa din Montmartre 85
9. Dragoste cu cravaşa 96
10. De cele două părţi ale unui perete 106
11. Un bal la Luvru 121
12. Invitaţii, bucurii şi surprize 135
13. Întîlnirea 154
14. Să vorbim despre dragoste 167
15. Vînătoare nocturnă 180
16. Vedenia 208

PARTEA A DOUA

DUCELE DE NEVERS

1. Curtea Franței 217
2. Tei cadavre 231
3. Ușa cea joasă 246
4. Mamă și fiu 251
5. Procedeul domnului Hélouin 262
6. Discuții la Curte 268
7. Spada lui Lagardère 279
8. Jucători cinstiți 291
9. Talionul 305
10. O recepție foarte tulburată 315
11. Bucurii și suferințe 329

Oare ce soartă nemiloasă — sau ce fiară cu chip de om — se încăpăţînează să-i urmărească chiar şi pe fiul lui Lagardère, legendarul erou ucis mişeleşte tocmai cînd, alături de iubita sa Aurore, soarta părea să-i surîdă?

Prin cîte primejdii va trece Philippe, tînărul care nu-şi cunoaşte părinţii, pînă va afla al cui sînge îi curge prin vine?

Ce noi suferinţe o aşteaptă pe contesa Aurore şi cîtă tărie există într-o inimă de mamă?

Dar toate greutăţile pe care le înfruntă sînt mai uşor de învins dacă alături le stau prieteni vechi şi credincioşi, ca Passepoil şi Cocardasse sau ca marchizul de Chaverny, precum şi o inteligenţă superioară neclintită în restabilirea dreptăţii, ca aceea a misteriosului domn Hélouin.

Iar curajul moştenit de Philippe de la Henri este susţinut de flacăra iubirii aprinsă în inima lui de încîntătoarea fiică a marchizului de Chaverny.

Editura ELIS
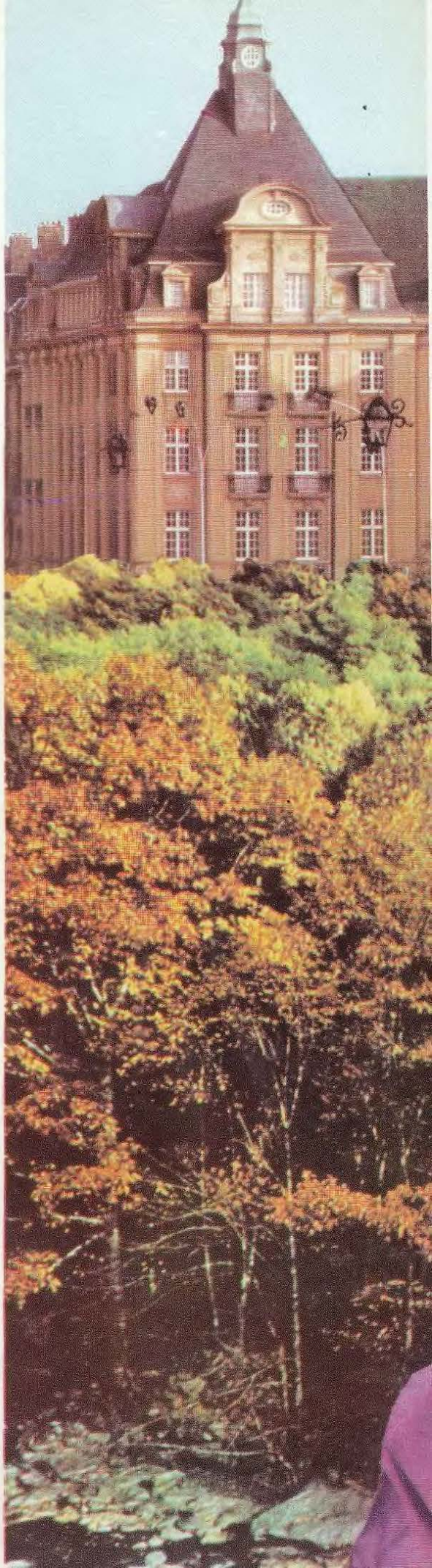
ISBN 973-96369-4-2 Vol I + II
ISBN 973-96369-6-9 LEI 3500